

QUADERNS 217-218

Quaderns de Pastoral és una publicació del **Centre d'Estudis Pastorals** de les diòcesis catalanes. La revista és oberta i plural en l'esperit dels Concilis ecumènic i provincial. Les opinions manifestades en els diferents articles són responsabilitat dels respectius autors. El pensament de la revista només es manifesta quan ho fa constar expressament.

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals

Rivadeneyra, 6, 3r - Tel. 93 317 48 58 - Fax 93 302 51 09 - 08002 Barcelona

Director: *Josep M. Domingo*

Secretari: *Antoni Serramona*

Cap de redacció: *Anna-Bel Carbonell*

Consell de redacció: *Mercè Basté, Joaquim Brustenga, Joan Antón Cedó, Manuel Claret, Quim Cervera, Joan Nadal, Toni Roman i Javier Velasco.*

Impressió: I.G. Santa Eulàlia - Santa Eulàlia de Ronçana.

Dipòsit legal: B-25.506/1969

Amb llicència eclesiàstica

Subscripció anual: 31 euros

Preu d'aquest exemplar: 7,8 euros

sumari

VOLUM I

Pòrtic ..... pàg. 7

I.- «Servent prudent i fidel»

40 monografies de preveres diocesans dels deu bisbats de Catalunya.

**Arquebisbat de Barcelona i bisbats Terrassa
i Sant Feliu de Llobregat** ..... pàg. 15

- 1) Josep Samsó i Elias beat; *per Josep Colomer*
- 2) Joan Bellavista i Ramon; *per Joan Llopis*
- 3) Joan Bonet i Baltà; *per Albert Manent*
- 4) Joan Busquets i Prat; *per Amics de Joan Busquets i
Sebastià Taltavull*
- 5) Joan Pellissa i Gisbert; *per Manuel Tort*
- 6) Josep M. Galvany i Vinyamata; *per Joan Subirà*
- 7) Joan Baguer i Bonamusa; *per Xavier Casas*
- 8) Joan Cortinas i Guinart; *per Josep Soler*
- 9) Josep Breu i Goberna; *per Joan R. Cinca*
- 10) Pere Llumà i Viladrich; *per Lluís Bonet*
- 11) Joaquim Trias i Birba; *per Josep M. Totosaus,
i Consell Parroquial*
- 12) Josep M. Vidal Aunós; *per Josep M. Totosaus,
Josep Bigordà, Joan Batlles i Francesc Vergés*
- 13) Josep Pi i Raventós; *per Miquel Raventós*
- 14) Joan Vinyeta i Romeu; *per Frederic Ràfols*
- 15) Josep Campo i Lleó; *per Josep Torrente*
- 16) Amadeu Oller i Berenguer; *per Josep Bigordà*
- 17) Pere Oliveras i Lapostolet; *per Joan Misser*
- 18) Pere Relats i Arimón; *per Francesc Torralba*
- 19) Ramon Prat i Pallarés; *per Josep M. Jubany*
- 20) Manuel Bonet i Muixí; *per Joan Subirà.*

Arquebisbat de Tarragona	pàg. 81
21) Josep Pascual i Palau; <i>per Joaquim Claver</i>	
22) Francesc Xavier Camí i Civit; <i>per Josep Martí Aixalà</i>	
Bisbat de Girona	pàg. 89
23) Damià Estela i Molinet; <i>per Joan Busquets</i>	
24) Joaquim Vallmajó i Sala; <i>per Joan Planellas</i>	
25) Gumersind Vilagran i Roquí; <i>per Pep Claparols</i>	
Bisbat de Lleida	pàg. 103
26) Ramon Freixes i Borrull; <i>per Jaume Montanya, Mateu Freixes i Grup Isard</i>	
27) José Luján i Garcia; <i>per Francisco Castellón, Melani d'Urgell i Antoni Serramona</i>	
28) Marius Rodrigo i Molí; <i>per Xavier Batiste</i>	
Bisbat de Solsona	pàg. 121
29) Ricard Penina i Ruiz; <i>per Climent Forner</i>	
30) Manuel Cuadrench i Domeque; <i>per Jesús Huguet</i>	
Bisbat de Tortosa	pàg. 129
31) Joan B. Manyà i Alcoverro; <i>per Josep Pont i Gol (+) i Fundació Manyà</i>	
Bisbat d'Urgell	pàg. 143
32) Joan Mas i Ardiaca; <i>per Manuel Pal</i>	
33) Albert Vives i Mir; <i>per Joan Pujol</i>	
34) Antoni Naudí i Balcells; <i>per Joan Pujol</i>	
35) Daniel Fortuny i Pons; <i>per Blai i Bonifaci Fortuny</i>	
36) Jordi Coll i Gilabert; <i>per Joan Pujol</i>	
Bisbat de Vic	pàg. 155
37) Josep Junyent i Rafart; <i>per Josep Castañé</i>	
38) Salvador Bardulet i Palau; <i>per Fèlix Guàrdia i Guillem Rovirosa (+)</i>	
39) Ramon Sala i Camps; <i>per Joan Llopis i Lluís Barraquer Bordas</i>	
40) Felip Font i Recordà; <i>per Josep Bastardas i Vilalta</i>	

VOLUM II

II.- «Pastureu amorosament el meu poble»

Una pregunta directament adreçada al Papa i la resposta del mateix Papa	pàg. 181
Fragments de 10 Bisbes de Catalunya	pàg. 183

III.- «Pastors segons el cor de Déu»

32 mossens donen raó del seu sacerdocí.....	pàg. 201

- 1) Joan Àguila i Chavero, *Tarragona*
- 2) Josep Alexandre Baró i Ania, *Lleida*
- 3) Ramon Alsina i Santandreu, *Solsona*
- 4) Enric Aymeric i Costa, *Sant Feliu*
- 5) Xavier Blanco Castro, *Terrassa*
- 6) Blai Blanquer i Cutrina, *Terrassa*
- 7) Emili Bohigas i Vidal, *Girona*
- 8) Xavier Casas i Ros, *Barcelona*
- 9) Albert Domingo i Roig, *Sant Feliu*
- 10) Domingo Escuder i Giner, *Tortosa*
- 11) Francesc Esteso i Cuenca, *Tarragona*
- 12) Jordi Figueras i Jové, *Tarragona*
- 13) Climent Forner i Escobet, *Solsona*
- 14) Benet Galí i Johera, *Girona*
- 15) Josep Gil i Ribas, *Tarragona*
- 16) Salvador Gras i Cabutí, *Girona*
- 17) Josep Hortet i Gausachs, *Barcelona*
- 18) Marc Majà i Guiu, *Solsona*
- 19) Edison Marin i Treviño, *Lleida*
- 20) Joan A. Mateo i García, *Urgell*
- 21) Carles Muñiz i Pérez, *Barcelona*
- 22) Pere Oliva i March, *Vic*
- 23) Ramon Oller i Hereu, *Girona*
- 24) Josep Perich i Serra, *Girona*
- 25) Francisco Javier Prieto i Ordás, *Barcelona*
- 26) Jordi Reixach i Masachs, *Girona*
- 27) Ramon Rosell i Serra, *Urgell*
- 28) Carles Soler i Perdigó, *Girona*
- 29) Mateu Tarrats i Oliver, *Barcelona*

- 30) Josep Torres i Segura, *Solsona*
- 31) Josep M. Villa i Boixader, *Solsona*
- 32) Josep M. Vilaseca i Ribalta, *Solsona*

A manera d'epileg. Un sagristà exemplar ..... pàg. 290

**IV.- Per a una pastoral de proximitat,
creativa i de proposta ..... pàg. 293**

(Primera part de la Lliçó Inaugural del Curs 2009-2010 del CEP)

Sebastià Taltavull Anglada

PÒRTIC

Des de l'anunci de l'Any Sacerdotal que el Papa de Roma Benet XVI va proposar, aprofitant l'avinentesa de la mort del sant Rector d'Ars, Joan M. Vianney, vam veure que serien molts els mitjans, institucions, entitats i col·lectius que, seguint la sàvia indicació del papa, ens oferirien reflexions i exhortacions a l'entorn de sacerdoci.

Tal com diu el bisbe Agustí de Sant Feliu en la seva carta als sacerdots, compartim el desig de contribuir a l'objectiu que ens ve proposat pel papa Benet XVI:

“Promoure el compromís de renovació interior de tots els sacerdots, perquè el seu testimoni evangèlic al món d'avui sigui més intens i incisiu; afavorir la tensió dels sacerdots cap a la perfecció espiritual, de la qual depèn sobretot l'eficàcia del seu ministeri; per fer que es percebi cada vegada més la importància del paper i de la missió del sacerdot en l'Església i en la societat contemporània¹”.

Vam creure que nosaltres fariem un bon servei si podíem presentar un recull de monografies d'aquells preveres que, a cada bisbat dels vuit –i ara deu– de Catalunya, han estat models i referents en l'acció pastoral i en la vida personal o en la formació del sacerdots. I al mateix temps vam pensar que també seria convenient no quedar-nos en el record i homenatge a l'exemplaritat sinó que calia polsar el pensament i els ideals dels preveres –grans i no tant grans– per escoltar dels seus llavis el sentit de llur sacerdoci i de llur ministeri en la perspectiva del que ja s'ha viscut o bé en la perspectiva del qui comença.

---

1. Síntesi de l'objectiu de l'Any Sacerdotal, en el missatge dels bisbes de la Conferència Episcopal Espanyola (Assemblea Plenària del 27 de novembre de 2009), sobre la base de textos del papa Benet XVI: *Carta per a la Convocatòria de l'Any Sacerdotal* (16 de juny de 2009) i *Discurs a la Congregació del Clergat* (16 de març del 2009).

D'aquesta manera vam posar fil a l'agulla i n'ha resultat aquesta mostra que no és, ni molt menys, exhaustiva, ni tan sols, potser, suficientment representativa. En som conscients. Pel que fa als preveres ja traspassats, estem segurs que tots el preveres mereixen un record i un homenatge. Seria inacabable. Però, de ben segur que n'hi ha alguns que sobresurten per la seva exemplaritat, originalitat o per l'aportació que han fet al col·lectiu presbiteral, a la vida diocesana o a l'acció pastoral parroquial o en altres camps.

La resposta a les nostres peticions és desigual en quant a bisbats; però tan és; no podíem endarrerir més aquest número tan laboriós. La seva preparació ens ha fet adonar que, de tant en tant, cal retornar a aquesta temàtica. De fet l'exemplaritat i l'encoratjament dels models –Sant Rector d'Ars, però també els nous sant i beats de la nostra església catalana: P. Coll, Dr. Samsó i P. Tous– no ha de quedar reduïda solament als que arriben als altars. De fet a les monografies que presentem es veu ben clar com la crida al sacerdoti o l'exercici del ministeri va sempre acompanyada o precedida de l'exemplaritat d'un altre sacerdot. Almenys fins ara. Com un cistell de cireres: quan n'estires una i en segueix un reguitzell.

Hem prescindit dels preveres màrtirs de la persecució religiosa quasi del tot. No per cap perjudici –ans al contrari– sinó per aconseguir una tria que ens sigui més propera i ben planera. El nostre desig era no perdre la memòria gratificant i exemplar dels nostres capellans. Una rememoració que superés la fredor de la necrològica dels butlletins per unes pinzellades vives del que caracteritzava a cadascun d'ells. Com a període de referència senyalàvem els volts de l'esdeveniment conciliar.

És el primer apartat que us oferim: «**Servent prudent i fidel**» amb una quarantena de monografies.

Tot seguit vam creure que calia completar la mostra dels qui ens han precedit amb una altra mostra de preveres que exerceixen avui el seu ministeri. També havia de ser una mostra força-sament parcial i restringida perquè en cap moment no volíem entrar en el terreny de la recerca sociològica sinó en el de la confessió estimulants dels protagonistes. Els escrivíem en fer-los la petició:

“Voldríem que opinéssiu sobre el sentit de la vostra vida en tant que preveres, tant si és des de la perspectiva del

primer foscant, com si és des de l'entusiasme dels anys primers. Serà bo que, entre tots, ens comuniquem i ens llegim –també els laics– en allò que hi ha de més recòndit, de més definitiu i de més sagrat en la vida dels sacerdots.”

En aquest sentit han respost una trentena de sacerdots. Les respostes eren lliures. Molts han seguit la pauta de les tres preguntes orientatives que els fèiem. Els trobareu per ordre alfabètic i en deduireu l'edat mirant l'any de naixement i el d'ordenació.

Es l'apartat tercer amb el títol «**Pastors segons el cor de Déu**».

També aquí ens hauria agradat poder presentar més respostes; però una vegada més hem de constatar com van d'agafats de temps els nostres capellans, a més d'alguna resistència pudorosa –que cal respectar– a l'hora de parlar d'un mateix. Les mancances que sí acusem, i ens dolent, són la falta de preveres religiosos i no haver demanat col·laboracions dels preveres de les Balears. En el primer cas és perquè tenim en cartera un número a l'entorn de la vida religiosa i el segon per una manca de connexions actualitzades amb els tres bisbats de les illes.

No cal dir –i sense cap ironia– que tots els bisbes traspassats mereixerien una monografia i tots els actuals actius o emèrits, podrien formar part de la mostra. Però vam creure que era millor dedicar una apartat al seu magisteri, ja que tots ells amb un zel admirable i col·legial s'han ocupat abastament del tema del sacerdoti, dels sacerdots, de les vocacions i dels seminaris. Els camps de la nostra recerca preferent han estat les cartes pastorals, les homilies en la Missa Crismal, d'Ordenacions de preveres i de les dues Beatificacions, i els escrits setmanals dels nostres bisbes.

També en aquest apartat la mostra és reduïda però significativa de les preocupacions i orientacions dels nostres pastors. I és clar que una crònica exhaustiva de les jornades sacerdotals diocesanes i de la interdiocesana amb motiu de la beatificació del Dr. Josep Samsó acabarien de donar una idea de com batega el nostre clergat en unió dels seus bisbes i en la comunió catòlica amb Roma.

Ni que sigui de passada en el número hi ha referències a les dues darreres vegades que el clergat de Catalunya ha estat convocat pel nostre episcopat: la trobada a Tarragona el 21 de gener

de l'any 2009, amb ocasió de l'Any Jubilar de Sant Fructuós, i la de Mataró amb ocasió de la beatificació de Mn. Josep Samsó i al granencontre sacerdotal de Roma en la cloenda de l'any. Els sants màrtirs dels inicis del cristianisme i la sang dels darrers màrtirs del s. XX, juntament amb els models sacerdotals dels nous beats i del santoral presbiteral català marquen les fites, goigs i esperances del cos presbiteral del s. XXI tan estigmatitzat per desafiaments nous i xacres noves i velles.

Ens hauria agradat recollir fragments del pensament dels nostres bisbes emèrits, residencials o auxiliars. S'allargava molt més el text i les seves aportacions han quedat al calaix per a una altra ocasió. Com també s'han quedat al calaix la selecció de poesies i versos dels nostres capellans poetes... una riquesa que no s'ha de perdre i que d'alguna manera incorporarem en propers números, com ja s'havia fet en números anteriors.

No ha quedat exclosa, però, una reflexió que, en forma de Lliçó Inaugural del curs 2009-2010 del CEP, ens va oferir el Bisbe Auxiliar de Barcelona el mes d'octubre passat. Desitjàvem una aprofundida reflexió teològica que centrés tot aquest número dedicat als preveres i l'hem trobada en aquesta Lliçó inaugural impartida per Mons. Sebastià Taltavull i que encara no havia estat publicada. (Presentem només la primera part, a l'espera de poder oferir ben aviat el text complet).

És el quart apartat: **«Per a una pastoral de proximitat, creativa i de proposta»**

Ens hem proposat de tornar sobre el tema amb aspectes, àmbits i concrecions que han quedat només apuntats o oblidats.

Que la lectura d'aquestes pàgines ens sigui un estímul en el ser i actuar de tots els preveres seculars i regulars; que ajudi a refer lligams de germanor, confiança i estímul –tan malmesos avui dia– entre joves i grans, d'un bisbat o d'un altre: som dels que creiem en la realitat catalana com a unitat pastoral; que ens ajudi a fer “xarxa” no solament en el sentit tècnic d'una iniciativa virtual, sinó en el sentit més teològic i engrescador de “comunió” i “corresponsabilitat” eclesial.

Creiem humilment estar amb sintonia amb el cos episcopal, amb els nostres presbiteris –si més no, amb la seva “*maior et sanior pars*”– i ens sentim encoratjats pels ensenyaments i exemples de tants “bons pastors” a la vegada que confortats pel treball indefallent de tots.

Finalment, i des d'aquest pòrtic i aquest número, volem saludar l'encert de la iniciativa que s'ha posat en marxa al llarg d'aquest any sacerdotal. La revista virtual "*Bon Pastor*" mereix tota la nostra felicitació, el nostre encoratjament i el desig d'un enriquidor servei a la causa de l'evangeli i dels seus primers agents pastorals. Tant de bo la iniciativa tingui l'encert del primitiu *Bon Pastor* i de tots els intents i realitzacions que, modestament, han maldat per la seva continuïtat.

Redacció

I. «Servent prudent i fidel»
40 monografies de preveres diocesans
dels deu bisbats de Catalunya

*Arquebisbat de Barcelona
i bisbats de Terrassa
i Sant Feliu de Llobregat*

Beat Josep Samsó i Elias (1887-1936), rector, catequista i màrtir

---

JOSEP COLOMER, rector emèrit de Santa Maria de Mataró.

Dissabte 23 de gener del 2010. A la Basílica de Santa Maria de Mataró una celebració solemníssima i sòbria alhora: la Beatificació de l'ex rector màrtir de la parròquia, el Dr. Josep Samsó i Elias.

Dues paraules del màrtir: perdó i reconciliació.

La coincidència del Mil·lenari de Santa Maria amb l'Any Sacerdotal han propiciat la beatificació del rector més emblemàtic de la parròquia en el s.

XX. I amb ella una Jornada Sacerdotal.

Qui era el Dr. Samsó?

Quan a principis del mes de juny passat els teòlegs de Roma van examinar la seva *Positio súper martyrio* la van aprovar per unanimitat, i un d'ells va dir al Postulador de la Causa: «Era un sant. És un màrtir, però es podria beatificar igualment per virtuts heroiques».

Havia nascut a Castellbisbal, del bisbat de Barcelona (ara bisbat de St. Feliu de Llobregat), el 17 de gener de 1887. El seu pare, Jaume Samsó i Olivella, farmacèutic, morí quan el noi tenia set anys, i la mare, Josepa Elias i Puig, amb el Josep i la seva germana petita, Montserrat, es traslladà a viure a Rubí, sempre al mateix bisbat de Barcelona (ara, però al de Terrassa). Va ser alumne del col·legi dels germans maristes, on va fer la Primera Comunió i des d'aquell moment manifestà el desig de fer-se capellà. «El Dr. Samsó va néixer

amb el bonet al cap», deia un dels seus mestres de llatí, a Rubí mateix, el recordat mossèn Joaquim Canyís, volent significar la seva primicera i decidida inclinació vers el sacerdocí.

La família va traslladar-se a Sarrià durant el seu temps de Seminari i es va mantenir sempre molt unida. Pobres de recursos, la mare i la germana cosien i ell va donar classes per pagar-se els estudis. Més endavant va cuidar-se dels seminaristes més petits, els «oriols» (*ayos*, se'n deia dels seminaristes grans que ajudaven els superiors dels més petits). La dedicació a l'estudi i la pietat era seriosa i total; un superior li va dir: «Tu seràs l'home de la línia recta». Un benefactor li facilità llicenciar-se en Teologia a Tarragona. En acabar els estudis i no tenir encara l'edat per ordenar-se, se'l destinà com a «familiar» del bisbe Laguarda.

Celebrà la Primera Missa mo-destament a la capella del Centre

Obrer del carrer Calabria de Barcelona, pertanyent a la Societat Catequística de la Sagrada Família, el 19 de març de 1910. Havent manifestat, amb el consell del director espiritual, la voluntat de dedicar-se a la pastoral, va ser nomenat vicari d'Argenton. Aquí assajà, amb el catecisme, la direcció espiritual i l'acció caritativa i social, tot el que després realitzaria en plenitud a Santa Maria de Mataró. El bisbe de Girona, Dr. Mas, que el conegué, exclamà: «Em consideraria feliç de tenir a la diòcesi dos o tres vicaris com el que teniu la sort de tenir a Argenton». Hi estigué set anys, i encara se'l recorda.

El rector

Va fer oposicions a rector el 1916. Li van donar la parròquia de Sant Joan de Conilles (Mediona). Deuria contribuir a fer que se li assignés un poble discret la «informació» que va arribar al nou bisbe, Dr. Reig, que havia deixat el càrrec de familiar del bisbe anterior per ser un esperit independent. En tractar-lo personalment, el bisbe va voler conèixer el que havia fet a Argenton. Se li disculpà i va prometre compensar-lo.

L'estiu de 1919 va morir el rector de Santa Maria de Mataró i el Dr. Reig va proposar la parròquia al Dr. Samsó, el qual, amb el consell del seu director espiritual, la va acceptar. En prengué possessió, com a «ecònom» el dia 1 de setembre. Tenia 32 anys. Era una parròquia gran i no gens fàcil, amb més de deu mil habitants, trenta capellans, nombroses associacions, amb divisions in-

ternes i en situació de desànim. El càrrec comportava també el d'arxiprest de tot el Baix Maresme. El Dr. Samsó va començar posant un ordre sever. Un seu exescolà, Joaquim Casas, després militant d'esquerres, escriu: «L'autoritat li vessava per tot arreu; però no pas una autoritat casernària, sinó provinent de la seva alta categoria intel·lectual i de la seva també formidable irradiació apostòlica».

Com era el Dr. Samsó? Molt exigent amb ell mateix i amb els col·laboradors, ordenat i metòdic, auster (dormia amb matalàs de pal·lons i quan la germana li indicà que els mobles del despatx eren massa senzills, respongué «més ho eren a la casa de Natzaret»), amb una gran capacitat de treball i d'organització. Molt influït per l'esperit de renovació promogut pel Papa sant Pius X. El Dr. Cebrià Montserrat escriví: «A més de tenir grans qualitats, era un prevere d'intensa vida interior, d'oració profunda i molt lliurat a la pràctica de la reflexió».

La seva gran preocupació va ser la formació cristiana, i també humana, de la gent. D'aquí la gran dedicació al Catecisme dels infants, que es palesa en la Guia per a catequistes i directores de Catecisme, on trobem consells de pedagogia catequística perennes, com «només s'educa els infants estimant-los»; «no perquè es tracti d'infants petits hem de negligir arguments sòlids»; cal que el catequista tingui «idees exactes i molt clares». El Dr. Joan Tusquets afirmà: «El Dr. Samsó ha estat el primer que s'ha adonat, abans que ningú a Espanya, de la importància que té la formació dels infants

en el Catecisme. I va ser ell qui va llançar la guspira que havia d'encendre el zel catequístic». Els estudiants teòlegs del Seminari anaven a conèixer el seu catecisme, que segons el catequeta Mons. Daniel Llorente, era «el més ben organitzat d'Espanya». El jovent, el formava en la Congregació Mariana i amb la direcció espiritual, per a la qual tenia el sentit de discerniment; d'aquí les moltes famílies cristianes i les vocacions sacerdotals i religioses que sorgiren. I els adults, amb meditacions diàries i exercicis espirituals. I a més sempre mantingué l'atenció als «vells, pobres i malalts».

Quan l'onze de gener de 1924 prengué possessió com a rector «en propietat», en l'estampa-recordatori escrigué: «M'he fet tot per a tots per guanyar-vos a tots en Crist» (1 Corintis 9,22). Poc després va llançar la crida «Per la casa de Déu», i restaurà el temple parroquial. El bisbe Miralles, admirat, li proposà de demanar a Roma, per a Santa Maria de Mataró, la dignitat de Basílica menor. No era solament zelós de les parets, sinó sobretot de la dignitat del culte i la participació del poble en la litúrgia.

Cap al martiri

«El més important de la seva vida, va ser la seva mort», va escriure el company de presó mossèn Josep Plandolit. Ja el 6 d'octubre de 1934 un escamot anarquista l'havia amenaçat amb armes per obligar-lo a calar foc a l'església. Ell s'hi negà. Després —talla de gran pastor, que se'n sent tant dels qui el segueixen com dels qui el persegueixen— es

negà a delatar-ne els autors. Des d'aleshores començà a preveure el martiri. «Posem-nos plenament en mans de Déu, passi el que passi. Jo, cada dia, en l'oració em preparo per al martiri, perquè estic convençut que el que ens espera són no solament paraules, sinó fets», confessà a una religiosa. La matinada del 19 de juliol de 1936 la policia de la Generalitat va registrar Santa Maria cercant armes. Els respongué: «Ha estat el meu criteri defensar l'Església amb tots els mitjans possibles, menys amb les armes, perquè Jesucrist, el meu diví Mestre, va defensar l'Església morint i no matant».

El vespre d'aquell dia, amb els vicaris i la família, ajudats d'un grup de joves, va guardar el Santíssim, va deixar la parròquia i va amagar-se en cases d'amics. En entrar-hi exclamà el seu «Déu sobre tot!». El 30 de juliol, quan marxava de Mataró, una dona el reconegué, el delatà i el van agafar i tancar a la presó. Allà mantingué la serenitat, l'ordre de pregària i sobretot l'atenció als companys, els quals el recordaven així: «Va ser un pare per als reclusos»; «ens exhortava a la resignació, ens manifestava que ell seria la primera víctima»; «va convertir la presó en un lloc de recés espiritual»; «va fer-ne la seva parròquia». Alguns feligresos el van poder assistir i fins portar-li la comunió. Combregà el mateix dia de la seva mort. Quan el van cridar els abraçà a tots, amb un «Fins al cel, quan Déu ho vulgui». Una columna de voluntaris per anar al front exigia la mort de tots els presos antirevolucionaris. Dura discussió a l'Ajuntament per arribar a un acord: la seva mort. «Un home moriria pel poble», doncs.

L'«auto fantasma» va enfilel el camí pel qual cada Divendres Sant, ja d'antic, es feia el Via Crucis, de Santa Maria al Cementiri. Van pujar a l'esplanada superior. Allà demanà que respectessin la mare i la germana. Obrint els braços els digué: «Abraceu-me, que us perdono», i els va abraçar a tots menys a un que més tard diria: «Si l'arribo a abraçar, no l'hauria mort». No volgué que li tapessin els ulls: «Jo no sóc un criminal, vull mirar de cara la ciutat i les Santes que tant he estimat». Uns joves ho contemplaren amagats darrere uns xiprers. Poc després, des del balcó de l'Ajuntament es va anunciar: «Aquest matí s'ha començat a fer justícia, afusellant de cara l'exrector de Santa Maria». L'esdeveniment causà impacte en la ciutat.

Un dirigent polític, impressionat, exclamà: «Tant de bo entre els nostres hi hagués homes que sabessin morir com ell».

* * *

Els encarregats de la Funerària, després de retirar el cadàver, van recollir la sorra tacada amb la sang. Començava la veneració del màrtir, que va ser invocat per molts en aquells moments d'angoixa col·lectiva i que s'ha mantingut fins ara en les famílies i comunitats que el van conèixer.

Realment va arribar a la gràcia del martiri perquè havia estat un pastor sol·lícit, generós i fidel.

(El Pregó, 383, 1 març 2010)

Joan Bellavista i Ramon, estudiós i pastor

JOAN LLOPIS, teòleg i escriptor.

La mort de mossèn Joan Bellavista i Ramon, ocorreguda el dia 1 de febrer d'enguany [2010], m'ha colpit d'una manera especial, ja que la vigília del dia que va ser afectat per l'embòlia que finalment el va conduir a la mort, havíem estat asseguts l'un al costat de l'altre en la reunió anual del consell de redacció de la revista «Phase». Reunió en què es va mostrar particularment actiu, fent propostes molt encertades de cara tant als temes que la revista convé que tracti, com als actes previstos per a la celebració de l'any cinquanta de la seva publicació. Se li notava també una especial eufòria, perquè ho tenia tot arranjat per traslladar-se pròximament a Roma, amb la finalitat de dur a terme un seguit de consultes a l'Arxiu Vaticà, relacionades amb la tasca de reforma litúrgica duta a terme pel cardenal Giuseppe Tomasi arran del Concili de Trento, i la seva repercussió en els llibres litúrgics catalans de l'època.

En efecte, mossèn Bellavista era, sobretot, un investigador de la història de la litúrgia, en especial pel que fa a les característiques pròpies de les diòcesis catalanes. Format científicament a l'Institut Catòlic de París, on tingué com a mestres els principals pioners francesos tant de la ciència litúrgica com del moviment

pastoral i litúrgic, les seves recerques es caracteritzaven per una gran precisió en les comprovacions documentals, com ho demostren tot un seguit d'articles publicats a la revista «Phase» i a la «Miscel·lània litúrgica catalana», publicació de la Societat d'Estudis Litúrgics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, de la qual era un dels membres més actius.

Però mossèn Bellavista, nascut a Pareds del Vallès l'any 1928, no era un mer investigador, obsessionat per trobar i comprovar dades històriques objectives. Era, abans de tot, un capellà preocupat pels problemes pastorals. Un cop ordenat de prevere, l'any 1953, va entrar molt aviat en la dinàmica dels moviments especialitzats d'Acció Catòlica, prenent part molt activa en la celebració dels anomenats Cursets de Militants, i en l'organització del moviment de jovent rural, la Joventut Agrícola Cristiana, i en el d'adults, el Moviment Familiar Rural. També se'l recorda participant en les celebracions litúrgiques al santuari de la Mare de Déu de Puiggraciós.

Però, sens dubte, la seva tasca més fructífera ha estat la col·laboració entusiasta i eficient en la fundació i consolidació del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, del

qual va ser president des de l'any 1973 fins al 1982. També va ser decisiva la seva intervenció en la creació de l'única institució acadèmica superior dedicada a la ciència litúrgica existent a l'Estat espanyol: l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, que va dirigir durant deu anys. També ha estat professor de litúrgia a la Facultat de Teologia de Catalunya.

De caràcter afable i comunicatiu, sempre va mantenir un aspecte exterior juvenil, a desgrat d'alguns entrebancs seriosos de salut que havia anat patint. Era agradable col·laborar amb ell, cosa que he tingut l'oportunitat de fer durant els més de cinquanta anys que hem treballat plegats en les tasques del Centre de Pastoral Litúrgica. Em plau reproduir uns versets que vaig compondre l'any

2008 amb motiu de la celebració del cinquantenari del nostre estimat Centre:

«Mig segle fa que funciona / un organisme eclesial; / el Centre de Pastoral / Litúrgica de Barcelona.

Hereu del gran moviment / que la pietat fomentava, / sabé infondre nova saba / en el clergat i la gent.

Rebé la primera empenta / d'un grup d'amics capellans, / tan joves i novençans / que no havien fets els trenta.

Hi ha un tercet fundacional: / Tena, Farnés, Bellavista. / Després hi ha una llarga llista / que detallar-la no cal».

(El Pregó, n° 383 1 març de 2010)

Joan Bonet i Baltà, una figura irrepetible

ALBERT MANENT, escriptor.

Pertanyia a una generació de capellans il·lustrats –Tusquets, Roquer, Conill, Ferrando, Roca-Puig, Salvà, Vilageliu...– que no es van recloure sinó que van influir. De tots era el qui tenia més el carisma populista. Perseguits pels uns el 1936, exiliats pels altres el 1939, fa mig segle que el bisbe Modrego el cridà i li ensenyà un mapa de l'Hospitalet de Llobregat, al límit partioner amb Barcelona, i li va dir que hi bastís una parròquia. Era un barri obrer, amb immigració, més aviat poc estructurat. I mossèn Bonet no sols va construir-hi una parròquia, sota l'advocació de sant Isidre, sinó que hi va fer tot un complex parroquial, amb teatre inclòs i on durant el franquisme es reunien grups polítics i sindicals clandestins i ell feia l'ingenu davant el bisbe. A més a més, adonant-se de les necessitats del barri, hi va construir una escola que avui té prop de mil cinc-cents alumnes, el «Casal dels Àngels».

Vitalista, apassionat, inquiet, crític amb la jerarquia dins uns límits, irònic i de vegades sarcàstic, un dels seus dons fou el de l'amistat. Ens acollia i ens obsequiava. Eren memorables aquells berenars a casa seva, immersos entre prestatgeries de llibres, i després a la residència de capellans grans a les Corts. No hi

mancaven ni els dolços, ni les galletes, ni un pastís especial, que acabava d'anar a buscar, ni el xampany del Penedès. I la conversa era apassionant. Parlava dels bisbes Torres Amat o Morgades com si els hagués vist el dia abans. O evocava alguns dels seus ídols, Verdaguer i Torras i Bages, sobre els quals havia acumulat molt de material inèdit. Patia per la vida diocesana i pel desamor de Roma envers Catalunya. I en donava fe amb documents verídics. I generosament et deixava papers que després, en no trobar-los, es pensava que li havien estat pispats.

El seu enterrament va tenir l'escalf de la seva popularitat al barri. Més de vint capellans van concelebrar-hi, amb benedictins, Opus Dei i un nombrós grup de la Unió Sacerdotal. El bisbe Carrera, pel qual Bonet sentia una gran predilecció, ja que el va fer el seu successor a la parròquia, va fer un sermó *ad hominem* i s'hi sentia a pler, sense haver de fer cap paper estrany, com li pertoca sovint. Molts ens vam emocionar en aquell comiat d'un prevere i historiador que havia viscut 91 anys de vida plena i que fou enterrat a la mateixa parròquia que havia fundat.

(*El Pregó*, 81-82
1 i 15 d'agost de 1997)

Joan Busquets i Prat (1945-2006)

SEBASTIÀ TALTAVULL, bisbe Auxiliar de Barcelona i Amics de Mn. Joan Busquets.

La seva era la primera felicitació nadalenca que cada any rebia. Tan puntual i avançant-se a l'ambient, com si ens digués que les coses es preparen amb temps i es viuen amb profunditat. És que amb ell, amb en Joan, n'havia preparades moltes de coses. Entre elles, allà pels anys setanta, al Convictori de Barcelona, trobant-nos de tant en tant, per a organitzar amb continguts, dinàmiques i activitats els cursos de catequesi d'adolescents i joves que s'organitzaven des del Secretariat Interdiocesà de Catequesi. L'atenció als joves era una de les nostres prioritats pastorals. Es tractava d'una feina que estimàvem i per això ens hi dedicàvem amb delit. Jo em desplaçava des de Menorca i amb la tendra experiència dels grups de joves, i en Joan amb la seva saviesa humana, cristiana i audiovisual. El que fèiem era posar en comú la nostra feina de cada lloc i pensar com millor podíem ajudar els nois i noies a entusiasmar-se per Jesús i, amb Ell, ser bons companys de ruta dels seus companys i amics. D'aquest primer coneixement d'en Joan, el meu agraïment de sempre per haver-lo conegut i tractat i el meu goig per haver après tant de la seva persona. D'una forma o altra, amb més freqüència o no tanta, sobretot els darrers anys, vam seguir treballant junts pràcticament fins que em va arribar la notícia de la seva sobtada mort.

En Joan pensava més en els altres que no en ell mateix. El seu tarannà i estil de vida ens ho han demostrat sempre. D'una fina sensibilitat per a les coses petites i per a la bellesa, per a tota bellesa, posa en evidència quin és el secret que mou les persones a fer una bona obra. Joan és un contemplatiu que en tot descobreix la mà del Déu que estima, de Jesús que sempre està a la vora, de l'Esperit que tot ho inunda.[...]

En ell realitzava allò que sant Pau diu a la carta als cristians de Filipis: «sigueu gent de bon tracte!». Portser és aquest tracte el que desconcertava a molts fins a trobar-li el just sentit, precisament quan des d'ell et feia arribar el missatge que pretenia comunicar.[...]

Un home de sentiments i proper. El seu estil narratiu feia que s'avançés a una de les utopies catequètiques que per a molts encara formen part d'un somni i no d'una realitat. Els seus contes, els seus i tots els que recreava, són una petita mostra d'un estil que provoca una sana enveja a tot aquell i aquella que vol transmetre quelcom important.[...]

Segurament en Joan es va fer capellà i va estimar tant perquè «Algú» i «alguns» el van estimar primer i molt. Als pares, els deia: «Ara us cal aprendre –sempre apren-

dre!– i recordar especialment justament aquells moments, i tota aquella esperança que us mantenía dempeus en aquests moments en què us tocava lluitar més durament. ¿No és veritat que precisament ha sigut en aquests moments on s’han forjat les vostres amistats més fondes? Recordeu-los, pares; no per enyorar-los (és tan fàcil refugiar-se en el «llavors si que...») sinó per tal d’assaborir-ne, sense el neguit que comporta quan no saps com es resoldrà, tot allò que us feia viure en esperança. Recordeu-ho per assaborir aquells moments, i també per donar-ne gràcies a Déu. És a través d’ells que et mateix Déu s’encarnava en la vostra pròpia història, i en el camí fressat a partir del vostre sí, com el de Maria, aquella que volia dir, no que «tot em vingui de cara», sinó que «s’acompleixi la teva paraula».

Joan, amic, gràcies perquè al llarg d’aquests anys el teu testimoni senzill ens ha ajudat a veure-hi amb uns altres ulls i a estimar com Jesús.

(Del Pròleg al llibre: «Joan Busquets i Prat. L’amic, el capellà, l’home d’imatge». Barcelona 2009.

En Joan Busquets i Prat va néixer a Seva (Osona) la matinada del dia 23 d’agost de 1945, una mica per casualitat: el seu pare era mestre de la República, i fou destinat a Seva, on visqué amb la seva esposa en un pis situat sobre l’Ajuntament. A ell li agradava fer la brometa de dir que l’havien batejat amb «aigua de seva».

Quan en Joan tenia sis anys la família va traslladar-se a viure a Barcelona. El seu pare anava destinat a ser director de l’escola parroquial de Sta. Tereseta de l’Infant Jesús, al barri de Gràcia.

«En Joan va començar a anar a l’escola del seu pare. Es veu que li havien dit molt que a l’escola ell era un alumne com els altres, i que el Sr. Busquets era el director de l’escola. Ho va entendre tan bé, que un dia hi va anar la seva mare a donar un encàrrec al seu pare i quan en Joan la va veure va anar al seu pare i li va dir: «Sr. Busquets, la seva senyora el demana». Als deu anys va començar el batxillerat als Salesians d’Horta.

Durant el sisè de batxillerat, amb una colla de companys del curs van comentar que no hi havia gaires capellans joves que els entenguessin. I llavors entre ells va sorgir la idea: doncs, per què no ens en fem nosaltres? I així va ser com del seu curs molts van passar als estudis eclesiàstics. Només ell es va fer diocesà, tots els altres van anar als salesians.

Al setembre de 1961 va entrar al seminari diocesà de Barcelona.

Durant els set anys que va estar al seminari, el grup de superiors va ser canviat cinc vegades, cosa que indica una certa anomalia. Alguns dels seus companys de curs ens comenten ara que això, que d’entrada podria semblar negatiu, els va donar una certa amplitud de mires. El cert és que van estar al seminari en una època que històricament fou engrescadora: a nivell religiós, el Concili; a

nivell polític, uns anys amb progressos cap a la pau internacional; a nivell cultural, entre altres coses, inici de les editorials que publicaven en català. Cal recordar que molts dels primers llibres editats en català, en aquella època, eren d'espiritualitat.

Un fet que va tenir un fort impacte en el Joan seminarista fou que passà tres anys col·laborant, els dissabtes i diumenges i a l'estiu, en la pastoral parroquial de Montjuïc al sector de les barraques. Hi anava juntament amb altres dos companys de curs.

Fou ordenat sacerdot a la parròquia de Sant Salvador de Sabadell el di 7 de juny de 1969 pel bisbe auxiliar Ramon Torrella. De com en Joan va viure aquesta ordenació, en són un bon exemple aquestes ratlles extretes de la invitació a l'ordenació:

«Pregueu perquè sempre sigui trobat fidel en l'exercici del ministeri i tingui forces per predicar amb valentia l'Evangelí, ja que en tinc l'obligació. Pregueu també per a tots aquells amb qui tindrà contacte durar l'exercici del ministeri que m'és confiat. Que trobin en mi el testimoni de vida que esperen i que les meves limitacions no els siguin causa d'ensopac en llur fe».

L'any 1979 el cardenal-arquebisbe de Barcelona Narcís Jubany va convocar una Assemblea Diocesana. Van ser cridats a participar-hi preveres, laics, religiosos i religioses. Un dels vuit temes de l'Assemblea era la catequesi. En Joan va ser nomenat primer responsable de la ponència, corresponent a aquest tema.

Diguem encara alguna cosa més sobre en Joan com a home d'imatge.

Com ja hem dit, durant la seva vida va col·laborar intensament en diferents publicacions (*Foc Nou, Revista Catequesi, Tascó, Fit-a-Fit, el Rebost, Guix, Perspectiva Escolar...*).

A tot arreu descobria la possible fotografia. Si anaves amb ell amb cotxe, en qualsevol moment podia dir-te: «*para!, para!*» Llavors baixava i feia la fotografia, i ja es podia continuar el viatge.

Aquesta afició a la lectura de la imatge va fer que estigués molt interessat pel món de la publicitat. Tenia molts llibres, articles i anuncis retallats sobre aquest tema. Les produccions fruit del seu treball com a artesà de la imatge les firmava amb la sigla TIS corresponent a Taller Imatge Sabadell.

Era valorat com a amic, com a sacerdot, però també com a fotògraf.

Ara, en ple inventari del seu llegat –a càrrec de l'Arxiu Històric de Sabadell– el nombre de diapositives classificades és de més de 50.000. Les fotografies encara no estan comptabilitzades.

I la imatge que donava d'ell mateix? La creiem ben peculiar: cabells llargs, sempre amb una bossa penjada al costat, amb jerseis fets per la seva mare, majoritàriament vestit de color verd... Les seves targetes eren de color verd. Per això al moment de triar el color dels recordatoris de

la seva mort, algú va dir: *Han de ser color «verd Busquets»*.

El 1983 es produeix un canvi d'importància en la vida d'en Joan. Una reorganització circumstancial de les tasques sacerdotals en l'arxiprestat Nord de Sabadell va ser l'oportunitat per aconseguir el que alguns sacerdots ja buscaven: crear un equip sacerdotal que coordinés tot el treball pastoral de les parròquies d'una àrea determinada de la ciutat. És així com en Joan, en Carles Casademont, en Ramon Tarrés i en Manel Roig van crear l'equip sacerdotal de Sant Antoni de Pàdua. Eren responsables conjuntament de les parròquies dels barris de Can Rull, Concòrdia i Merinals.

El bisbe auxiliar Cartes Solé Perdigó el va nomenar secretari de Catequesi de la zona del Vallès. I l'any 2004, en crear-se el nou bisbat de Terrassa, el bisbe Josep Àngel Sainz el va nomenar delegat episcopal de Catequesi, càrrec que va dur a terme amb molta il·lusió, i, sens dubte, amb coneixement de causa, ja que sempre havia estat vinculat a la catequesi.

El 2005 és nomenat administrador parroquial –en la pràctica, rector– de la parròquia de Sant Josep de la Concòrdia de Sabadell.

La seva mort va esdevenir-se el dia 30 de setembre de 2006 a la matinada. Va començar a trobar-se indisposat la nit del 25 al 26. Els símptomes que tenia no feien preveure un infart. Va ingressar a urgències; n'hi havia moltes i van tardar a poder atendre'l. No donava cap senyal de gravetat ni d'urgència. El dia següent, atès que el cor no responia, li van fer, a l'hospital Clínic, un cateterisme d'urgència, que va anar bé. El dijous fou traslladat de nou a Sabadell, a la UVI del Taulí. Estava conscient, serè i tranquil. Parlava poc perquè estava connectat a l'oxigen. No va patir. Sempre l'acompanyaren familiars i amics; i sabia que comptava amb el suport de moltes persones que li feien arribar records. El divendres dia 29 de setembre, festa de sant Miquel, en Joan, des del seu llit a la UVI, es va recordar del dia que era i d'un avi seu que se'n deia i que s'estimaven molt. A les 4 de la matinada el seu cor va declinar.

Joan Pellissa i Gisbert (1916-2009)

MANUEL TORT, poeta i rector emèrit de Sant Miquel dels Sants. Barcelona.

Per a mi, mossèn Joan Pellissa, per damunt, de tot significa Gràcia i els seus Lluïsos. És cert que el recordo ja al Seminari als anys 40, en alguns encontres en els que el seu verb càlid et feia adonar que et trobaves, com en el cas del doctor Tarrés, davant d'una persona que vivia intensament la seva vocació, nascuda d'una fe molt viva, de la seva vinculació a la Federació de Joves Cristians i de les seves experiències de la nostra guerra.

També el recordo especialment per tantes vegades com en la Unió Sacerdotal ens hem anat reunint d'ençà dels darrers anys cinquanta fins que la seva salut el retingué a casa i, quan l'anava a veure, m'adonava que, per la malaltia, havia perdut el seu do més gran, el de ser un comunicador excepcional.

En la Unió, era un membre que sovint em feia pensar com s'ho feia perquè, malgrat la seva intel·ligència extraordinària, sempre es mantenia en un segon pla, mentre que, pels records del seminari i els molts anys de col·laborar amb ell a Gràcia, com tants cristians de l'antiga vila, em meravellava la seva vàlua excepcional.

Potser m'ho aclareix el comentari que lleigeixo en la Circular de la Unió Sacerdotal del novembre de 2009: «En Pellissa era un membre del

nostre grup, un membre actiu durant molts anys. Però tot i la seva forta personalitat, era discret i no va tenir mai una presència absorbent o dominadora. Amb tarannà alegre i jovial, ens enriquia amb la seva experiència pastoral i humana. Mossèn Pellissa era profundament religiós, amb una personalitat il·lustrada i rica, treballada a través de lectures constants i de la pregària i reflexió personals...»

Gràcia ha marcat la vida de mossèn Pellissa: hi nasqué i hi visqué, podria dir-se, fins que s'implicà definitivament en la vida pastoral com a rector.

Ell mateix explica (Lluïsos de Gràcia, 1855-2005) que «s'acabava de morir el meu pare i jo vivia en un ambient familiar rodejat de dones, la mare i dues germanes. Aleshores la meva mare em va portar un dijous a la tarda a la plaça del Nord per apuntar-me en el grup de *nanos* que duia Mn. Muñoz el qual em va rebre amb aquestes paraules: «Vine amb nosaltres i t'ajudarem a fer-te home». Era l'entrada als Lluïsos del que un dia en seria un dels més notables consiliaris que s'han lliurat a l'entitat.

En fundar-se la Federació de Joves Cristians de Catalunya l'any 1931, es formà el 1932 a l'Oratori de Sant Felip Neri, de la mà del doctor Tarrés i sota la direcció espiri-

tual de Mn Ricard Penina, el grup Torras i Bages.

En acabar la guerra, destruïda la Federació, molts d'aquells joves que s'hi havia integrat durant la república, retornaren als Lluïsos, entre ells en Pellissa, un congregant del Casal que, en havent entrat a la Federació, de seguida es convertí en un dels dirigents d'aquell grup que s'honorava amb el nom del gran bisbe de Vic. Cal esmentar que amb ells, també s'integrà als Lluïsos, i aquest com a consiliari, Mn. Ricard Penina.

L'any 1952, després de la mort d'aquest sacerdot que deixà una extraordinària empremta als Lluïsos de Gràcia, atenent al desig dels congregants del casal gracienc, mossèn Pellissa que tot just feia quatre anys que havia cantat la missa nova, en fou nomenat consiliari. ...La dedicació als Lluïsos va ser l'obra primordial de la seva vida. Tothom l'estimava, era un veritable educador i forjador de joves, de matrimonis, d'equips d'adolescents i de «mares vedrunes» (un grup que aplegava cada mes en un recés que per a elles -em consta- era una font inestroncable de formació). Alhora va ser capellà del col·legi de les Carmelites de la Caritat, i professor de religió de l'escola de les filipenses. A les vedrunes, hi fundà l'agrupament Celística que uns anys més tard s'integrà als Lluïsos.

Entre els molts testimonis del rastre que deixà en aquest casal de joveventut, em limito a citar el d'un antic president de l'entitat a la que lliurà una gran part de la seva vida. Diu així en Jordi Bufurull, el darrer

president dels Lluïsos mentre mossèn Joan en fou consiliari: «Per a mi i per a molts altres joves la seva influència va ser decisiva... La seva calidesa, la seva vitalitat i la fermesa de les seves conviccions em va causar un impacte inesborrable. Era un gran comunicador, sabia arribar a tothom. Tant en una homilia com en un recés o en una conversa privada, solia transmetre vivament el seu missatge. El seu pensament cristià representava en aquells temps una visió fresca i moderna enfront de la carca Església del nacionalcatolicisme, bo i seguint la ruta del seu inoblidable predecessor, mossèn Penina.

Col·laborador de mossèn Pellissa, des de la parròquia de Sant Joan, vetllant els nois del grup Mossèn Muñoz del casal, no voldria oblidar el seu camí parroquial com a vicari, abans de lliurar-se a la congregació mariana, i, en deixar Gràcia, com a rector a una zona de l'Eixample .

De vicari, en fou de La Garriga (1948), de Granollers (1949) i de la parròquia de la Mare de Déu de Betlem, 1951). Breus estades, però sempre estimat i admirat de tothom.

L'any 1972, atenent el prec que li féu el doctor Jubany, acceptà de ser regent de la parròquia de Sant Francesc de Sales, on un grup de feligresos havien adoptat una línia extremadament aperturista que semblava que volguessin remoure-ho tot. Present un servidor a la benvinguda que li oferí la parròquia, vaig pensar que si me l'haguessin donada a mi, hauria agafat la maleta i me n'hauria entornat a casa. A les saleses s'hi va

lliurar tant com pogué, però no es pot negar que hi patí molt.

Havia anunciat, en arribar-hi, que havia acceptat el càrrec a petició del Dr. Jubany, per un període tres anys. Passats els tres anys, pogué començar el seu il·lusionat vial de rector, a la parròquia de la Sagrada Família, fins el 1993, any en què, havent-ne complert més de 76, el cardenal Carles li acceptà la sol·licitud de jubilació.

Era com si hagués tornat als Lluïsos, però amb l'amplitud que suposa ser el màxim responsable d'una parròquia, treballant amb un consell pastoral que, sense posar-te pals a les rodes, t'ajuden a anar avançant.

Com a regent, primer, i, al cap de dos anys, ja ecònom –noms que en la pràctica signifiquen el de rector–, per a tothom continuà essent mossèn Pellissa, formant part de la família de Jesús, com un germà que, més que pel temple de Gaudí –aquest ja tenia els qui es lliuraven totalment a la icona amb la que Barcelona és coneguda arreu del món–, s'interessava dia i nit per la feligresia.

Una de les seves primeres atencions fou un Full Parroquial, il·luminat sempre per una Editorial, que valia la pena de ser rellegida, en la qual comunicava a la comunitat la seva paraula de pastor bo que no volia que es perdés ni una sola de les ovelles.

N'arribà a escriure mes de vuit-centes. Hi semblava la llavor de la fe, la serenor de l'esperança i el foc de la caritat. No hi havia cap tema

carregat d'interès que s'escapés de la seva visió mestrívola. En la darre-ra d'aquestes editorials, redactades sempre per ell, s'acomiadava de la parròquia, agraint que de tots els fel·ligresos hagués rebut tantes mostres d'afecte i solidaritat.

Restarà sempre com una de les seves passions, l'atenció que mostrava pel món de la gent gran, atenció que fructificà esplendorosament en la fundació de la Residència per a Ancians Sagrada Família.

Obert a tothom, facilità que el pare Lluís Cortès, sj, pogués continuar la CXV (Comunitat de vida cristiana), quan els qui la integraven es veieren abocats a deixar el lloc on durant més de 100 anys s'havien fet presents al barri com a «Catecisme de la Sagrada Família, i Comunitats de Vida Cristiana», facilitant-los que poguessin llogar uns nous locals, signant els papers de l'arrendament amb el nom de Joan Pellissa, rector.

No puc estendre'm més, però no vull oblidar la creació a la parròquia de l'Associació de Vida Creixent i els Grups de Reflexió i Diàleg a més de nous moviments.

I per donar una visió de tantes altres coses com ompliren la vida del gran sacerdot, mossèn Joan Pellissa i Gisbert, deixeu-me acabar aquestes notes amb dos exemples de com fou significadament valorat: ell fou un dels iniciadors del CICF, i un any els monjos de Montserrat li demanaren que els prediqués una setmana d'exercicis espirituals.

Josep Mª Galvany i Vinyamata (1932-2006)

JOAN SUBIRÀ, escriptor, rector emèrit de Santa Cecília. Barcelona.

Josep Maria Galbany i Viñamata ha estat un capellà singular. Va néixer a Barcelona onze mesos després que Francesc Macià proclamés, a la plaça de Sant Jaume, la República independent de Catalunya. Era el dia de Sant Josep del 1932 quan el futur prevere, sempre dedicat als obrers i marginats, veia la llum per primera vegada. La sortida d'aquest món li va esdevenir sobtadament setantacinc anys després, a Jerusalem. A l'altre cap del Mediterrani, on està la capital de la pàtria de Jesús, proclama-dor de la benaurança dels pobres i els marginats. Galbany hi va cloure els ulls per contemplar la faç immensa de Déu en una major naixença, com deia el poeta Maragall.

La vida d'en Josep Maria, estrenada en un clima col·lectiu de democràcia i civisme a Catalunya, es va enterbolir quan al cap de quatre anys hi arribà la maltempada de la guerra. Acabada la contesa bèl·lica, la postguerra el devia afectar com a tants altres catalans en un ambient general de nacionalcatolicisme i de reivindicació dels drets d'obers i de nacionalismes sufocats. En aquestes circumstàncies, Galbany va ingressar al Seminari diocesà, amb un parèntesi al de Solsona arran d'una malaltia pulmonar. Acabà els estudis eclesiàstics el 1957 i va rebre l'ordenació presbiteral a la capella del Seminari de Barcelona juntament amb una vintena llarga de companys de

vocació. Posteriorment es va llicenciar en teologia a la facultat eclesiàstica de Barcelona.

Quan el 1957 feia mig any que l'havien nomenat vicari de Vilafranca del Penedès, el bisbe Modrego l'envia a fer de vicari parroquial de Nostra Senyora del Port. Quatre anys després el nomena ecònom de Sant Bartomeu. I vuit anys més tard, ecònom de la del Port i simultàniament encarregat de la de St. Bartomeu. La seva actuació va ampliar-se fins al barri del Polvorí, a la banda de la muntanya veïna de la Gran Via i la Zona Franca.

La seva actuació com a capellà ha tingut tres escenaris ben marcats per les migracions: vint anys als barris del Port i Can Tunis de Barcelona; vint anys més al cor de Santa Coloma de Gramenet; i els deu últims, a Sant Joan de Vilassar de Mar, al Maresme, amb molta població sobrevinguda de caps de setmana i estiuajants. Però dels cinquanta anys de capellà, la major part ha estat en barris de gent obrera i d'immigrants procedents del sud d'Espanya i altres terres de parla castellana. Als barris de Can Tunis i la rodalia va contactar amb el llavors desconegut Francisco Candel, que era una mena de sagristà de la parròquia del Port.

Paco Candel va arribar a ser un escriptor famós a tot Espanya i part

de l'estranger; sobretot, pels llibres, conferències i articles sobre els immigrants de Catalunya, com és ara *Donde la ciudad pierde su nombre i Els altres catalans*. En moltes de les obres literàries i quasi periodístiques de Candel hi surten referències i anècdotes protagonitzades per mossèn Galbany.

Eren els anys de la dictadura militar de Franco. La repressió policíaca i social afectava la gent de les barraques i les cases deficientes que s'amuntegaven a l'entorn de Montjuïc. Galbany servia de pal de paller per aglutinar la gent enfront d'injustícies i conflictes veïnals. En certes ocasions havia convocat assegudes dintre les cases precàries quan les excavadores eren a punt d'enderrocar-ne *legalment* unes quantes. Fins i tot invitava altres capellans en línia obrerista o defensors d'immigrants a unir-se a les assegudes pacífiques fins que les excavadores giraven cua. Per estalviar-se conflictes amb l'autoritat, aquest capellà de Can Tunis va haver d'amagar sota terra en un solar de la parròquia un plec de papers d'impressió clandestina en previsió d'imminència d'escorcolls.

Amb la seva vèrbola i la seva simpatia es feia amic de molts i suspicte de les forces «de l'ordre». Amb un estil desenfarfegat i una vestimenta informal i de proletari, era un capellà d'una altra galàxia per a molta gent acostumada a veure sotanes negres dels rengles clericals. Sense esforçar-s'hi, se'l veia dialogant i planer, amb una il·luminació encomandissa que il·luminava tot el que feia. Tanmateix, tenia fama d'impuntual. Com si no tingués rellotge, feia tard

fins i tot a les reunions amb altres capellans amics. I poc o molt desordenat.

L'any 1974, uns mesos abans del final del franquisme, el bisbe el nomena membre del Consell Presbiteral i delegat de pastoral obrera per a la diòcesi. Dos anys després, ja en el període de la Transició, rep el nomenament de vicari episcopal del sector de Santa Coloma de Gramenet, Badalona i Sant Adrià de Besòs. Era un càrrec de confiança amb responsabilitats semblants a les d'un bisbe auxiliar de part del territori. A Santa Coloma hi havia uns quants capellans en parròquies de nova creació amb una certa llibertat d'assajar experiències pastorals innovadores. Com que bona part d'aquests clergues coneixien la intel·ligència i el seny d'en Galbany, de seguida hi va haver sospites que hi anava a fer de moderador o vigilant dels més llançats. Per acabar-ho de confirmar, el 1977 Galbany deixa els barris del Port per anar de rector de Sta. Coloma mateix, alhora que n'és vicari episcopal.

Mossèn Josep Maria feia anys que era membre d'una societat de capellans anomenada Unió Sacerdotal de Barcelona. Una mena d'agrupació voluntària, iniciada pels mossens Manuel Bonet, Francesc Sardà, Joan Rius i Ramon Daumal. També en va ser dels primers el beat Pere Tarrés. Durant els primers anys d'existència, l'entitat mirava de passar desapercibuda per temor a reaccions adverses de jerarques o malintencionats. Hi havia hagut fins i tot denúncies a Roma amb acusacions de voler-se apoderar dels càrrecs més influents

del bisbat. Però amb el temps es van desfer moltes suspicàcies clericals. En Galbany va ser diverses vegades elegit pels seus companys de la USB per al càrrec de conseller de l'òrgan directiu de l'entitat. Per altra banda, tenia una opció política per la Unió Democràtica de Catalunya. I va anar a fer propaganda electoral a favor del programa democristià d'UDC en la nova democràcia.

Tanmateix, la seva traça en tractar persones amb senzillesa i seny li va anar aplanant camins i va fer bona tasca a Santa Coloma. Fins i tot va escriure un llibre sobre l'església modernista de la parròquia principal. Duia el títol de *L'església de Santa Coloma, un llegat de modernisme*. N'eren autors, juntament amb ell, l'arquitecte Josep Lluís Ros i la historiadora Núria Valls. El pròleg era signat per Lluís Hernández, un capellà d'esquerra que en aquells anys era alcalde de la població gramenentenca.

Havent passat vint anys a la parròquia central de Santa Coloma, mossèn Galbany va rebre l'encàrrec d'anar a Vilassar de Mar, per ocupar el càrrec de rector de Sant Joan. Com a detall significatiu dels seus gustos i afeccions, s'hi va endur una parella de gossos de mida semblant o més gran que la dels llops. Li encantaven els gossos domèstics i n'havia tingut a Santa Coloma dintre el jardí d'entorn de la rectoral. A Vilassar, els va posar en un jardinet de la rectoria que gairebé no els permetia de córrer.

Deu anys a Vilassar van servir per fer amics nous d'una classe social

prou diferent dels anteriors. L'any 2006 s'esqueia el seu 50è aniversari d'ordenació, altrament dit *noces d'or presbiterals*. L'any següent complia els 75 ans de naixement i ho va voler celebrar amb un grup de feligresos del Maresme. Per això va muntar un viatge turístic i religiós a Terra Santa. Si fa no fa els mateixos dies de juliol que hi anaven els de Vilassar, un grup de joves de Barcelona també hi anaven pel seu compte, acompanyats per l'arquebisbe Lluís Martínez i alguns capellans.

Un dels llocs que els de Vilassar van anar a visitar al país d'Israel era l'antiga fortalesa militar de Massada, arran del Mar Mort. En tornar del cim emmurallat, van baixar al pla del mar sense peixos situat a uns 400 metres sota el nivell del Mediterrani. A mossèn Josep Maria li va fer il·l·lusió banyar-se en aquella aigua que té propietats terapèutiques i una densitat superior a la del cos humà. Segons vaig sentir explicar pocs dies després a Vilassar de Mar per testimonis presencials, la primera exclamació de mossèn Galbany en sortir del mar tan dens i càlid va ser de satisfacció per la sensació que havia tingut, com si surés en un bany de felicitat. Al cap d'un minut li va venir un atac de feridura –un *ictus*, en diuen ara els metges– i el van haver de traslladar en ambulància a un hospital de Jerusalem. Allà va morir sense que els mitjans de la ciència poguessin allunyar l'estroncada de sang. L'endemà, els joves del grup de Barcelona i la gent de Vilassar van concelebrar amb el prelat de l'arxidiòcesi una missa exequial a l'església del Sant Sepulcre.

Després dels tràmits mèdics i administratius pertinents, la despulla de mossèn Galbany va poder arribar a Vilassar el 26 de juliol. L'església de Sant Joan es va omplir de gom a gom per a la celebra-

ció exequial, que va ser presidida pel bisbe auxiliar Joan Carrera. Un altre eclesiàstic que s'ha distingit per la dedicació als obrers i els immigrants de barris perifèrics de Barcelona.

Joan Baguer i Bonamusa (1915-1987)

XAVIER CASAS, rector emèrit de Sant Pacià, Barcelona.

Mn. Joan Baguer, forma part d'una plèiade de preveres, que van saber ser fidels al que el Papa Joan XXIII, va anomenar "els signes dels temps". Ho van fer per fidelitat a l'Evangelí, a l'Església, i als temps que els va tocar viure. Aquest estar atents als signes dels temps, els comportà no estancar-se mai, saber evolucionar i tenir la gran categoria humana de canviar d'hàbits, actituds i fins i tot maneres de pensar. Mn. Joan com tants altres preveres del nostre país, no ho feren sols, sinó que saberen compartir, reflexionar, i pregar juntament amb altres. Per Mn. Joan Baguer el fet de pertànyer al grup de preveres de la Unió Sacerdotal, fou per a ell un lloc privilegiat de poder fer-ho, com també en les trobades d'altres preveres en les reunions d'arxiprestats, de Bisbat etc.

Mn. Joan es formà en el seminari tradicional de Barcelona d'abans de la guerra. No cal que m'estengui en explicar la formació en aquells temps. El Seminari era regit pels operaris diocesans, i la formació era molt tradicional, basada amb una escolàstica bastant decadent. Ara bé, no tot fou negatiu en aquell seminari, ni molt menys. En una pietat molt clàssica, va ajudar a viure una vida de pregària; malgrat el tancament físic del seminaristes, aquets no eren impermeables al que passava a la Diòcesi. Així molts d'aquells seminaristes van seguir de prop la fundació

del fejecisme, el moviment litúrgic, el començament del moviment bíblic en les traduccions de la Bíblia al català, l'empremta de preveres com el canonge Cardó, el Dr. Carreras, revistes com el Bon Pastor, i un llarg etc. Tot això va ser molt important ja que tot aquest bagatge ajudà molt a tota una generació de preveres a no deixar-se influenciar massa pel nacionalcatolicisme de després de la Guerra. Un altre aspecte important en aquest temps de formació, fou el temps de guerra. Fou un temps difícil: companys assassinats, ell mateix perseguit. Cal agrair a aquest generació la seva fidelitat. Fou un temps de prova, fou temps de testimoni.

Ordenat prevere, la Parròquia de Sant Pacià, al barri de Sant Andreu de Barcelona, fou un dels primers llocs on va ser destinat. Segons testimonis de molts andreuencs, Mn. Joan es manifestà com veritable apòstol de la Joventut, per utilitzar termes d'aquell temps. Connectar amb el joves, eren temps de nacionalcatolicisme, i ell va saber destriar el que era aprofitable i el que no. S'organitzaren les setmanes de joventut, en els Lluïsos de Sant Andreu, i va fer passar persones que en aquell temps eren referències pels joves, com per exemple Mn. Pere Tarrés. També promogué el moviment litúrgic, el cant gregorià i fent confeccionar ornaments

d'acord amb la tradició catalana, (casulles gòtiques etc). Va saber reunir i animar els antics fejecistes, molts d'ells desanimats pels desastres i pel patiment de la guerra etc- Mn. Bager deixà una petjada molt forta en aquell temps a Sant Pacià.

Després d'unes oposicions a rectors pels anys quarantes, el destinen de rector a Salomó que ell mateix va escollir. Fou una decisió presa i pensada, amb altres companys. Eren parròquies lluny de Barcelona (encara no s'havien revisat els límits diocesans) i no eren massa desitjades. Mn. Bager va connectà amb Mn. Sarda, Mn. Batlles i altres. Fou allà on va connectar també amb la Unió sacerdotal, i això fou motiu d'intensificar el seu sentit de prevere diocesà, i un estil de vida d'austeritat que no l'abandonarà mai.

Rector a la parròquia de la Mare de Déu de Gràcia de Sabadell, coincidí amb el pontificat de Joan XXIII, i la convocatòria del Concili Vaticà II. Fou un temps de gràcia, per ell com per molts d'altres, perquè el Concili els obria noves perspectives, els ajudava a sortir d'un clericalisme tancat, i els obligava a repensar moltes coses.

De Sabadell fou destinat de nou a Sant Pacià, com a rector. Mn. Joan Bager tornà, però, com ell mateix els va advertir, molt canviat; els temps eren diferents, tan eclesialment, com socialment, i ell era fidel als signes d'aquell temps. Això va comportar que alguns que l'havien admirat, ara no entenguessin algunes de les seves actuacions.

A sant Pacià, portà a terme tot un seguit de reformes en la línia conciliar, Transformà un clàssic catecisme Dominical, en un Esplai d'infants i Joves, que fou i és un mitja per arribar a moltes famílies del barri. Ajudat pel moviment catequètic del moment, especialment de Frederic Bassó, instituï la catequesi d'infants i adolescents. S'apropà a la joventut amb catequesi de Joves i la Missa de Joves. Cregué en el laïcat, instaurà el Consell Parroquial i el Consell d'economia. I sobretot, animat per les propostes de pastoral de Conjunt (temps del pas de Monsenyor Boulard per Barcelona), juntament amb Mn. Joan Oriol, i els vicaris episcopals, el Bisbe Torrella i després Mn Joan Carrera, formaren el Consell Arxiprestal. I moltes més activitats encara.

Mn. Joan Bager s'adonà tot seguit de la necessitat de formació, perquè la renovació que el Concili portava, demanava estar al dia de la teologia, bíblia i també d'una nova concepció de la pastoral. És per aquest motiu que participà en els cursos de formació del CEP i es subscrigué a revistes.

Home de conviccions profundes que defensava amb vehemència, volgué contar sempre amb els laics, però, no li fou fàcil ja que tenia un caràcter fort, i li sabia greu, tenir d'anar més a poc a poc, degut a uns laics que no havien fet el mateix procés. Les seves homilies, molt ben preparades, –era un bon orador–, traspuaven aquesta preocupació; són temps de canvis i no podem enyorar el passat.

Fou un home eclesial i això li portà certs patiments. Fidel al Bisbe, veia amb preocupació algunes actuacions de Bisbe del moment D. Marcelo, i ho va viure amb patiment. Estigué obert a les preocupacions veïnals, molt fortes en els anys 70 al barri de Sant Andreu, i acompanyà a famílies que tenien fills embolicats en al política clandestina del moment.

El seu tarannà, i la seva manera de ser fou el que va propiciar que el traslladessin a la Parròquia del Sant Esperit de Terrassa. Eren temps difícils per l'església de Terrassa en aquells moments. El Bisbat volia algú que tingués "seny", caràcter, i fos capaç de dialogar en les diferents sensibilitats. No li fou fàcil acceptar el canvi, però com va dir als seus feligresos, ell era d'una generació que no es qüestionava l'obediència al Bisbe. A Terrassa, continuà essent l'home del Concili i del diàleg (encara que ell era persona de fortes conviccions i difícil de dexar-se doblegar). Allà mantingué contactes amb persones que tenien llocs rellevants en la societat política clandestina; i alguns d'ells continuaren tenint-los després de la transició.

Amb forts condicionaments familiars, vivia amb una germana que

tenia moltes limitacions físiques, però, donant sempre un testimoni d'amor fraternal, i vivint amb una gran austeritat de vida. La salut no el va acompanyar gaire durant força anys, però ell va seguir a la parròquia, fins que no va poder més. Acceptà la malaltia amb molta enteresa, serenor i esperança.

Els que l'hem conegut i tractat, reconeixem en ell una gran persona i un bon pastor que sense cap afany de protagonisme, ni de poder, va ser sempre capellà de base, i deixant per tots els llocs on ha passat una forta empremta.

Un servidor el vaig conèixer i tractar sobretot, quan recuperant-me d'una llarga malaltia, em demanà si podia anar a col·laborar amb ell a la Parròquia de Sant Pacià. Actitud que sempre li vaig agrair molt. I durant tres anys varem exercir el nostre ministeri de preveres a la mateixa parròquia. I també durant molts anys varem compartir el mateix grup de la Unió. El meu record d'ell és encara molt viu i agrait. El seu testimoni de vida senzilla, austera, despresada, entregada és un estímul constant per seguir sense defallir i comunicar amb esperança el missatge i la Persona de Jesucrist.

Joan Cortinas i Guinart (1908-1991)

PEP SOLER, rector de Sant Andreu. Barcelona.

Mn. Joan Cortinas representa tota una manera de fer de capellà que van tenir molts preveres a la nostra diòcesi de Barcelona i que va tenir com eixos fonamentals l'arrelament al poble o barri on van exercir el seu ministeri, un gran esperit de servei, un zel apostòlic i una profunda vivència de la seva fe. Però a la vegada Mn. Joan va ser un prevere singular, per això va ser conegut pel Pare Botella II i per moltes històries que van fer que de Mn. Joan només n'hi hagués un.

Jo el vaig conèixer als anys 70 quan jo era vicari de la Parròquia de Crist Rei al barri de la Sagrera de Barcelona i formàvem part d'un mateix arxiprestat i sobretot perquè a través del moviment de la JOBAC vaig anar coneixent el barri de Mn. Joan que era el Bon Pastor. Després vaig esdevenir el seu successor dos mesos com a vicari i després com a Rector.

La imatge era força singular amb la seva sotana envellida i no gaire neta, la seva cara ben especial i sempre present a totes les reunions d'arxiprestat, on en aquell temps coincidíem preveres ben diferents i sobretot amb idees que eren força trencadores amb la manera de fer de Mn. Joan. Però ell sempre hi era sense fer escarafalls del que sentia a dir, amb ganes que els capellans joves volguéssim portar la nostra tasca en

el seu barri, ja que per sobre de tot, el seu interès era que els joves d'allà fossin bones persones i bons cristians. I certament en aquella dècada va portar-se a terme una bona tasca amb els joves gràcies a les Religioses del Nen Jesús que tenien una comunitat al barri, als Jesuïtes i als Marianistes; Mn. Joan encara que no entenia gaire el que es feia, deixava fer i ho recolzava. També a les reunions quan podia hi treia les seves preocupacions com la presència dels Testimonis de Jehovà que veia com li prenien feligresos; ell venia amb una pila de llibres per tal de refutar als Testimonis.

El Barri del Bon Pastor era una barri suburbial de Barcelona nascut amb motiu de les obres del metro de la línia 1 que es fa fer quan l'Exposició de Barcelona, fet de cases senzilles amb condicions molt precàries; a aquest assentament s'hi van afegir al final de la guerra incivil els que fugien del Front de Madrid, la majoria dones a qui havien agafat els marits i després va anar rebent les diferents onades d'immigració que van venir dels diferents llocs del país. Va ser un barri segregat, amb manca de tota mena d'equipaments i de serveis. En aquest barri Mn. Cortinas hi va ser del 1939 al 1982, 42 anys d'una entrega total.

Mn. Cortinas portat pel seu zel apostòlic va celebrar tots els matri-

monis canònics d'aquells que durant la guerra s'havien casat civilment, va batejar tots el que no ho estaven en aquell moment, va voler fer arribar l'evangeli a molta gent que no l'havia sentit o que clarament n'estava en contra degut als fets de la guerra i a la posició de l'església. La seva tasca en aquest sentit va ser plena d'entrega però a la vegada aollida d'una forma molt diversa.

Mn. Cortinas va viure per al seu barri: li va canviar el nom de "Cases Barates" pel del Bon Pastor que era el nom de la parròquia, buscant la seva dignificació; va ser artífex del pas del barri de Sta. Coloma a Barcelona, buscant que la gent fos atesa a nivell sanitari d'una manera més digna; va crear un ambulatori a la parròquia amb la mateixa finalitat; va crear l'Escola Parroquial mobilitant tota la ciutat de Barcelona amb les seves campanyes de l'ampolla; es va passejar per tot el país anant a visitar els presos polítics i comuns de moltes famílies del barri, fins al punt que va aconseguir tenir les portes obertes de les presons en un moment que era molt difícil accedir-hi.

A Mn. Cortinas també li va arribar el Concili Vaticà II. Per una banda perquè encaixava bé en allò que eren les seves preocupacions apostòliques, per altra banda perquè era un home d'església sempre a punt per seguir el que aquesta fes i digués. Però, com no podia ser d'altra manera, va incidir en ell a la seva ma-

nera. Dos exemples: li va semblar que el Concili demanava retirar les capelletes dels sants i ell va retirar tots els sants de l'església excepte Sant Josep i la Immaculada i per altra banda ell va continuar amb el seu tarannà en coses de moral integristes que feia que les noies que es casaven embarassades preguntaven si els casaria Mn. Joan, si era així anaven a un altra lloc ja que no volien passar per un sermó que les posés en evidència en públic.

Quan es va jubilar va continuar vinculat al barri, però exquisidament respectuós amb tota la tasca que vàrem anar portant a la parròquia. Ell hi venia sovint d'incògnit a veure famílies necessitades i a més aprofitava el trajecte en metro per fer apostolat sobretot entre la gent jove del metro, ell amb el seu aspecte i la seva sotana. I venia també per la Missa del Gall, Pasqua, la Festa Major i sempre lloava el que fèiem, coses com dir que el fet que haguéssim canviat la festa major fent-la en el dia que marcava l'AAVV havia estat un gran encert que a ell no li havia passat pel cap.

Podria dir que jo vaig tenir la gran sort d'anar darrera d'un capellà com Mn. Joan i em vaig poder inscriure en el solc que ell havia obert i per tant em va ajudar a viure com a capellà. La nostra diòcesi de Barcelona ha estat fecundada per molts capellans com ell que han fet una església arrelada al poble i que ha fet arribar l'evangeli.

Josep Breu i Goberna (1930-1987)

JOAN RAMON I CINCA, prevere emèrit de Barcelona. Món obrer.

La meva memòria dels 81 anys pot ser una excusa dels límits del meu record de Josep BREU, que morí a Colòmbia el 14 de maig de 1987. Servirà, potser, per recordar els trets d'ell que em resten més vius.

Origen, que marca . La mare, i la tia... Era la família. El pare, ja mort, feia anys. Van ser la família forta, segura, d'amor generós però respectuós de la seva llibertat, plena de la fe lluminosa. Els trets, els records "vius" que em resten d'ell s'emmarquen en el fons de mare i tia: pau, força, respecte, joia...

Una mica, suposo, "l'església fonda" de la Catalunya rica agrícolament (Cervera. La Segarra).

Intern als Jesuïtes de Sarrià –com d'altres nois rics d'aquesta Catalunya- jo suposo que va aprofundir, o il·lustrar , la seva fe sana i profunda de la seva infància. Batxillerat i Institut Químic de Sarrià. I el món excursionista, del seriós Centre Excursionista de Catalunya. Em penso que, en entrar al Seminari, havia ja pujat al Montblanc.

Era fort: no el recordo cansat. Menjador, sempre amb gana.

Quan vam coincidir vivint junts a Santa Maria del Teulat, jo quedava parat en veure que el Josep, per tard que arribés a la nit, no li feia mandra

escalfar-se verdura o sopa, fer-se una truita i entaular-se amb mig got de vi, sense preses.

Ens vam trobar els dos al Seminari, coincidents en moltes coses (1952): edat, patriotisme català i, sobre tot, sentit de justícia social (era el temps de duresa i pobresa econòmica i social, d'estraperlo, dels anys 50).

Impressions de la seva personalitat. Caràcter.

Alegria: optimisme i humor clar tenyit de serietat i un respecte profund a l'altre. Una alegria fonda, expressió del goig de la fe del fons del seu cor, i del goig de l'amor a totes les persones, font d'esperança en vers elles junt amb el més gran i optimista coneixement de llur temperament, i paciència amb llur limitació, debilitat... Optimisme que brolla de la fe cega en l'acció de l'Esperit Sant.

Una potència física.

L'excursionisme, l'Aneto, el Montblanc... una realitat física potent.

Sense ser jugador habitual (futbol, pilota basca, etc) recordo vagament que va participar en els esforços que el Seminari feia pel nostre benestar físic (anada a l'Estadi de Montjuïc per fer-hi gimnàstica i atletisme).

A Santa Maria – ell solitari- dormia al pis superior, s'apanyava un sopar, tal “com Déu mana”. Però mai no demanava a *santa* Margarida (santa sense *protocols canònics*), la “majordoma” que ens cuidava a tots i, especialment, al Sr. Rector, ja molt vellet, (també *sant*).

I és que el Josep treballava molt i, a més, a fons. De nits també. Consiliari nat de tota classe d'equips, dioceses de la HOAC, ACO, Fraternitat Secular de Carles de Foucauld i també en equips no formalment organitzats.

Amb una esperit ecumènic: estava disposat a ajudar la fe de tota espècie de colors: ACO, HOAC, JOC, cursos (capellans), consells pastorals, reunió de religiosos multicolors. I seguiments, si s'esqueia, *estant a tiro* i atent a totes les peticions de les necessitats. Volia servir, ajudar, el treball que l'Esperit Sant furgava a l'interior de tota classe de persones. I s'inclinava per les més allunyades, pobres.... Per això era estimat, a més, de tothom. No manava ni donava consells des de d'alt i des de fora. Aconsellava amb tota serietat. –el Josep sempre era alegre, però sempre era seriós– i deia el què veia de la llum de Déu a l'interior dels fets i les persones.

El nomenament de Rector de la Parròquia de Sant Ramon de Coll-

blanc va situar-lo en el que va ser la culminació del seu treball pastoral. La Parròquia, immensa, amb el seu col·legi autònom, regentat per unes religioses; un Casal Parroquial; els militants de la parròquia mateixa, i de l'ACO, la HOAC, la JOC del barri de Collblanc.

A més, la participació en organitzacions supra-parroquials, el servei de la fe d'aquell moment, primaverall, del postconcili que ell va trobar, o va suscitat o va posar en comunió entre sí.

ESMO (Encaminament Sacerdotal en medi obrer), “Seminari de butxaca” per a 3 ó 4 nois obrers en vocació per encaminar-se cap el Sacerdoci: Vida en comunitat de 3 a 5 nois en un pis petit (c. Albiol) i vida autònoma amb pocs, o cap persona de servei. Cuina i neteja, principalment a càrrec d'ells.

Formació teològica i espiritual, per dir-ho així, particular, a càrrec amb professors de la Facultat de Teologia, i algun capellà d'ajudant com pare espiritual: de fet, acceptats per la Jerarquia i incorporats a la vida del Seminari, de fet, formant part del Seminari. Sovint, alguns encara en el treball. S'hi van formar alguns bons preveres, avui actius en l'Església en món obrer (parròquies i moviments).

I en el clima esperançat del postconcili, i la descoberta i valoració de la pastoral col·lectiva per part dels capellans i d'arxiprestats, dels capellans en els barris. Les trobades de reflexió i diàleg de pregària per les zones pastorals, organitzades. El co-

mençament de les trobades “diocesanes – religioses”.

Josep era un organitzador, i l’animador, de tot això; enmig de les tensions i conflictes del postconcili: “home d’Església”, de coordinació i de pau, d’ànim tot i haver-se iniciat ja la situació de crisis que vivim.

Jo estic, encara, ple d’admiració per la seva puixança humil i benigna.

També la seva acollida i amistat, en el moment del canvi democràtic, als drets reconeguts per la doctrina social de l’Església de l’associació i organització, de naixement, però en aquell moment, perseguits i prohibits pel govern. I sense cap interès, ni

personal ni eclesial, de supeditar-los a l’Església ni manipular-los.

Josep, finalment, va poder respondre a la crida, vella, a les necessitats de l’Església per Llatinoamèrica (Era el moment de la crida del Papa, i l’organització de la *Lumen Gentium*).

Sobre Josep a Colòmbia no goso escriure’n sense haver-ho viscut amb ell. Però és que hi ha tot un llibre, que es podria reeditar (la col·lecció dels Jesuïtes).

Tant a Amèrica, com ací, el nervi de la seva espiritualitat era Jesucrist, ser com Jesucrist, Ell que va néixer en un estable, al servei del pobres.

Pere Llumà i Viladrich, confessor de capellans

LLUÍS BONET, rector de la Sagrada Família, Barcelona.

Mn. Pere Llumà i Viladrich nasqué i fou batejat a Sant Martí de la Nou de Berguedà, el 18 i 29 de gener de 1899, respectivament, poble i parròquia per a les quals tingué una especial predilecció. Per això les seves restes reposen en el seu cementiri. Morí a Barcelona el 10 de desembre de 1981.

Estudiant al Seminari de Solsona, fou ordenat prevere el 14 de juny de 1924 pel seu bisbe, Mons. Valentí Comellas. Ja eren preveres els seus germans els mossens Càndid, Joan i Carles. Tanmateix, com tants capellans de Solsona anà a exercir el ministeri presbiteral a la diòcesi de Barcelona. Fins al 1936 fou successivament vicari de les parròquies de St. Martí de Teià, St. Pere de Ribes, Sta. Maria de Piera, St. Josep de Badalona, Sta. Maria del Taulat del Poblenou i M.D. del Carme de Barcelona. El 1934 s'incardinà a Barcelona i obtingué el títol de beneficiat de St. Feliu d'Allella.

A la crida del Dr. Albert Bonet amb la creació de la Federació de Joves Cristians de Catalunya tot seguit es disposà a col·laborar-hi. Així fou consiliari de la comarca del Maresme. Captivà l'ànima dels joves i amb senzillesa i ardor els comunicà l'amor i seguiment a Jesucrist. Com deia el seu "ex-libris": "Porta patet, sed cor magis".

Durant la guerra civil i la persecució religiosa continuà exercint l'apostolat per les cases i al carrer, amb habilitat evangèlica, de manera que era anomenat pels perseguidors com "el cura fantasma". En l'últim temps, quan la República desitjà refer les relacions amb l'Església, se'l nomenà capellà de la Presó Model, càrrec que abandonà després de la victòria de Franco quan s'adonà que executaven els nous presoners. En aquest moment féu la decisió d'ingressar a l'Oratori de Sant Felip Neri (d'aquí ve que molts l'anomenessin Pare Llumà), però per manca de salut no hi continuà. Maldà així mateix per a reconstruir la FJC, la qual, com se sap, fou dissolta per l'Administrador Apostòlic de Barcelona Díaz de Gómara. Tanmateix, el pare Llumà, especialment dedicat a l'apostolat dels joves i dels homes els oferí una ampla guia espiritual i pastoral. Així acceptà el setembre de 1939 la direcció espiritual de la recent fundada institució escolar, les Escoles Virtèlia, fundada per Josep Jordi Llongueres, ex-fejocista, i Enric Badal, sota la direcció de Jaume Duran, professors que havien estat de la Mútua Escolar Blanquerna. És a partir d'aquesta escola que el pare Llumà fundà el 1944 la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Virtèlia, entitat de formació i acció cristianes, no sols per als alumnes

sinó oberta a infants i joves d'arreu, amb les dues seccions masculina i femenina. Representà en aquell moment i durant molts anys un espai i una alternativa d'estil de vida cristiana de catalanitat i de llibertat dins l'Església de Barcelona, i més enllà. De fet, les escoles i la Confraria foren l'obra de la seva vida.

Hem dit "confessor de capellans". Amb el carisma "*felipó*" passà temps i temps per als seminaristes i els preveres. Cercà llur col·laboració en les seves obres. Donà exercicis espirituals a joves i capellans; encaminà a joves al Seminari i a la vida religiosa. El doctor Pere Tarrés – ara beat- fou un dels seus dirigits, al qual acompanyà fins a la mort. Féu el dietari de la seva malaltia (21.06 a 20.08.1950, el dia del Viàtic). El 1954 se'l va autoritzar de confessar els

seminaristes a la capella del Seminari de Barcelona, fins més enllà de 1958. Érem molts que anàvem a confessar-nos amb ell. Fou una direcció espiritual continuada després de l'ordenació presbiteral que manteníem visitant-lo a la Residència sacerdotal de Sant Josep Oriol, on visqué des del 1969 amb els seus germans Mn. Carles i Concepció. Mossens de mentalitat diversa ens vam confessar amb ell i ens convidava a dinar. Actualment, encara mantenim un "memorial" cada setembre, pujant a la Nou, celebrant l'eucaristia i pregant per ell i els seus al cementiri.

NB. Podeu consultar: "A la memòria de Mossèn Pere Llumà i Viladrich", Barcelona 1985. "Miscel·lània de la Confraria de la M.D. de Montserrat de Virtèlia" Barcelona 2006.

Joaquim Trias i Birba (1933-1956)

JOSEP M. TOTOSAUS, ex director de Quaderns de Pastoral i redactor en cap d'El Pregó i JOSEP M. FERRANDO, del Consell parroquial de Sant Oleguer. Barcelona.

En record de l'amic

Amb setanta-sis anys a collibè, mossèn Joaquim Trias i Birba, rector de la parroquia de Sant Oleguer, de Barcelona, respirava salut i vitalitat per tots els porus. Es cuidava de la parroquia, en la rectoria de la qual vivia amb la sobrietat exigent que el caracteritzava (*durus sibi et aliis*, com Sant Jeroni); mantenia contactes amb la família i els acompanyava en els problemes de salut; exercia de santcugatenc; cultivava l'amistat amb amics i condeixebles; seguia el moviment cultural, anava a concerts i exposicions, llegia sobre temes històrics i també novel·les actuals; feia excursions amb familiars i amics; viatjava durant les vacances a tal o tal país d'Europa (si no és que anava a Amèrica a batejar un renebot), de vegades tot sol, i sempre havent estudiat amb detall i ajudat de també de mapes, on anava i què havia de veure; estava atent al batejar de Catalunya, que portava ben endintre; ja feia anys que els dijous anava a les sessions de formació permanent a la Facultat de Teologia; i, quan venia –a peu, naturalment; per aquest antic sistema de transport feia quilòmetres per la ciutat– a dinar a la rectoria de la parroquia del Pi, que era gairebé cada dia de la setmana, pujava les escales de dues en dues, com una exhalació, menjava de tot i força i, si badàvem, no

ens deixava un forat per ficar culle-rada en la conversa, i cada quinze dies se'n tornava amb els plec d'exemplars d'«EL Pregó» de la seva parroquia, de la Llibreria Claret i de l'església del Sagrat Cor, dels jesuïtes, perquè li venien de pas cap a casa. Per no parlar de l'etapa de rector de Sant Pau del Camp, on va tenir cura amb gust exquisit d'aquell monument i on va haver de fer front a dos aiguats...

Jo me n'admirava. I –amics com érem des d'aquell llunyà octubre de 1949 que, acabat el batxillerat, vaig entrar al Seminari de Barcelona i, per les lleis alfabètiques inapel·lables, em vaig trobar enquibit entre l'Albert Torrens i en Joaquim Trias– bromejàvem: «Tu xiules i jo piulo», que li feia jo, al·ludint a la meva anèmia d'anys, que m'obligava a passar regularment a «repostar» a L'Hospital Clínic, i a la vida quieta de jubilat sempre fatigat a què em forçava, vulgues no vulgues. «Viu més qui piula que qui xiula», que en responia ell «Ja deus preparar l'oració fúnebre que em dedicaràs». «Vés a saber qui l'ha de preparar»...

D'avui a l'endemà

... Fins que un dia, després de queixar-se d'uns dolors estranys al

bescoll i a la part de dalt de l'esquena i del pit, es va trobar acarat, de sobte, al diagnòstic d'un càncer greu d'esòfag i de seguida va saber, i no se n'amagava, que es tractava d'una malaltia greu-greu, que el tractament havia de ser fort i continuat i les perspectives de guariment no pas gaire favorables. Passats uns dies a l'Hospital del Mar, on li van fer el diagnòstic, va traslladar-se a viure a la Residència de Sant Josep Oriol, per a capellans jubilats, a Les Corts, i va haver de parar en sec aquella activitat multiforme i passar a la inacció total. Però va mantenir l'optimisme i la bona jeia de sempre. «Estic en bones mans», deia: dels metges competents; del personal d'infermeria, amable, de la família –sobretot hi ha un nebot que se'm porta esplèndidament–; i de Déu. Això darrer no ho deia gaire, o ho deia en veu baixa, o només ho deixava entreveure, discret com era a obrir el fons secret que donava sentit ple a la seva vida.

Els seus companys de la Residència n'estaven admirats: «Quin testi-

moni de fortalesa que ens dona el Trias!», no es cansaven de dir. Quan va refer-se una mica, encara va venir un parell de dies a dinar al Pi, amb nosaltres; la segona vegada, però, ja no puja les escales amb l'entusiasme d'abans i se'l veia cansat, tot i els esforços que feia per mantenir externament l'optimisme de sempre, per bé que no amagava pas la seva situació i les seves dificultats.

I va venir el desenllaç. Ingressat a L'Hospital del Mar i al de l'Esperança, les darreres setmanes va voler que se'n fes càrrec la família. Ell, ja abans, no es cansava de ponderar el bé que se li portaven tots, germans i nebots. Sobretot un, deia: L'Albert, que era el que l'acompanyava en tot i per tot.

* * *

I la parroquia, mentrestant? Hem demanat al Josep Maria Ferrando i Colea, del Consell Parroquial de Sant Oleguer, que ens ho expliqués.

Josep M. Totosous

Un any amb el rector malalt

La Comunitat Parroquial de Sant Oleguer de Barcelona, al carrer Nàpols, sota mateix de la Gran Via, ha tingut molt clar, des de fa molts anys –arrancant ja abans del Concili Vaticà II– que va reforçar-la en la seva pràctica, el sentit de la implicació directa de tota ella en el dia a dia de la parròquia. I això no en fa una «comunitat de sagristia», tanca-da en ella mateixa i lluny del compromís temporal, és a dir, dels problemes de la societat, sinó, precisament, ajuda a poder-s’hi implicar amb més eficàcia. [...]

D’aquesta manera de pensar i de ser arranca l’experiència viscuda aquest darrer any. Quan a finals de maig de l’any passat varen diagnosticar un càncer greu al nostre rector, mossèn Joaquim Trias (càncer amb males perspectives com així ha resultat, i del qual va morir el dia 29 d’aquest abril passat), veiérem clar que la parròquia havia de continuar la seva vida normal, dins del possible, amb reforç i la implicació de tots plegats. Diguérem al mossèn que romangués tranquil, que dediqués tots els seus esforços a intentar superar la malaltia i que nosaltres tiràriem endavant la parròquia. Ell sabia que era possible i queda tranquil en aquest aspecte.

Una nova «normalitat»

El Consell Parroquial es reuní d’urgència i va prendre les decisions pertinents que marcarien el funcionament de la parròquia al llarg de tot aquest any. Decisions que podem resumir i concretar de

manera succinta en els punts que segueixen.

- Nomenament d’un coordinador general que assumís la responsabilitat del dia a dia i amb capacitat d’actuar en les possibles incidències ordinàries, control de l’agenda, tracte directe amb el personal, etc.
- Creació d’un anomenat «gabinet de crisi» que, reunint-se cada setmana i sempre que fes falta, seguís la marxa dels esdeveniments.
- Assegurar el funcionament normal del despatx parroquial amb la creació d’un Grup d’Acollida que des del primer dia es feu càrrec de rebre totes les persones que necessitaven ser ateses (certificats, recepció de sagraments, misses exequials, utilització de dependències...).
- Adaptar l’horari de misses a la realitat del moment, tot suprimint-ne alguna i racionalitzant-ne el nombre i els horaris i establir un sol dia al mes per a la celebració de possibles funerals, etc.
- Donat que el nostre vicari, el pare Ramón Xammar, S.I., marxava a mitjans de juny al Paraguai, en la seva habitual prestació anual de serveis, calia assegurar el servei presbiteral per a les celebracions eucarístiques i sacramentals. El gran ajut rebut per part de

l'arxiprest, mossèn Lluís Bonet, va ser cabdal. Amb ell confeccionarem un calendari amb dates i noms per garantir un servei continuat fins a la tornada del pare Xammar. Mossèn Bonet, que coneix molt bé el tarannà de la nostra comunitat, s'esforçà perquè els sacerdots que vinguessin a celebrar sintonitzessin amb nosaltres, estalviant-nos, així, un problema afegit. Ell mateix ocupà un bon lloc en la llista dels dies feiners i, sobretot, va presidir la celebració de l'Eucaristia de les 12 dels diumenges. Així els feligresos van poder veure que la parròquia estava ben atesa i que les coses funcionaven amb normalitat.

- La consigna donada pel Consell a tots els grups de la parròquia i als diversos responsables d'activitats fou la de normalitat, que res no havia de canviar o quedar en suspens. I així fou. Val a dir que en això i en tots els requeriments fets per omplir buits o assumir responsabilitats la resposta ha estat generosa i sense regateigs, superant sempre l'oferta a la demanda. L'expressió «entre tots ho farem tot» estava a l'ordre del dia.
- Els temps forts (Advent, cicle nadalenc, Quaresma, Setmana Santa, cicle pasqual) se celebraren, d'acord amb els costums propis i habituals de

la comunitat, amb tota normalitat, així com les primeres comunions, la Pasqua del malalt, la Unció dels malalts i gent gran. L'esforç del pare Xammar és d'agrair.

- A través del Vicari Episcopal, el Consell féu arribar una carta al senyor Cardenal on li feia avinent la vida normal de la comunitat, al temps que li fèiem palès el nostre tarannà, demanant-li que el tingüés present arribat el moment de la jubilació o del traspàs de mossèn Joaquim.

Ja amb més forces, el mossen s'hi incorpora una mica

Quan mossèn Joaquim, passat l'estiu i havent iniciat el seu tractament, es va refer una mica, el coordinador general anava a la Residència Sacerdotal de íes Corts, on s'havia traslladat, a «despat-xar» (com deien ambdós tot fent broma). Això li permetia estar al corrent i sentir-se útil. Les coses més banals o les que podien crear-li preocupació no entraven en la conversa.

Ja sentint-se amb més forces, va començar a retornar a la parròquia algunes estones: el despatx parroquial dels dilluns, la missa de 12 dels diumenges i l'assistència a algun Consell Parroquial eren per a ell un estímul i un bàlsam. Ell estava tranquil i confiava plenament en la nostra manera de dur les coses. A alguns companys preveres els deia que estava content i fins i tot orgullós de la resposta que havia donat la comuni-

tat a la nova situació, assumint unes responsabilitats que, així, l'alliberaven. Comentava a més d'un que la seva situació havia servit per «desclericalitzar» la parròquia i que això demostrava, en els moments actuals que viu l'Església, que un altre concepte de parròquia, o almenys, una altra manera de portar-la i governar-la, és possible.

Consell Parroquial de Sant Oleguer

Quinze anys fent camí plegats

En nom del Consell Pastoral, permeteu-me unes paraules per fer palesos els nostres sentiments en aquests moments.

Mossèn Joaquim ha estat per nosaltres, entre moltes altres coses, un exponent de com poden convergir en el si de les comunitats tarannàs diversos si hi ha respecte mutu i recta voluntat. Quan ja havia estat nomenant rector de la nostre parroquia, me'l va presentar un dels bisbes auxiliars de Barcelona a la sortida d'un concert al Palau de la Música, cosa prou significativa. Em va expressar una certa temença ja que, coneixent el tarannà de la nostra comunitat, li preocupava l'encaix.

El vaig animar dient-li que no tingues cap recança, que essent una comunitat acollidora, oberta, dimanant del Concili Vaticà segon, segur que, mútuament, trobaríem els camins confluents. Nosaltres ho volíem, ell ho volia.

Així ha estat. Els començaments no van ser fàcils, però a poc a poc

comunitat-rector, rector-comunitat ens varem trobar. Durant quinze anys hem fet camí junts, bon camí. Hem compartit la fe i n'hem fet festa, hem compartit la preocupació social amb realitats tangibles ins-tal·lades en el més pregon de tots plegats, ens hem obert al barri, hem intentat ser església testimonial, hem sofert junts alguns desencisos de la mateixa església, hem compartit dinars i celebracions familiars, esdevenint, ell, un amic. El seu servei entre nosaltres ha estat enriquidor i ens consta que per part seva també ho ha estat viure ben de prop la missió dels laics i el seu important paper com a avantguarda de l'església en el món.

Finalment, ja en un altre ordre, mossèn Joaquim ens ha ajudat a estimar més el nostre país, Catalunya, la seva llengua i la seva cultura, a valorar, apreciar i conèixer una mica més la bona música, la bona literatura, així com el valor de la raó per combatre la ineficàcia.

Acabo fent nostres unes paraules que llegiem en el darrer número d'«El Pregó»: «La Resurrecció ultrapassa tots els nostres desigs i totes les nostres capacitats interpretatives i expressives. Però bé hem de viure-la en la nostra vida de cada dia i en la nostra societat i en el nostre món». Pensaments compartits moltes vegades amb mossèn Joaquim. Ara ell, en temps pasqual, ha fet camí definitiu de resurrecció, de Pasqua, per sempre.

(Paraules pronunciades al final de la missa exequial en nom del Consell Parroquial)

(El Pregó N° 389 i de juny de 2010)

Josep Maria Vidal i Aunós.

Record i homenatge

JOSEP M. TOTOSAUS, JOSEP BIGORDÀ, JOAN BATLLES, preveres al "convivium" de la parròquia del Pi. Barcelona i FRANCESC VERGÉS, rector de Santa Dorotea. Barcelona.

La mort de mossèn Josep Maria Vidal i Aunós ha posat de manifest fins a quin punt havia arribat molt endins d'un nombre considerable de persones de sectors molt diversos. Els testimonis que han arribat a la parròquia del Pi, on va morir, on va instal·lar-se la seva capella ardent i on van celebrar-se les exèquies, són il·lustratius i commovedors. Els que hi hem estat presents hem vist l'actitud de la gent, els ulls plorosos de molts, les cues per poder deixar escrites unes paraules de record. Ningú no hi venia per complir. Els mateixos representants institucionals, se'ls notava afectats. No cal dir la gent del poble, i els nombrosos immigrants que l'estimaven i li deien afectuosament «papa». Un florista de la Rambla (i compteu si deu haver estat testimoni d'enterraments per raó del seu ofici!) em deia commogut l'endemà: «No he vist cap enterrament com aquest!».

Quin era, doncs, el secret de mossèn Vidal, si secret hi havia? Segurament que la seva profunda humanitat i el seu profund cristianisme, tot d'una peça. Mossèn Vidal era un home de Déu que traspuava humanitat amb una naturalitat i una senzillesa que captivaven. D'aquí brollaven la seva enteresa i el seu agosorament, quan calia, amb una

absència de càlculs (que no vol dir que no fos conscient del risc que comportaven algunes de les seves decisions, però que assumia sense donar-hi massa tómb i sense fer escarafalls perquè el seu cor cristià li manifestava amb tota evidència que es tractava de decisions humanes i cristianes —o cristianes i humanes, poseu-hi l'ordre que us plagui, que ell mateix no s'hauria entretingut en precisions d'aquesta mena).

Josep M. Totosaus

Mossèn Vidal ha mort: la seva herència no pot quedar tancada a la tomba

La personalitat de mossèn Vidal, el seu tarannà evangèlic i el seu ministeri pastoral, des de la segona meitat dels anys 40 en què estrenà el camí sacerdotal, s'han caracteritzat sempre per la seva proximitat a la gent, per la seva solidaritat amb el poble i amb els moviments d'afirmació humana i cristiana i pel seu compromís valent al costat de les situacions que demanaven suport urgent i humanitari. Els lligams entre la vivència i el servei de la fe i l'opció arriscada a favor del poble i de la persona han estat sempre senyes de la seva identitat.

Després dels primers anys de ministeri a Barcelona (Santa Mònica i Josepets), Viladecans, Gualba, marcats sempre per la seva bonhomia, és possible destacar en el seu itinerari tres etapes ben significatives.

La primera del 1952 al 1982, a la Bordeta-Sants, des de la parròquia de Sant Medir, on podem destacar: a) l'afany de progrés de la barriada; b) la promoció de realitats culturals i de cooperatives d'habitatge; c) el sentit missioner; d) la solidaritat amb el món del treball –un dels seus primers gestos fou el compromís solidari amb els treballadors de la Hispano Suiza; e) l'actitud de compartir els avantatges concordataris amb els moviments socials, sindicals i polítics a l'època de la dictadura franquista: cal recordar, per exemple, que el 20 de novembre del 1964 tingué lloc en el teatre de la parròquia de Sant Medir, la fundació de Comissions Obreres de Catalunya; f) l'acolliment de l'Assemblea de Catalunya; g) l'atenció permanent a la defensa i promoció dels drets humans...

La segona etapa, mentre va ser vicari episcopal de la zona de Sants-Can Tunis, l'Hospitalet i Cornellà (1980-1990), va significar-se per la cura infatigable de les comunitats parroquials i religioses, dels moviments cristians i dels agents pastorals de la demarcació i pel suport constant als actes de solidaritat social, especialment obrera, que tenien lloc o es promovien en diferents àmbits parroquials o comunitaris.

La tercera etapa, la de rector de Santa Maria del Pi i dels Sants Just i

Pastor, que va començar el 1991, ha estat la de portes obertes, com s'ha fet evident amb l'acollida de preveres pel que fa a l'habitatge i a la taula, amb l'hospitalitat que va donar a prop de 400 immigrants a començaments del 2001 durant 47 dies i amb l'obertura permanent a entitats, grups, persones i activitats de signe cristià, social, humanitari i cultural.

La vivència que revelava permanentment era la de l'amor cristià. Quan aquest amor estava en joc, mossèn Vidal no tenia cap no. Un dia, no fa gaire temps, davant la conjuntura d'una possible decisió d'obrir les portes una altra vegada, després de rebre moltes pressions perquè fos prudent i perquè vigilés, va comentar amb un cert to de tristesa; «A veure si ens prohibiran d'estimar els altres!».

Acabo amb un desig similar al del cardenal Montini en la mort de Joan XXIII, el papa Roncalli: «la seva herència», digué, «no pot quedar tancada o reclosa a la tomba». Ara, doncs, és el moment que l'Església de Barcelona –comunitats parroquials i dirigents diocesans– han de maldar perquè l'herència i la sembra de mossèn Vidal tinguin continuïtat.

Josep Bigordà

Mossèn Vidal ha mort amb els braços oberts

L'estiu de 1991 es van tancar les portes de la Casa sacerdotal de la Balmesiana. Un grup de capellans que hi residíem ens vàrem trobar al carrer: no teníem on allotjar-nos. Mossèn Vidal va obrir-nos

les portes, els braços i el cor. Va dir-nos: Veniu a la meva parròquia, arranjarem unes habitacions, allargarem la taula, farem una família de capellans... D'aquell dia ençà, la rectoria del Pi ha estat la meva llar.

Altres capellans, fins i tot d'altres bisbats, hi han trobat també aixopluc i taula parada. Hem compartit joiosament una germanor sense esquerdes; ens hem ajudat en la reflexió i el ministeri. Hem celebrat festes i hem patit junts hores amargues. Un dia els uns, un dia els altres, ens hem acompanyat al metge i a l'hospital. Ens hem vetllat nits senceres com es vetlla un germà.

L'acolliment espectacular als tres-cents immigrants sense papers durant 47 dies i 47 nits per tots els racons de les estances parroquials, jardí inclòs, va ser com un esclat de les acollides silencioses de mossèn Vidal, sense que la seva mà dreta tingués esment del que feia l'esquerra, durant molts anys.

La salut de mossèn Vidal es ressentia físicament i moralment. El diumenge 4 d'agost passat no podia més. No vol que cridem el metge. Però a les quatre de la matinada fa un esforç i demana auxili a mossèn Josep Maria Totosaus. Demanem l'ambulància del 061. Amb rapidesa i amabilitat el condueixen a l'Hospital del Mar. L'acompanyem. M'hi quedo per fer-li costat i estar a l'aguait de les observacions mèdiques. El senyor Josep Maria Coll i en Totosaus em relleven cap al migdia. Fins al divendres, els amics anem i venim de l'hospital. Tot el mes d'agost que queda el passa amb la família a

la Vall d'Aran. No s'acaba de recuperar.

Des del setembre passat fins a la seva mort, malgrat la salut fràgil, manté una activitat superior a les seves forces. No es volia rendir. A mig febrer, per consell mèdic, se sotmet a una revisió a l'Hospital de Barcelona, on hi resta del 19 al 25. Com si s'hagués restablert, torna a la feina! Ha presidit les celebracions de la Setmana Santa i el Trídium pasqual. El dilluns de Pasqua a la tarda va celebrar la seva darrera missa. Moria el dimarts al matí. Ens ha deixat un amic. Se l'ha endut el Senyor Ressuscitat.

A un quart de nou del matí d'aquell dimarts 22, el fidel Joan, sagristà, em cridava amb veu tremolosa: Mossèn Vidal ha caigut. Jo era a les habitacions del costat. Hi corro. Me'l veig estès. Té els ulls encara desclosos que sembla que mirin al cel i els braços oberts com un santercrist clavat a terra. M'agenollo arran seu. El crido perquè em sembla que conserva un alè de vida. Dic les pregàries de l'absolució, li dono la Santa Unció: el Joan cuitacorrens m'ha portat els sants olis. El metge d'urgències, que arriba diligent, ens diu que acaba de finir. Mossèn Vidal no ha mort al llit. Ha mort a terra. És un símbol del seu despullament.

Per la parròquia del Pi han desfilat centenars de persones commogudes, que volien dir-li adéu. L'eucaristia de comiat del dijous, 24, va ser una manifestació imponent. Algú digué que va ser un homenatge a la bondat. Dels llavis de tothom sor-

tien lloances a l'home bo i llàgrimes de molts ulls. Al que em va dir que mossèn Vidal obria els braços a tothom, fos qui fos, li vaig replicar que jo era testimoni que, pròpiament, no els obria, sinó que els tenia sempre oberts.

Escric amb tristesa, però amb un gran goig de ser testimoni que mossèn Vidal ha viscut i ha mort amb els braços oberts.

Joan Batlles

*(El Pregó 220.
15 de maig de 2003)*

Mossèn Vidal, encara

Havia rebut, com tots els capellans, l'encàrrec. l'orde de presidir: *opportet praeesse*, ens deien. Ell va saber fer-ho amb un estil ben propi, fent jugar adequadament el conjunt de factors que conflüen en la seva persona. Originari de la Vall d'Aran, per bé que nascut a França, fill d'alcalde de Vielha, parlant francès amb naturalitat, amb un cert aire de la majestat i serenor de la muntanya, català convençut, obert als vents d'Europa, barceloní de molts anys: podia «presentar-se a tot arreu». Si ho emmarquem en un bagatge de fe que li va donar alè per fer moltes coses en el moment oportú, tenim un exemple de com es pot viure sempre fregant eclesialment i socialment l'«incorrecte» amb una actitud serena i seriosa que dóna habilitat i és condició de fruit de qualsevol actuació.

No li faltava un toc de «noi entremaliat» que donava vivor a la seva manera de ser incorrecte, no

era un calculador fred. Encara que als últims temps va cansar-lo molt, em sembla que li agradava presidir sobre parròquies que tenien quelcom de suspecte. Una certa passió humana que convidava a la complacència.

Sempre comprensiu, cordialment acollidor i gens perdonavides, mossèn Vidal era, no obstant, un senyor. No penso que s'hagués sentit mai l'amo de res, no defensava mai el seu terreny, però sabia mantenir el seu lloc. I presidia de debò. Quan ho creia necessari guardava distàncies, però s'afanyava a desfer amb cordialitat sincera qualsevol allunyament personal. No estava per sobre de res ni de ningú: tot li ressonava dintre i el feia patir i no se n'amalgava; no es mostrava pessimista, però sí, de vegades, aclaparat. Deia clarament que no podia parlar amb els seus superiors dels problemes personals i de la parròquia, que sempre van tan junts, perquè era persona non grata i pensava que les solucions que li proposarien serien inacceptables. No tinc cap dubte que l'estat de feblesa física dels últims temps té també arrels en aquest buit entorn d'ell i els seus problemes. La gosadia, encara que sigui santa, sempre es paga.

He fet referència al seu bagatge de fe: en la seva expressió era molt sobri, fora de l'altar no feia mai «sermons», li sabíem les formes ordinàries de pregar que hem rebut els capellans, practicades amb naturalitat i llibertat. Les referències a l'evangeli que li hem sentit en entrevistes i diàlegs eren una manera de dir «aquestes són les meves convic-

cions i jo per elles dono la cara». De cara enfora mai no va fer servir l'evangeli per defensar drets propis. Va seguir l'evangeli, però no en va «viure». Potser aquí, qui tingui oïdes...

Un referent i un exemple; no una excepció

I ara una comparança: L'onze de maig del 1966 més d'un centenar de capellans van portar a la jefatura de policia una carta de protesta per maltractaments a un estudiant: el resultat immediat va ser una empaitada de capellans, llavors encara ensotannats. Fugint dels cops de porra de la

policia, amagant-se per les porteries, perdent ulleres... aquells «banzos incordiantes», com els van dir, van mostrar què duia al cor el clergat de Barcelona en aquells temps de nacionalcatolicisme. Amb els episodis del Pi, la tendresa i la gosadia i la paciència de mossèn Vidal, de persones al seu entorn i d'altres que van fer com ells, l'Església de Barcelona s'ha marcat una actitud i ha mostrat la seva cara més evangèlica.

Finalment, una ullada a la vida de molts capellans de Barcelona, per no parlar de Catalunya, donaria panorames d'aquesta mena: mossèn Vidal és un exemple i un referent, no una excepció.

Francesc Vergés i Tuset

*(El Pregó n° 221,
1 de juny de 2003)*

Josep Pi i Raventós (1915-2009)

MIQUEL RAVENTÓS, rector de Sant Martí de Sarroca. Sant Feliu.

QUADERNS DE PASTORAL m'ha demanat d'escriure un "retrat pastoral" de Mn. Josep Pi i hi accedeixo amb molt de gust. Jo mateix, com a testimoniatge a Mn. Pi i perquè se'n guardi la memòria, m'he compromès –sense dir-ho a ningú– a escriure cada any, en l'aniversari de la seva mort, una petita crònica al setmanari de Martorell, mentre no em manquin les forces. Potser aquestes ratlles que em proposo escriure ara em serviran per anar-les desenvolupant en escrits posteriors en anys vinents.

L'endemà de la mort de Mn. Pi, que s'esdevingué el 23 de novembre de 2009, vaig escriure unes ratlles per al setmanari de Martorell, perquè es publicuessin al costat de la crònica arran de la seva mort, i de les exèquies, que tingueren lloc l'endemà a la Parròquia de Santa Maria de Martorell. Com que aquelles ratlles les vaig escriure més amb el cor que amb el cap, penso que no faré cap tort als lectors de QUADERNS DE PASTORAL si ara les adjunto a aquest retrat. Això és el que vaig escriure a cop calent, amb un punt de tristesa però també amb el goig que Mn. Pi havia escoltat ja aquell: "*Veniu, beneïts del meu Pare...*" de Mateu 25.

L'última conversa amb Mn. Pi

L'albada del dia 23 de novembre d'enguany la vaig viure amb dues

tonalitats ben diferents. Quan vaig obrir els ulls al nou dia ho vaig fer amb actitud de gràcies, perquè el dia 23 de novembre, festa de sant Climent I, papa i màrtir, és el dia de l'aniversari de la meva ordenació presbiteral. Però abans que pogués dir el bon dia als meus companys preveres, em van donar la notícia de la mort de Mn. Pi. La notícia la vaig acollir amb una profunda tristesa, però vaig pensar de seguida que, al cap i a la fi, s'havia acomplert aquell anhel tan sovint manifestat per Mn. Pi d'anar a la casa del Pare. I vaig pensar: Ja hi és! Ja hi ha arribat!

En la pregària de Laudes m'acompanyava el salm 41, que diu: "*Tot jo tinc set de Déu / del Déu que m'és vida. / Quan podré veure Déu / cara a cara?*". I en la meua humil pregària pensava com les paraules del salm recollien l'experiència profunda de Déu que tenia Mn. Pi. I pensava: Ja el veu, ja el veu cara a cara! I pensava en les benaurances (que llegiríem l'endemà en la missa exequial): "Benaurats els nets de cor, perquè veuran Déu".

I el dia 24 de novembre (l'any 68 era diumenge), vaig presidir per primera vegada l'eucaristia dominical a la meua parròquia de sant Pau d'Ordal. I el dia 24 de novembre del 2009, en una missa exequial plena d'emoció, en l'església parroquial de santa Maria de Martorell que tants

records em portava, vam acomiadar les despulles de Mn. Pi, en una fervent Eucaristia de gràcies pel seu testimoni. A poc a poc em passaven per davant els ulls els catorze anys d'estada a Martorell... vet aquí com aquests dos dies, 23 i 24 de novembre s'han convertit per a mi en dos dies inoblidables. En la meva història personal, cada any, quan arribin aquests dies de novembre uniré en el mateix record el meu aniversari d'ordenació presbiteral i el comiat emotiu de Mn. Pi. Serà un bon moment per demanar al bon Déu que mai no perdi la memòria del mestratge de Mn. Pi, un home de cap a peus, un cristià de pedra picada, un prevere exemplar.

I en aquest comiat de Mn Pi portaré sempre a la memòria la darrera conversa que hi vaig tenir, el dissabte dia 21 de novembre (menys de dos dies abans de la seva mort), de 2/4 de 9 a les 9 del vespre, a la seva habitació de la residència de l'Hospital Sant Joan de Déu. Una colla de persones amigues m'havien convidat a sopar a les 9 del vespre i vaig aprofitar la mitja hora abans per a fer-li una visita. No ens havíem vist des del dia 15 d'octubre, festa de santa Teresa i aniversari 94è del seu naixement.

En les darreres visites, quasi sempre aprofitava l'estona de conversa per fer petits exercicis de memòria, ja que tots l'anem perdent a poc a poc, signe inequívoc de la nostra fragilitat. Mn. Pi, li deia, a veure si saps d'on vinc? De quina de les quatre parròquies et sembla que vinc... i a poc a poc li feia repetir, sense massa èxit: Sant Martí Sarroca, Tor-

relles de Foix, Pontons i Santa Maria de Foix, que va tenir de rector durant molts anys a Mn. Bartomeu Elias, l'ex-vicari de la parròquia de Martorell.

El joc de la memòria va continuar recordant-li precisament que el dilluns següent jo celebrava l'aniversari de la meva ordenació presbiteral. Que l'any que em van ordenar de prevere, ell havia celebrat les seves noccs d'argent sacerdotals. Ell havia estat ordenat l'any 1943 i, per tant, l'any 1968 ja feia els vint-i-cinc anys de capellà. I li feia memòria, per tant, que quan jo, l'any 1993, vaig celebrar els meus vint-i-cinc anys de capellà, ell en celebrà els cinquanta. I llavors venia l'aposta... i quan tu celebris els setanta-cinc jo compliré els cinquanta. I li deia: Mn. només ens falten nou anys! I em mirava amb una carona... pensant, de segur, que n'ets de benaventurat... si jo tinc tantes ganes d'anar-me'n! Això era dissabte al vespre i se n'anà la matinada de dilluns. Si Déu em fa el do de celebrar les noccs d'or sacerdotals, no deixaré de pensar que Mn Pi –al cel– celebra les noccs de platí, perquè al cap i a la fi tots dos creiem en la comunió dels sants.

Quan al matí del dilluns 23 de novembre vaig poder parlar amb el Pep, a tots dos se'ns trencava la veu. Havíem tingut la sort de viure deu anys amb Mn. Pi sota del mateix sostre, a la plaça de l'església. Quan als 88 anys, va caure, i va emmalaltir... trobà aviat un altre sostre amic, la residència de l'Hospital de sant Joan de Déu; però mai no el vam deixar, sempre li vam fer costat... tanta gent amiga li ha fet costat fins al final!

Una paraula de gràcies a tots els qui l'heu estimat i li heu fet costat... *“tot el que fèieu a cadascun d'aquests petits, m'ho fèieu a Mi”*, diu Déu. Que Déu sigui lloat!

Continuant el “retrat”

Mig any després, doncs, miro de completar telegràficament aquest “retrat” que vaig esbossar a cop calent a finals de novembre de 2009. Quan he escrit: “un home de cap a peus, un cristià de pedra picada, un prevere exemplar”, ho he dit perquè així ho he viscut en els deu anys en què vam conviure amb Mn. Pi, amb Mn. Pep, a la parròquia de Martorell. Mn. Pi era un prevere exemplar per molts motius: pel seu temperament obert i alegre, per la seva atenció als pobres i als malalts, per la seva intensa pregària personal, pel testimoni d'una vida pobra, pel do d'una paraula senzilla i entenedora en la predicació, per la seva humilitat, per la seva proximitat a les persones i sobretot als companys preveres, per la seva capacitat de servei (mai no li queien els anells quan els vespres, els caps de setmana o al temps d'estiu s'havia de posar a la cuina... i cuinava molt bé!). Mn. Pi va saber conciliar molt bé aquests dos pols: ser un home de Déu i d'una gran humanitat. El que acabo d'escriure ho podria enriquir amb un munt d'experiències i d'anècdotes, que ens ajudarien a apropar-nos a aquest prevere exemplar que fou Mn. Pi. A tall d'exemple i per no fer-me llarg us parlo d'un parell o tres d'aquests trets que el definien.

Els capellans no fem el vot de pobresa, però Mn. Pi va ser un home

pobre. Jo sóc testimoni de com en les col·lectes extraordinàries que fem a les parròquies, les col·lectes mantedes, s'engruixien perquè ell donava més que ningú, donava tot el que tenia. Conten que per recomanació dels companys preveres es va decidir a anar al notari a fer testament: Diu el notari: Mossèn, que té? Diu ell: No res. I el notari: Doncs, què ha vingut a fer aquí? Vagi-se'n en pau!

Mn. Pi va tenir sempre una gran sensibilitat pels pobres i els malalts. Ell i jo estàvem d'acord que a les parròquies no cal gran cosa més que l'Eucaristia i Càritas. Sempre obria la porta als pobres amb un somriure, mai no marxaven amb les mans buides. I durant anys, no van faltar mai les dues visites setmanals a l'Hospital de Martorell, passant per totes les habitacions, saludant a creients i no creients, aportant bon humor i esperança. Justament la seva caiguda en les escales de davant l'altar del Santíssim, als seus 88 anys, va ser perquè anava a portar la comunió a uns malalts. L'Eucaristia i els malalts: dues referències bàsiques en la seva vida.

Però a Mn. Pi el sostenia sobretot una profunda espiritualitat, arrelada a la pregària de l'Església (els llibres de la Litúrgia de les Hores feien goig de veure de tan gastats que estaven) i a la pregària personal. Tant Mn. Pep com jo som testimonis de les llargues estones de pregària personal, sol, al temple, a la capella del Santíssim. Ningú no el veia, però ell s'abeurava en les aigües profundes de la pregària, on trobava les forces per viure i transmetre la Bona Nova

de l'evangeli, amb simplicitat, amb bon humor.

La seva vida de prevere, el seu testimoniatge ha estat un re-

gal per a l'Església i, especialment, pels companys preveres. Espero també que ho sigui per als bons lectors de QUADERNS DE PASTORAL.

Joan Viñeta i Romeu, home de futur

FREDERIC RÀFOLS, rector emèrit de Santa Maria. Vilafranca del Penedès.

La meva gran estima envers Mn. Joan Viñeta, amb qui vaig conviure quasi 20 anys a Vilafranca, és equivalent a la poca memòria de les meves dades. Sort que Mn. Manel Valls m'ha deixat una magnífica entrevista que li va fer al setmanari TOTHOM de Vilafranca del Penedès l'any 1980, n° 594, on hi consten.

Mn. Joan Viñeta Romeu va néixer a Vic el 12 de juliol de 1940. Va ser ordenat sacerdot el 9 d'abril de 1935. Va venir a Vilafranca el 18 de juliol de 1940 on va viure, treballar pastoralment i morir als 73 anys d'edat el dia 8 de Novembre de 1985. El 14 d'abril d'aquell mateix any havia celebrat els 50 anys de capellà amb una missa molt participada a Santa Maria de Vilafranca. Mn. Viñeta al venir a Vilafranca era un capellà jove de 28 anys, tenia una gran intel·ligència i molt poca salut, això sí, ben administrada: era un malalt que no parlava dels seus mals, detall molt positiu al seu favor.

Mai he entès com al Bisbat de Vic van deixar marxar de la diòcesi un home de la vàlua intel·lectual i del tremp espiritual de Mn. Joan. Estava vacant la capellania de l'Hospital Comarcal de Vilafranca i allà es va traslladar Mn. Viñeta amb la seva mare. En teoria el ministeri d'atendre els malalts seria més compatible amb

la seva minsa salut. Però aviat comença a entrar dins el rol de la paròquia de Santa Maria...» *Va venir a Vilafranca per reposar perquè estava malalt, i el que va fer va ser no deixar-nos reposar a nosaltres*» deia amb una punta d'ironia amable el dia del funeral un cristià de la vella guarda. Des que es va aposentar aquí, no va parar. La seva obsessió sempre va ser l'Església i una Església en reforma. Mn. Joan va ser feliç els anys del Concili perquè molts dels seus anhels es feien realitat. Ell va sostenir l'esforç dels militants i l'actitud dels joves. El seu cap, per cert molt ben estructurat, no parava. D'una manera suau però persistent ajudant les persones, mai buscant el seu lluïment sinó mirant exclusivament el bé de l'Església.

Mn. Joan venia de la diòcesi Vic, i havia estat vicari d'Artés. Venia d'un ambient clerical i tenia antecedents bastant definits. Era nebot de Mn. Romeu, autor de música religiosa popular molt digne, que ha sobreviscut a totes les reformes hagudes i per haver. Però a més havia tingut un germà també bon músic, Mn. Josep Viñeta, que havia estat assassinat a Roda de Ter al començar la terrible guerra civil Mn. Joan s'havia escapat travessant els Pirineus, en mig de grans sofriments, i arribant a Galícia, on el van nomenar vicari de

Puebla de Caramiñal. Amb aquests antecedents no és estrany que la part més conservadora de la Vila esperés trobar en Mn. Joan una mentalitat tradicional. Però es van trobar amb un home tocat pel catalanisme, obert socialment, crític amb la situació, que no enyorava el passat sinó que mirava el futur. No cal dir que aquesta posició li va ocasionar més d'un maldecap.

Mñ. Viñeta era un home de molt bona convivència. Des de finals dels cinquanta havia anat a viure a la Vicaria, amb els mossens joves. Jo també m'hi vaig afegir. I ara a Vilafranca continuen vivint junts rectors, vicaris i algun de la comarca. Per les parròquies de Vilafranca han passat vicaris de moltes qualitats, amb la suau i bondadosa benedicció de Mn. Tomás, el venerable Degà. Els relleus eren freqüents i Mn. Viñeta mirava de fer de llaç d'unió, i com que es veia tant que no buscava el seu bé, sinó el bé de l'Església, els vicaris s'hi avenien molt. Era un home que es trobava a faltar si un dia no era a taula. «*El conviure arregla els cervells,*» deia. Després de 25 anys de la seva mort a les parròquies de Vilafranca hi ha crescut la llavor de convivència que Mn. Joan va plantar.

He dit que Mn. Joan mirava endavant. És bastant freqüent que les persones delicades moltes vegades viuen més en el passat: «*els nostres temps*»: Ell no vivia de nostàlgies sinó d'esperances. Vivia esguardant el futur, que els anys seixanta i setanta era molt ric: l'evolució del Concili, el canvi polític que vam viure, la transformació municipal. Cada dia

comportava una novetat i ell ho vivia intensament.

Ja he dit la seva visió del futur pel que fa a la convivència. S'ha conservat l'esperit de Mn. Joan. Acostumava a encertar quan es tractava d'escollir un camí pastoral.

Pels anys seixanta hi va haver a tot Catalunya un desig de formar grups de matrimonis joves per viure la fe. N'hi havia de diferents classes. Mn. Joan va orientar cap als equips de la Mare de Déu que han ajudat i ajuden a tanta gent. Ell va preveure que els equips de la Mare de Déu tindrien més futur. I ho va encertar. Els equips a Vilafranca encara rutllen superant les vicissituds. Em sembla que també va ajudar a impulsar els equips d'ACO.

Mn. Viñeta vivia amb profunditat la litúrgia que aquells anys de la postguerra necessitava un esperit encarat al futur. Preparava les celebracions importants de Santa Maria amb tot detall. L'escolania de Mn. Joan era una escola de formació religiosa i humana. Sempre hi era ell, atent a cada detall. Sempre en un lloc secundari, fent de sotsdiaca, que vol dir reservar-se l'últim lloc.

Un altre exemple de visió de futur: Mn. Joan va creure que ajudaria a la vida de la parròquia si es podia comptar amb una casa de colònies. Amb l'assessorament de Mn. Jarque i amb la col·laboració entusiasta d'un grup molt actiu es va emprendre la construcció de la Casa de Colònies Penyafort, a Pontons, La Parròquia s'hi va abocar. La Casa de Colònies ha celebrat els seus 50 anys i conti-

nua essent un bon instrument al servei de la Parròquia. L'impuls de Mn. Viñeta hi perdura a Penyafort.

Només he donat dues pinzellades de la figura d'un gran cristià, d'un gran capellà i d'un gran vilafraquí. Els últims temps de la seva vida els va dedicar quasi exclusivament als pobres, però als literalment pobres. Als qui demanen caritat pel carrer i a les portes de les esglésies. Als sense-sostre. Als rodavons. No els donava només almoïna sinó que els escoltava, anotava els seus noms i les seves dades. Tenia una llibreta on hi havia més de 200 noms de pobres, amb les senyes que podia arreplegar. «*Mn. Joan, quan Déu us cridi, no us la descuideu aquesta llibreta. Rendirà més que les de la Caixa*», li deia jo amb tot l'afecte. Els últims temps venien

pobres a tota hora i de tot arreu. Ell no es cansava mai d'atendre'ls. Va adequar unes habitacions al segon pis de la Trinitat perquè hi dormissin. Ara crec que hi ha un alberg molt decent. També hi viu l'esperit de Mn. Joan.

Així es va extingir la vida de Mn. Joan. Ensenyant-nos el vertader camí: el dels pobres. Quin sentit tenia el cant de comiat en el seu sepeli al cementiri de Vilafranca aquella tarda de tardor de 1985, quan li dèiem en llatí i en cant gregorià que ell, «*cum Lazaro quondam paupere, aeternam habeas requiem!*». Mn. Joan Viñeta, home de futur, en aquell moment travessava els límits dels temps, de les malalties, de les pobreses per anar amb el Senyor. Ben segur l'acompanyaven Llätzer i els altres pobres.

Josep Campo i Lleó (1912-2002)

JOSEP TORRENTE, rector de Castellbisbal. Sant Feliu.

Quaderns de Pastoral m'ha demanat una petita ressenya biogràfica de Mn. Josep Campo i Lleó. Dels diversos volums de "Records de la meua vida" que ell em va llegir i del meu record personal n'extrec aquesta petita –però agraïda– memòria per aquest número de la revista.

El qui amb els anys jo coneixeria com a rector de Santa Maria del Pi, va néixer a Cunit el 18 d'abril de 1912, el quart fill d'Isidre Campo Mayo i Maria Lleó Vivó. El pare, afil·lat per un matrimoni de Llorenç del Penedès, va fer gairebé sempre de pagès; primer a la masia de can Xinxola de Cubelles i després a la de Sant Antoni, on va néixer –el darrer dels germans– en Josep. La mare va ser una dona pietosa que es va casar amb l'Isidre el 20 de gener de 1902. Els seus germans més grans van ser l'Isidre, en Salvador –mort als tres mesos– i la Ventureta.

Batejat el 28 d'abril de 1912 i confirmat un mes després, va viure la infància i adolescència a la masia de Sant Antoni. Anava a escola a Cunit fins que als 14 anys va començar a treballar a la masia amb el pare. El 1929, amb 17 anys va reprendre els estudis ja amb la idea de ser capellà. Els senyors Bultó de la masia li van pagar els estudis eclesiàstics. Va fer els primer curs de llatí amb el Dr. Alert, vicari de Vilanova, al Collell el 2n i 3r, després –del 1933

al 1936– els tres primers cursos de filosofia i el quart l'estiu del 1936 amb Mn. Cortines.

La guerra civil va interrompre els seus estudis. El jove Josep, cridat a l'exèrcit, anota en un seguit de llibretes les seves vivències d'aquella guerra i les impressions que li causen tant els estralls de la violència com la bondat de tanta gent que els va acollir i ajudar.

El fet és que acabada la guerra reprèn els estudis, rep les successives ordes el curs 1941-42 i és ordenat capellà el 30 de maig de 1942. Quasi cinquanta anys després, recordant aquest dia, escrivia "El dia més gran de la meua vida: sóc sacerdot! Gràcies a Déu siguen dades [...] si mil vegades tornés a néixer, sempre voldria ser capellà". En l'orla que conservo de la seva ordenació hi figura també el Dr. Pere Tarrés. Mn. Campo s'emocionava quan ho explicava i deia entremaliadament: jo vaig ser ordenat abans que el Dr. Tarrés... perquè jo era "Campo" i ell "Tarrés", i en la mateixa celebració ens van col·locar per ordre alfabètic".

Aquell mateix setembre del 1942 és enviat a la sagrada família de Terrassa com a vicari de can Aurell, fins el novembre de 1944. Després van demanar-li d'anar a la Conreria on s'hi va estar una segona etapa –ja hi havia estat de superior-profes-

sor auxiliar durant els seus estudis de Teologia—. Molts capellans guarden un record agraït del jove mossèn Campo a la Conreria, en un temps on la major part de vocacions passaven per aquest seminari menor prop de Tiana. De fet hi va anar per un curs però el bisbe de Barcelona, el Dr. Gregorio Modrego, va creure oportú que —amb altres companys diocesans— exercís aquesta presència del clergat diocesà al llarg de dotze anys al costat dels “operaris” als qui estava confiat el seminari.

El juliol de 1956 és enviat de rector a Granollers. A la parròquia de Sant Esteve va viure anys intensos de construcció parroquial, tant el el sentit eclesial i humà com en el més material.

Aviat, però, el bisbe li demanarà que retorni al Seminari Menor ara com a rector, entre el 1961 i el 1967, i després altre cop de retorn cap a Sant Esteve de Granollers en una segona etapa, més difícil a causa —en bona part— de les creixents tensions socials i polítiques dels darrers anys del règim franquista.

Don Marcelo González resolgué aquella segona etapa enviant-lo com a rector a Santa Maria del Pi de Barcelona, on s’hi va estar fins a la jubilació el 1990, moment en el que es traslladà a la residència sacerdotal Sant Josep Oriol fins a la seva mort, el 12 de març del 2002.

És d’aquesta etapa que en puc parlar en primera persona. Mn. Campo arriba al Pi quan jo tenia poc més d’un any d’edat i s’hi està vint-i-un anys.

Del seu servei pastoral en subratllaria dos trets vertebradors: la seva passió i dedicació a la infància i joventut i la tossuda voluntat de ser fidel al magisteri expressat en el —aleshores recent— Concili Vaticà II.

El treball amb els infants i joves el va portar a crear ben aviat (el curs 1973-74) el que va néixer com Agrupament Escolta però que dos anys després seria l’Agrupament Esplai Santa Maria del Pi, que avui encara perdura. Va ser sempre la nineta dels seus ulls, i un espai privilegiat per a la iniciació en la fe de molts. D’ell n’han sortit diverses vocacions, alguna a la vida consagrada i al sacerdoci, entre les que hi ha la meua.

Un altre espai privilegiat de relació amb els joves que va conrear eren les estades estiuenques a l’hostatgeria del monestir de Poblet. Amb tot de nois adolescents —que li havíem suposat algun maldecap— vivíem el ritme monàstic de pregària, treballs i àpats dins el monestir durant deu dies. Va ser un espai de diàleg més reposat i profund que esdevindria per a molts un autèntic acompanyament espiritual i vocacional.

L’altre gran element vertebrador va ser el Concili Vaticà II. Ben aviat al Pi hi va haver Consell Pastoral, equip de litúrgia... i sovintejada formació teològica i bíblica per al laïcat, que ell confiava a companys capellans i a laics més entregats a l’estudi.

Mantenint una consciència jeràrquica provada, va saber fer equip amb els capellans que tenia a prop

—d’una manera particular en aquests darrers anys Mn. Rossend Ametller— i va saber envoltar-se d’equips de laics i fer-los participar de la missió de l’Església.

Al gresol del meu record hi ha quedat la persona del capellà entregat, fidel i bondadós —la seva mirada

revelava a primer cop d’ull si n’hi passava alguna—, del que em vaig sentir profundament estimat i pel que he donat gràcies a Déu en moltes ocasions, també aquell dia en que, ja ancià i en cadira de rodes, m’imposava les mans i m’acollia amb el bes de pau en el presbiteri barceloní que ell va voler servir tota la seva vida.

Amadeu Oller i Berenguer (1901-1956)

JOSEP BIGORDÀ, rector emèrit de Sant Medir. Barcelona.

L'any 2001 s'escaigué el centenari del naixement de mossèn Amadeu Oller i Berenguer, una de les figures rellevants del presbiterat català del segle XX. A la parròquia de Sant Medir, de Barcelona, que ell va fundar l'any 1948, s'ha commemorat l'efemèride el 6 de juny, amb ocasió del lliurament del premi de poesia Amadeu Oller; i el 18 de novembre, amb una celebració eucarística.

En aquest escrit em proposo recollir alguna de les coses que vaig tenir el goig de comunicar en aquells moments commemoratius.

«La ruta que marquen els 56 anys de la vida de mossèn Amadeu és aquesta: de Moià (1951) a La Bordeta de Sants (1957), passant pel seminari de Barcelona, per París, on perfecciona l'art d'organista, Sant Sadurní d'Anoia, Sta. Madrona de Barcelona, França i Donostia i Sevilla i Xile –anys de la guerra civil–, i altra vegada Barcelona: Santa Madrona, Santa Maria del Pi, Sant Miquel dels Sants i Sant Medir. Són els referents locals de l'home, del prevere, del músic (organista i compositor), del vicari, del consiliari de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, del fundador de l'OCPD (Organització Catòlica i Professional del Dependent), del rector.

«E18 de desembre de 1948 inicia a La Bordeta l'aventura parroquial de Sant Medir. Amb el ritme i l'estratègia d'una activitat febril basteix una veritable «casa del poble» com ell, mossèn Amadeu, volia, i com l'any 1953 reconeixia el sociòleg francès François Malley.

«Aquell home, mossèn Amadeu, a més d'estimar la música com a art, estimava el so de la realitat, de la música o el sentit del poble. Si l'absurd –un mot relacionat amb la sordesa o la incapacitat de sentit o de trobar sentit– designa la manca de lògica o de sentit, mossèn Amadeu, amant de la música, lluitava per retornar el sentit a la barriada, a la gent, al poble. M'han dit que a Sant Francisco, a Califòrnia, a l'exploratorium», hi ha un orgue, els tubs del qual recullen i transformen els sons de la badia, registrant els cicles alternatius de les mareas. D'un instrument similar disposava mossèn Amadeu per interpretar i transfigurar la Bordeta.

«Mossèn Amadeu no era empresari, però sí que era un emprenedor autèntic a l'hora d'imaginar infatigablement projectes i de proposar i acceptar iniciatives, de preguntar, de consultar, de deixar fer i de no descansar ni deixar descansar, de reclamar resultats. Era exigent, molt

exigent, amb ell mateix i amb els altres, sobretot amb els seus col·laboradors: no parava, punxava i picava l'amor propi, i recompensava. Era inconformista, un lluitador de mena: no tolerava el fracàs, tomava a començar i a continuar sense treva.

«El 8 de novembre de 1957, una setmana abans de la seva mort, li vaig preguntar si volia deixar un missatge a la comunitat parroquial. De seguida em va anar dictant el text del seu testament espiritual. El vaig passar a màquina, li vaig llegir i, tremolosament i molt lentament, el va signar».

*(El Pregó, 187.
1 de gener de 2002)*

Pere Oliveras i Lapostolet, un testimoni cristià

JOAN MISSER, cristià.

El número 314 d'«El Pregó» m'ha permès de conèixer el traspàs de mossèn Pere Oliveras Lapostolet. En aquesta ocasió, se l'ha posat al «Quadre d'Honor». I tant, com se'l mereixia!

La darrera vegada que el vaig veure fou amb motiu dels funerals del meu germà mossèn Salvador, ja fa divuit anys! Feia aleshores una trentena d'anys que la nostra relació era ben escadussera. De tant en tant me n'arribaven notícies indirectament, com l'admiració que li tenia aquella família Dúrcal, de las Alpujarras, que jo havia conegut com a immigrants en aquestes terres flamenques, on vivia i on visc. Mossèn Pere, em deien, era ben conegut pels pobres de l'Andalusia oriental.

Hi ha gent senzilla i humil dotada d'una percepció de les persones i dels mòbils que determinen les seves accions que no sempre és fàcil de trobar en els setciències. El que els antics en deien «olor de santedat» no té gran cosa a veure amb els processos de canonització, que solen ignorar els petits, els homes i les dones del comú, els de baix, aquells a qui el Regne ha estat revelat amb preferència (Mateu 11,25).

D'aquests desconeguts dels homes, sobretot dels «grans» i «impor-

tants», tots n'hem coneguts, i el seu coneixement és una de les gràcies que Déu ens ha atorgat durant la nostra vida. És una gràcia haver-los conegut. I és també una gràcia que l'Esperit no ens hagi permès deixar-los passar per alt.

No puc deixar de comptar entre aquests «sants» els pares de mossèn Pere Oliveras, el «Peret», com ells li deien. El pare era ferrer. Quan el vaig conèixer, ja feia temps que, de cavalls, no en ferrava: anaven massa escassos. Però la farga presidia encara l'entrada d'aquella casa familiar del carrer de Sants, de Barcelona, i ell gaudia quan tenia ocasió d'exercir el seu ofici, com la vegada que em va fer una anella per al piolet. L'antiga farga havia esdevingut la llar sempre oberta als que estaven massa avesats a trobar sempre les portes tancades. Joves desorientats, rebutjats àdhuc pels seus mateixos pares, sortits de la presó, decebuts de les drogues i dels companys..., tots eren rebuts per mossèn Pere com a germans i pels seus pares com a fills. La mort accidental de la tia i, poc després, de la mare de mossèn Pere, havia estat per al seu pare com un signe evident de la missió que Déu li confiava de compartir l'hospitalitat del seu fill. Quantes vegades aquest li deia que calia tirar algun tros més a

l'olla, ja que a dinar o a sopar serien alguns més.

Des de sempre, i ja abans del naixement del Peret, la jornada d'aquella llar començava amb el rés d'una part del sant rosari; una altra part precedia la feina de la tarda; i, amb la tercera, s'acabava la jornada de treball.

Aquella família sabé rebre joiosament el renovament conciliar. Cap novetat no era rebutjada, considerada a la llum d'aquell que havia revelat que feia «noves totes les coses» (Ap 21,5). Cap novetat no venia a somoure els fonaments d'aquella fe profunda, que ells expressaven d'una manera ben tradicional, potser arcaica, com havien après i havien fet des de la seva infantesa. I era aquesta

mateixa fe la que inspirava l'acolliment generós de qualsevol necessitat que passés el llindar d'aquella casa.

No puc oblidar tampoc l'exclamació de «sant cristià», amb què el pare de mossèn Pere expressava l'actitud fraternal amb què acollia els seus interlocutors.

El record de mossèn Pere i dels seus pares m'obliga a relativitzar tots els afanys de catalogar el proïsme amb les etiquetes de «tradicionalista» o de «progressista» que utilitzem amb tanta profusió: em semblen recursos fàcils per crear-nos classificacions al nostre magí que ens allunyen la possibilitat de discernir on rau la veritable grandesa d'esperit.

*(El Pregó 323,
1 de setembre de 2003)*

Pere Relats i Arimón, testimoni exemplar

FRANCESC TORRALBA, filòsof, professor i escriptor.

Pere Relats i Arimón va néixer a Lliçà d'Amunt (Barcelona), el 20 d'agost de 1934. Ingressà al Seminari d'aquella diòcesi l'octubre de 1944, als 10 anys. Rebé l'ordenació presbiteral l'any 1957, als 23 anys. Entre 1957 i 1960, fou vicari a Premià de Mar i, entre 1960 i 1973, ho fou de la parròquia de Sant Bernat Calbó, a la barriada del Poblenou, de Barcelona. En aquestes dues parròquies, va prestar els seus serveis pastorals dins la JOC (Joventut Obrera Cristiana). El Diari d'un any de peonatge l'escriuí al llarg dels mesos transcorreguts a Madrid entre finals d'estiu de 1970 i el juny de 1971, als seus 36 anys. A punt de complir els 39 anys, morí en un accident de muntanya als Encantats, el 8 d'agost de 1973, acompanyant un grup de joves de les parròquies de Santa Maria del Taulat i de Sant Bernat Calbó. De l'esmentat Diari, se'n féu la primera edició l'any 1975, a càrrec de Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Ara se n'ha fet una segona edició (edicions Saragossa, 2009, 175 pgs.). –Casimir Martí.

El prop passat 29 de setembre vaig tenir el goig de presentar, en el marc de la Llibreria Claret, *Diari d'un any de peonatge* de Pere Relats. Vaig compartir taula amb Casimir Martí i Rosa Zaragoza, l'editora del llibre. En la presentació de l'acte hi va assistir, des de la seva proverbial discreció, Monsenyor Buxarrais que, com tants d'altres assistents, havia conegut i col·laborat estretament amb Pere Relats.

Em plau fer cinc cèntims del que vaig expressar allí i de l'interès que va suscitar en mi la lectura d'aquest llibre que ha estat reeditat de nou en una pulcra presentació. Considero que hauria de córrer pels instituts i

per les escoles, que hauria de donar-se a conèixer en el marc universitari, perquè els nostres joves necessiten referents sòlids, creïbles i reals i el *Diari d'un any de peonatge* és la nítida expressió d'un testimoni exemplar.

Massa sovint, els referents de pedra picada són invisibles als ulls de les noves generacions, resten com desconeguts i ignorats, mentre que, en canvi, els mals exemples i els cíncics ocupen les primeres pàgines dels diaris i dels telenotícies. Cal, doncs, felicitar aquesta petita aportació que obre un petit camí d'esperança i que, de ben segur que aquells joves lectors que s'hi acostin, que-

daran entusiasmsats per un testimoni de bondat que no està en el seu horitzó mental. [...]

Pere Relats empra, en ocasions, les mateixes expressions dels peons que tracta, la qual cosa dona un gran realisme a les seves pàgines. Sorprèn la seva empatia per captar tot aquell món i la sintonia vital amb els estats d'ànim dels seus coetanis, la comunió amb les seves sofrències i contradiccions. No hi ha, però, ni un gram de paternalisme, ni una mil·lèsima de llàstima o de falsa compassió. Tracta els seus interlocutors com a iguals, sense cap mirada de superioritat. No els jutja, ni els fiscalitza. Solament mira de comprendre els seus anhels, les seves frustracions. Lamenta el seu anticlericalisme, però el comprèn i és capaç de veure'n les raons.

Al llarg de les pàgines del dietari, Pere Relats denuncia unes condicions de treball indignes, un treball que, en lloc d'alliberar i de personalitzar, de fer créixer humana i espiritualment, converteix la persona en una força impersonal, en una bèstia de càrrega. Reivindica un treball que dignifiqui i alliberi, que ajudi a sembrar pau en el món i a cloure la creació. En aquest sentit, desenvolupa una interpretació del treball que, d'una banda, sintonitza amb elements de la tradició marxista (molt present, aleshores, en l'ambient cultural, polític i social), però, de l'altra, en recull de la tradició cristiana. El treball no ha d'alienar les persones, les ha de fer créixer i ha de ser un àmbit d'expressió dels seus talents.

Es un text escrit des de la bastida, però que conté pensaments pro-

funds, idees espiritualment molt potents, expressades amb senzillesa, gairebé com aquell qui no vol. El lector culte hi veurà el cor d'un home que ha llegit l'Evangelí amb ardor, que coneix el Concili Vaticà II i els comentaris dels teòlegs i que, sense caure en ampullositats ni petulàncies, sintonitza amb el bo i millor de la reflexió teològica del seu temps. Precisament per aquest motiu és recomanable a joves i adolescents, perquè és una obra que no exigeix una descodificació complexa, però introdueix en un món nou.

Tot plegat és una mena de tencaclosques que retrata l'ànima d'un home que cerca d'ésser sincer envers Déu, que vol ser lleial a les seves conviccions, fidel als valors de l'Evangelí, però que experimenta, en pròpia pell, les tensions pròpies d'un home que mai no se sent suficientment bo i que sempre s'exigeix més. En el fons, en això consisteix ser bo: en tenir la impressió de no ser-ne mai prou, en experimentar l'abisme que hi ha entre l'home vell que sóc i no acaba de morir i l'home nou que estic cridat a ser i no acaba de néixer.

En aquesta tensió espiritual, cal ubicar el testimoni de Pere Relats. Vol viure com els pobres, però no n'és, de pobre. Vol perdonar tots i tothom, però experimenta la dificultat del perdó. Vol donar-se sense fi, però experimenta la dificultat d'abandonar-se totalment al próisme sense esperar res. Vol tractar l'altre com un fi en si mateix, però descobreix que, en ocasions, l'ha tractat com un instrument de promoció personal. Experimenta el drama de l'encarnació, les dificultats d'arrelar la fe

en els entorns socials. Sap que mentre no hi ha arrelament, el missatge és innocu i irrellevant. Sap que només és escoltat el qui té autoritat i que només té autoritat el qui és coherent amb allò que diu.

L'autor no es cansa de criticar els qui parlen i no fan, els qui s'omplen la boca amb frases de l'Evangeli, però no el testimonien amb la seva acció en el món. Ell mateix s'examina, es qüestiona i es considera, en més d'una ocasió, un mal testimoni. En íntima comunió amb les idees innovadores del Concili Vaticà II, posa tot l'èmfasi en el testimoni, en el qui mostra, amb la seva vida, allò que creu. Sap que és en la resposta on el cristià es fa definitivament cristià, que és en el mode com respon a la crida de l'altre, a la seva súplica, a la seva necessitat, com es fa digne de ser deixeble de Crist.

Pere Relats coneixia bé aquesta seqüència i volia ésser llum en un entorn hostil. Sabia que no es pot evangelitzar sense baixar de la trona, sense ficar-se dins de l'arena i respirar la pols i els renecs a peu d'obra.

Dèiem, en començar, que es tracta d'un dietari que narra l'experiència de Pere Relats durant la seva estada a Madrid, on va treballar durant un any com a peó de la construcció, però és més que això. És un petit llibre de teologia, d'espiritualitat encarnada, l'única espiritualitat que mereix el nom de cristiana. Com tants d'altres, Pere Relats va entendre que solament si s'encarnava en la realitat històrica dels homes i les dones obreres podia comu-

nicar el missatge alliberador de l'Evangeli en aquell entorn tan marcat ideològicament pel marxisme.

Al llarg de les seves pàgines, s'hi expressen diferents descobertes i interrogants, inseguretats i pors de tota mena i també oportuns comentaris. No s'estalvia, naturalment, crítiques tant a l'estament clerical com a si mateix. No és un llibre maniqueu. Veu contradiccions en l'església jeràrquica, però també en veu en si mateix. No és un purità, ni un moralista. Sap que l'ésser humà és vulnerable i contingent i que així l'ha creat Déu i així és estimat i acollit incondicionalment per Ell. Mostra la llunyania entre els dos mons, l'espiritual i el terrenal i fa veure la necessitat de fer-s'hi present per sembrar-hi la llavor de l'Evangeli.

És un text fresc, directe i transparent que mostra la força del compromís i les contradiccions internes en el seguiment de Jesús. Captiva per la seva honestetat i autenticitat, també per l'aguda anàlisi dels fets que ocorren al seu voltant.

A l'hora de destacar-hi alguns pensaments, cal subratllar-ne, com a mínim, tres de nuclears: 1. L'amor és donació i sacrifici; 2. La persona és el centre de tota acció, 3. La comunió amb Déu exigeix, necessàriament, la comunió amb les persones.

Al llarg del dietari, Pere Relats es refereix abastament a l'amor com a pràctica del do generós i desinteressat, com la capacitat de negar-se a un mateix, de perdre's un mateix i d'abandonar-se als altres. A la vegada, tot el dietari traspua un persona-

lisme clar: tota persona és igualment digna, mereix ser respectada i estimada i mai no ha de ser utilitzada per a finalitats suposadament més elevades que ella. El camí cap a Déu passa, essencialment, per la relació amb les persones, per l'obertura generosa als seus problemes, per crear vincles de qualitat. Sembla dir-nos el següent pensament: Si Déu és comunió de persones en l'amor, només qui estima el seu proïsme pot entrar en relació amb un Déu d'aquesta naturalesa.

El 4 de maig de 1971 escriu Pere Relats: «Abans jo volia els altres per a la meua promoció. Cal estimar sempre sense interès. Les coses que faig són un pes. Les trobades amb les persones una font de joia. *Un dia només compta si he tractat alguna persona.* El que faig

és ocasió d'encontre: encontre en l'amor».

Es especialment eloqüent aquest pensament que el mateix autor subratlla en el seu text. El que fa que un dia sigui valuós és la relació que s'estableix amb altres persones. Un dia isolat és un dia perdut. Un dia aïllat és un dia que no compta, que es perd definitivament en la història. Pere Relats entén que ser cristià és obrir-se als altres, vincular-se, fer lligams de qualitat, basats en la pràctica del respecte i de la donació.

Acabem aquesta breu síntesi amb un altre pensament. L'escriu el dia 9 de maig de 1971: «Per a l'amor veritable no calen gaire coses; hi ha d'haver sacrifici i donació; si no, es pot ensorrar tot: no calen gaire coses per a ser feliç; cal la senzillesa de la vida».

(*El Pregó 373. 1 d'octubre 2009*)

Ramon Prat i Pallarés (1932-1998)

JOSEP Mª JUBANY, rector de Santa Eulàlia de Mèrida. L'Hospitalet de Llobregat.

Arran de la mort de Mn. Ramon Prat, en el juliol de 1998, els responsables del Seminari de Barcelona em demanaren que redactes un escrit, sobre Mn. Ramon per ser publicat en el recordatori que es repartí en la Missa funeral que se celebrà en la capella del Seminari el 14 d'octubre de 1998. En aquest escrit, hi feia una semblança de la personalitat de Mn. Prat i del treball pastoral que realitzà, especialment en el Seminari de Barcelona. M'ha semblat oportú reproduir-lo com a primera part, en aquest article que m'ha demanat la Revista *Quaderns de Pastoral*, i seguidament faré unes consideracions més subjectives, que volen ser un petit recordatori i agraïment públic, vers a Mn. Ramon Prat Pallarès, amb qui vaig tenir la gran sort de col·laborar durant catorze anys, en l'equip de formadors del Seminari de Barcelona

Escrivia, doncs, el 1998

El 24 de juliol (1998) moria Barcelona, Mn. Ramon Prat i Pallarès, als 66 anys després d'una llarga malaltia. Mn. Ramon ens ha deixat el testimoni d'una vida sacerdotal al servei especialment de la formació dels futurs preveres.

Ordenat a Roma l'any 1960 fou coadjutor durant un breu temps a la Parròquia de Santa Maria de Barberà.

L'octubre de 1961, el Bisbe Dr. Modrego el nomenà professor d'ètica i superior del Seminari Conciliar de Barcelona, en el primer equip de sacerdots diocesans que se'n feren càrrec, rellevant els Operaris Diocesans.

Durant trenta anys (1961-1991) exercí el seu ministeri presbiteral en el Seminari, com a professor, formador, vice-rector i des de 1976 com rector. Des del Seminari visqué els profunds canvis que ha experimentat la societat i l'Església en aquests anys decisius. La celebració del Concili Vaticà II i l'aplicació de les seves ensenyances comportà una renovació en aquesta institució. Mn. Ramon formà part dels diferents equips de formació que, seguint les directius dels diferents bisbes de Barcelona, portaren a terme, aquesta renovació.

Fruit d'aquesta preocupació dirigí i coordinà un estudi sobre el sacerdoti que és publicà en 1969 amb el títol "*El sacerdot avui: vida i missió*". Són moltes les generacions de preveres que en el seu temps de formació han gaudit del mestratge de Mn. Ramon. Mestratge que exercia amb una gran finor espiritual, acollint, escoltant i ajudant a discernir. L'ajudava i molt, el seu caràcter jovial, el seu fi humor (de clara influència anglesa), el seu tracte senzill i el seu rigor en analitzar les situacions,

mai es quedava amb la primera impressió, ni es deixava emportar per les emocions del moment.

La seva preocupació per suscitar vocacions al presbiterat que responguessin a les diferents realitats de l'Església, el portà a crear camins per la formació de preveres provinents del món obrer i també per possibilitar la formació intel·lectual a joves que no tenien els estudis necessaris per accedir a la formació eclesiàstica.

El seu ministeri en el Seminari no fou obstacle, perquè Mn. Ramon fos una persona d'estudi, dedicat especialment, però no tant sols, a la filosofia, i esmerçés moltes hores de docència com a professor del Seminari i de les Facultats de Teologia de Catalunya i de Filosofia de la Universitat Ramon Llull, i també com a consiliari de grups de matrimonis, a la direcció espiritual i de manera molt discreta, però eficaç a la caritat.

En aquests darrers anys, lliure ja de les obligacions del Seminari, és dedicà a més intensitat a aquestes qüestions. Des del curs passat era president de l'ICESB.

És de justícia que tots els qui l'hem conegut i estimat, preguem per ell a Jesucrist, Gran Sacerdot, i donem gràcies per tots els beneficis que per mitja del ministeri de Mn. Ramon hem rebut de Déu. Ministeri que com ens ensenya Sant Pau, i a ell li agradava recordar. *És un tresor que portem en gerres de terrissa, perquè quedi ben clar que aquest poder incomparable ve de Déu i no pas de nosaltres.*

La meua visió personal

Fins aquí una presentació més aviat objectiva i freda de Mn. Ramon Prat. Em sembla que serà bo que ho completi amb una mirada més subjectiva, tal com jo el recordo. Subratllaré alguns trets.

Mn. Prat, formava part d'una família benestant, fabricants tèxtils. I d'ella havia heretat algunes de les característiques de la burgesia catalana. Persona molt educada, es preocupava que ningú sé sentís incòmode al seu costat, amant de la seva intimitat, respectava la dels altres, així per exemple, quan li notificava que no podria ser present en algun acte, mai preguntava el motiu i a on anava.

Com molts catalans de la seva generació i classe, no exterioritzava els seus sentiments, donant de vegades la sensació d'una de ser un home molt fred. No obstant era un home que estimava molt, i també molt sensible a les precarietats que poguessin tenir els seus amics, familiars. El mateix passava amb la seva espiritualitat; no era persona de fer grans fervorins, però era profundament creient, i molt solidari amb els que patien (podria explicar moltes vivències, en què vaig ser testimoni, però com que a ell no li agradava que fossin conegudes, ho deixo aquí).

Era una persona elegant, tant en la seva manera de comportar-se, com amb el tracte amb els altres. Elegància que venia remarcada per la seva presència física. Tots el qui l'heu conegut, recordareu, la seva bona planta, i alçada. Això feia que a

primer cop d'ull sembles una persona distant, i fins tot un xic altiva, Aquesta impressió desapareixia quan el tractaves de tu a tu. Era una persona molt afable, i acollidora. El seu despatx estava sempre obert per a tothom, gran conversador. Recordo moltes tardes de diumenge, que l'anava a veure en el Convictori, per comentar el dia a dia del Seminari, sempre et rebia cordial, t'oferia un d'aquells «purets», que ell fumava i com bon anglòfil, una tassa de te. Aquelles converses se sabia l'hora que començaven, però mai l'hora que acabarien. Sempre hi havia algun motiu, algun fet a comentar, que allargava la vetllada. D'aquesta afabilitat en poden parlar molt els qui com a seminaristes van conviure amb ell.

No era persona de capelletes, no pertanyia, que jo conegués, a cap grup o moviment de capellans. Procurava mantenir bones relacions amb tothom. Aquest fet i el seu caràcter, propicià que fos una persona independent, i de gran llibertat d'esperit. Així manifestava la seva opinió allà a on calgués, encara que aquesta no fos tot l'eclesialment correcta. Deia el que pensava, a qui fos, encara que el seu interlocutor fos el mateix bisbe. Això sí, era murri, i ho feia amb una certa ironia, o broma, que evitava cap situació conflictiva.

Malgrat la seva aparença externa, era una persona d'una gran austeritat. Les seves aficions, eren l'estudi, la lectura (passava moltes hores en el seu despatx, treballant o llegint, tot escoltant música), la conversa, l'esport. Un cop a la setmana anava al gimnàs, a on tractava, sovint infructuosament, que l'acom-

panyessin alguns seminaristes. Durant els catorze anys que vàrem estar junt en el Seminari, només li recordo, com a grans fets d'esbarjo, dos viatges. Abans, de jove, acostumava a anar als estius a Anglaterra per estudiar, però en el temps que vaig conviure amb ell, ja no ho feia. Li agradava el futbol, però rares vegades anava al camp, i gairebé gens al cinema o a altres llocs d'esbarjo.

S'estimava les institucions diocesanes, i no posà mai cap excusa per participar als organismes on fos demanat. Així formà part de la comissió de nomenaments, del Col·legi de Consultors, del Consell Presbiteral etc. Quan quedà lliure del seminari, acceptà la presidència de l'ICESB, tot i que intuïa que era una institució que tard o d'hora seria tancada. Però sobretot, on ell s'involucrà més fou, no cal dir-ho, en el Seminari de Barcelona, i també en la Facultat de Teologia i, més tard, en la de Filosofia de la Ramon Llull. En honor a la veritat, hem de dir que les seves classes no eren molt amenes, no per culpa del contingut, sinó per la seva oratòria. Tots els qui vàrem ser alumnes seus, recordem les seves dissertacions, plenes d'ironia, però també de repeticions, d'aturar-se i mirar al públic. Si les seves exposicions no eren reeixides, si en canvi ho eren el seus escrits, estudiós de la filosofia de llenguatge, el seus articles eren clars i traspuaven el que amb llenguatge col·loquial diem un "cap ben enquadrnat".

Tot aquest saber fer es posà de manifest quan fou rellevat de Recorator del Seminari de Barcelona. Ell sabia, com altres que formàvem part

de l'Equip de formació, que el Bisbe volia donar una nova orientació al Seminari, i que no contava amb la major part dels qui formaven en aquell moment l'equip del Seminari. Fins aquí res a dir, el darrer responsable d'un seminari és el Bisbe, i també és cert que alguns dels formadors i el mateix Mn. Prat, feia, ja molts anys que teníem encomanada aquesta missió. Com li agradava dir a Mn. Ramon, quan fa molts anys que ets en un lloc tens tanta experiència, que ja no experimentes res de nou. Si bé el relleu entrà dins la normalitat, no fou així en les formes. No cal ara remenar el passat, només cal dir, emprant una expressió típicament italiana, "manca di finenza". Personalment se sentí dolgut, però mai ho manifestà públicament, sinó tot el contrari. Com em digué en una conversa que no oblidaré mai, no podem ni devem fer cap manifestació que porti a qüestionar el Seminari. Així en els parlaments de comiat als seminaristes o en el Consell Presbiteral, ho feu amb una gran elegància, i desitjà, encert als nous responsables de la institució.

Al cap d'un any de deixar el Seminari, el Cardenal Carles li proposà ser canonge de la Catedral; ell no acceptà. Els motius segons em va dir, van ser diversos. En primer lloc,

ell no es veia revestit amb els hàbits de canonge, i també li va semblar que la canongia se li oferia com una reparació o recompensa pels serveis que havia prestat al Bisbat, i segons em confessà, no volia entrar en aquest joc.

Per acabar, agraeixo la possibilitat que m'ha donat la Revista Quaderns de Pastoral, d'oferir un breu esbós de Mn. Ramon Prat. Sé que no ho he dit tot. Personalment per a mi va ser molt gratificant, la seva amistat, i el seu mestratge. Durant catorze anys, deixant a banda els temps de vacances, gairebé varem parlar cada dia, i d'ell vaig aprendre molt.

Mn. Prat no es va caracteritzar per ser un home puntual. No sé com s'ho feia, però sempre es retrasava. Recordo un dia que arribà tard en una trobada amb periodistes amb motiu del Dia del Seminari; ell portava els informes i jo ja no sabia com entretenir-los. Quan va arribar, li vaig retreure, molt enfadat, el seu retard. Ell, em contestà amb la flema que el caracteritzava: "mira Josep M., jo vaig néixer, cinc minuts tard i això ja no té solució". Ignoro si va néixer tard, el que sí puc afirmar que per a mi i per molts amics, va morir massa aviat.

Manuel Bonet i Muixí, tot un referent

JOAN SUBIRÀ, escriptor, rector emèrit de Santa Cecília. Barcelona.

Manuel Bonet i Muixí ha estat un capellà fora de sèrie entre els preveres diocesans de la Catalunya del segle XX. Havia nascut a Sants el dia de Tots els Sants i va morir el dia que feia trenta anys de la primera missa solemne. Quan n'escric aquest resum biogràfic, en l'avinentosa de l'any anomenat «sacerdotal», em ve a la memòria un seguit de semblances del doctor Manel Bonet amb un altre prevere de la ciutat: Josep Oriol i Bogunyà, a qui li havien adjudicat el sobrenom de *Doctor Pa i Aigua*. Amb dos-cents seixanta-tres anys de distància, tots dos van arribar al món en barris populars de Barcelona (la Ribera i Sants). Fills de pares menestrals, tant l'un com l'altre van perdre la tutela paterna des de molt petits i es van criar gràcies al treball i l'esforç de la mare respectiva. Tots dos van fer d'escolà a la parròquia, abans d'entrar al Seminari Conciliar, havent cursat els estudis primers en escoles privades. I de grans, tots dos van assolir el títol de doctor en facultats eclesiàstiques superiors.

Ordenats de prevere, tant l'un com l'altre van exercir la docència a estudiants adolescents de la ciutat un temps abans o després de ferotges guerres civils, que van embrutar el país. Però la característica més semblant dels dos capellans barcelonins

va ser l'austeritat de vida i la pruija de ser fidels a l'evangeli en desprement de riqueses i esperit de pregaria. La tasca pastoral d'ambdós va emprendre la marxa més intensa quan van perdre els parents més pròxims i es van lliurar a unes activitats eclesials de ritme frenètic. Tots dos van morir en la plenitud de la maduresa, havent passat la cinquantena, però sense arribar als seixanta.

Deixant de banda les semblances del doctor *Paiaigua* Oriol amb el doctor Bonet, mossèn Manel va tenir un gran interès per la seva terra i el govern del país. Lector assidu del diari catòlic i catalanista *El Matí*, cultivava l'estudi de la història de la diòcesi i de Catalunya en consultes freqüents a l'arxiu del bisbat. També en altres llocs on sabia que s'hi guardaven documents històrics importants. I no només als arxius: quan encara era seminarista, el Nadal del 1933 assistí a la desfilada fúnebre i multitudinària del president Francesc Macià. El bisbat de Barcelona ho havia desaconsellat al clero perquè Macià era un polític d'Esquerra. I l'onze de setembre del 1935, amb sotana de clergue ordenat de menors, acompanyat del seu amic mossèn Vergés, va ser present a l'homenatge a Rafael Casanova davant el monument de la ronda de Sant Pere.

Durant la Guerra Civil, ja ordenat de sotsdiaca, va ser detingut per un escamot anticlerical. L'amenaçaven de mort creient que era capellà. Es va defensar al·legant que només n'era estudiant. I ho va demostrar fent-los anar a Sants, al seu carrer dels Jocs Florals, perquè els seus veïns, obrers manuals, certifiquessin la seva *innocència*. Per evitar una segona detenció, se'n va anar a viure a casa d'una família del carrer de València, a la Dreta de l'Eixample, amb la seva mare. Una cosina seva, sevillana, va ser a Barcelona aquells anys i no podia tornar a la seva terra. Bonet li va demanar en algunes ocasions que l'acompanyés per la ciutat, tot fingint que era la seva xicota, per dissipar sospites fins a tornar al domicili nou. La mare se li morí pocs dies abans que Barcelona fos envaïda.

Sense la mare, Bonet se'n va a viure a casa del seu amic i company, Francesc Vergés i Vives, que habitava amb el seus pares una dependència al costat del monestir de Sant Pere de les Puel·les, al carrer d'Anglè de Sarrià. Més tard, Bonet va ser uns anys el capellà d'aquelles monges benetes i hi va tenir casa com de germà al costat de mossèn Francesc.

Acabada la guerra, mossèn Manuel s'ordena de diaca. I el 30 de juliol, ordenació de prevere a la capella del palau episcopal. El bisbe administrador apostòlic, Díaz de Gómara, l'envia a Roma a estudiar dret canònic. Es matricula a la Lateranense per aprendre alhora dret civil i dret eclesiàstic. Es doctora amb una tesi de fonda significació catalanista: *El dret català i les seves re-*

lacions amb el dret canònic. Ja doctor, fa de professor al Seminari de Barcelona i, el 1946, a la Universitat Pontifícia de Salamanca. Per aquella època, Bonet es planteja de crear una associació de capellans amb espiritualitat autoexigent i un aplec de noies cristianes que es vulguin consagrar al servei de la diòcesi de Barcelona.

Mentrestant, Bonet comença a ser conegut en medis eclesiàstics i jurí-dics com a expert en temes judicials i litigis canònics. El prestigi arriba al Vaticà i, el 1950, li atorguen el càrrec d'auditor del tribunal de la Rota Romana. Des de molts segles enre-re, aquell tribunal havia de tenir un auditor que fos clergue d'algun bisbat de l'antiga corona d'Aragó. I llavors el càrrec estava vacant. Bonet passa, doncs, a ser considerat «clergue papal» en lloc de «clergue episcopal». Però ell no deixa mai de considerar-se diocesà de Barcelona.

L'estada a Roma, amb parèntesis estivals a Barcelona i altres indrets, està farcida de coneixences i relacions amb clergues eminents de tot el món i amb polítics clandestins de Catalunya i altres països. Però continua la seva tasca de pal de paller d'una associació de capellans anomenada *Societas Sacerdotalis Barcinonensis*, més tard designada Unió Sacerdotal de Barcelona. Pere Tarrés, el futur beat, n'era un dels primers a afegir-s'hi. El cardenal salesià Arcadi Larraona n'era un assessor de confiança.

Del 1950 al 1969, Bonet era un dels quatre eclesiàstics catalans més introduïts als organismes del Vaticà.

Se'l considerava com una mena d'ambaixador oficiós de Catalunya a la Santa Seu. Malgrat tot aquest prestigi, el maig del 1960 monsenyor Bonet és cridat al tribunal del Sant Ofici perquè aclareixi unes acusacions que des de Catalunya s'havien formulat contra la Unió Sacerdotal. Era el període previ del Concili Vaticà II i les eminències amb més autoritat a la Cúria eren de signe molt conservador. Tanmateix, després de tres sessions d'interrogatoris i diàlegs, s'esvaeix l'ombra de sectarisme que amenaçava la Unió.

La preparació del Concili i les sessions de l'assemblea de tots els bisbes del món acumulen feina a Bonet com a assessor jurídic i liturgista. Després de la primera sessió, mor el Papa i és elegit Pau VI, un italià considerat hereu del tarannà de Joan XXIII. Bonet, que havia fet grans elogis del Papa Bo, sintonitza immediatament amb el seu successor i hi estableix una altra relació ben profunda i fidel. Bonet assisteix com a expert a totes les sessions conciliars sense abandonar la tasca de jutge del tribunal de la Rota Romana.

Mentrestant, a Barcelona, el 1967 s'havia jubilat el bisbe Modrego i el substituïa Marcelo González Martín. Hi havia hagut la campanya catalanista del «Volem bisbes catalans», malvista pel règim de Madrid. En aquest context, un centenar i mig de capellans van demanar al Nunci papal que el nou prelat de Barcelona fos el doctor Bonet. Però la petició va topar amb un veto del govern franquista, cosa que es va dissimular *diplomàticament*.

Les batalles administratives de la Cúria Romana per frenar l'empenta del Concili no es van acabar en el papat de Pau VI. Les mesures per aplicar la constitució conciliar sobre litúrgia, van agafar de ple els experts Manuel Bonet i Aimé G. Martimort, l'un com a jurista i l'altre, com a liturgista eminent. Ells dos s'havien conegut arran del Concili i van establir una amistat fraternal fins a la mort. En vaig tenir evidència en una entrevista amb Martimort el febrer de l'any 1998, juntament amb mossèn Joan Bellavista, suara traspassat.

Moltes més dades i anècdotes sobre el doctor Bonet i la seva obra —la dels capellans de la Unió Sacerdotal i les Auxiliars Seglars Diocesanes— es poden consultar, entre altre obres, en una: la *Miscel·lània Manuel Bonet i Muixí* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Biblioteca Abat Oliva, 231. Barcelona, 2001). La seva espiritualitat i el seu sentit d'Església han sobrepassat els límits de la seva etapa barcelonina o catalana. La tasca en el Concili del segle XX transcendeix més enllà de tot el món catòlic.

Barcelona li ha dedicat una plaça en temps de democràcia al davant de la parròquia on l'havien batejat: trenta dies després de néixer, potser per oposició del seu pare, que era un impressor menestral, d'esquerres i anticlerical. Un pare que s'havia separat de l'esposa, quan el vailet estava trist per la mort de l'única germana. El fill que, ja especialista en causes matrimonials, aconseguí que el pare es reconciliés amb l'Església.

La mort del mossèn Manel va ser el 6 d'agost del 1969. Fou conseqüència d'una trombosi cerebral a la cambra on s'hostatjava a la ciutat de Roma. Va passar temps fins que el van trobar inconscient i el van dur a un hospital de la ciutat. L'endemà s'havia de trobar a Lourdes amb el seu amic mossèn Vergés. Hi va ha-

ver dificultats diplomàtiques per traslladar-lo a Barcelona. Van obligar a dur-lo directament al cementiri de Sant Andreu, on se celebraren exèquies presidides pel bisbe Ramon Torrella. El 26 d'abril del 1996 es traslladà la resta de mossèn Manel al monestir benedictí de Sant Pere de les Puel·les,

*Arquebisbat
de Tarragona*

Josep Pascual i Palau: una vida senzillament sacerdotal

JOAQUIM CLAVER, prevere de Tarragona, Canceller secretari emèrit.

La nota necrològica diocesana de Mn. Josep Pascual Palau, ran del seu traspàs, esdevingut el 5 d'abril de 2000, a punt de complir 80 anys, víctima de l'investida d'un vehicle, el presenta com a "molt conegut i estimat, era un sacerdot coratjós, obert, serè i incansable". El qui ho escrigué tenia un coneixement molt proper d'aquest estimat prevere. Faig meves aquestes pinzellades biogràfiques, que al meu entendre s'ajusten a la veritat.

Mn. Pascual fou un prevere que esmerçà el seu ministeri al servei pastoral parroquial, com a vicari i com a rector, amb autèntica vocació, optimisme i dedicació. També li foren confiades diferents responsabilitats d'àmbit diocesà, prova de l'estima i consideració en què se'l tenia. Fou també membre del Concili Provincial Tarraconense, presentat pel Consell del Presbiteri de l'arxidiòcesi de Tarragona.

Recordo la jornada de pregària, prèvia a l'inici del nostre Concili Provincial, convocada al monestir de Montserrat, el 10 de desembre de 1994, participada per tots els que n'eren «conciliars», és a dir, membres del Concili. Tot i no ser-ne membre, jo també vaig poder participar en la referida jornada. Recordo

l'entrada a la basílica. Vaig ocupar el meu lloc al costat de Mn. Pascual. Tot just asseguts al banc em fa: "Vol-dria confessar-me". Davant la meua cara de sorpresa, ell insistí: "Sento necessitat de rebre l'absolució pel gran goig espiritual que em produeix aquest esdeveniment". I allí mateix, asseguts al banc, a punt d'iniciar la celebració, féu la seva confessió. He pensat moltes vegades en aquest fet. No és difícil endevinar-hi una sensibilitat –la de Mn. Pascual– atenta a l'Esperit, que devia ser qui li feia viure aquell "goig" intens. Crec que fou una necessitat sentida per ell de manera imprevista, com una mena d'alenada de l'Esperit. Ell degué considerar que la plena comunió amb Déu el disposava millor per a la intensa fruïció d'aquest goig espiritual–fruit del Sant Esperit.

Essent rector en una de les paròquies que se li encomanaren, un dels seminaristes d'aquella comunitat em digué amb admiració que algunes persones s'apressaven a ocupar els primers bancs de l'església, encara que els comportés d'anar-hi més aviat, per tal de poder seguir més de prop la predicació de Mn. Pascual. El seu parlar era clar, pràctic i amb espontània gesticulació.

A la Parròquia de la Stma. Trinitat de la ciutat de Tarragona, on Mn. Pascual era rector, i des d'on feia l'acompanyament d'un grup de diaques que li havia estat confiat, tingué lloc una experiència de formació permanent per a preveres i diaques, nascuda per iniciativa d'uns preveres que havien fet estudis en universitats als darrers anys. Era una manera d'oferir als altres aquells estudis que ells havien tingut oportunitat de fer. Això s'esdevenia durant els cursos 1967-68. Mn. Pascual oferí amb molt bona disposició l'àmbit de la rectoria tant per a l'activitat formativa com per a l'àpat fraternal que repartia el nostre treball entre matí i tarda. Traslladat a la Parròquia de sant Joan Baptista de Valls amb el mateix grup de diaques, Mn. Pascual acollí la continuació d'aquell servei de formació permanent. Fou als cursos 1968-69 i 1969-70. Amb naturalitat, vull dir, sense pretensions i amb voluntat d'oferir un servei, aquesta i d'altres activitats pastorals van arrencar de la iniciativa d'alguns preveres, sense ànim d'anar contra ningú ni al marge de res. Simplement tenien ganes de poder oferir el que creien un servei útil i convenient. La prova d'aquesta actitud és que quan des de la direcció de l'Arquebisbat es volgué donar un caràcter "oficial" a aquestes iniciatives "privades" mai no s'hi oposà cap resistència, sinó bona disposició a col·laborar en les noves propostes.

Recordo a Mn. Pascual sempre interessat a aprendre i, sobretot, a donar un sentit pràctic (pastoral) a aquelles aportacions (cursets, conferències...) que tant es van produir

gar a les nostres diòcesis immediatament després del Concili Vaticà II, en què majoritàriament els preveres sentíem desig de renovació de les nostres comunitats i d'un estil pastoral de participació, de diàleg, de proximitat i de corresponsabilitat. Això m'ho fan dir aquelles sovintejades intervencions amb què Mn. Pasqual exposava els seus punts de vista a l'hora del diàleg, després de les exposicions que oferien els experts. Les seves eren intervencions clares, oportunes i pràctiques (i molt gesticulades, si ens volguéssim referir a un estil seu personal).

El present Any Sacerdotal, anunciat en ocasió del 150è aniversari de la mort del qui fou rector d'Ars, sant Joan Maria Vianney, és ocasió d'evocar el testimoni de senzillesa i de fidelitat de tants preveres, en la vida dels quals potser no sabem veure-hi fets espectaculars (potser no els tingueren). Quan penso en aquests preveres, m'atreu el seu testimoni, potser pel seu estil evangèlic, que defugia tantes apetències de glòria, d'honors, de barretades, d'escalafó... una pràctica, aquesta última, allunyada de l'evangeli, encara que estigués envoltada d'un "humil desig de servei a glòria de Déu i per al bé de les ànimes" (no reproduïxo cap citació textual o dita verbal, és clar; només pretenc remarcar una percepció personal). ¿Què més gloriós podem dir d'un prevere si no que ha viscut la seva vida amb il·lusió, amb amor a Jesucrist, amb estimació a les persones, amb constància, amb dedicació i amb senzillesa? És l'estil de 1Tm, 4,6-7, en què l'apòstol Pau contempla, des

de la proximitat del final de la seva vida, el que ha estat l'exercici del seu ministeri. Ho fa amb una triple imatge (litúrgica, marinera i olímpica): "la meua vida ja és oferta com una libació sobre l'altar. Ja m'ha arribat

el moment de desfer les amarres i deixar el port. Després de lluitar en aquest noble combat i acabada la cursa em mantinc fidel. I ara tinc reservada la corona que m'he guanyat".

Francesc Xavier Camí i Civit, el “senyor Rector de Guimerà”

JOSEP MARTÍ AIXALÀ, rector emèrit de Guimerà. Ex Vicari Episcopal de Tarragona.

És transcripció literal i íntegra de la recordança de Mn. Francesc Xavier Camí, traspasat el 12 de febrer de 1962 a Guimerà (comarca de la Segarra), d'on havia estat rector trenta-un anys, que féu Mons. Josep Martí Aixalà, aleshores vicari episcopal de l'Arquiebisbat de Tarragona, en ocasió del trasllat de les restes mortals del venerable Rector des del cementiri de Guimerà a la capella del Santcríst de l'església parroquial de santa Maria de la mateixa vila, el dia 16 de gener de 1982, en ocasió del 20è aniversari del seu traspàs. L'acte fou presidit per l'arquebisbe Josep Pont i Gol.

Vaig veure Mn. Camí només unes tres vegades en tota la seva vida, i encara cap al final. Com una triple lloança a la Santa Trinitat al final d'una pregària llarga.

Molts dels meus germans preveres, gairebé tots vosaltres, germans meus, fills i fillols seus, de la seva ànima, podríeu fer aquesta memòria més exacta. M'encomano, doncs, d'una manera obligada i ben volguda a la vostra tradició venerable i venerada.

Quan el 12 de desembre de 1964 arribo a Guimerà, Mn. Camí fa vint-i-dos mesos que és mort, dia per dia. Però ell encara és el Sr. Rector, no n'hi ha cap més, com si mai no n'hi hagués hagut cap més i com potser mai tampoc no n'hi haurà un altre. La seva cadira de pastor restava en-

cara buida al costat del presbiteri –no s'hi asseia mai ningú– com un niu d'un cor absent, olorosa de rosaris. La seva esclavina de rector era devotament guardada al segon calaix de dalt, una mica com la capa de sant Lluís Rei de França.

Mn. Camí neix a l'Espluga Calba el 10 de desembre de 1871 i mor a Guimerà el 12 de febrer del 1962. Un any abans de néixer ell, moria el P. Claret. Vuit mesos després de morir el senyor Rector, començava a Roma el Concili Vaticà II. Del llarg pontificat de Pius IX fins al curt pontificat de Joan XXIII, res –com al sol del salm– no s'escapa de la seva humaníssima tebior.

Quan el desembre del 1896 canta missa, falten tres mesos perquè el Germà Carles de Foucault arribi a

Natzaret, i la petita sor Teresa –santa Teresina de l’Infant Jesús– està ja prou malalta al seu convent per morir-se uns nou mesos més tard. L’espiritualitat d’aquestes dues ànimes crema secretament quan Mn. Camí comença el seu ministeri. Hi ha una *communio sanctorum* que fa als sants íntims amics sense conèixer-se, en la reflexió lluminosa del cor net que véu Déu i totes les coses en la pura innocència i ignorància de si mateix com en un espill. Vull dir que el caminet de Teresina a França que, sense saber-ho, Carles de Foucauld seguia fins a Natzaret i que ha portat tota l’Església fins a la Roma del Vaticà II, per ací, també, feia camí Mn. Camí que resseguia la Segarra.

Mn. Camí arribava il·luminat com els sants dels retaules i de la llegenda àuria, però de veritat. “Si et demanen abric, dóna també la camisa”, ve a dir l’Evangeli del Senyor; però Mn. Camí, que de l’Evangeli llegia amb l’espelma –he vist el seu breviar tot tacat de cera– la lletra més menuda, aquella que només passa per la porta estreta, donava fins els pantalons. I l’obra bona quedava discreta sota els plecs de la sotana, com també mana el Senyor. I encara la sotana no era prou llarga ni discreta per amagar l’obra bona quan ell donava les sabates i tot. Tot ell ja havia imitat, a la seva manera, l’admirable bescanvi de l’antifona de Nadal. Un Mn. Camí, doncs, que era el camí arrecerat dels pobres.

I si volia començar a nevar, Mn. Camí allargava el camí a peu fins al rector veí amb el saquet de queviures al coll, no fos que l’altre

es quedés atrapat entre muntanyes.

Un Mn. Camí que arribava a la plaça de Guimerà com els ocells i els nois. Com els ocells de l’Evangeli no tenia graners, però jugava a boles amb els nois i així amb ells el camí de Mn. Camí entrava fins al Regne.

I quan sortia de casa, a Guimerà, que no hi ha llops com a Gúbio, ja trobava a la porta els llebrers i perdiguers que l’esperaven. Els gossos esperaven el bocinet de pa i el sermó els exhortava a ser bones criatures –*Domini canes*–. Com Francesco d’Assís, Mn. Francesc Camí diuen que sabia parlar amb els animalons i que ells l’escoltaven amb el cap cot i respectuós.

Aquest home de Déu, que passava hores i hores a l’església parlant amb Déu, seguint com una planta la ratlla del sol per escalfar-se i il·luminar-se, gairebé no sabia parlar de Déu, sinó en to menor, a tall de conversa, de bona conversa i no de sermó.

En Mn. Camí ben segur que Déu va regalar un sant a Guimerà. I en dir això em sotmeto al decret d’Urbà VIII i no prejudic jo res com avisen, al començament, els llibres que tracten d’aquestes coses dels amics de Déu. No em proposo pujar-lo a la peanya, sinó deixar-lo al vostre costat només com una gràcia, recordant que fins i tot li agradava el pa torrat i una mica d’anís dolç. Un sant humil, com si no ho fos, que és com s’ho ha de ser, perquè la santedat ha de fer camí en silenci, oblidada de si mateixa, sense que la mà dreta sàpi-

ga mai què fa l'esquerra. Algú potser pensa que els sants desconeguts s'han d'assemblar als reconeguts. I la cosa és al revés: els sants més coneguts sempre s'assemblen als més desconeguts i humils, fins que ens els fan conèixer. Per això, per a fer un sant reconegut hom passa mirant i remirant cinquanta, cent i dos-cents anys, i quan l'hem reconegut ben bé, ens adonem que hauria quedat del tot desconegut si no l'haguéssim mirat tant.

El Sr. Rector de Guimerà, no l'hem portat, doncs, a l'església per

posar-lo en cap altar. Humil, només el posarem planet a terra com un camí, que serà Mn. Camí. Camí exemplar i dret del cel, trenta-un anys fressat a Guimerà i encara no acabat, assolanat com el camí de la Bovera, li farà ombra el Sant Crist com una alzina. La llavor dels seus ossos no se la menjaran els ocells, ni l'ofegaran els cards; fins i tot entre les pedres de la vora del camí, sobre les lloses, floriran els lliris del camp o els fulls d'un llibre, les floretes de Sr. Rector de Guimerà, pobre i humil, a llaor de Jesucrist i de la seva Mare. Amén

(Text facilitat per Joaquim Claver)

*Bisbat
de Girona*

Damià Estela i Molinet: mestre d'apòstols

JOAN BUSQUETS, professor emèrit de Teologia. Historiador i rector emèrit del Seminari interdiocesà.

Hi ha hagut preveres amb gran capacitat de lideratge apostòlic. A Girona sobresurt el Dr. Estela, educador de moltes generacions de capellans. Sobta que gent ben diversa –capellans o laics, militants cristians o allunyats de l'Església– coincideixin en reconèixer-lo com a mestre. Són ben adients les paraules que van gravar al nínxol del cementiri de Besalú, on fou enterrat:

Mestre de sacerdots / Guia d'apòstols / Servidor de l'Església / Viu per sempre en Crist.

Orígens

Damià Estela i Molinet (1904-1979) va néixer a Besalú. Els seus pares, Joaquim i Justa, provenien de l'Alt Empordà. De set germans, Damià era el petit dels nois. Dues noies van decidir entrar a les Franciscanes de Seillon, congregació francesa que tenia cura de nens orfes.

Als 10 anys ingressà al seminari de Girona (1915), on va estar sis cursos, fins que a l'estiu de 1921 és seleccionat per anar a estudiar a Roma. Damià Estela és un adolescent de 16 anys. Va romandre vuit anys a Roma, estudiant a la *Universitat Gregoriana* i vivint a la comunitat del Col·legi Espanyol. Ordenat

prevere a Roma el 1928 pel cardenal R. Merry del Val, el juny de 1929 acabava el llarg període d'estudis. De retorn a casa, viatjà passant per Ars, per devoció al sant rector Joan M. Vianney.

Vicari i consiliari

Un cop a la diòcesi fou vicari de parròquia. L'etapa més engrescadora és la de Blanes i Figueres. Arribà a Blanes el 1931, l'any que es proclamà la 2ª República. Era una població conflictiva socialment, amb un fort sindicat anarquista a la SAFA i, a la parròquia, un laïcat compromès. Mn. Falcó, el rector, li feu costat quan Mn. Damià inicià la *Federació de Joves Cristians* (FJC) i es lliurà a una intensa tasca amb el jovent. El setmanari *Recull* i el Centre parroquial, eren la palestra dels joves i del vicari. Aquest tenia cura dels Cercles d'Estudi, i exposava temes que parlen per ells sols: *Els catòlics davant les eleccions*, *Concepte cristià de democràcia*, *La força de la sindicació*, *L'Església i els obrers*, *Vers la Federació de Joves Cristians de Catalunya*. Era consiliari i també el líder en l'aspecte social i cultural. Els fejecistes de Blanes publicaren un article que ho diu ben clar: *El nostre Dr. Bonet és el Dr. Estela*. Crec que,

sense els anys de Blanes, sense la problemàtica social i l'afany pels joves, Damià Estela podia haver estat un tipus de capellà diferent, menys ardit.

Revolució i guerra

El 1936 esclatà la guerra (in)civil. Igual que els altres preveres i gent cristiana significada s'hagué d'amagar. Fugí a Barcelona, passà a França i demanà feina pastoral a la diòcesi de Versalles. Viví l'exili amb mala consciència, agafat entre la insurrecció militar contra la República i la revolució que matava capellans. Decidí quedar-se a França i esperar. El bisbe Cartanyà, tanmateix, li manà de passar a l'Espanya Nacional (1938). Anà a Toledo, a la parròquia de Santo Tomé. Alliberada Girona el febrer de 1939, emprengué el viatge de retorn.

Director del Seminari

Estela era un intel·lectual de raça, s'avançà al seu temps i tenia un pensament molt lliure, fins i tot un punt d'utòpic. Però no era un teòric. Inquiet i ansiós, el seu pensament incidia en la renovació i acció de l'Església. Quan Estela era vicari de Figueres, totalment lliurat als *fejocistes* i *avantguardistes*, el bisbe l'escollí pel seminari. L'any el 1939 el fa director de la comunitat, el 1944 vicerector, i el 1952 rector. Fou un educador extraordinari, amb carisma. El bisbe, conservador com era, va valorar la seva capacitat d'influència espiritual amb els joves. Sabia que ells dos no pensaven igual,

però també que era profundament fidel i obedient a l'Església. Estela s'identificà amb la missió que li encarregava el bisbe. Coneixia bé els estudiants, els il·lusionava perquè el discurs venia sancionat pel seu testimoni. Això et donava una gran confiança i el conjunt lligava. No era sever; sinó comprensiu però exigia. Copsava tots els aspectes, positius i negatius, d'un problema o d'una persona. Si això el portava a dubtar, rectificava. Mai no suplantava la llibertat de la persona, escoltava què pensava i respectava el que decidia, però acompanyava el procés, aportava llum al camí.

Un antic estudiant –avui prevere– el descriu amb exactitud: *Va exercir sobre els seminaristes una paternitat i un magisteri de qualitat excepcional. Per a molts era el paradigma de capellà. L'experiència de la seva paternitat és única. Un se sentia estimat amb un amor exigent i lúcida, i una confiança de part seva que aguditzava el sentit de responsabilitat. Aquesta ha estat una experiència impagable* (Martí Alabau, 1979).

Tenia oposició. La crítica dura no procedia del clergat ni de sectors catòlics, ja que els laics d'A.C. el valoraven fins a mitificar-lo. “Vida Catòlica”, *celebra el seu trasllat a Girona, perquè farà bé als estudiants, com ha fet amb els fejocistes de Figueres*. A trenta anys ja era conegut. Els crítics d'Estela venien del règim polític: L'acusaven de liberal, catalanista i obrerista. Però el bisbe Cartanyà mai no feu cas d'aquestes denúncies i el mantingué en la direcció del seminari.

La formació

Tenia autoritat moral sobre els estudiants i els professors. Aquests el respectaven i el seguien, perquè el consideraven preparat, dúctil i també dialogant. En el treball de conjunt amb els altres seminaris, els rectors apreciaven molt el seu criteri i l'experiència. A ell li agradava compartir amb altres equips i feia aportacions molt estimades. Mn. Ballarín afirmà que era *diferent dels altres rectors de seminari de llavors*. En qualsevol cas volia fer un seminari d'acord amb les normes de l'Església, que, amatent, adaptava a la situació d'aquí. El pla formatiu era molt senzill i poc metòdic. A ell mateix, distret i desordenat com era, no li hauria servit un mètode quadriculat. L'objectiu que perseguia era *una comunitat unificada per la resposta a la vocació*. Sabia desvetllar ideals: el seguiment de Crist, la missió de l'Església i la seva renovació, el capellà apostòlic, la militància del laïcat, la missió *ad gentes*, el món dels pobres... El que ens proposava a nosaltres, ell ho vivia intensament. El ritme era una *plàtica* a la comunitat, seguida d'una entrevista personal per concretar el que convenia a cada un. Els temes de la formació eren aquests (i, si s'esqueia, alguna qüestió d'actualitat). Informava contínuament de fets eclesials i pastorals.

Exhortava, primer de tot, a tenir personalitat i a ser responsables. Sense **maduresa humana** al sacerdot li manca l'indispensable sosteniment. No era sever; sinó comprensiu però exigent. Educava *en la llibertat per la responsabilitat*. Implicava

els estudiants en la formació i feia cas de les seves iniciatives. A partir del curs 1965-66, com indicava el Concili, buscà l'ajut de la psicologia (confiava en la contribució científica del P. Jordi Font). –L'espiritualitat que proposava era **crístocèntrica**. Per a tot cristià el centre és **Crist**, molt més per un futur pastor. De part nostra demana una resposta de viva amistat amb el Senyor, que consisteix en el seguiment, la imitació i acceptar de ser enviats per ell. –A continuació ens empenyia a capbussar-nos en el misteri de l'Església. **L'amor a l'Església**, és el que ens identifica als capellans. Estela l'estimava sense recança, conscient dels defectes dels homes que la serveixen. Confessà que l'adhesió a l'Església íntimament l'havia fet patir, però –com va dir el bisbe Jaume Camprodon a les exèquies–, *L'estimava apassionadament. Un home de pensament tan avançat i, al mateix temps, tant fidel i obedient a l'Església apostòlica*. No era ingenu: *Sóc jeràrquic –escriu–, i m'agrada que els altres en siguen; però accepto i vull que els profetes incomodin* (Carta 1966). –**La litúrgia** era la deu de seva espiritualitat, i ha de ser la font de la vida interior del prevere. Al seminari, la litúrgia tenia el lloc principal, però ell volia que no ens quedéssim en les formes i celebracions exteriors, ja que la litúrgia exigeix la renovació de l'entera vida cristiana i l'ofrena de la pròpia vida. –**L'espiritualitat pròpia del capellà diocesà**. Pocs en el nostre Presbiteri seguien les idees que apuntaven a Europa. Però el rector, ja abans del concili ens parlava d'unitat de vida, caritat pastoral i diocesanitat: fidelitat a l'Església i Presbiteri ben unit

al Bisbe. Després del Vaticà II, afirmava que *PO 14* era un text clau per la renovació de l'Església i del Ministeri. –Finalment, el **compromís social** tingut molt en compte en el nostre seminari. *El clergat ha tendit a separar-se del poble humil, i això no és una conducta evangèlica. Molts podien creure que el cristianisme no és cap ideal viu* (Estela: *Diari sobre la revolució del 1936*).¹ Uns anys després, per als seminaristes, va escriure aquesta síntesi, en tres aspectes: *El capellà ha de donar prioritat al servei als pobres i marginats./ Cal que us impliqueu en els moviments obrers cristians, en el seu esperit i mètode per poder-ne ser consiliaris./ La garantia d'autenticitat és el testimoni personal de pobresa.*

Activitat fora del seminari

Els dirigents del moviment obrer tenien entrada franca al seminari. Ens parlaven G. Rovirosa i Mn. Canamasses; seguïem els cursets de l'HOAC, el Pla Cíclic, el veure-jutjar-actuar ens anava configurant (més que la Summa de sant Tomàs)... Estela actuava amb coherència: reunions de la HOAC i els militants/tes venien a parlar amb ell. Recolzava la presència i acció de les missioneres seculares (IMS), que introduïen un apostolat audaç que ajudà a capellans i seminaristes. Coincidint amb l'època del barraquisme el rector ens animava a anar-hi. Fou consiliari dels Equips de Matrimonis (EMD) des del

començament. Però tampoc no faltava mai al míting del Primer de Maig, al costat del bisbe, i a la Jornada Catalana de l'Hoac. Visità el governador per la vaga dels Químics (1962), a favor dels obrers; signà l'escrit pro Amnistia (1970) que encapçalava el catedràtic Sobrequès, col·laborà en la campanya per l'*Avui*, signava una carta de solidaritat amb *Presència* per la seva supressió. “*No hi havia res autènticament humà que no trobés ressò en el seu cor*” (GS 1). En la línia universalista de l'Església, estimulava les vocacions *ad gentes* (En la seva etapa de responsable del Seminari, 53 seminaristes van optar per anar a la missió: Japó, Àfrica i Amèrica Llatina).

Renúncia al rectorat. El juny de 1969 va presentar la renúncia al càrrec de rector: *per la davallada de vigor en la salut física i psicològica que repercuteix en l'eficàcia del treball i de comunicació en els moments de baixa forma.* Només tenia 64 anys. El bisbe Jubany s'ho pensà quasi dos anys abans d'acceptar-li. No el jubilà ni prescindí del seu consell. El nomenà Vicari Episcopal del Clergat. Feu visites a capellans, va escriure respostes per l'Assemblea Conjunta de 1971 i, a petició del Nunci, un informe sobre la diòcesi de Girona.

Va emmalaltir poc temps. Moria la vigília del Diumenge de Pasqua de 1979 (14 d'abril). Les exèquies van tenir lloc a l'església de Sant Martí del Seminari. Presidia el bisbe de Gi-

1. És un petit fragment d'aquell sorprenent *Diari* text editat per *Quaderns de Pastoral* (núm. 61, 1980).

rona, amb molts preveres concelebrants; feien costat al bisbe, el Dr. Cases i l'abat Garreta de Solius. Pocs capellans d'altres diòcesis (molt mal dia un dilluns de Pasqua), però no hi mancà Mn. Joan Batlles, sempre sensible a la germanor i la pastoral de les diòcesis catalanes, i a l'amistat amb el finat per la col·laboració en tantes iniciatives. Vam portar la despulla al cementiri de Besalú. Enter-

ràvem un pare i un mestre, un profeta, educador d'esperit i d'ideals.

Així ho expressava el bisbe Cases: *"El Dr. Estela fou un gran formador de preveres. Els qui ens hem beneficiat del seu magisteri –en el sentit més noble del mot, aquell que és transfusió de vida i d'ideal, de valors i d'idees– sabem que hem rebut una gràcia impagable."*

Joan Busquets i Dalmau

Joaquim Vallmajó i Sala (1941-1994)

JOAN PLANELLAS, professor de Teologia i rector de Sant Martí de Jafre.

Nascut a Navata (Alt Empordà), el 21 de març de 1941, després d'estudiar en el Seminari de Girona, va entrar al Noviciat dels Missioners d'Àfrica (Pares Blancs) a Gap (Alps Francesos) el 1961. Acabà la teologia (1962-1965) al Seminari de la Societat a Heverlée (Bèlgica), ordenant-se de prevere a Girona (1965). Llavors, els Pares Blancs l'envien de missioner a Rwanda, on hi arriba a finals del 1965. El 1969 torna a Catalunya per cooperar en tasques d'animació missionera. Però el juliol de 1972 tornarà a Rwanda. Allà, llevat dels períodes de vacances o de recull d'ajuts, hi restarà definitivament, fins que, en motiu de la gran massacre en contra de l'ètnia hutu, el 26 d'abril de 1994, arrestat pels militars tutsis del FPR (Front Patriòtic Ruandès), hi serà assassinat. Mai s'han trobat les seves despulles.

Vaig conèixer personalment el P. Vallmajó un any abans de la seva mort. Jo em trobava de rector a Navata, el seu poble natal, i ell havia tornat de Rwanda per cercar ajudes econòmiques a Catalunya, França i Alemanya. A Navata encara hi tenia la seva mare i, entre anades i vingudes, vam coincidir-hi molts dies, podent-hi conversar llargament. Recordo que va arribar a l'abril del 1993 i en va marxar el 16 de setembre, després de la romeria del poble a la Mare de Déu del Mont, on hi va participar, concelebrant-hi la missa i

dirigint-nos una homilia on hi va expressar amb tota la força la seva radicalitat evangélica. Va tornar per Nadal, però només s'hi va estar una setmana. Després, ja no l'hem vist mai més.

Al cap de poc de ser a Navata, em vaig adonar que era un home que anava a totes. Una personalitat forta, oberta i lliure. Un home d'una sola peça, forjat en mil bregues d'èxits i fracassos. Però, com el profeta, treballat interiorment per la Paraula. Després de parlar amb ell, no trigaves gaire a adonar-me que era un home de Déu. Llargues estones de pregària davant el sagrari de la Parròquia, viatges amunt i avall amb xerrades de la seva estimada Rwanda, sense mai un no per ningú. Veu radical del profeta, seduït per Déu i per la causa dels més pobres. Un home fort i tendre al mateix temps. Un home lliure, que incomodava els poderosos. Un home que havia perdut la por. «Els qui tenen el poder –afirmava a la seva darrera carta un mes abans de la seva mort– no el volen deixar i els que el volen prendre estan disposats a agafar-lo, sigui com sigui, i el poble sofreix dels uns i dels altres».

Recordo les seves últimes xerrades a Navata i a Lladó (11 i 13 setembre 1993). Les coses a Rwanda anaven molt malament. Algú li va preguntar: «Quim, no tens por que

et facin una mala passada? I va contestar: «Si van contra meu, van contra el poble, ja que sóc allà pel poble [...]. Tinc molta confiança en la Providència de Déu. Últimament he experimentat molt sovint aquesta Providència; per tant, el que hagi de passar, passarà». Ja un any abans, mentre nosaltres corriem olimpíades (1992), quan ell també corria, però per la selva per aconseguir aliments per a 170.000 refugiats, havia escrit a uns amics: «He vingut a donar la meua vida pels africans i sols Déu en decidirà l'hora». I també: «Els missioners porucs han marxat de la zona; els qui hem comprès que ens hem casat amb un poble de pobres, continuem amb ells. La meua seguretat és la seva seguretat, i la seva seguretat és la meua seguretat. Intento no ser imprudent, però tampoc no vull conformar-me amb bones paraules dites a la gent. Lluitem junts contra la misèria. Solidaritat ara o mai! Us asseguro que el trobar-te rodejat de mainada amb fam, amb malalts, amb gent pobra a pilons, et fa perdre la por».

A Rwanda, tan aixecava una empresa per construir habitatges de toves, com podia arribar a recollir fins a 80.000 quilos de menjar, com s'aturava per promoure la formació de caps. En les cartes als amics feia les seves confidències: «Us he trobat, Senyor, a la cuina, quan venien «nanos» amb el plat a la mà, amb tots aquests més de tres mil –aviat és dit– que esperen pacientment al sol per un plat de farinetes». La seva tasca pastoral l'il·lusionava. Et parlava dels baptismes que havia fet a la darrera Pasqua i el darrer Nadal. Els joves li importaven molt, eren la

llavor per anar continuant. La força espiritual que el movia era la seva fe en Crisi que estima follament els desheretats de la terra. La seva capacitat provenia de descobrir el rostre de Déu en els germans més petits. Ho escriu ell mateix: «M'he compromès amb un poble, m'he consagrat a Déu, he rebut una missió i uns carismes. He fet el gran descobriment de l'amor de Déu envers nosaltres. He estat cridat a estimar! Tal com ell ha estimat! A compartir tal com Ell ha compartit! Potser un altre dia us podré explicar com visc i entenc aquestes conviccions que, per a mi, són evidències». I també: «Uns em demanen mantes, d'altres cassoles, medicines, menjar, roba... i un nano m'estira la camisa i em diu: «I jo, que havia de fer la Primera Comunió... La podré fer demà?». No té vestit; només una camisa esparracada i de color «de gos quan fuig», que passa la nit enfredorit... i vol el que per a ells és el més important: l'amistat amb Jesús, acollir el seu amic Jesús!!! Gràcies, Senyor. Jo també sóc pobre i necessito ajuda!!!». I en una carta circular, escriu. «Degut a la incomprensió de les autoritats (....), quan marxava, al capvespre, cansat i adolorit i, diguem-ho clar, enfadat i desanimat, vaig haver de donar un cop de fre, per no aixafar un nen de cinc anys, vestit amb brutícia i parracs, ventre botit de gana, i lleganyes als ulls. Corria cap a la camioneta amb els braços enlaire, cridant amb totes les forces i els ulls ben oberts: «komera padri! (coratge mossèn)». Vaig caure del cavall, com sant Pau! Éreu Vós, Senyor, un cop més que em precedíeu en la carretera. Ell no tenia res, passava gana, fred, angúnia

per la sarna... i em deia a mi, que tinc cotxe, seguretat, menjar, roba, casa, matalàs, llibertat... ànims, coratge!».

El P. Vallmajó, per sobre de tot, ens va deixar un preciós himne i cant a l'esperança. Sempre amb la mà posada a l'arada, corrent d'un costat a l'altre, bellugant-se sense parar a favor dels petits i desvalguts. Essent el seu motor principal la fe en Jesús, l'energia que hi abocava era l'esperança. Li va confiar el seu destí i li va fer un xec en blanc. Mesos després de la seva mort, el bisbe Jaume Camprodon va rebre la seva Bíblia personal. Hi ha unes frases subratllades per ell mateix. Són del profeta Jeremies: «Senyor, tu m'has seduït i m'he deixat seduir», «el Senyor és al meu costat», «jo us donaré un futur i una esperança», «el teu país és un infant que m'encisa». I de la Carta als Romans: «L'Univers creat gemega i sofreix dolors de part [...] anhelant de ser plenament fills, quan el nostre cos serà redimit», «Qui ens separarà de l'amor de Crist?». En una carta a un seu amic amb motiu de l'ordenació d'aquest li escriu: «En un món com el nostre, has respost a la crida de Jesús. La creu costa; però no te'n penediràs mai. Des del sacerdoci i l'espiritualitat es palpa un món nou, que té arrels d'esperança. Un món que té una vitalitat amagada i una bellesa molt per damunt de les aparences. Vull dir-te i compartir com a germà, la pau, la fe, la lluita i l'esperança que porto al cor».

Potser, qui amb més profunditat va saber captar aquest missatge va ser la seva mare. Tenien la mateixa

fusta i molt hi havia influït en la seva vocació sacerdotal i missionera. Quan li van comunicar la mort del seu fill, les primeres paraules que va pronunciar van ser: «I ara, qui s'ocuparà d'aquella pobre gent?». I, més tard, en una carta a un amic del seu fill, escrita dos anys després de la seva mort, amb una lletra ferma tot i els seus 90 anys, escrivia: «No deixo de pensar mai en ell. Demà farà dos anys que vam acompanyar en Joaquim a Figueres per tornar cap a Rwanda. Ell parlava molt de l'esperança i és l'esperança que em fa sentir una gran pau al cor, gràcies a Déu».

El P. Vallmajó va ser un missioner que sota el seu abnegat i intel·ligent treball pastoral i social, hi havia posat fonaments teològics sòlids. Amb un cor abrindat per la fe i amb una humanitat extremadament sensible pels més pobres, havia descobert que «Déu és Amor» i intentava ésser-ne una icona vivent enmig dels ruandesos. La seva profunda esperança en «un cel nou i una terra nova on hi regnarà la justícia» li feia «revifar constantment el do de Déu» que, com a missioner i prevere, havia «rebut per la imposició de les mans» el dia de l'ordenació. Com a Pare Blanc, va tenir sempre molt present l'encàrrec del seu fundador, el cardenal Lavignerie, quan els deia: «Estimeu, estimeu l'Àfrica [...]. Estimeu els africans com una mare estima els seus fills. Estimeu-la per les seves nafres sagnants, els seus crits de dolor». I afegia: «Au, aneu-vos-en, ja esteu a punt per al martiri».

Expert en humanitat, el P. Vallmajó va esdevenir la consciència viva de la nostra societat Occidental, estre-

pitosament injusta en relació als països subdesenvolupats. Mentre a Occident n'hi ha que no troben sentit a la vida, ell, com un ciri encès, es va cremar per tal de portar la torxa de la llum de Crist als desheretats de la terra. Quan hi ha amor, la vida s'omple de sentit, s'il·lumina i s'entrega lliurement, donat que l'estimació és més forta que la mateixa mort. Però sense amor, la vida

es torna insuportable. Ni la fama, ni els diners, ni el plaer no poden donar-nos la joia. La felicitat no es compra en tombar la cantonada. Sense amor no hi ha vida. Ja ho diu el Nou Testament: «Nosaltres sabem que hem passat de la mort a la vida, perquè estimem els germans» (1 Jn 3,14). El P. Vallmajó va mostrar amb el seu propi testimoniatge la veritat d'aquestes paraules.

Gumersind Vilagran i Roquí, home dels pobres

PEP CLAPAROLS, rector d'Avinyonet de Puigventós i membre del Fòrum Joan Alsina.

Estem en un món on mai s'ha vist tanta riquesa acumulada i mai tanta misèria acumulada, –mai tants mitjans de comunicació i mai tant in-comunicats nosaltres–, mai tantes declaracions d'igualtat i de drets humans i mai tan trepitjats aquests amb tanta marginació. Santiago Gomboa (Colòmbia) ens diu: *"A tots ens passa com a Crist, al final ens reconeixen per les ferides"*. Els marginats i exclosos són les ferides de mossèn Gumersind.

Mn. Gumersind Vilagran va néixer a Avinyonet de Puigventós i va morir als 90 anys a Sant Joan de Palamós (Baix Empordà-Girona).

Parlar de Mn. Gumersind és parlar d'un home coherent, ferm, amb molta vigoria i embranzida, d'un home lliure i més aviat incòmode. Només podem indicar aquí uns pensaments, sentiments i actituds, que deixen veure clara la seva personalitat. De seguida m'ha vingut la frase de Foucauld: *"L'Evangelí no es comenta amb paraules i amb notes, sinó amb vida i amb fets"*.

El "pecat" de Mn. Gumersind va ser enamorar-se dels més pobres i optar del tot per ells i amb ells. La fundació Jaume I li va concedir un dels seus premis d'actuació cívica per tres motius: Haver impulsat la

integració social i cultural dels immigrants (un dels mitjans eren les classes de català). Haver creat una llar de transeünts i una guarderia infantil. I haver creat una associació de veïns del poble.

Era l'home de l'acolliment, que va arribar a convertir la seva casa en casa de tothom, on tothom es trobés com una sola família. Aquí hi va tenir molts disgustos perquè l'havien robat i agredit, però ell sempre persistia en la mateixa línia, sense defallir. Ens ho explica ell mateix: *"A la nit, la rectoria era plena de gent que no tenia feina. He estat 34 anys allotjant-hi gent. Al bisbat, és clar, no els agradava, és natural. Alguna vegada hi va haver desordre. Una nit vaig arribar a tenir-hi 14 persones... Com ens ho fèiem? Posàvem matalassos a terra i sempre hi havia un racó"*. Ell, al mateix temps, vivia una vida austera i exemplar, dormint en un jaç sota la volta de l'escala.

Entre l'església i la rectoria que anava ampliant fent-hi obres hi havia la cabuda de diferents col·lectius (segurament em quedo curt): La Llar d'infants *kumbaià*, la biblioteca, Càritas, Assemblea Creu Roja, la Llar d'esbarjo per la gent gran, la central de radioaficionats (al campanar), Colònies de minusvàlids, Alcohòlics Anònims, el Mijac, grup de karate,

la coral infantil... I el centre d'acolliment. Un dia em va dir: *Ja que l'església no és pobre i li costa tant de fer opció pels pobres, jo els tinc incrustats aquí a la rectoria com els musclos a la roca*". Fins tenia alguna llitera en el replà de l'escala.

Va ser un home avançat en el seu temps. Només cal veure com parla de la dona, dels divorciats, dels homosexuals o del tema del celibat. Amb quin respecte i obertura. De cara al celibat, molt crític: *"Vull fer constar el meu criteri. El celibat és una actitud premeditada i antinatural, que elimina la possibilitat de ser l'un per l'altre, home i dona, mútua companyia. El celibat és tancar la gran porta al gran do de Déu que és la llibertat. Tancant una gran finestra perdem l'aire fresc..."*. Recordo que ens va fer una carta sobre com treballar les vocacions i parlava de formar un home casat que treballi en un barri o parròquia o un noi mecànic, lampista, tant se val!, sense sortir gaire de la vida. Sortirien un altre tipus de capellans.

Sobre l'església té clares idees. Són frases d'ell: *"Les estructures han matat l'església. L'evangeli no necessita estructures, com les primeres comunitats cristianes. Les lleis de l'església –citant el Dret Canònic– són una cuirassa que no deixa respirar l'evangeli"*.

No era paternalista, encara que sovint fes assistència, ja que sempre apuntava a anar més lluny, fomentant la vida associativa. El seu somni era fundar una obra que ell anomenava *Germans sense fronteres* que hauria d'acollir gent marginada

i sense família. Buscava cases de pagès abandonades per convertir-les en llocs de reinserció social per mitjà del treball en el camp i la cura del bestiar. La seva idea era que la fundació tingués un caire aconfessional, laic.

Va ser membre del Fòrum Joan Alsina (ara celebra els seus 10 anys) que reclama una Església més senzilla i pobre i participativa, amb no tantes parafernàlies. Ell va animar a tirar endavant a pesar dels que posaven pals a les rodes, començant per dalt.

Mossèn Gumersind va ser home d'una gran fe, apassionat, realista, a vegades ingenu, d'esperit franciscà, obligat sovint a conciliar la serpentina i la coloma.

Va ser un Abbé Pierre, com l'han definit alguns. O com un Vicenç Ferrer en un espai limitat i concret, a la badia de Palamós. Mn. Gumersind era un profeta, dels que avui necessitem per via d'urgències. Somiava sempre en una Església dels pobres, perquè l'església no ha de ser rica i poderosa, benefactora dels més necessitats, tapant forats o curant nafres, s'ha d'anar al perquè de les ferides. Recordo aquella frase d'Helder Câmara: *"Si dono un tros de pa em diuen que sóc cristià, i si pregunto perquè la gent no menja em diuen comunista"*. Els pobres són el cor, la riquesa de l'església. No hi ha futur per l'església si no vivim amb aquells que no tenen present.

Acabo amb una poesia que vaig presentar a concurs, a Avinyonet on va néixer Mn. Gumersind. Està inspirada en les "Actituds alliberadores" de Pere Casaldàliga.

Mossen Gumersind Vilagran

Nascut a can Roquinet d'Avinyonet

-Una lucidesa crítica enfront del conformisme normes i rutines.

-Una fe sense edulcorants, un Evangeli sense sucre, sense pàgines estripades.

-Un parlar del que es creu, i creure el que es predica, i viure sobretot el que es proclama.

-Una llibertat total davant de certes cadenes i repressions de l'Església.

-Una passió per la justícia i una passió per la veritat,

I una tossuderia incansable.

-Una denúncia profètica –denúncia i anunci al mateix temps–

Una pobresa viscuda amb gran

austeritat, sempre amb els exclosos de la societat.

No ho feia per “fer caritat” sinó per ensenyar a pescar, per l'alliberament del marginat.

Pioner en els Pessebres vivents, Enamorat de la nostra terra tant trepitjada...

Això ho diu ben clar la sardana entorn del seu fèretre el dia del comiat.

I una esperança indignada! I una utopia.

La seva figura amb el temps es va agegantant,

I ens desvetlla. Les seves actituds ens provoquen de cara al nostre conformisme, als nostres silencis, pors i covardies...

Gràcies, Mossèn Gumersind!

*Bisbat
de Lleida*

Ramon Freixes i Borrull (1928-2007)

JAUME MONTAÑA, rector emèrit de la Sagrada Família. Ex Delegat de Mitjans de comunicació de Lleida. "Grup Isard" i MATEU FREIXES BORRULL.

Quan va córrer la notícia que Mn. Ramon Freixes i Borrull, s'havia agreujat de la dolença cardíaca que patia de fa temps, el cor de la gent que l'estima s'entristí i, ara, pocs dies després, assabentats del seu tras-pàs, acull la seva mort com un testimoni més de fidelitat a la voluntat de Déu com botó d'or a la seva trajectòria sacerdotal.

Mn. Ramon Freixes Borrull ha mort a Lleida el cinc de desembre confortat amb els sagraments de l'Església. Van ser 57 anys de vida sacerdotal i de servei a l'Església des de la diòcesi de Lleida.

Havia nascut a Ulldemolins –Tarragona– el 23 d'abril de 1928 i fou ordenat sacerdot a Lleida el 5 de novembre de 1950. Cursà els estudis eclesiàstica al seminari de Tarragona i a Lleida.

Entusiasta de la pastoral amb joves i de la promoció del laïcat, fou l'ànima del moviment de colònies i dels joves d'Acció Catòlica, i Promotor, amb un grup de joves mestres, d'un projecte cristià d'Associació de professionals cristians de l'ensenyament. L'*Isard*, se'n va dir. Són un testimoni viu de la seva àmplia acció pastoral de reconeguda vàlua i molt estimada dels joves i adults. Recordant-lo amb agraïment, han editat un fulletó "Mossèn Ramon Freixes – Retalls de vida".

Pels infants era dotat d'una especial sensibilitat. Encara, avui, hom recorda a Mn. Ramon amb simpatia i com home acollidor i obert a noves iniciatives. El seu tarannà de Rector de Parròquia es manifesta al barri del Secà de Sant Pere, on va construir el temple i posà les bases de la Comunitat cristiana del Secà.

Bon company i amic dels capellans tenia especial estima dels capellans joves dels què era bon conseller i animador de la pastoral. Recordo les passejades que havíem fet, parlant de la pastoral, "Fernando amunt Fernando avall", que així se'n deia en el llenguatge de la gent la Rambla Ferran.

Va saber impregnar l'esperit del Vaticà II en el seu fet pastoral. També va conèixer la vida castrense com a capellà militar durant els dos anys que va estar mobilitzat.

Les Rutes de *Pax Christi*, l'esperit de les quals viu encara en el cor dels "rutistes", són un exponent de l'autenticitat del seu servei a l'Evangeli. Devot de la Mare de Déu: Lourdes sap molt de Lleida i Lleida de Lourdes per les peregrinacions que hi organitzava. Encara aquest any, al maig, va poder anar a Lourdes.

En el Full de "ruta" de la l'acció pastoral de Mn. Ramon sobresurten

aquestes parròquies i altres activitats: Almacelles, Sant Josep i Sant Martí, de Lleida, l'Acció Catòlica de Joves, de la qual fou consiliari diocesà, professor de religió de la Normal de Lleida, director espiritual de l'Institut d'E.M., rector de la Transfiguració del Senyor, avui Verge dels Pobres (Secà de Sant Pere), delegat diocesà de Colònies, delegat episcopal de la zona de la capital, sant Isidre –Lleida–, Sant Joan Baptista de Lleida, delegat diocesà del Congrés Internacional de Lourdes, vice-director del servei diocesà de peregrinacions.

Arribada la jubilació, sense deixar a banda l'acció pastoral, continuà exercint el ministeri sacerdotal a la Unitat pastoral de les parròquies de la Mare de Déu del Carme, Sant Joan Baptista i Sant Pere apòstol, de Lleida, fins a la fi dels seus dies.

A les 11 del matí del 6 de desembre, festa de Sant Nicolau de Bari, la imatge del qual rep culte i veneració en l'església de Sant Joan, aquesta parròquia, juntament amb les del Carme i Sant Joan que conformen la Unitat Parroquial, acomiadà al seu rector emèrit. [...]

El bisbe Xavier Salinas presidí l'Eucaristia que fou concelebrada per Mn. Mateu Freixes, germà de Mn. Ramon i pel seu bon amic el P. Josep Alegre, abat de Poblet, que tant el tractà en els darrers temps; així com una setantena dels mossens de la diòcesi de Lleida. [...] El bisbe en la seva homilia digué que el sentit de la vida d'un mossèn és estimar amb tot el cor: "...vosaltres sou testimonis de la manera com ha estimat Mn. Ramon Freixes, donant-se amb ple-

nitud a la seva missió de ser testimoni de Crist". Del seu tarannà destacà la humilitat i discreció amb què sempre actuà, dedicant el seus esforços humans i pastorals d'una manera especial als infants i joves: "Mn. Freixes ha fet de la seva vida un do de Déu pels demés i la seva darrera etapa de malaltia, l'ha viscuda com una ofrena". [...]

El Grup ISARD edita els «Retalls d'una vida»

Els mestres que en vida de Mn. Ramon havien conformat l'anomenat Grup Isard feren lliurament d'un fulletó que, amb el títol "Retalls d'una vida", vol ser un sentit homenatge al que fou el seu consiliari. D'ell extraiem alguns comentaris dels trets de la vida del Consiliari diocesà de joves, mossèn Ramon.

En la dècada dels 50 els mestres rurals havien d'exercir la seva tasca en unes condicions difícils. L'aïllament i solitud que patien, exigia una bona dosi d'heroisme per mantenir fermes els ideals educatius forjats a l'Escola de magisteri.

Al cor dels Pirineus sorgí un petit moviment de mestres que pretenia unir esforços en la lluita contra la rutina i l'abandó d'ideals a què, ben sovint, conduïen aquelles difícils condicions de treball. Aquell grup anomenat *Isard* tingué ben aviat la simpatia i ajut de mossèn Ramon Freixes. Les seves col·laboracions a la revista que el grup editava foren un puntal ferm que contribuï a anar forjant la mística d'aquell moviment.

«*Cuando se pone el sol*» fou el primer deliciós article, rellegit dotzenes de vegades quan el corc de la soledat s'arrapava a les entranyes. L'escrit animava a descobrir que el mestre podia comptar amb l'ajut del "Mestre" per exercir la tasca educativa. Ni l'un, ni l'altre havien d'estar sols al poble. Calia estar amatents a la vida interior per aprofundir en aquesta íntima convicció.

Va venir després el temps de la "mili". Mn. Freixes va haver d'exercir de capellà castrense a Guadalajara, a Menorca, a Mallorca.

Des d'aquests llocs continuà i intensificà les seves col·laboracions a la revista del grup *Isard*. Enviava puntualment les seves «*Cartas a un maestro*», reflexions profundes sobre el dret del nen a l'educació, la consciència professional del mestre, les excel·lències del matrimoni cristià, la necessitat de practicar l'apostolat amb els companys de magisteri... «*¿Quién ayudará a estos estupendos maestros y maestras jóvenes, recién pintados, que empiezan a chocar con los problemas de la vida y de la soledad? ¿Quién dará la mano a este pobre chico joven, a esta chica que ven alarmados como empieza a marchitarse la ilusión humana profesional que les alentó durante sus años de estudio? Con- testa Pío XI «el mejor apóstol de los obreros es el obrero; el mejor apóstol del intelectual es el intelectual...» Esto quiere ser su ISARD la mano del amigo que vive los mismos problemas; el afecto del compañero aislado también en el pequeño mundo de una aldea; el ambiente cálido, humano, donde*

hallar comprensión y ayuda, la vibración de un cristianismo vivido a tope...»

I convidant a dur al terreny pràctic la mística d'*Isard*, conclouia:

«¿Quieres pensar al terminar de leer esta carta qué atenciones vas a tener con tus compañeros maestros vecinos durante el presente curso? ¿Quieres pensar cual va a ser tu aportación a esta empresa de ayudar a los demás?»

Tot això tingué lloc entre 1958 i 1964. Llavors el desenvolupament econòmic i l'emigració a la ciutat ocasionà la desaparició de la immensa majoria d'escoles rurals. Però *Isard* no va morir. Aquells joves mestres que van crear la seva mística, repartits durant anys i anys per les innumbrables escoles del país continuaren exercint la tasca educativa amb la mateixa il·lusionada dedicació.

Fins que un dia, el 19 de juny de 1999, trenta-cinc anys més tard, s'aplegaren en nombre de 160 a Poblet per presentar el llibre "*El grup Isard*". Mn. Ramon Freixes, l'estimat consiliari del Moviment, concelebrà l'Eucaristia amb el P. Abat, el seu antic alumne.

Grup "Isard"

Rector de Sant Joan

Parlar de mossèn Freixes és tornar a la infantesa. Mossèn Ramon va arribar a Sant Joan a finals dels setanta. La parròquia havia canviat, el barri havia canviat. Calia una pastoral oberta a la nova realitat d'un

barri que ja no era el que havia estat. Despoblat d'ànimes i ple d'oficines. Però mossèn Freixes mai va defallir. El recordo a la sagristia minuts abans de la missa de dotze. Els escolanets arribàvem amb l'hora tocada. Ell es va inventar un sistema perquè ningú faltés. Ens donava punts positius que anotava cada diumenge que hi anàvem. A finals de curs ens prometia una Excursió amb el seu Renault. El primer any va ser al Monasterio de Piedra. A vegades érem tants que a l'altar de Sant Joan no hi cabíem.

La pastoral de joves sempre va ser per ell una prioritat. Per això després de l'esplai va crear les colònies a Ulldemolins, al Pedrís del Montsant com ja havia fet a Llesp. Mai no oblidaré la seva frase preferida quan un nen queia i es feia mal: "això és sà", –ens deia. A vegades no podíem comprendre com aquell home podia dir que era sa caure enmig d'uns esbarzers o trencar-se una cama. Un dels records que ens quedarà a tots de mossèn Freixes és «El Tufa». A les excursions durant les migdiades ens Explicava «El Tufa». Era una història d'aventures i misteri que atreia l'atenció de tots nosaltres.

La missa del gall era nit assenyada. Ens barallàvem per fer les feines d'escolanet: tocar la campaneta o passar la plateta eren les tasques més desitjades. El mossèn intentava que tothom fes de tot. El dia del Pilar la parròquia s'omplia. També era festa gran.

Cada dissabte tocava anar a l'esplai. Ens portava un grup de joves monitors, amb la complicitat de

Mn. Ramon. Recordo castanyades, festes de Nadal, carnestoltes amb més ganes que mitjans. No era el millor esplai del món, però per a nosaltres era el millor lloc del món.

El mossèn sempre va lluitar perquè l'esplai estigués en condicions. Calia buscar diners per reparar la teulada. Fins l'any 1993 no es va fer la primera reforma integral de la coberta de l'esplai. Més tard quan la falta de nens va fer inviable l'esplai, mossèn Ramon va mantenir la confiança en un grup de quasi adolescents que cada divendres li demanàvem la clau per jugar a ping-pong. Era el primer espai de llibertat que amb 14 anys s'agraïa molt. El Mossèn cuidava la nostra formació cristiana. De fet ell ens va obrir les portes del MUEC (Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians) on alguns vam créixer com a persones. No importava que faltéssim un diumenge a missa. A la setmana següent et rebia amb els braços oberts.

Amb els anys, el mossèn va viure l'envelliment de la parròquia. Pràcticament tots aquells nens vam marxar. Quan el trobaves pel carrer saludava amb el seu aire distingit. Preguntava per la família, pels estudis o la feina. «I ja teniu família?» era la seva última pregunta.

Se'm fa difícil parlar de mossèn Ramon ara que no hi és. Crec que me'l trobaré pel carrer anant cap a la casa sacerdotal. Però cada vegada que passi per Sant Joan, si la porta esta oberta miraré si la sagristia ho està. Així, mossèn Freixes mai deixarà d'estar entre nosaltres.

Miquel Angel Martín Macias

Semblança espiritual del meu germà Ramon

La fotografia que més m'agrada és la de seminarista, té una seriositat molt natural, se li transparenta la vida interior. Tenia uns 13-14 anys.

No tingué uns començaments de seminari fàcils; va iniciar els estudis tot just acabada la guerra a la sagristia de la catedral de Tarragona, on ens havíem traslladat a viure la família. Foren uns quatre mesos del 39, no el curs 1938-39; a penes per començar el llatí, i no gran cosa més, i això venint d'uns anys de guerra que tant per la seva edat com per les circumstàncies no li proporcionaren una preparació als estudis. Així va començar el mateix 39 el segon curs al seminari de Lleida, on també ens havíem traslladat, a primers d'octubre. Quan hi he pensat moltes vegades no sé com va poder aguantar, tant pel retard en els estudis, com per la poca comprensió d'algun professor, com pel fred a l'hivern: l'havien d'enviar a casa uns dies fins que es cuessin els penellons que li desfeien les mans. Mai li vaig sentir una queixa, ni tristor, ni dubtes. La seva vocació va ser ferma des del primer dia, ferma i profunda. Després, l'edat el va desenrotllar en tots els sentits, però va conservar sempre el semblant senzill i el somriure modest. No va voler mai distingir-se ni figurar, i així va ser tota la vida.

La música li sortia de natural, poc li calia treballar; li venia d'herència materna. Però de més gran em va dir moltes vegades que no volia ser un músic, sinó un pastor, i la músi-

ca totalment al servei del seu ministeri pastoral.

La seva vida espiritual era senzilla però profunda i discreta; va ser la força que el va sostenir durant tota la vida, que no va ser fàcil. No sempre va tenir la comprensió i valoració dels superiors.

Tenia una gran i veritable devoció a la Verge Maria. Era admirable i envejable el recolliment amb que resava el sant Rosari, no solament durant la malaltia, sinó sempre, fins i tot en les vacances, quan el resàvem passejant en algun jardí o plaça tranquil·la després de sopar. Era devotíssim de la Mare de Déu de Lourdes. Anava a Lourdes sempre que tenia oportunitat, amb pelegrinatge o sol.

Era una sacerdot pobre. No gastava en la seva persona. Una habitació pobra, uns mobles pobríssims, pocs llibres, però molt ben llegits, en treia molt de fruit. La seva elegància dissimulava la seva pobresa.

Una persona ordenada, en tots els sentits. Un pensament ordenat i clar, que sabia transmetre i que arribava a les persones. Les seves homilies eren assequibles a tothom, la santa missa cuidada i ben celebrada; la sagristia, els ornaments, tot net i ordenat. En aquella sagristia quantes persones no hi van trobar consol i ajuda! Quantes vingueren a trobar-me després de la seva mort en aquella mateixa sagristia o pel carrer per a dir-me tot el bé que els hi havia fet.

La seva malaltia no fou dolorosa físicament, però sí moralment. Anava perdent la paraula, fins a perdre-

la del tot i el coneixement de les lletres. Els medicaments li van proporcionar un parèntesi i va recuperar per uns dies la paraula, però quan la va tornar a perdre li vaig veure l'única llàgrima, però es va refer de seguida. Però enmig d'aquest patiment moral, l'acceptació i la pau el

va acompanyar fins a la mort. M'havia dit d'una manera molt seriosa que no volia tractaments extraordinaris, que volia que la malaltia seguís el seu curs i volia morir a casa. S'ha escrit que va morir del cor; no és cert, va morir d'un tumor cerebral.

Mateu Freixes Borrull

José Luján García (1909-1973)

FRANCISCO CASTILLÓN, prevere arxiver emèrit de Lleida.

MELANI D'URGELL, escriptor.

ANTONI SERRAMONA, prevere de l'Oratori.

José Luján García va néixer a El Palmar (Múrcia) el 2 de març de 1909, fill de Bartomeu i de Carmen, batejat el 6 de març, va ingressar al Seminari de Murcia en 1921 i allà va estudiar humanitats fins 1926. Va passar a estudiar filosofia i teologia a la Universitat Gregoriana de Roma des de 1928 a 1932 i des de 1932 a 1934 cursó estudis bíblics al Pontifici Institut Bíblic. Es va doctorar en Teologia 1932 i es va llicenciar en Sagrada Escripura en 1934. Fou ordenat sacerdot a Roma el 28 de març de 1933. De retorn a la seva diòcesi d'origen va ser nomenat Capellà de la Misericòrdia, ecònom de la Ratlla i del Palmar de Múrcia. Professor de l'Institut d'ensenyament mitjà murcià.

Melani d'Urgell va escriure i publicar l'any 1998 una memòria biogràfica documental del P. Luján, Heus ací la síntesi biogràfica que en fa i una referència a un dels períodes de la seva joventut: el temps de la guerra.

«Va ser candidat al martiri durant la persecució religiosa de 1936. Els rojos el cercaven per a assassinar-lo. Era una «peça» cobejada. Es tractava d'un capellà jove i amb carisma. Militaritzat per l'exèrcit popular, va abandonar el seu refugi hospitalari.

Els carrabiners, al cos dels quals es va integrar, no podien prescindir-ne tot i ser capellà. Un capellà d'uniforme que portava a l'empunyadura de la seva pistola –convertida en copó– hòsties consagrades.

Acabada la guerra els bisbes li van tirar diversos hams per pescar-lo per als seus respectius capítols. El bisbe Administrador Apostòlic de Lleida, Mons. Manuel Moll i Salord va guanyar la partida i va aconseguir portar el seu «caríssimo Lujan» a Lleida, la Lèrida d'aleshores. I aquí va venir.

La seva ànima sacerdotal enfundada per la pobresa evangèlica que li venia d'origen, es va agermanar immediatament amb la misèria social de la seva època fins esdevenir apòstol de la caritat.

Per a uns, era un «revolucionari» mentre que altres el titllaven de «socialista blanc» per la defensa de la causa dels més desfavorits. Els sindicalistes «blaus» li van oferir l'assessoria eclesiàstica i se'n va anar amb ells per *anunciar, des de dins, la doctrina social de l'Església, mentre a alguns nivells eclesiàstics es vetava la seva promoció episcopal per massa compromès amb la seva Obra sota el lema «A la Verdad por la Caridad».* Va ser en de-

finitiva un sacerdot apòstol forjador d'apòstols.

(Extret de: Melani d'Urgell:
El Padre Luján, su vida y su obra.
Les Borges Blanques, 1998)

Currículum personal

José Luján s'incardina a la diòcesi de Lleida el 7 de juny de 1943, encara que abans de decidir-se per Lleida, van ser les diòcesis de València, Màlaga i Tortosa qui li van oferir la seva incardinació. A Lleida va ser canonge lectoral, rector del Seminari (1943-1952), prefecte d'Estudis (1943-1969), professor de Sagrada Escripura, Jutge prosinodal, Censor de Llibres, assessor religiós de l'Associació Nacional d'invàlids civils de Lleida, assessor religiós de la premsa, representant del Bisbat a la Junta provincial d'assistència social, assessor dels arquitectes, Delegat diocesà d'Acció Social Catòlica, consiliari de la Germandat de l'Ecce Homo, Capellà de la Clínica del Perpetu Socors. José Luján va morir a Lleida el 26 de febrer de 1973. El seu apostolat sacerdotal, a part que s'ha exposat anteriorment, va girar al voltant de la divulgació de la Bíblia a través de Ràdio Lleida, així com l'apostolat de la caritat.

“A la Verdad por la Caridad”

Va ser el 13 abril 1950 quan José Luján va començar una nova sèrie de missatges radiofònics assolint una gran audiència a la capital i província de Lleida. El programa es va titular «A la Verdad por la Caridad».

El seu lema van ser les paraules de sant Pau: «Germans, la caritat de Crist ens apressa.»

En la seva primera xerrada va dir: «... els fruits són avui dia com abans, egoisme, aberracions, atròfia dels sentiments més nobles [...] volem connectar amb els més necessitats [...] Lleida i la seva província està necessitada de pa, de vestits, de paraules d'amor, d'amistat sincera i cristiana... «A les seves xerrades esmentava casos veritablement sorprenents: orfes, pobres, obrers a l'atur, malalts...

Un grup de joves catòlics l'ajudaven en aquest apostolat de caritat i així, divendres rere divendres, demanava als radiooients diners, roba, medicines.

Eren aquests anys de la postguerra d'una forta immigració de gent que arribava a Lleida procedents del sud d'Espanya. Gent arrencades de la seva terra per la misèria, l'atur, i que arribaven a la recerca de feina, pa, escola. Eren, sobretot, andalusos, extremenys, murcians ... Arribats a Lleida es van instal·lar a barris com la Mariola, els Magraners, la Bordeta...

Molts d'aquests immigrants que arribaven no tenen el més mínim. Molts d'ells rebien la notícia que el pare Luján atendria satisfactòriament les seves necessitats. El Seminari lleidatà va ser el centre d'acollida. Luján era ajudat, també, per un grup de seminaristes. Els necessitats sortien sempre contents de l'acollida de Luján.

Aquest apostolat tan popular i evangèlic va tenir immediatament seus adversaris, ja que la seva dimensió social era coneguda de tots. Les emissions de «*A la Verdad por la Caridad*» del pare Luján suscitar alguns enemics. El van titllar de socialista blanc. La seva causa pels pobres i necessitats van suposar una persecució astuta.

A la sortida de l'emissora lleidatana Luján era esperat, repetides vegades, per la policia: «... hem de acompanyar al Govern Civil» i Luján els deia: «Si és en qualitat de detingut permetin-me que els acompanyi jo entre els dos»

Fins i tot, el prelat, D. Aurelio Del Pino, va tenir les seves diferències amb la trajectòria caritativa de Luján obligant a lliurar les seves xerrades abans de la seva emissió pera una prèvia censura.

La veu de Luján era tan compromesa que va sorgir la notícia que per tallar els seus camins de caritat seria nomenat bisbe, cosa que no va passar. Es va aduir que havia servit als rojos com carrabiner durant la guerra civil .... Però la realitat era molt altra: la seva radicalitat evangèlica no encaixava en els esquemes civils ni en els eclesiàstics d'aquella postguerra dura i cruel.

Luján va deixar el Seminari i el seu rectorat per dedicar-se totalment als pobres, l'any 1953. Cessat o per decisió personal? -Es preguntaven els ambients clericals. El cert és que, a partir d'ara gaudia, diguem, d'un ambient de major llibertat, molt propici per al seu lliurament amb afany als pobres, als seus xerrades, als

metges, diversos dies conviure amb els miners de Torrent de Cinca, a la ràdio, als malalts de la clínica del Perpetuo Socorro.

Algun periodista el va qualificar com portaveu de l'Evangeli.

Amb l'emissió número 832 del 21 de març de 1967 es tancava el popular programa de «*A la Verdad por la Caridad*» de manera imprevista.

Consultori bíblic

El Consultori bíblic radiofònic va ser una activitat molt important dirigida per Luján i relacionada amb la Bíblia, donada la seva preparació i amor a les Sagrades Escripures. Aquestes xerrades van donar començament, a través de Ràdio Lleida l'any 1956 amb un equip format pel metge Dr Alonso i els advocats portuguès i Saldaña. El consultori va arribar fins 1965. Fueron 309 emissions entorn a la Bíblia, amb una gran audiència i múltiples consultes dels oients. Moltes d'aquestes consultes procedien de catòlics però moltes també de protestants, no creients o ateus, desitjosos de conèixer l'opinió de Luján sobre diferents punts bíblics i morals. Un altre aspectes interessant en l'apostolat de Luján va ser la seva assessoria dels veterinaris de la província de Lleida. Les seves xerrades de moral professional van ser l'origen d'un llibre de deontologia professional publicat pel mateix Luján.

El pare Luján, com dic, per a uns va ser una revolucionari, per altres

un socialista blanc, però per a la gran majoria un sacerdot conseqüent amb el manament de l'amor a Dos i al proïsme. Una vocació fidel a protegir als pobres i humils amb el lema A la Veritat per la Caritat.»

Les seves obres:

Concordancies del Nou Testament (Lleida, 1972) i *Deontologia veterinària*.

Sobre Luján consulteu: *Melani d'Urgell*.- *Padre Luján. La seva vida i la seva obra*. (Lleida 1998).

En la **Miscel·lània d'homenatge** a Mn. Bonaventura Pelegrí, **Antoni Serramona** publicava aquesta apreciació sobre la persona i l'acció pastoral del P. Luján:

Dec un homenatge personal al P. Luján per moltes raons: Ja malalt de mort, en una clínica de Barcelona es va disculpar de rebre'ns a un company i a mi, perquè només volia preparar-se per a bé morir. Durant els anys 57-64 el tractava, diàriament, en tant que Prefecte d'estudis. Coneixia pla bé casa seva. Li vaig fer més d'un comentari per a la seva emissió radiofònica. I encara conservo alguns dibuixos que em demanava i li feia com a felicitació de Nadal. Solia dir-nos coses que no deien els altres professors canonges; per exemple que volia morir en l'absoluta pobresa; i va començar a regalar els llibres que no li eren imprescindibles. I molt em penso que ho va aconseguir!

Més enllà dels elogis voldria referir-me al plantejament i l'orientació pastoral que tenien el P. Luján i Mn. Bonaventura Pelegrí, dos homes particularment estimats a Lleida. El primer era Prefecte d'Estudis i l'altre n'era el secretari. L'un oriünd de Múrcia i canonge lectoral; l'altre, lleidatà de soca-rel i consiliari del món obrer. Ambdós preocupats i lliurats enterament a la problemàtica i a l'apostolat social. El primer, feia el programa de radio «A la veritat por la caridad», l'altre havia començat, a Radio Popular, unes emissions radiofòniques que eren «revisions de vida» dels grups de la HOAC o de la JOC. Hom sentia autèntica veneració pel primer, el Prefecte i al mateix temps admiràvem el segon, el secretari. El canonge es feia estimar per l'austeritat i el despreniment i el zel apostòlic; el consiliari per l'autenticitat, el lliurament i l'embranchida del mateix zel apostòlic. Dues persones venerades, un mateix zel i un mateix objectiu i amb percepcions de la realitat i mètodes tan diferents!

El Dr. José Luján era una personalitat abassegadora i popular. Desentonava en el conjunt del Capítol catedral i desentonava amb els del Seminari. No es pot simplificar, però els seus trets eren d'una simpatia desbordant, eloqüent, auster i pietós, home de consell de molta gent benestant, però home del sistema, sindicalista i profundament anticomunista i franquista. El seu programa de radio esmentat resumeix el seu pensament social. La «caritat cristiana» havia de suplir les mancances reals de la societat. La justícia social no era la prioritat del seu

esquema pastoral. I la injustícia era flaquesa de les persones que la caritat podia suplir sobradament.

Mossèn Pelegrí, molt més jove, tenia les mateixes inquietuds socials i pastorals, però des d'una visió de la realitat, percebuda i analitzada de forma distinta. En un sil·logisme senzill i emprant les premisses més clàssiques els dos estarien d'acord en la tesi: Déu no vol la injustícia, però discreparien en la premissa menor, amb un «distingue» sobre les causes i els remeis per a la situació i, per tant, la conclusió seria dispar. Els estudiants sentíem la mateixa lletra amb música distinta, si no contraposada. No sóc conscient d'enfrontaments ni de desautoritzacions entre ells. Sí de distància i de camins contraposats.

No puc afirmar, per tant, que el causant dels problemes del consiliari Pelegrí amb el bisbe fossin deguts al P. Luján. O, al menys, no únicament. Els fets de maig i les vagues a Astúries el 1962, l'enfocament i actes de la festa del primer de Maig, com a festa cristiana del treball: Sant Josep “Obrero” o “Artesano” –notable diferència de llenguatge–, la sensibilitat política de les autoritats civils i religioses, i tota la efervescència político-social que ja es vivia al conjunt del país, feien de Mn. Pelegrí un home que no encaixava.

Pelegrí va anar a parar a “missions” (cooperació del bisbat de Lleida a la diòcesi de Cali –Colòmbia) i el P. Luján va morir relativament jove, a 64 anys...

*(Extret del llibre:
“Església i societat en diàleg.
Homenatge a mossèn Bonaventura
Pelegrí.”
Lleida. 2001. Pags. 78-79)*

Marius Rodrigo i Molí

XAVIER BATISTE MERCADER, rector de Torres de Segre. Consiliari de la Lliga de la Mare de Déu de Montserrat. Lleida.

Mn. Màrio Rodrigo va ser ordenat prevere l'any 1954 a Roma i va morir el 2008 a Lleida..

Rector de Santa Magdalena a Lleida ciutat.

Jo era vicari i recordo quina gràcia tenia en la paraula homilètica de cada missa del diumenge. Els feligresos venien a missa d'arreu de Lleida i de parròquies de fora per a poder seguir pas a pas el desenvolupament del Concili Vaticà II. Jo mateix restava bocabadat quan des de la porta que dona a l'altar copiava les idees que ell donava a l'homília i explicant el Concili tot comentant l'Evangelí del diumenge.

Jo podia anar després al Secà de Sant Pere, barri perifèric d'immigrants i a la missa els donava un pobre tast del que el rector Mn. Mario havia donat a l'Església de Santa Magdalena.

En aquesta parròquia en acabar l'Eucaristia dominical els participants podien trobar-se en les diferents sales parroquials per a compartir la paraula proclamada a la missa. Cosa que va donar molts fruits que si s'hagués continuat e imitat en altres parròquies avui no tindriem la pobresa d'aliment de paraula que tenim els catòlics.

Les sales adjuntes de l'edifici havien estat dissenyades per a poder realitzar aquest aspecte tant recomanat ara pel Sínode Universal de la Paraula. Ell es va avançar a llegir els signes deis temps.

També recordo amb quin entusiasme aglutinava una colla d'homes i dones de la parròquia que eren membres del Consell de Pastoral i adherits. Sortien entusiasmats amb ganes de renovar el futur de la mateixa comunitat. En aquells anys Sta. Magdalena sonava a Lleida com la parròquia model d'obertura de mires en vistes a donar la Bona Nova del Crist. Una faceta de l'obertura de mires i de renovació en tots els aspectes de corresponsabilitat eclesial, era el deis diners. Sobretot recordo de Mn. Mario aquella frase: A l'Església «l'aspecte econòmic tard o d'hora li ha fet mal» i en aquest sentit havia escoltat d'ell moltes vegades tot copiant-la de l'honestetat de la dóna del Cèsar, aquella frase: «L'Església ha de ser pobra i endemés semblar'ho», cosa que provocava ganes de col·laborar mes en la responsabilitat per la netedat i amb l'esperit que es portava l'economia parroquial.

Per això ell també es va dedicar a continuar un programa a Radio Lleida que abans havia animat el Dr. Lujan, però ara en un sentit comple-

tament nou de tal manera que no li deien «Mn. Tanca» a l'hora de sintonitzar l'emisora. Sinó que l'escollaven les persones que esperaven un nou model d'Església després del Vaticà II.

Setmana diocesana de Pastoral.

Convocada pel Sr. Bisbe Ramon Malla jo estava en un poble rural i recordo amb quin entusiasme varem preparar aquella magna Assemblea. Mes de 1500 persones de totes les parròquies de la diòcesi varen col·laborar en la preparació que animava a les hores Mn. Mario com a Vicari General de Pastoral. Es que ell havia descobert la força que portava el Concili i la volia comunicar a tots els batejats que tinguessin la confiança en Crist a través de l'Església que érem i entrellucàvem que el Senyor volia de nosaltres per als nous temps que s'obrien aleshores. Llàstima que no es va complir el compromís que s'havia acordat de revisar les conclusions dintre de tres anys. Tots tenim limitacions.

Concili Provincial Tarraconense.

Com a membre del Concili de l'Església que viu a casa nostra, Mn. Mario va destacar per les seves intervencions sobre els seminaris de formació per als joves que volien ésser preveres. Tasca cada vegada més necessària. Us exposo una de les intuïcions seves cara als nous temps. Es tractava de respondre què passarà quan no hi haurà mossens al poble propi ni al veí? Què faran els cristians de debò?

«He tingut un somni»

(Del Full informatiu num 17 any 99)

Amb aquestes paraules -«he tingut un somni»- va començar un dels seus discursos més memorables Martí Luter King. També jo n'he tingut un. Un somni humil, possiblement, poca-solta per a alguns. Però, què hi farem! Al dret de somiar no hi renuncio, tot i haver hagut de renunciar a alguns altres.

Jo somio que arribarà un dia -i serà aviat- en què el problema no serà el Seminari, ni al Seminari, sinó que el problema, un problema saludable serà a les comunitats cristianes, tant si són moltes com si són poques. Seran les comunitats les que tindran el problema de buscar el recanvi del seu rector, perquè s'haurà fet vell o perquè s'haurà mort. I aleshores, després de pensar molt o de pensar poc, però sempre de la forma més natural, arribaran a la conclusió que un cristià (I qui sap si una cristiana?) de la seva comunitat o d'una altra de veïna, té la idoneïtat necessària per a exercir el ministeri presbiteral. Aleshores vindrà un estira i arronsa del tot normal i lògic; aquell precandidat dirà que no pot ser, perquè ell no té les qualitats suficients. I els altres li diran que sí, que ho farà molt bé, i que no tingui por perquè tots el recolzaran.

Un cop salvat aquest obstacle aniran a veure el bisbe. I li diran: «Senyor Bisbe, ja tenim un precandidat. Té qualitats i responem d'ell». I aleshores el bisbe l'admetrà al seu Seminari Diocesà –possiblement el mateix bisbe en serà el rector– on, juntament amb altres precandidats, rebrà la formació espiritual, teològica i pastoral convenients. ¿Seran al Seminari en règim d'internat o només els caps de setmana? Tots aquests, i altres, seran petits problemes i detalls que la mateixa vida s'encarregarà de solucionar.

I què passarà –continuem en el somni– si una comunitat concreta no és capaç de trobar cap candidas, o no és capaç de reunir-se ni de plantejar la qüestió, perquè els importa un rave a tots tenir o no tenir capellà? Doncs, que aquell serà un terreny de pagans i les comunitats veïnes si tenen dinamisme cristià, es plantejaran el rept de d'evangelitzar-los, tot presentant-los la Bona Notícia de Jesús.

Actuant així no faltaran mai capellans, ni tampoc no en sobrarà. Hi haurà els necessaris, i prou. Que potser és com havia d'haver estat sempre. D'altra banda tinguem present que, més o menys d'aquesta manera, és com actuaven les comunitats cristianes dels primers segles, I se'n van sortir prou bé!

Algú podrà dir que tot això no és més que un somni. És veritat, no és més que un somni. Tanmateix la història demostra que els somnis d'avui poden ser –i de vegades són– les realitats de demà.

Confraria de la Mare de Déu de Montserrat

Com a Director de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de les terres de Lleida va animar sobretot els actes tradicionals d'aquella Romeria anyal que dura una setmana i encara es fa dintre de la Setmana de Sant Benet al mes de juliol.

Els actuals confreres que restem encara som hereus d'uns materials que éll feu adaptant-se al nivell que tenien aquells cristians que hi participaven. Unes introduccions al Viacrucis, o al Rosari a la Santa Cova que eren una preciositat, de tal manera, que encara els fem servir.

Jo concretament recordo com ell volia ajudar a fer passos en la fe a partir de textos conciliaris però també a partir de personatges populars com Mn. Cinto Verdaguer.

Recordo que va fer un estudi ben crític de l'actuació seva i la de la jerarquia amb ell i la d'altres magnats i la resposta del poble el dia de la mort. Els de la junta de la Confraria li pregaren *que el* publicqués però no va voler no se si per humilitat o per no ferir a personatges històrics sobretot de la jerarquia.

La prova de la malaltia

Mn. Mario s'anava quedant cec poc a poc «La seva personalitat gegantina ha anat creixent, tal com deia Mn. Jaume Montaña, sobretot ets darrers temps reclòs a casa seva amb la germana Antonieta i cunyat Robert que el cuidaven tant be i després a la Casa Sacerdotal.

La pedra de toc fou la malaltia: Jo el tenia ala mateixa planta a l'habitació del meu davant i puc dir que em sentia acovardit al veure'l com anava portant la prova de les mes dures que jo he vist en la meua vida de mossèn.

Va ser un testimoni de nit fosca de les mes dures que pot passat una persona. I recordo que a un company que li va dir amb tot amorós: «Mira Mario tinguis confiança que ara et toca a tu «Ell li va contestar: “No diguis mai això a cap malalt. Es millor callar i restar al seu costat»

Nomès per això ens ha deixat un model de fe, d'esperança cristiana i de preocupació pastoral fins i tot en el moment mes dur de la seva vida.

En això fou molt humà i preocupat perquè els mossens tinguessim prudència i vigilessim a l'hora de visitar malalts i donar consells. Tot i que Mn. Mario era sec en el parlar de vegades, malgrat això, els qui vàrem rebre tant d'ell mentre estava en plena eufòria de servei en el ministeri pastoral, no l'oblidarem mai.

Mes d'un company de ministeri m'ha dit que recorda agraït els passos espirituals que va fer Mn. Mario

en aquesta etapa darrera de la seva vida demanant-li perdó.

Llibertat d'esperit i sentit pastoral de Mn. Màrius. Una carta

Mossèn Màrius Rodrigo, ja retirat de tota activitat perquè pràcticament no hi veia, tanmateix, procurava estar informat. I la desqualificació de mossèn Jesús Huguet [prevere del bisbat de Solsona] l'ha «sulfurat», confessa. De manera que s'ha agafat a l'ordinador, amb la dificultat de la seva quasi ceguesa i va escriure una carta que en bona part, va publicar el diari «Avui».
(6.6.2003, p. 5)

Sóc un capellà de Lleida i, d'aquí a pocs dies, farà setanta-tres anys. Si escric aquestes ratlles és perquè em sento trist i dolgut. En primer lloc per mossèn Jesús Huguet. Fa anys que el conec i puc donar fe de la seva bondat, actitud evangèlica i gran preparació doctrinal. Em consta que ha estat un dels capellans que ha deixat una forta petjada evangèlica en aquelles persones que l'han tractat. I ha estat també un dels referents importants en l'aplicació del Concili Vaticà II a Catalunya. No es mereix, mossèn Huguet, que el seu bisbe l'hagi desautoritzat de la forma que ho ha fet, i més quan un comprova que no n'hi havia per a tant. Si més no, aquest és el meu parer.

I nosaltres tampoc no ens ho mereixem. Els cristians no ens mereixem que se'ns tracti com a infants, obligant-nos a portar tots el mateix

uniforme. No havíem quedat que l'Església era un espai de Llibertat? Doncs que mossèn Huguet i qualsevol altre diguin el que bonament pensen, dintre els límits amplíssims de la comunió eclesial. Una comunió que necessita, per a la seva bona salut, que es coneguin els diferents parers sobre aquelles qüestions que, essent opinables, no poden pretendre convertir-se en úniques. I, a partir d'aquesta informació plural, ens anirem formant la nostra pròpia opinió, tan legítima com la d'un altre.

I encara vull afegir una altra cosa. Nosaltres, el qui vam viure el Concili Vaticà II com una aventura providencial que permetia l'entrada d'aire renovador a l'Església; que vam aprendre a mirar el món no com un enemic, sinó com l'espai sagrat on es manifesta la bondat de Déu; que vam lluitar per a aconseguir una Església servidora i no autoritària; que vam desitjar una Església evangelitzadora i oberta, i no tancada en ella mateixa i preocupada només per sobreviure en els seus privilegis; nosaltres que ens pensàvem, per posar només un exemple concret, que l'elecció dels bisbes es faria d'una forma co-responsable i participati-

va, i no amb falta de transparència, preludi, més d'una vegada, de favoritismes; nosaltres... ens sentim tristos i dolguts.

«No era això companys, no era això pel que varen morir tantes flors...». No sé a qui o a què es referia Lluís Llach quan cantava aquesta cançó. Jo sí que sé a qui i a què em refereixo: a tantes i tantes il·lusions perdudes pel camí; a tants cristians –laics, religiosos i religioses, capellans– que ens adonem que la nostra manera de viure la fe i el seguiment de Jesús és mal vista pels qui s'atorguen a si mateixos l'exclusivitat de l'ortodòxia, oblidant que els camins són molts i que aquest no és el moment d'excloure ningú, sinó l'hora de fer-nos companyia els uns als altres.

En les situacions més difícils de la meua vida sempre he mantingut, amb el poeta, una esperança: aquella que afirma que, malgrat tot, «ens resta la paraula»; la paraula de Déu i la paraula humana. La de Déu sempre serà de tots. La humana, per favor, no ens la prengueu. No ens ho mereixem, ni mossèn Jesús Huguet ni nosaltres.

*(El Pregó, n^a 224,
15 de juliol de 2003)*

*Bisbat
de Solsona*

Ricard Penina i Ruiz.

Tot un home, tot un capellà

CLIMENT FORNER, rector de Viver i Serrateix, poeta. Solsona.

És així com pensava intitular la diguem-ne biografia de Mn. Ricard Penina, si mai arribo a publicar-la, això que ja fa segles que hi treballo, però no me'n surto i dubto que me'n pugui sortir.

M'explicaré. Arran de la seva mort, esdevinguda a mitjan 1952, Mn. Pere Llumà, el seu amic entranyable i col·laborador apostòlic a l'Escola Virtèlia de Barcelona, va confiar-me els Diaris Espirituals de Penina (quatre llibretes escrites a mà que sempre més he guardat com una herència testamentària, així com el pixis que em regalaren les seves germanes i encara faig servir per a portar la comunió als malalts) amb un compromís contret de part meva: el de donar a llum la susdita biografia. I ja ho veieu, ha passat més de mig segle! Tota la vida que ho he tingut com un deure de consciència a complir. Hi ha hagut, però, diverses raons que, a part de les moltes tasques pastorals i literàries que fins al moment present, gràcies a Déu, no m'han permès lleure ni repòs, m'han impedit de portar-lo a terme, així que les llibretes que feia fa temps i temps que les tinc ja passades a l'ordinador.

Per raons (o excuses?) diverses. Primera: el gran respecte que em fan, íntimes, compromeses i comprome-

tedores com són. Segona: era tan humil Mn. Ricard, que sento la seva veu interior que em diu: –No, Climent, no. Deixa-ho estar. No val la pena–. Tercera: a qui pot interessar avui dia la vida d'un capellà de «*in illo tempore*», per excepcional que fos? I quarta: es vendrà prou un llibre d'aquestes característiques que en compensi el cost de l'edició, si no hi ha algun mecenatge que l'assumeixi?

Són diverses les persones que n'han parlat amb admiració i agraïment arran d'aniversaris d'ell o d'algunes entitats que va dirigir; jo també ho he fet, sempre que n'he tingut ocasió, i no pararé mai de fer-ho, tant en mitjans de comunicació eclesials com civils. L'escaïença d'aquest Any Sacerdotal, per exemple, em sembla una magnífica ocasió per a fer-ho, ja que, per a mi almenys, encarna l'ideal del sacerdoti.

Mn. Ricard Penina i Ruiz (Berga, 8-1-1890/Barcelona, 16-11-1952) era, repeteixo, tot un home i tot un capellà. Un apòstol de veritat, vaja. Quan va morir, era director espiritual dels Lluïsos de Gràcia. Els qui vam tenir la sort de conèixer-lo personalment en servem un record inesborrable. Jo, almenys, considero la seva amistat com una gràcia de Déu

i guardo les seves cartes com un tresor. La seva imatge m'acompanya sempre en la meva dedicació pastoral, com m'acompanya la de Mn. Cinto inspirant-me versos.

Fou un home d'aquells que deixen solc, tota una glòria de la nostra Església catalana, per oblidat o desconegut que sigui. Ell i Guillem Roviroso, el laic de la HOAC, tan distints l'un de l'altre, els dos homes més extraordinaris que he conegut en ma vida, els dos que més m'han impactat. Per la seva humanitat i per la seva fe viscuda, entrañable i compromesa. Ambdós tenien fusta de sants.

I això que Mn. Penina va passar pel món sense fer soroll, sense fundar cap institució religiosa, sense escriure ni un trist llibre, fora d'un grapat d'articles aplegats en volum d'homenatge per una colla d'amics i les llibretes inèdites d'apunts espirituals que esmentava al principi. La seva obra, la seva corona, els seus fills, són o som un nombre incalculable de capellans i pares i mares de família que, gràcies a ell, esdevinguérem més bones persones i més bons cristians. Savi i virtuós com era, si no hagués pecat d'humil i de gastar poca salut (va finir als seixanta-dos anys i ja semblava un vell), hauria pogut ocupar càrrecs eclesiàstics prou rellevants i convertir-se en un llumener. (Amb Mn. Jesús Huguet hem comentat de vegades que, si hagués pogut acceptar el de director espiritual del Seminari de Solsona que li oferí el bisbe Tarancon els anys cinquanta, hauria fet un bé immens a la nostra diòcesi de Solsona; ell ja hi havia cursat la car-

ra eclesiàstica, només que, acabada aquesta, es traslladà ben aviat amb la família al cap i casal on seria mentor de la família Güell). Doncs no, va preferir el silenci i l'anonimat. Home de diàleg i de consell, sacerdot de cap a peus, lliurat en cos i ànima a la causa de Crist i de l'Evangelí, sobretot entre el jovent, és en la conversa íntima i en la correspondència epistolar on es produïa fins a l'esgotament. Era ascètic, esprimatxat, aparentment adust, però sense rigideses. Assenyat i apassionat alhora. Semblava fred i era tendríssim; distant i te'l senties a frec d'ànima. Pobre que no tenia on caure mort, senyorejava com un príncep. I culte, molt culte: citava Ciceró i Virgili com si fossin vells amics; i no pocs autors moderns ja literats, ja científics. Donava gust perquè li podies parlar de tot i de tot entenia. En sabia un niu, àdhuc de contes infantils que explicava de manera magistral. Profund coneixedor de sant Pau, s'inspirava constantment en la seva teologia i en la seva espiritualitat. Artísticament la música era el seu fort i és com a músic que fou potser més conegut en vida: pianista, director, compositor... (Encara seminarista, ja dirigia la Schola Cantorum del Seminari, i el 1919 fundà l'Orfeó Nova Solsona, fet que li va merèixer l'any 1986 la dedicació d'un carrer a la ciutat.) Jo crec, però, que en el fons, això és, essencialment, vocacionalment, era i se sentia un mestre educador de joventuts, capaç d'anar a l'infern per a salvar un xicot. Concedia la màxima importància a la persona humana i als seus valors com a base prèvia de l'ésser cristià, com si s'avancés ja en el temps

a la visió moderna de l'apostolat postconciliar.

No puc anar mai a Queralt que no pensi en ell, que no me'l vegi assegut a l'ombra d'un pi o dintre una capelleta dels voltants esperant-me, com, amb els meus pares, m'havia acollit a casa seva del carrer València el dia de la meva ordenació sacerdotal (Congrés Eucarístic Internacional, Barcelona, 31-V-1952). Fou a Queralt precisament on el vaig conèixer, interessat de seguida per mi en saber que era fill de la Lola de ca la Guillema, que estudiava per capellà i que, a més, tirava per poeta. Berguedà d'arrel, ell hi pujava cada any, de mitjan juliol a mitjan setembre, a refer si més no les forces físiques i morals (la nit que traspassà, ja tenia les maletes a punt de tornar-hi. «Em moro», digué sense afegir-hi res més, i féu beatíficament el nom del Pare. Així de sobri, de lacònic).

D'aquella tarda de setembre de 1946, me'n recordaré tota la vida, com Joan l'evangelista es recordava de la seva primera trobada amb Jesús: «Eren —escriu— les quatre de la tarda.» Com no m'he pogut oblidar mai d'aquella altra en què ell i jo érem sols en aquella cel·la del santuari queraltí que dona a la façana de

l'edifici i alhora comunica amb el cor del temple. Era en havent dinat, a l'hora de la migdiada, quan Mn. Ricard solia estirar-se damunt del llit tot fumant sibaríticament un havà, l'únic cigar que fumava al dia. De sobte, un temporal de trons i llamps i d'aiguasenyor-que-de-vi ja-en-venen! Allò feia esfereir de veritat, almenys a mi, jovençà com era (no havia viscut encara els dramatismes atmosfèrics que hauria d'afrontar anys més tard a Castellar de n'Hug). Anava a ajustar el balcó del davant, quan sento una veu que em reprèn: — «No, no, Climent; no tanquis, al contrari, obre el balcó de bat a bat, que l'espectacle és sublim. Guaita la plana de Berga, impressionant!» Jo la guaitava, sí, tota ella sepultada sota el pes mort de la pluja. La pluja, talment una cortina de ferro que barrava tots els horitzons. I els trons que somovien el pern de la muntanya. I els llamps que gargotejaven el firmament com en una simfonia de Beethoven. Quin coratge el del meu amic! Els ulls li guspirejaven de delit en la penombra.

No voldria mitificar Mn. Ricard Penina. Evocar-lo simplement amb admiració, afecte i gratitud aprofitant aquesta nova avinentesa. Ah, com he desitjat sempre de fer-me'n digne, ell que m'estimava tant!

Viver i Serrateix (Berguedà),

Manuel Cuadrench i Domeque (1905-1991)

JESÚS HUGUET, rector de Sant Just-Joal. Solsona.

Li dèiem Mn. Manel. Va arribar a Navàs en uns moments ben difícils. Acabava de morir Mn. Josep Morta, assassinat amb motiu de l'alçament del 6 d'octubre. La gent de Navàs ho té clar: Mn. Manel va ser l'home providencial. Amb la seva bondat i el seu seny va aconseguir pacificar un poble esvalotat. Pau que dissortadament es va veure truncada ben aviat per la guerra civil.

Acabada la guerra es va poder reincorporar a la seva parròquia. Hi arribava acompanyat de la seva cunyada Marina, que acabava de perdre el marit, amb un nen que també seria capellà: Mn. Joan Cuadrench. S'hi estaria vuit anys. Tan ben aprofitats, que li van permetre dur-hi a terme una labor incalculable. Amb el seu treball discretíssim va transformar el poble, va reanimar la parròquia i va suscitar tota una colla de cristians compromesos, principalment joves, de gran vàlua i de sòlida formació, que ben aviat esdevindrien capdavanters del poble en diversos aspectes. Tenia un carisma i una sol·licitud especial pels malalts, que, arribat el moment, sabia enfrontar serenament amb la mort. En aquell temps de misèria, més de quatre dies la Marina no sabia que portar a taula, perquè el mossèn ho havia donat tot. Gràcies a aquesta seva labor, continuada per dos grans rectors – Josep Rota i Climent forner- i excel·lents vicaris, Navàs va ser con-

siderada durant molts anys la parròquia pilot del bisbat. I el record de Mn. Manel ha perdurat fins ara.

El bisbe Tarancón va considerar que Mn. Manel era mereixedor de més grans missions i el 1948 el va traslladar a Berga, la parròquia més important del bisbat. Hi va fer tot el que va poder, però van ser uns anys difícils per a Mn. Manel. La parròquia vivia una situació conflictiva, amb grups parroquials enfrontats, més que per raons pastorals, per antigues rivalitats i ànsies de domini. Mn. Manel s'hi trobava com David amb l'armadura de Goliat i, tant aviat com va poder, va demanar el trasllat a una plaça més humil.

Efectivament, el 1954 es feia càrrec de la colònia Bassacs (Gironella), on, entre altres moltes coses, li va tocar aixecar l'Església. Allí va ser on jo el vaig conèixer, quan vaig estar un any de vicari a Gironella. Em sorprenia veure com Mn. Pere, el rector, que era tingut per una de les patums del bisbat, li tenia una gran veneració i en feia el seu confident. Sabia que se'n podia confiar sempre. En efecte, Mn. Manel es prestava a qualsevol servei, per humil i intempestiu que fos, sense ficar-se mai en res de la parròquia.

Tan aviat com el vaig poder tractar, el vaig fer el meu amic i confessor. Aleshores va ser quan vaig poder

experimentar la seva gran humanitat, la seva amplitud de mires, gens comunes en el clergat d'aquell temps. Amb el seu sentit comú, et feia donar importància a allò que realment la tenia i t'ajudava a desdenyar manies i preocupacions supèrflues. La confessió amb ell era el que sempre hauria de ser, una alenada d'aire fresc, una trobada alliberadora i un impuls cap endavant. I, a sobre, et convidava a berenar.

El 1962, era destinat al Seminari, com a director espiritual dels seminaristes majors. Quina pena que no se'ls hagués acudit una quinzena d'anys abans! Ben aviat el Seminari Major es traslladaria a Sant Cugat. A Solsona tenia cura dels malalts, amb la sol·licitud de sempre, i prestava a la parròquia tots els serveis que li demanessin. Solia dir la missa de vigília a la catedral. Eren molts que hi anaven només per sentir la seva ho-

milia senzilla, pràctica, incisiva i, sobretot, totalment arrapada a la vida. Molts dies hi anava a prendre cafè, cosa que em permetia gaudir de l'acolliment exquisit de la Marina i de la saviesa viscuda del mossèn.

Amb la seva llarga convivència havien aconseguit fer de les seves vides, no pas una sola carn, però sí una sola ànima. Això explica que amb la malaltia demolidora de la Marina i la seva mort, a Mn. Manel se li enfonsés materialment el món. Retirat a la Residència, va caure en un declivi accelerat. Rector aleshores de Solsona em va tocar assistir aquell mossèn que tants moribunds havia assistit. Va ser per a tots dos, un dels moments més emotius.

Vet aquí la breu semblança d'un mossèn, que es va distingir per una senzillesa, discreció, sentit comú i humanitat extraordinaris.

*Bisbat
de Tortosa*

Joan Baptista Manyà i Alcoverro, l'home fidel i coherent

JOSEP PONT I GOL (+), arquebisbe metropolità de Tarragona i Primat.
(*Manllevat de Quaderns de Pastoral*, nº 86-87 de 1985. pp. 112-123).

Pinzellades per a un autoretrat per la Fundació Manyà.

Home fidel, sempre i sense defallir, al servei d'uns nobles valors que, com ideals concrets i constants, van informar la seva vida.

Home coherent, per haver sabut conduir assenyadament el seu servei a aquells ideals cap a una positiva i enriquidora confluència, configurant així la seva singular personalitat en una unitat harmònica i fecunda.

Ell mateix ens ho certifica l'any 1965 amb el llenguatge humil i sincer, amb que va escriure, ja molt gran, el llibre «Les meves confessions»: «Ara, de vell –diu– les reflexions de la maduresa espiritual i els records de l'experiència em fan reprendre velles posicions de sacerdot, d'intel·lectual i de català, amb un fervor una mica més seré, però tan sincer com en els dies de la joventut». I ho trobem escrit encara, i també tan concret, en altres llocs.

Els tres ideals –subratllem-ho bé– als quals va ser fidel sempre i que van configurar en fecunda coherència la seva singular personalitat responen, dones, simplement al triple fet que ell és sacerdot, és home d'estudi, i és català. Aquests són els ideals «els quals –continua escrivint– he servit i vull continuar servint tots els

dies de la meva vida». I cal precisar que d'aquests tres elements configuradors de la seva vida, el sacerdoti és, sense absorbir-ne cap dels altres dos, l'element aglutinador de tots, i el que especifica el to de la seva personalitat en una vida de singular coherència, que va ser llarga de noranta-dos anys. Si volguéssim donar-ne una definició, hauríem de dir, dones, que Mn. Manyà és «un sacerdot intel·lectual català».

Sacerdot intel·lectual

Mn. Manyà va ser un sacerdot intel·lectual. Va ser eminentment un home d'estudi. L'estudi, continuat, seriós i personal, va ser ja des dels primers anys de Seminari a Tortosa, on va ingressar el 1895, fins a l'últim de la seva vida, el seu treball principal i definidor.

Tarannà, formació, professor, estudiós

Cal, però, concretar més. El camp dels seus estudis va ser, de forma molt especialitzada, per no dir gairebé exclusiva, el de la Filosofia i la Teologia. I pormenoritzant encara més, cal dir que la característica de

la seva Filosofia i la seva Teologia és un caràcter molt predominantment especulatiu. Opinava que en ell «potser opera una nativa tendència d'especulativisme».

Ell mateix ens conta que, essent encara estudiant dels primers cursos, ja li agradava discutir punts doctrinals amb seminaristes teòlegs del seu poble, i que ja des de jove, a falta a vegades de llibres per a consultar o de mestres avinents, es dedicava a estudiar per compte propi i a fer molt exercici de meditació filosòfica personal.

Els tres cursos que va passar a la Universitat Gregoriana de Roma (1906-1909), amb el guiatge mental d'aquells bons professors, li van ser de molt profit per a rebre doctrina i tenir bona base per a la reflexió personal i la discussió dialèctica, tan del seu gust. Eren els bons temps de la restauració escolàstica i el retorn a St. Tomàs, promoguts per Lleó XIII amb l'encíclica «Aeterni Patris» (1879). L'ambient duia a aprofundir en els coneixements heretats de St. Tomàs i dels grans escolàstics i a contrastar-los en controvèrsia, més que no pas a ampliar-los vers nous horitzons. Un estil ben apropiat al tarannà i a la preparació del jove teòleg Manyà.

Retornat a Tortosa el 1909, el fan professor de teologia al Seminari diocesà. «Són, diu ell, els millors anys de la meua vida intel·lectual». Estava ben a punt per a fer estudis seriosos de teologia i filosofia, i revisar a fons el seu ideari en aquestes matèries. La responsabilitat de la càtedra, acceptada per ell amb il·lusió

creixent, en va ser la gran ocasió. Foren dotze anys de treball apassionat, en els quals va quedar conformada la seva singular personalitat de pensador i escriptor. En endavant, els estudis teològics de l'escolàstica i el seu esperit independent, crític i de recerca, li seran consubstancials i els treballarà durant tota la vida.

Estudis sobre el talent

Tot aquest treball en la modalitat tan pròpia d'ell, de tipus principalment especulatiu i de pensar per compte propi, va exigir-li des de jove un esforç continuat per a governar eficaçment l'atenció mental.

D'aquest esforç interior, se'n va anar fent molt conscient, i ben aviat el va preocupar saber-ne el com i el perquè: és el camp dels seus estudis filosòfics sobre «El Talent», paral·lels als de teologia, aspecte ben important i original de la personalitat del Dr. Manyà, «home d'estudi».

Ell confessa que aquesta qüestió va ser-li «una obsessió des de les primeries de la vida escolar»; que els estudis que va fer-ne, «són poats tot sovint de les fondàries conscients de la meua vida intel·lectual; són transferència escrita de les vicissituds que ha experimentat la meua intel·ligència en els darrers anys, les quals són el determinant principal de la modalitat del meu estil en els estudis teològics».

L'any 1921, va quedar lliure de la càtedra del Seminari en circumstancies desagradables. Va aprofitar el contratemps de quedar-se sense feina per donar-se totalment a l'estudi:

setze anys, fins a la guerra civil, en els quals l'atenció preferent del seu treball va ser la reflexió filosòfica sobre el talent. Les revistes catalanes de l'època, fèrtils per al país i per la nostra Església, en van ser constant altaveu.

A més, l'any 1935 publicava el llibre «El pensament i la imatge. Introducció filosòfica a la psicologia del talent», i l'any 1936, el primer volum de «El talent. Estudi psicològic». El segon, amb el mateix títol, va sortir després de la guerra, el 1948. En prometia un tercer, sobre l'aspecte pedagògic del talent, que ja no va arribar a publicar. Tota una doctrina sòlida sobre el que ell en deia «psicologia de la intel·ligència». Cal no oblidar que moltes de les seves elucubracions i propostes teològiques vénen plantejades i en part solucionades per les aportacions del camp de la psicologia.

Tota la seva teoria psicopedagògica sobre el Talent, la va poder experimentar amplament i amb èxit a les aules de l'Institut de Tortosa. En va ser professor de religió, amb un prestigi enorme, des de després de la guerra fins a la jubilació (1940-1960). Les generacions que hi van passar continuaven tenint-lo, jubilat i tot, com a conseller i amic, i encara avui el recorden com el millor professor que han conegut.

Les publicacions teològiques

Les seves publicacions teològiques no van començar seriosament fins després de la guerra, i van durar fins vora el final de la seva vida. A més de molts i interessants arti-

cles i estudis en català, el darrer dels quals és «Notes de teologia eucarística», publicat a Tortosa el 1974, dos anys abans de morir, el cos de la seva teologia, Mn. Manyà ens l'ha deixat en els cinc volums de «Theologumena», escrits en llatí des de l'any 1946 al 1957. No constitueixen pas un tractat sistemàtic i didàctic de Teologia, sinó que són una colla de monografies de les qüestions teològiques concretes que el van preocupar més durant la vida d'estudiós recercador. Cal subratllar que la major part són qüestions que vénen marcades per la seva relació amb les que procedeixen del camp de la psicologia de l'home, com és ara les referents a la llibertat i la seva dinàmica, i les que presenta la naturalesa humana en el Crist, Déu-Home. Alguns títols ho indiquen: «De Deo cooperante» (Sobre Déu cooperador: Theologumena I), «De Christo beato, simulque patiente» (Sobre Crist, benaurat i pacient: Theologumena III), etc. És la conjunció entre teologia i psicologia en el pensament del Dr. Manyà. En el mateix sentit són també notables els llibres d'escatologia «La vida que passa» i «Enllà de la mort. Teologia del cel i de l'infern», i encara d'altres.

És en aquesta obra escrita, i principalment en els Theologumena, on Manyà, se'ns revela com un teòleg de tremp extraordinari, el primer, sens dubte, de la neoescolàstica a Catalunya. És el Dr. Manyà, «home d'estudi», un «sacerdot intel·lectual».

Sacerdot català

Aquest Mn. Manyà, «home d'estudi», és també i coherentment

un sacerdot «català». Va ésser-ho i se'n va sentir sempre i amb totes les conseqüències. De vegades deia que era català per determinisme biològic, puix havia nascut a Gandesa i no en podia renegar; però que catalanista només ho era per obligació històrica, és a dir a causa de la història tan adversa que la nostra identitat col·lectiva ha hagut d'aguantar. I per això deia també que escrivia en català per imposició psíquica i ètica: psíquica per l'herència de la sang, i ètica per la força del deure. Com ens ha passat a gairebé tothom de tantes generacions, el seu procés d'amor per la llengua dels pares va sofrir un retard per l'impediment que ens ha suposat l'escola, de la qual ell —explica jocosament— ja n'havia «assimilat prou bé l'argot castellà», però que, en desvetllar-se-li la consciència, «obrà com el reactiu més eficaç». El primer contacte amb la literatura catalana el va tenir als 14 anys, en llegir els «Idil·lis» de Verdager. Ja no va escriure més en castellà, i convenció amics i coneguts perquè fessin com ell.

Els ideals de joventut

En aquest aspecte va ser definitiu la seva estada d'estudiant teòleg a Roma. Hi va trobar i hi va conèixer, casualment, el bisbe de Vic, Torras i Bages i la seva obra «La Tradició Catalana». Un seu biògraf diu encertadament que «aquest encontre i aquest llibre, ben paït, foren una fita decisiva en l'estil de Manyà i especialment en la seva dèria de fer «Església en català».

Més encara: a Roma també hi va trobar d'estudiant el que després seria

el prestigiós Dr. Carles Cardó. De seguida tots dos condeixebles i amics es van fer fills espirituals de Torras i Bages, el qual anava esdevenint, i ja era, el Mestre i «Patriarca» indiscutible. Els joves Cardó i Manyà, inquiets i il·lusionats, començaven a albirar un horitzó, per ells encara una mica incert, però ja atraient i lluminós: el d'una Catalunya que anava fent bon camí de retrobament lingüístic, cultural i polític, i que calia que el fes seguint les petjades de la seva tradició cristiana, per tal com, segons el solemne mot d'ordre atribuït al Mestre, «serà cristiana o no serà».

Cal, doncs, que continuï essent cristiana, altrament no serà la mateixa. I cal que ho sigui com a resultat d'una acció evangelitzadora constant, sincera, diàfana i en llibertat, i no pas d'unes pressions des del poder, com s'havia anat fent d'acord amb la secular tradició. Aquest programa és la traducció catalana de la doctrina renovadora del Papa Lleó XIII en el camp polític i social. Algú n'ha dit el sistema de «Cristiandat Cultural».

El Bisbe de Vic, Torras i Bages, n'havia estat el «profeta inspirat i anunciador». I Manyà i tants d'altres que en van començar d'aprendre la lliçó arreu de Catalunya, es disposaven i preparaven per a ésser-ne servidors i realitzadors. Després, amb l'experiència antireligiosa de la República, van descobrir que amples sectors del país ja no eren pràcticament cristians, i que s'imposava, doncs, al Poble de Déu una tasca evangelitzadora, de recristianització: una pastoral que avui en diríem de missió.

Aventures i desventures

Els dos joves teòlegs, ja preveres, van retornar a les seves diòcesis, Cardó a Tarragona i Manyà a Tortosa, i, professors als respectius Seminaris, van anar madurant ràpidament en la seva personalitat i incorporant-se a aquell moviment renovador. Cardó, traslladat després i definitivament a Barcelona el 1918, en va esdevenint el mestre per la ploma i el pensament. Manyà hi aportà, sense defallir, la seva personalíssima i fecunda col·laboració de sacerdot coherent en l'estudi i la catalanitat. Romandrà, però sempre a Tortosa, i hi esdevindrà –en circumstàncies bones i en tantes d'adverses– «com la consciència catalana a Tortosa», segons frase incisiva d'un bon comentarista de la seva actuació.

Com una concreció operativa del seu programa de treball, Mn. Manyà va fundar, l'any 1919, «La Lliga espiritual de la Mare de Déu de la Cinta». És document important en la seva trajectòria la conferència inaugural de la Lliga, que va pronunciar ell mateix sobre el tema: «Necessitat d'orientar en sentit cristià el «moviment regionalista. – Doctrina de Torras i Bages. – Actuació de la Lliga espiritual». Senzillament, es tracta d'una adaptació tortosina de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, que Torras i Bages havia fundat el 1899 a Barcelona amb vista a «la total reconstitució espiritual i temporal del Poble Català».

En portaven la direcció Mn. Manyà i el seu gran amic, Mn. Tomàs

Bellpuig, professor com ell al Seminari, company d'ideals, bon literat, traductor de St. Cebrià a la «Bernat Metge», i assassinat en la persecució de 1936. L'acció de la «Lliga» s'adreçà al jovent amb gran èxit, i s'eixamplà també molt positivament cap als pares dels nois. Però l'èxit no devia agradar a tothom. El segon any d'actuació es va congriar un ambient dens, contrari al contingut i a les maneres de ser i d'actuar de la Lliga; tant, que va provocar la baixa del Bisbe com a soci i la prudent autosuspensió de les activitats. Era l'any 1921.

També els dotze anys de presència de Mn. Manyà i de Mn. Bellpuig al Seminari havien fet efecte: eren dos professors fonament intel·lectuals, eficients i preocupats pels alumnes, i havien obert camins de renovació teològica i d'acció pastoral, i tots se sentien amics de la nostra llengua.

Tampoc no devia agradar a tothom. I va començar de córrer que al Seminari s'«enverinava els seminaristes amb perilloses innovacions doctrinals i inoportunes tendències catalanistes; es va provocar forta tensió i, per fi, Mn. Manyà, Mn. Bellpuig i dos sacerdots més van ésser-ne cessats a meitat de curs, el gener de 1921. Al cap de dos mesos, el mes de març, es reblava el clau amb la suspensió de la «Lliga Espiritual», de què acabem de parlar.

La sotragada espiritual que va sofrir Mn. Manyà va ser molt profunda. Per asserenar-se se'n va a Montserrat a fer-hi exercicis. Postergat, però no amargat, perdona tot-

hom; no vol tenir enemics; si servir els tres grans ideals irrenunciables de la seva vida ha de causar sempre lluites i malentesos, demana que el deixin en el lloc més ignorat de l'Església. Amb aquests i altres semblants conceptes d'humilitat i caritat va pregar aquells dies. Ens n'ha deixat un bell escrit en la seva «Preghària a la Mare de Déu».

En contacte amb les iniciatives renovadores

La seva constant estada a Tortosa, fins aleshores amb càrrecs i sempre amb problemes, no va apartar pas Mn. Manyà de participar en la tasca d'envigoriment de tota l'Església catalana. Tenia molt clar que calia «veure Catalunya com una unitat pastoral», de la qual Tortosa n'és part i no en pot restar absent.

Així, per exemple, va fer costat a Tortosa als «Pomells de Joventut», aquell moviment de gent jove d'esperit cristià, amb plena finalitat moral i patriòtica, nascut a l'ombra del popularíssim «En Patufet».

Després, als anys trenta, va ser l'ànima de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, aquell ample moviment de recristianització de la joventut, «no polític, arrelat al país», fundat per Mn. Albert Bonet el 1931. Al grup tortosí de la FJC, d'uns cent cinquanta membres, Mn. Manyà hi dirigia els cercles d'estudi i Mn. Tomàs Bellpuig hi feia les lliçons de català.

I sempre, però sobretot des de l'any 1921, en què va quedar sense feina al Seminari, va mantenir con-

tacte continuat amb les iniciatives renovadores dels qui des de Barcelona vetllaven per una adient i fecunda presència cristiana en el retrobament de Catalunya. Eren els seus amics: C. Cardó, Ll. Carreras, B. Ubach, Miquel d'Esplugues, I. Casanovas, etc. I era tot l'esplet de revistes, que fins al daltabaix de la guerra van marcar en signe de plenitud tota una època eclesial en expansió: «La Paraula Cristiana», «El Bon Pastor», «Criterion», «Estudis Franciscans», «Catalunya Social», «Analecta Sacra Tarraconensia», etc; i centenars de llibres del Foment de Pietat, i les traduccions bíbliques, i... Instruments tots que van ser el continuat altaveu del pensament constructiu de Mn. Manyà.

La llarga nit

Després va venir la llarga postguerra, període fosc per a la cultura catalana. L'actitud de Mn. Manyà va ser sempre clara i constant. El propòsit de quin seria el seu comportament durant aquells anys ens consta en un escrit seu del 27 de gener de 1939 (remarquem-ne la data). Ve a dir que, ateses les excepcionals circumstàncies, usaria de la prudència per tal de no crear problemes sense més; «mai, però, escriu textualment, no m'avindrà a res que importi una vilesa o traïció de la meua consciència de català, amant de la seva terra i de la seva llengua».

Durant cinc anys va ser encarregat de la parròquia de la barriada de Ferreries. Les seves homilies i la seva predicació en català tenien molta audiència, pel contingut i per la llen-

gua. Van ser els anys que jo, per una coincidència de relacions quasi familiars, vaig començar d'anar alguna vegada a Tortosa, i d'establir una creixent amistat amb Mn. Manyà. Sóc, doncs, testimoni de com molta gent, els diumenges, travessava el pont de l'Ebre per anar a missa a Ferreries.

EI seu mestratge va continuar, després, a la capella de la Mare de Déu de Montserrat, de la barriada forana de la «Simpàtica», prop de la seva «muntanya»: el modest xalet que, durant llargs anys i fins al final de la seva vida, va ésser-li recer de pregària i de continuat treball intel·lectual, i lloc de trobada per a molta gent que hi pujava a captar doctrina i consells. Des d'allí va tenir cura, fins que va morir, del culte de la capella de Montserrat. Més venerat cada dia, grups nombrosos de tota classes de gent feien cap assíduament a la seva missa, sempre en català. També en sóc testimoni: hi vaig anar més d'una vegada.

Des de 1951 vaig començar a servir la diòcesi de Segorb. En les meves anades des del País Valencià cap a casa, Tortosa i la «muntanya» de Mn. Manyà eren sempre escala obligada. Recordo amb goig i agraïment les converses a l'ombra d'aquell garrofer de la seva muntanya. Més d'un cop em va ser llum per al meu ministeri episcopal.

Més aventures i desventures

Canviats els límits diocesans i creada la nova diòcesi de Segorb-Castelló l'any 1961, Mn. Manyà va

acceptar il·lusionat el meu oferiment, també il·lusionat, de venir a obrir, com a primer professor, la càtedra de Teologia del nou Seminari de Castelló. Aquell curs va ser per a ell una experiència que el va rejuvenir, i per als alumnes una experiència nova i positiva pel que fa a la manera d'entendre la formació intel·lectual del sacerdot. Encara ara en conserven un record inoblidable. Però aquest fet, que suposava una rehabilitació de Manyà, tampoc no va agradar a tothom, i els rumors, falsament acusatoris, sobre la causa de la no continuació d'aquell treball el curs següent el van colpir dolorosament.

Aquell mateix any 1961 els alumnes i professors de l'Institut de Tortosa projectaven un homenatge de comiat a Mn. Manyà, amb ocasió de la seva jubilació com a professor: patrocinar l'edició de «Les meves confessions», llibre que ell havia acabat d'escriure. Aquest bon propòsit es va arrossegar quatre anys sense poder realitzar-se: no es va aconseguir el permís per a l'edició fins l'any 1965; al llibre hi feia nosa el capítol tercer, «Per què escric en català», que ell mai no es va avenir a suprimir.

Són dos fets simultanis i dolorosos que van angoixar els vuitanta anys del Dr. Manyà. Ell va acusar el cop, però va saber superar-lo dignament. Ho va fer, substancialment, qualificant aquelles adversitats, a la llum de la pregària, com «afer de purificació sacerdotal»: n'és testimoni viu el seu sentit escrit «Oració del sacerdot perseguit», datat el 1963.

Finalment!

Finalment, i mercès en part al nou caire que van anar prenent les coses arreu del país en la dècada dels setanta, el camí dels noranta anys de Mn. Manyà, el sacerdot, l'intel·lectual, el català de sempre, va esdevenir, per a ell, camí d'ancianitat venerable i venerada, que va saber mantenir tothora amb esperit coherent i jove.

Com en els seus bons temps, va fer costat als primers passos de recuperació pública de la cultura catalana a Tortosa. En són testimoni les Festes Populars de Cultura Catalana «Pompeu Fabra», Òmnium Cultural, etc... El 1970 és proclamat «Tortosí de l'any». El 1974, l'Institut d'Estudis Catalans el nomena membre corresponent, i li és concedida la Creu d'«Alfonso X el Sabio», etc...

El 1970, l'actual bisbe de Tortosa, Dr. Ricard M. Carles, el nomena professor dels cursets de Qüestions teològiques especials del Seminari: tot un gest simbòlic de reparació que s'havia fet esperar des de les lamentables incidències de l'any 1921. El Dr. Carles, que estimava i venerava Mn. Manyà, el sol qualificar, amb devot sentiment, com «el germà major de la diòcesi».

Com a significatiu colofó, l'any 1975, un abans de la seva mort va ser la nostra Conferència Episcopal Tarraconense en ple que va anar a Tortosa, a la «muntanya» de Mn. Manyà, per a retre al germà sacerdot i mestre merescut homenatge per «la seva fecunda tasca teològica i la seva constant actitud de fidel servei sa-

cerdotal a l'Església». Com a record li vam fer obsequi d'un banderí que portava, brodat en seda sobre el fons de les quatre barres nacionals, l'escut oficial de la Conferència, la «Tau» venerable de «Tarraco».

Unes setmanes després el vaig visitar i vaig poder veure que conservava l'escut penjat reverentment a les tovalles del frontal de l'altar del seu oratori. Hi vaig veure tot un acte de fe en l'Església concreta i real que és al nostre país, com universalment és en tots. Em va emocionar. I emocionat vaig retreure el fet a l'homilia de les seves exèquies, el 23 de desembre de 1976, a la Catedral de Tortosa. Era el Dr. Manyà de sempre: home de Catalunya, un «sacerdot català».

Sacerdot, intel·lectual, català: tres grans ideals que van donar sentit específic a la vida de Mn. Manyà. Tres ideals que ell va servir i pels quals va sofrir amb una fidelitat il·lusionada i mai no traïda.

Un intel·lectual, sacerdot, que «vol subjugar els esperits a la fe de Jesucrist; establir i refermar conviccions com les que ell porta dins l'ànima».

Un català, sacerdot, que «vol treballar racionalment per al profit de les ànimes» i que per això mateix té «preferències decidides per la llengua catalana».

«Se sent, doncs, intel·lectual perquè és sacerdot» i «se sent català per imposicions d'apostolat sacerdotal»: tota una vida sacerdotal de singular coherència.

Aquest era Mn. Manyà, l'home fidel i coherent..

Pinzellades per a un autoretrat.

*Extret de la pàgina de la Fundació
Joan Baptista Manyà*

Es pot dir, de Mossèn Joan Baptista Manyà i Alcoverro, que va florir on la Providència el va plantar. La llavor de la casa pairal, (Gandesa, Terra Alta, 1884), empeltada per la fe en Déu, ens regala una persona capaç de viure a la intempèrie superant la tramuntana de tots els vents adversos. Hom diria que des de la joventut era portador d'una flama que es creixia en la tempesta. Fins a la mort –Tortosa 1976–

la gràfica de la seva llarga vida –92 anys– és un reguitzell de roses i espines, per la incomprensió de la Jerarquia eclesiàstica i civil conservadora. Per contra, gaudia de l'admiració i seguiment del sector jove, renovador, liberal. En definitiva l'eterna antinòmia de la dreta conservadora i l'esquerra inconformista, amb els ultra radicals, en ambdós extrems.

La terra on fou plantada aquesta llavor selecta fou Gandesa (Terra Alta) en una llar de pagesos benestants. El marquen en positiu la fe i el seny de la mare i la vocació docent del seu mestre d'escola. Va créixer des de l'adolescència al Seminari de Tortosa. De jove, a Roma (1906 – 1909), el plançó Manyà endinsarà arrels i estirarà les branques amb la saba del neoescolasticisme i el rebuig papal del neomodernisme. Re-

corda els seus professors: Bilot, Van Laak i Franzelin. Es llicencià en Filosofia i Teologia amb la qualificació de “Cum laude”. A la ciutat eterna rebé l'ordenació sacerdotal de mans del cardenal espanyol Merry del Val el 18 de juliol de 1909.

Va viure la major part de la seva vida en ple camp –la “muntanya” de Mossèn Manyà– a dos quilòmetres de la ciutat de Tortosa, en una casa elemental, senzilla, plantada en un marc de pins, vinya i garrofers. Podava la vinya, com a descans, entre sessions de sil·logismes. Ni pel vestit, ni pels àpats, ni pel posat mai no inspirava una personalitat amb aura de personatge. Heus ací una perla:

“No envejo res de les coses que en diuen envejables d'aquest món. Ni la riquesa, ni els honors socials, ni la salut, ni... els afectes del cor. Sóc feliç sense aquestes coses, sóc feliç perquè em sento posseït d'un ideal i el serveixo sincerament... Déu m'ha donat una intel·ligència ni més bona, ni més dolenta que als altres però l'he posada en circumstàncies de conreu intens i constant... i a qui podria brindar millor els fruits de la meua intel·ligència que a Aquell que me l'ha donada i l'ha conreada?”.

Els qui l'hem conegut de prop durant molts d'anys podem as-

segurar amb la mà al pit que ell no se sentí mai personatge que cerqués honors. Així ho experimentaren els cercles de familiars, amics i deixebles. Parlava clar i català en converses i a classe. Hom creu que l'haurien suspès en Diplomàcia, si bé aconseguiria nota d'excel·lent en la coherència del binomi fe-vida, fidelitat a les seves conviccions: el trípole, Església, Catalunya, Teologia. Una mena de franciscà fora del convent, que tenia sempre les portes obertes, preferentment als més liberals, joves, distanciats... Em plau apuntar una mena d'acudit.

Una visita de certa categoria social li va dir:

-Mossèn Manyà, vostè que és una persona tan important: canonge, escriptor, professor,.. com té una serventa tan senzilla?

Li respongué:

- Què voleu que us digui... em fa unes sopes com la mare em feia i amb això ja en tinc prou”.

Hi poso dues guindes en el text que reflecteixen el seu ideari i mística més alts.

“Tortosa 8 d'agost de 1936:

“Les esglésies saquejades, cremades pels antifeixistes; cada dia cauen sacerdots assassinats; la consternació i l'esglai han envaït els nostres cors.

Cada nit ens demanem esverats: demà què serà de nosaltres?.

Potser sí que els catòlics i els sacerdots han identificat massa la causa religiosa amb els enemics de la República i amb els rics de la terra...”

“Sempre m'ha desplaçat el feixisme i sempre he estat partidari de les reivindicacions del proletariat, sota el signe de la justícia.

No poden perseguir-me, doncs, per aquestes causes. Si em tanquen, serà precisament perquè sóc sacerdot. En aquest sentit accepto qualsevol persecució i, amb l'ajuda de la gràcia, la mort i tot. Per Jesús donaria la vida ben sincerament; per Jesús i sols per Jesús, perquè l'estimo més que a la meua vida, perquè Ell sol es mereix la meua sang i em sentiria infinitament honorat que Ell me l'acceptés. Sembla, però, que vol reservar-me per a la seva Església en l'esdevenidor tristíssim que se li presenta...”

A reveure

A mossèn Joan Baptista Manyà
l'home que canvià la meva vida
i pare de la meva fe.
A vos, de professió “els seus estudis”.
Catedral de sil·logismes
assentada sobre la roca fontcaldina
de la humilitat
com flor solitària i silvestre.
A vos: fletxa d'inquietuds supremes
sempre tensa
entre llibres, pregàries i amics i enemics...
i ja disparada cap al cel
de Déu i de Maria
des de la Catalunya entranyable
us dic: a reveure, pare i amic.

*Bisbat
d'Urgell*

Joan Mas i Ardiaca (1930-2008)

MANUEL PAL, poeta, rector d'Alàs. Urgell.

Em sembla molt bé que els Quaderns, en aquest Any Vianney, recullin testimoniatges d'alguns pastors que han animat les nostres comunitats. Forçosament seran una ínfima mostra i ben segur que molts dels més notables no hi seran pas. Però aquests són els nostres límits.

En el Bisbat d'Urgell dels últims 50 anys Mn. Joan Mas i Ardiaca ocupà un lloc significatiu. Nasqué al poblet d'Estach, Pallars Sobirà, el 1930. En la seva família hi havia dos oncles capellans, un d'ells professor d'humanitats al seminari de La Seu, i un seu germà fou germà de La Salle. En Joan estudià en el seminari diocesà els tretze cursos ordinaris. Fou ordenat el 1954.

Durant els darrers quatre anys de teologia participà força positivament en la difamada renovació teològico-pastoral cristocèntrica de Mn. Joan Quer (anys 49-55). Això el marcà per sempre, com a tants i tants altres. En les tasques pastorals que li foren posteriorment encarregades es distingí sempre per un gran dinamisme. Sintonitzava plenament amb els moviments espirituals llavors més vius. Com a Consiliari diocesà, impulsà l'Acció Catòlica d'Homes (1961) i de Dones (1966). Des del primer moment havia entroncat amb el «fenomen» dels Cursets de Cristiandat de Mallorca, amb l'Eduard Bonín i Mn. Joan Capó. Als

Banys de Sant Vicenç (Alt Urgell), hi vingueren a celebrar el primer d'una llarga sèrie de Cursets Diocesans. Era el 1958. Delegat d'aquest moviment, a través de l'Escola de Professors, laics i preveres, centrada a Ponts, durant una quinzena d'anys va procurar que els fruits dels Cursets s'estenguessin vivament per tot el bisbat. Fou una sembra extraordinària. Personalment, recordo d'ell sobretot una setmana a Poblet, el 1960, fent nosaltres dos sols, en pur mètode ignacià, uns Exercicis Espirituals ben particulars... Ja érem amics, però encara en fórem més.

Tenia una capacitat organitzativa molt gran. Comptava amb els seus col·laboradors, tot i ser enèrgic i exigent. Fou durant uns anys Delegat Diocesà del Clergat (1968) i col·laborà plenament en la famosa etapa de l'Assemblea Conjunta dels anys 70-71, malauradament avortada en molts dels seus fruits a tot Espanya.

Posteriorment centrà més la seva activitat pastoral en el servei de la parròquia de Balaguer (1972) i després en la de Guissona (1989). En aquestes dues poblacions importants de la diòcesi no parà en la realització de tota mena d'accions. No és aquí el lloc de fer-ne el recompte. Els seus feligresos en podrien parlar...

Voldria encara remarcar que es va mantenir sempre obert a un procés

de formació, permanent, assistint a cursets i conferències ací i allà, a Barcelona i altres llocs. Va ser un home intel·lectualment i espiritual inquiet. Equilibrat, però, a l'hora de les realitzacions pràctiques. Jubilat el 2005, els últims tres anys, tocat ja per un inici de Parkinson, residí a

La Seu d'Urgell, encarregat encara de tres petites parròquies de l'entorn i fins ajudava a la de St. Julià de Lòria, a Andorra. Morí l'1 de desembre de 2008. Déu n'hi do. Fou una vida ben plena, la seva. Déu li haurà omplert una mesura curulla fins a vessar...

Albert Vives i Mir (1907-1992)

JOAN PUJOL, Vicari General d'Urgell.

Nasqué el 3 d'agost de 1907 a Oliana (Alt Urgell). Fou ordenat prevere el 1931. Format musicalment també pel gran mestre mossèn Enric Marfany, actuà primerament de vicari organista a Balaguer, on exercí, a més, com a professor en l'ensenyament mitjà. Els anys 1936-1937 fou organista de la catedral de Caors (França). El 1940 reprèn la tasca de vicari de Balaguer. I és nomenat professor d'història, literatura i música al Seminari d'Urgell el 1944. És beneficiat i organista de la catedral el 1964. Fou designat director del Museu Diocesà d'Urgell el 1975, on organitzà les peces de museu i en féu el catàleg. Canonge el 1980, morí a Igualada (Anoia) el 6 de maig de 1992.

Excel·lí en l'ensenyament de la literatura, la història i l'art. Bon poeta i literat, especialment es distingí en la divulgació i ensenyament de la llengua catalana i en la pràctica de la música. Creà i organitzà la delegació d'Òmnium Cultural a l'Alt Urgell, de la qual fou president. Fundà a la Seu d'Urgell la càtedra de la Llengua Catalana Mossèn Pere Pujol i contribuí a l'ensenyança de la llengua catalana, impartida al professorat i mestres de l'ensenyament primari de l'Alt Urgell, Andorra i Cerdanya. Fou el corrector de les publicacions del bisbat d'Urgell "Urgellia" i "Església d'Urgell". Com a bon músic, és autor de moltes pe-

ces musicals i harmonitzà i arranjà moltes cançons. Aplegà un recull de cançons populars de l'Alt Urgell i d'Andorra. En reconeixement de la seva àmplia i fructífera labor cultural fou guardonat amb la Creu de Sant Jordi l'any 1985 i amb la Medalla Francesc Macià l'any 1988.

L'any 2007, coincidint amb el centenari del seu naixement, el Bisbat l'escollí com a personatge il·lustre en un acte que cada any es fa durant les festes nadalenques. Mn. Benigne Marqués, arxiver i fill d'Oliana en feu la semblança, de la que recollim aquest fragment que resumeix la personalitat i la tasca duta a terme per Mn. Albert Vives:

“L'evocació de la seva humanitat i de les seves activitats i obres ens situa davant d'una persona molt entranyable i singular. La seva intensa acció cultural ens ha llegat una profunda petjada, que ha irradiat la seva influència, no solament a la ciutat de la Seu d'Urgell, sinó especialment a l'Alt Urgell i a tot el nostre bisbat. Una cosa és excepcional en ell: va excel·lir i treballar en tots els camps de la cultura: la història, la literatura, la llengua catalana, la poesia, la música, la història de l'art. No sempre ens trobem amb personatges que siguin tan complets en totes les rames culturals. Com a mestre, en les diverses disciplines, es ca-

racteritzà per la seva diàfana claredat d'ex-posició i per les arts pedagògiques emprades, de manera que el seu ensenyament sabia suscitar en els deixebles l'interès i l'afecció a

les matèries que ell impartia. I com a perfil de la seva persona, hi hem d'afegir una gran senzillesa d'esperit, la seva afabilitat i bonhomia”.

Antoni Naudí i Balcells (1916-1979)

JOAN PUJOL, Vicari General d'Urgell.

Mn. Antoni Naudí va néixer a Agramunt el 15 de Febrer de 1916. Els seus pares vivien a El Tarrós, el mateix poble de la comarca de l'Urgell del qual n'era oriünd l'ex President de la Generalitat Lluís Companys. El seu pare era de nacionalitat andorrana. Estudià al Seminari diocesà de La Seu d'Urgell i, en esclatar la guerra de 1936, cursava els estudis finals. Fou ordenat prevere el 29 de juny de 1939. El setembre d'aquell mateix any és autoritzat a servir a la diòcesi de Montpeller (França) fins que l'abril de 1942 és nomenat vicari de Ribes de Freser. El 5 d'octubre de 1945 és nomenat vicari de La Seu d'Urgell fins l'any 1955 en que és nomenat rector de La Seu, càrrec que exercí fins l'any 1957 en el que va ser nomenat rector de Puigcerdà. El 1964 passà a ser rector de Linyola fins l'any 1972, any en el que passà al servei dels emigrants espanyols de la zona de Lyon i Saint Etienne. El 30 de març de 1979 va caure malalt i va ser traslladat a La Seu d'Urgell on va morir poc temps després, el 17 de maig.

Mn. Naudí era baix d'estatura però d'un esperit sacerdotal de gran talla. Incansable, sempre actiu, no parava mai. Durant els dotze anys que va estar a la parròquia de La Seu d'Urgell (1945-1957) va treballar d'una manera especial en l'organització de l'Acció Catòlica, com a consiliari diocesà, tant per als nois com per a les noies i es preocupà

d'una manera especial pel món laboral. El que el preocupava de debò era solucionar els problemes de la gent treballadora, especialment la manca d'habitatges i la carència d'aliments. Eren temps de racionament i la major part dels treballadors cobraven sous de misèria. Promogué la fundació de la "Cooperativa obrera de San José de consumo y edificación", que tenia com objectiu obrir un economat per subministrar aliments de primera necessitat a preus més econòmics, així com intentar construir un grup de "vivendes" per famílies treballadores. El 20 de març de 1960 veié acomplert el seu somni i, tot i ésser rector de Puigcerdà, fou present a l'entrega de les claus de les 162 vivendes que gràcies a la seva tenacitat s'havien pogut construir. El Barri de Santa Magdalena, on van ser construïdes aquestes vivendes li ha retut enguany un merescut homenatge.

Mn. Naudí va ser un capellà polifacètic. Acompanyà l'any 1950 la Mare de Déu de Fàtima per tot el bisbat, fou capellà d'emigrants als qui dedicà els darrers anys de la seva vida, visqué amb intensitat l'Acció Catòlica habilitant el vell casalot de la Missió per fer-hi reunions, cercles d'estudi, trobades i altres activitats i tingué una atenció prioritària pels més pobres i desfavorits. Aquest ha estat l'aspecte que més recorda la gent de Mn. Antoni Naudí. Visqué pobre entre els pobres.

Daniel Fortuny i Pons, home d'arrels

BLAI I BONIFACI FORTUNY, preveres d'Urgell i nebots de Mn. Daniel.

Mn. Daniel Fortuny Pons va néixer a Alzina de Moror, prop de Tremp el 14 de setembre de 1914. Rebé l'ordenació sacerdotal el 14 de juliol de 1940. Després d'uns anys de vicari a Ribes de Freser, Muntant de Tost i Ivars d'Urgell, va ser nomenat el 1946 rector de Planoles i altres pobles de la Vall de Ribes. El 1964 és rector de Castellserà i el 1973 de Ponts i amb els anys dels pobles de la Baronia de Rialb, avui banyats per les aigües del Pantà de Rialb. En complir els 75 anys passà a residir a Tremp des d'on continuà com administrador parroquial cuidant de diversos pobles de la Conca de Tremp, fins a la seva mort el 17 de novembre de 2006.

Els seus nebots, Mn. Blai i Mn. Bonifaci Fortuny, ens en fan aquesta semblança.

“Per parlar del nostre oncle, potser els seus nebots capellans no érem els més indicats. Potser sí? Mirarem que sigui un “record agraït del nostre oncle”, com no podria ser altrament, però sense que això resti un sol gram d'objectivitat a l'hora d'escriure. L'haver viscut i conviscut amb ell llargues èpoques de la nostra vida només ens ajuda a estimar més la seva humanitat que el feia més proper i per a tots, ens era més fàcil estimar-lo.

L'home proper. Al món rural o ets proper o et condemnes a ser foraster i estèril a tot nivell en la vida del poble, encara que siguis una llumenera o et colguin altres virtuts i qualitats. Mn. Ballarín va fer, ja fa anys, un preciós article a l'Avui sobre aquest tarannà o virtut del clergat del món rural en general i d'alguns en grau exemplar. Un meritíssim capellà de Barcelona que treballava en el món de la joventut ja fa molts anys, tenia a la porta del seu pis aquesta inscripció: *Porta patet et cor magis* Era veritat, nit i dia la porta era oberta i l'acollida sempre cordial. La porta de Mn. Daniel era sempre oberta. Som testimonis de com la mare, que era a la cuina, es posava en guàrdia sempre que entrava algú o més d'algú i era prop del migdia; fàcilment els visitants resarien l'Àngelus i caldria afegir plat o plats a taula. Bon company de camí, de bon trobar al carrer o a la plaça del poble on ell sabia que s'hi feia la millor pastoral.

L'home de les pedres. Mn. Daniel estimava l'església, estimava el país, estimava l'art i la bellesa en general. Alguna vegada quedava trasbalsat i no ho dissimulava per una eixida de sol a la muntanya, per un paisatge nevat amb gruix o per un camp florit de roselles. Hem estat testimonis moltes vegades de la seva

tristor immensa davant d'un edifici enfonsat que havia tingut mèrit i l'havia lluit i ara era només restes i vergonya. I el goig de la descoberta d'algunes pintures, d'alguns absis romànic o d'alguns conjunts arquitectònics en situació que a ell, deia, feia caure la cara de vergonya.

Mentre va ser vicari a Ribes de Freser o a Ivars d'Urgell les pedres el preocupaven poc amb tot i que a Ribes els paletes en remenaven moltes en la reconstrucció de l'església parroquial. Era feina del rector i ell en tenia altra en la cura de la catequesi i la joventut. El 1946 fou nomenat rector de Planoles. Divuit anys bregant per la Vall de Ribes li van donar temps per endreçar moltes coses. Normalment començava per allò que és i era més urgent: els fonaments i el llosat. Va començar amb la rasa que va obrir a l'entorn de la parroquial de Planoles. Sabem que era dur de picar durant les vacances. Els paletes arrodoniren l'obra i fugí la humitat. La restauració de Nevà fou extraordinària i merquè gran festa. Toses, Fornells i Dòrria ens recorden descobertes de pintures de mèrit, llosats i parets que canviaven de rostre. A Planès, una bonica restauració amb l'encert del primer altar de cara al poble que autoritzà el Bisbat. Ja allí disposà de l'empenta i l'assessorament del jove arquitecte Jordi Bonet Armengol que, just acabada la carrera, feia el servei militar a la Collada de Toses.

En aquells moments en què, sovint, compartíem taula, feina i amistat, l'arquitecte no pensava pas en la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts ni en les obres de la Sagrada

Família on el seu pare feia una bona tasca. Jordi Bonet fou l'arquitecte i l'amic que acompanyà sempre, de prop o de lluny, a Mn. Daniel en el seu llarg i ample pelegrinatge per les parròquies rurals de que tingué cura. En un petit espai podem només marcar la ruta que es pot seguir per adonar-se, en les pedres i en el cor de les persones, de l'empremta que deixà Mn. Daniel fins al darrer moment en què, com ell diu en les seves memòries, havien de ser *anys de suplències (1989-2000)*. Comencem per la capella de Sant Sebastià, a Castellserà, Pla d'Urgell, i acabem en la seva estimada Feixa, a la Conca de Tremp, amb la bonica capella de Fabregada, amb Castellnou, Alsina, Llimiana, Sant Miquel de la Vall, el Sant del Bosch... El camí del nostre pelegrinatge passaria per Ponts, amb el Tossal i Tiurana, la Baronia de Rialb amb tot el reguitzell de llocs que Mn. Daniel deia com una lletania; Gualter, Palau, Pallerols, Puig, Sant Cristòfol, Sant Martí, la Torre, Polig, la Serra i Vilaplana. Alguns sabem que existia la Baronia, ara sabem que és un estoig de joiells que val la pena de visitar, bo i parlant amb la bona gent que se sent orgullosa de ser d'on són.

Home de les pedres vivents. Ja ho hem dit al parlar de Mn. Daniel com a home proper. Era proper amb el poble i era poble, era capellà rural i exercia, era servidor de la fe i de l'Església i no se n'escapolia. Deixeu-nos recordar, només, els malalts, les masies visitades en moments difícils, els Falcons d'Ivars, escola nocturna per a treballadors, colònies de la Riera Salada, guarderies, aplecs de majoreles del Roser...

No podem oblidar que per a ell *la pedra era el Crist* i, pensant en Maria, deia i escrivia sovint: “*Per Ella tot...*” La Generalitat, en nom del poble de Catalunya, li lliurà la Creu de Sant Jordi que ell

rebé amb molta joia en les acaballes de la seva vida i dedicà a tot el clergat rural.

Hem complert la comanda, amb goig i agraïment. “

Jordi Coll i Gilabert (1945-2005)

JOAN PUJOL, Vicari General d'Urgell.

Va néixer a Ivars d'Urgell (Pla d'Urgell) el 13 d'abril de 1945. Cursà estudis de Batxillerat i Magisteri a Lleida. Durant dos anys, del 1962 al 1964 exercí de mestre a Passanant (Conca de Barberà), situat a 714 metres d'altitud. L'any 1964 ingressà al Seminari de Missions Estrangeres de Burgos (IEME), on cursà els estudis de Filosofia i de Teologia. El dia primer d'octubre de 1972 rebé l'ordenació sacerdotal a la seva població natal de mans del Sr. Bisbe d'Urgell, Mons. Joan Martí i Alanís.

Empren el camí missioner el dia 28 de gener de 1973 a la República Dominicana, on va treballar a les parròquies de Villa Mella (1973-1974 i 1979-1982), Monte Plata (1974-1978) i a la capital de Santo Domingo (1982-1992). En aquests anys de missioner el seu cor va estar sempre amb els més pobres de la societat, especialment els haitians, els veïns de la República Dominicana. Durant uns mesos va viure a Haití per aprendre la llengua creol, el que li va permetre de compondre una gramàtica i un diccionari de "creol" (la llengua dels immigrants haitians). Va treballar al capdavant de la pastoral dels immigrants i fou l'encarregat de la Pastoral Social de l'Arxidiòcesis de Santo Domingo i membre del Consell Presbiteral.

Responent a la crida que li va fer l'Institut Espanyol de Missions Es-

trangeres es va dedicar de l'any 1992 al 1995 a l'animació missionera del clergat i dels seminaris d'Espanya.

L'any 1996 torna a la República Dominicana, a la seva primera parròquia de Villa Mella i, per motius de malaltia d'ell i de la seva mare, torna a Catalunya l'any 1998.

El 23 de juliol de 1999 és nomenat administrador parroquial de la parròquia de l'Assumpció de Tornabous (Urgell) i l'any següent, el dia primer de juliol de 2000 administrador parroquial de Santa Maria de la Guàrdia d'Urgell. El 16 de novembre del mateix any, Delegat diocesà de Missions i Director de les Obres Missionals Pontifícies, càrrec que li fou renovat el dia 21 de setembre de 2002 i el 15 de setembre de 2004.

El dia 10 d'agost de 2002 és nomenat encarregat de l'església de Santa Magdalena de La Seu d'Urgell i rector de les parròquies de la Vall de Castellbó (Alt Urgell), i el 16 de setembre del mateix any, és nomenat director espiritual del Seminari diocesà.

El 3 de setembre de 2003 és nomenat rector del Seminari diocesà i per raó del càrrec, membre del Consell Presbiteral.

Morí a l'Hospital de Lleida el 3 de març de 2005, envoltat per les

atencions de la seva família, i amb un pensament constant pels seus seminaristes i per les parròquies a ell confiades.

Arrel de la seva mort van ser molts els testimonis que van glosar la seva rica personalitat. Transcripció solament el del seu germà Antoni, publicat al Diari de Tarragona l'endemà de la seva mort:

“Escribo con los ojos húmedos y el corazón gozoso por los ecos que llegan sin cesar de la bondad de mi hermano Jordi, fallecido tras una enfermedad que vivió a su modo, sin mencionarla, con sencillez desarmante. Las enfermeras conocían de antemano sus respuestas: ¿Cómo estás? Bien ¿Necesitas algo? No ¿Estás mejor? Mejor que ayer y peor que

mañana. No se equivocaba. Ahora está instalado en la felicidad eterna. ¡Qué cierto es que la alegría es una virtud, pero sobre todo un resultado! En su caso, el resultado de una entrega joven a la vida sacerdotal misionera que le llevó a vivir 25 años en las zonas más pobres de la República Dominicana. Cando regresó, enfermo, aún ejerció varios años en Tornabous y La Seu d'Urgell. Se reponía en Ivars o en Tarragona y volvía a la carga deliciosa del servicio. Murió agotado, paralizados sus brazos y sus piernas, sin una sola queja, sonriendo siempre. Media vida durmió en el Caribe bajo un mosquitero. Y ahora se durmió plácidamente, envuelto en admiración y aprecio. Creo que dormir se fue el único modo que halló para no oír tantos elogios”

*Bisbat
de Vic*

Estil pastoral de Josep Junyent i Rafart

JOSEP CASTAÑÉ, prevere de Vic, rector de Sant Andreu de Pruït i professor a la FTC i ERNEST MARUNY laic i amic.

Vic 1930-1993.

Nebot de Mons Eduard Junyent i Subirà. Ordenat el 1954. Vicari de Calldetenes. Del grup "Estudiantes de Vic.1951" Estudis de Teologia i Arqueologia a la Gregoriana. Consiliari d'AC i de Cursos de c. de Manresa.

Poeta i erudit sobre Collell i Verdaguer.

Fundador i primer director d'aquesta revista "QUADERNS DE PASTORAL" (1969-1976)

La vida de Mn. Josep Junyent podria ser caracteritzada com la vida d'una sensibilitat extraordinària i mai plenament satisfeta. En ell aquesta sensibilitat era potenciada per una viva fantasia, s'expressava en el seu amor per la natura, s'enriquia de la seva llibertat i espontaneïtat d'esperit i, en últim terme, recolzava en una extrema fidelitat a si mateix,

I, donat que sempre i en tot moment va entendre la seva vida com una vida dedicada tota ella al servei de l'evangeli, aquestes van ser també les característiques del seu estil pastoral.

Plenament conscient de la importància de la seva formació, quan arribava l'hora de tornar al seminari a principi de curs, no oblidava d'omplir la seva maleta d'aquells llibres que l'estiu no li havia donat temps per llegir. I, dins el seminari coneixia prou bé aquells companys que s'havien proveït com ell de material de lectura i amb els que seria

possible intercanviar alguns títols i així poder augmentar la pròpia biblioteca particular. Novel·la i poesia n'eren els camps preferits.

Fou durant aquests darrers anys d'estudi que, entre els seminaristes, es formà un grup de poetes que aviat cridà l'atenció del mateix Carles Riba i del qual en Josep Junyent també formava part. Les seves vivències més íntimes i profundes sobre temes la fe, el futur cap al qual s'encaminava –el sacerdoci–, la salvació cristiana, sobre el sentit de la vida i de la mort van trobar ja llavors una expressió lírica d'una bellesa i profunditat ben poc comunes entre els capellans "poetes". Fou aquesta una activitat que ja no deixà mai més, tot i que preferia mantenir-la secreta. El volum *Obra lírica*, preparat amb tanta cura després de la seva mort i publicat per Columna, és una bona mostra d'on pot arribar la profunditat i circumspeció d'un esperit que s'enfronta poèticament amb les seves vivències i conreacions més profundes.

La finor de la seva sensibilitat es posa de manifest en un altre volum de poesia ja publicat també amb el títol *Herbari i lepidopterologia*, les pàgines d'aquesta obra ben singular, plàcida i transparent, palesen fins quin punt la forma de la més petita flor o el color llampant d'una papallona podia fer saltar el seu esperit contemplatiu.

La fidelitat a si mateix, capellà i català, el portà també a estudiar la figura de Jacint Verdaguer i el seu entorn. Convençut que sovint se'l presentava de manera esbiaixada, quan no partidista, s'endinsà en l'estudi d'un dels punts més foscos de l'activitat de Verdaguer. I així va emprendre l'estudi dels *Manuscrits verdaguerians de revelacions, exorcismes i visions*. Però la mort el va sorprendre enmig del treball i només va poder publicar la part dedicada a les "Visions". Un "estudi preliminar" que ocupa no menys de 352 pàgines li serveix a Junyent per oferir-nos una imatge de la cultura i l'esperit de finals del segle XIX, de gran valor històric i que ajuda a comprendre també fins a quin punt l'activitat de Verdaguer venia condicionada pel seu temps. Amb tot, Junyent no evita posar al descobert l'estira i arronsa que regnava entre Verdaguer i la jerarquia eclesiàstica així com els motius que les enterbolien. Ja abans Junyent s'havia ocupat de l'entorn cultural i polític de Verdaguer amb els seu estudi sobre el seu gran company i amic que fou el canonge Culler.

I si Junyent era una home de gran sensibilitat per la cultura literària i humanista de Catalunya, ho fou també per la cultura més estrictament

espiritual i cristiana d'aquells a qui dedicà la seva vida sacerdotal. Si de forma general destaca la seva sensibilitat davant la natura, la història i el país, de molt més finor fou encara la seva relació amb els fidels. Passat d'uns primers anys de vicari, molt aviat Mn. Josep Junyent exercí el seu ministeri pastoral en grups d'acció catòlica, en el moviment de Cursets de cristianitat i en el Centre de Pensament cristià, del qual en fou un puntal decisiu des del moment de la seva creació.

En tota la seva activitat mostra sempre un gran respecte per l'altre. Això és el que el portà sempre a una actitud d'acolliment exemplar. Degut a la seva dedicació a camps més específics i diferenciats, el seu estil pastoral li facilità o imposà un tracte més personal i directe amb els seus interlocutors. Sovint les xerrades, les conferències o presentacions del tema a debatre, anaven acompanyades o seguides del diàleg personal, de la confrontació o aclariment a nivell individual. En realitat, al costat de la sala de trobada, el seu lloc d'activitat era el despatx particular. Era allí on sabia acollir, escoltar, preguntar, aclarir, animar, il·lusionar...

I era també allí on se sentia lliure i on més se sentia capellà de l'església catòlica. Era allí on més a prop es sentia de la gent amb qui compartia problemes, dificultats i, sovint també carrerons sense sortida. Ben rarament receptava "solucions". Era el diàleg llarg i distès que portava l'interlocutor a prendre per ell mateix la decisió. També l'altre havia de ser lliure. Per això l'atenia, per

això s'aturava a compartir amb ell la seva vida: per ajudar-lo a que també ell fos lliure, autènticament lliure i autènticament creient.

Referències a l'evangeli, l'ensinistrament en la pregària, la meditació i la reflexió profunda, l'aprenentatge de la llibertat i responsabilitat personals... són alguns dels mitjans emprats en el transcurs d'aquests intercanvis i també recomanats per ser practicats amb assiduïtat i constància al llarg de tota la vida.

És un estil pastoral marcat per la prioritat de l'altre, per la prioritat de la situació personal de l'altre. Mai va tractar d'imposar doctrines, normes o comportament predeterminats. Però, arrancant a la situació de l'altre, l'anava acompanyant cap al descobriment de la veritable llibertat dels fills de Déu. No es tractava d'exigir el màxim, ni tan solament d'exigir. Però, sense exigir, mostrava amb claredat quin era el final del camí a recórrer. Un cop obert el camí, era l'altre qui s'havia de posar en marxa. Es tractava de posar-se en marxa, d'avançar, d'intentar-ho... I, després, ja se'n tornava a parlar. Serà el tema d'un nou intercanvi.

Però es tractava sempre de l'altre que no podia anar sol. Havia escoltat el seu sermó, havia seguit les seves indicacions, s'havia entusiasmat per l'evangeli... I ara es tractava de practicar-ho: a la família, al treball, en el grup, però sobretot en la comunitat eclesial o parroquial. Ningú no era cristià per a si mateix, tancat en si mateix. Per a l'estil pastoral de Mn. Junyent ser cristià volia dir par-

ticipar i impulsar amb la meua aportació, presència i activitat, la vitalitat de la comunitat parroquial. La responsabilitat i les conseqüències de l'acolliment de l'evangeli de Jesucrist havia de portar necessàriament a una participació activa en la comunitat. Aquesta va ser sempre una perspectiva ben accentuada de la seva activitat pastoral individualitzada: impulsar i ajudar l'individu per tal que participés i s'impliqués més fortament amb la comunitat. D'aquesta manera una pastoral inicial exercida en grups especialitzats o individus particulars, menava necessàriament a l'enfortiment de la comunitat parroquial i les seves activitats organitzades.

Aquesta mateixa perspectiva va portar Junyent a donar un encuny personal als mateixos Cursets de Cristianitat. No content amb l'impacte emocional dels tres dies de cursets, es va esforçar en gran mesura per poder-los donar profunditat i durada. Per això va saber donar un nou impuls a les "ultreies" i a la mateixa escola de Cursets. Els Cursets no podien ser per a ell trets de fort impacte i curta durada, sinó el començament d'un nou camí que el participant havia de saber fer per ell mateix. I això requeria tot un procés, un aprenentatge i una maduració personals, només possibles amb l'acompanyament continuat i l'activitat compartida.

La necessitat d'un bon acompanyament, personal i teòric de la fe requeria segons ell, també una bona formació. Això el va portar a implicar-se fortament en les institucions de formació cristiana. Segons ell, els

esperits sensibilitzats per la fe i el missatge cristià havien d'aconseguir també una formació cristiana més completa, ordenada, sistematitzada, àmplia i contrastada pels corrents de pensament i culturals del nostre món. No es tractava de "creure" únicament, sinó que s'havien de conèixer les causes i continguts d'aquesta fe i s'havien de poder contrastar i inserir en la cultura general del moment. Aquest era l'esperit que regna en l'Escola de formació dins la mateixa estructura del Moviment de Cursets i el que el va fer participar de ple en la creació i funcionament del Centre de Pensament Cristià de Manresa.

Un estil de pastoral, doncs, que arrancant de la intimitat i llibertat de la persona humana acollida amorosament, fa que aquesta vagi avançant cap un descobriment cada dia més gran de la bondat i amor de Déu per tots els homes, manifestat en Jesucrist i que porta a viure-ho en el món i en la comunitat eclesial. Un estil pastoral animat i motivat en tot moment per la sensibilitat i llibertat d'esperit de que gaudia el pastor.

J. Castañé

El dia 21 de novembre de 2002, amb motiu del desè aniversari de la mort de Mn. Junyent, a la Sala Plana de l'Om de la Fundació Caixa Manresa

Hi hagué una taula rodona amb aquesta intervenció per part d'Ernest Maruny que fou gran amic, col·laborador i marmessor del mossèn.:

Josep Junyent: un home d'església, un home de cultura, un home fortament compromès amb el seu temps

Efectivament n'hi ha de personalitats exuberants. L'amplitud de les quals suscita un sentiment que s'acosta al de la meravella. Talment era així la personalitat de Mn. Junyent. I no voldria pas ser desconsiderat amb les persones de la taula si faig l'afirmació que, malgrat l'extensió de les matèries que cultivava, totes elles, en ell, formaven una construcció orgànica, una harmonia pròpia, tal com explicitava en Lluís Calderer el dia de la inauguració de l'exposició «Fragilitats», però en el centre rector de la qual hi situaria, sense risc de dubte, l'home de fe i l'home d'Església.

Aquesta preeminència del seu centre creient és constatable, a tall d'exemple, amb dos fets. El primer, d'una singular força interpel·lativa, és que, després dels seus estudis a Roma i Alemanya, acceptés la seva destinació a Manresa de la manera que ho va fer, fins al final. Vull dir que un home de la seva talla intel·lectual, capaç de sobresortir en qualsevol dels camps que va cultivar, Antropologia, Entomologia, Arqueologia, Literatura, Art, Teologia, Història, etc., tingués per a més important viure i conèixer a la nostra petita –i una mica grisa i una mica anònima– ciutat, dedicant-se a servir la seva gent, és a dir a nosaltres, també una mica, o força, grisos i anònims. Ho va fer amb plenitud de convicció i de lliurament i amb gràcia tal que si bé la seva superioritat imposava com una distància, la seva

actitud cordial l'anul·lava i la feia oblidar tot seguit. Recordo que una de les coses que vaig sentir a dir el dia del seu funeral i enterrament a Vic –no em voldria confondre citant en Jesús Huguet–, és que totes les persones experimentàvem la seva amistat de tal manera que feia considerar-se un mateix com la persona més important per a ell. Només que això ens passava a totes les persones. Només que això podia ser, senzillament, veritat.

L'altre fet que testimonia la seva preeminència interna està en relació a la poesia. Ell, que deia tot sovint als artistes que havien de publicar la seva obra, és a dir, lliurar-la a la crítica pública, fer-la sortir al carrer com una dinàmica necessària per el creixement propi i de l'obra, ell, però, no va publicar res dels seus escrits poètics, tret d'algunes composicions, sobretot del començament, de la seva època d'estudiant. Una raó d'això, segur, està continguda en la significativa cita de Whitman, inicial de *l'Obra Lírica*, que diu així: «Company això no és un llibre, qui el toca, toca un home», que expressa, com deia dijous passat en Jesús Aumatell, la identificació de poesia i vida. És a dir, el llibre conté un despullament tant fort de la seva interioritat, que un alt sentit del pudor li impedí de publicar en vida. De la mateixa manera que un alt sentit de la donació de sí mateix va permetre publicar-lo a la seva mort. Però podríem pensar també, amb tot fonament, una altra raó: la voluntat expressa, decidida lliurement, de que cap altra cosa entelés la seva primordialitat sacerdotal. Sabem, per exemple, que el temps més fecund poèticament co-

incidí amb el temps de més intensa activitat del seu ministeri, per raó dels temps que es vivien –els anys 60-70–, de manera que escrivia de nits, o més ben dit, de matinades, escapçant el temps de descans, excavant en la nit la llum poètica. Això mateix podríem dir de totes les altres dedicacions seves.

Però l'home de fe i l'home d'Església tampoc no són dues realitats separables. Crític d'una Església que ell estimava amb dolor, en cap cas cedí a la temptació de considerar que l'home de fe estava per damunt de l'home d'Església, admissió aquesta que deu ser a la base de tots els perills de separació o bé d'aïllament. Malgrat les tensions, portà fins al final les seves contradiccions eclesials sense renunciar a formar-ne part d'una Església que, considerada fins a les últimes conseqüències com a mediació humana necessària, ve sempre carregada amb totes les incoherències d'aquesta condició, no només ella com a col·lectiu, sinó també en cada una de les persones que la formen. Fossin quines fossin les magnituds d'aquest fang eclesial, ell no va trencar mai el seu compromís, ni ho va deixar sospitar tant sols. Fins i tot ho portava amb un cert humor. Alguns recordareu, per exemple, aquella expressió entremaliada de quan deia: si l'Església fos un negoci, ben segur que no hi arriscaria cap duro...! Un duro sol potser no, perquè hi va arriscar tot el capital.

Eclesialment, el seu temps va ser el temps marcat pel Concili Vaticà II. Des de la seva espera inquieta fins les agudes decepcions dels temps

postconciliars. No sé fins a quin punt, al nostre país, existien corrents tan forts com els corrents que existien a Europa, de renovació bíblica, teològica, litúrgica, ecumènica, que van preparar l'eclosió del Concili. Però sí és veritat que coincidí amb un moment de represa eclesial, després de la follia de la guerra civil, de l'alineació integrista de l'Església oficial amb el poder dictatorial i de la llarga nit que la seguí. A la nostra ciutat, l'any 1960 obria les portes la Residència Sacerdotal de Carretera de Vic. Hi vivien sacerdots consiliaris d'uns Moviments cristians que s'implantaven o creixien amb força, tals com la JEC, la JOC, l'Escoltisme, Cursets de Cristiandat, etc. L'any 1961 hi arribava Mn. Junyent. No cal dir que, per la seva formació i la seva poderosa personalitat, aviat es convertí en referència obligada, ultrapassant àmbits manresans, d'un cristianisme més viu, d'uns militants més compromesos, d'una teologia més humana, d'un Déu més com és, d'una Església més oberta i situada que, sense deixar de prendre suport en la millor tradició, cercava el discerniment, la posició i el futur en diàleg crític amb el pensament, la ciència i la cultura del seu temps. Diàleg que, en ell, fou una altra passió. D'una manera molt especial el va il·lusionar aquella experiència pastoral, tant fructífera!, que constituí la Residència. En paraules d'ell mateix publicades a Regió-7 l'any 1985 i referides a aquell moment: «A Manresa, de sempre, hi havia hagut les parròquies o els convents. Ara, hi ha una realitat d'Església unitària, que pot respondre a la ciutat sense parcel·lacions».

No puc tampoc deixar d'esmentar un tema que li sagnava particularment, talment com ferida pròpia: la qüestió de la divisió dels cristians. Testimoni d'això ho van ser les converses habituals amb els pastors protestants de la ciutat, així mateix com la traducció, amb la col·laboració d'Eulàlia Calsina, del llibre del teòleg ecumenista holandès Van de Pol, titulat *El sentit del protestantisme* i publicat a l'octubre de 1968 per Edicions 62.

Però també aviat es constituí com a referència obligada de tots els corrents humanístics que vivien o es despertaven a la ciutat, en totes les seves vessants: artística, educativa, cultural, assistencial, etc. Ens en parla una simple menció nominal de les entitats amb les que col·laborà: Escola d'Assistents Socials, Ampans, Art Viu, Cercle Artístic, Amics de l'Art Romànic, la fundació de la revista *Presbyterium*, censurada i reapareguda quatre anys més tard amb el nom de QUADERNS DE PASTORAL, Faig, Centre de Pensament Cristià... i potser d'altres que no sé o no recordo ara mateix. I molt especialment en l'oposició política, en la lluita per la llibertat, la democràcia, el país i la justícia social. Ell volia estar al costat de tot i tothom qui treballava pel creixement de la vida dels homes. Deixeu-me només fer referència a un fet significatiu, arrel de les detencions manresanes de l'any 1975. També en paraules d'ell mateix: «Va ser un moment de tant nerviosisme que fins i tot va deixar de funcionar el Comitè de Solidaritat i em van fer la confiança de centralitzar a les meves soles mans totes les ajudes. Puc dir que hi van passar

més d'un milió de pessetes. Es van pagar totes les fiances, els sous de tots els detinguts i dels fugits durant tot el temps que va caldre». No fou gens estrany, doncs, que el dia del seu funeral a Manresa hi haguessin rostres de tots els colors, creients i no creients amb el mateix dol plenament sentit. I tots sabem perfectament la dificultat d'aquest assoliment.

Demanaria també un minut per a parlar del Moviment de Cursets, que va constituir la dedicació pastoral més ample, intensa i permanent de Mn. Junyent. Alguna cosa va passar quan va assistir ell per primera vegada a un Curset, ja de capellà. En una de les estones de confidències íntimes ens havia explicat que ell anava per a ser una mena de «rata de biblioteca» i que n'estava agraït al Curset perquè hi va descobrir que el seu sacerdoci l'havia d'exercir molt més al carrer i amb la gent. Només ell en sap la veritat d'això, però he de dir que la seva dedicació al Moviment va ser, simplement, sense límit. Si ell n'estava agraït, la gent del Moviment de Cursets encara n'hauria d'estar, i de fet n'està, molt més. Va ser en aquest Moviment on va intentar amb més força la concreció de les seves idees eclesials. Val a dir que amb materials ben pobres. Recordo vivament com empenyia les nostres pesades carcasses perquè anéssim al carrer, que és on havíem d'estar, tant vivament com recordo la renovació litúrgica anticipada que vam començar a viure amb ell una Setmana Santa a Paller, les Nocions Bàsiques i les Rutes que ens situaren en els temps contemporanis quan érem joves, i el treball

més llarg d'enriquiment del propi Curset, al qual li va treure tota la parafernàlia que va ser justament criticada al seu dia, fins a convertir-lo en un lloc de difusió de la fe que incorporava una teologia cristocèntrica, les millors perspectives del Vaticà II i les dades de la cultura antropològica més actual, constituint així una matriu de militància humana i cristiana que després s'escampava per la ciutat i per la pròpia església local.

Tal vegada una bona síntesi del què pretenia es troba en el text que es va llegir a la missa del primer aniversari de la seva mort:

- *Volia que la fe fos impensable sense ésser viscuda des de la vida i per a la vida*
- *Volia un cristianisme viscut no pas com un codi moral, sinó com l'aventura d'una llibertat que s'apunta a l'Evangelí.*
- *Volia una Església més pendent de servir el món que de servir-se a sí mateixa.*
- *Volia una Església més profètica, amb capacitat de denúncia i capacitat de resposta als problemes i situacions del nostre moment històric, fent costat a tots els homes que busquen solucions humanes per els problemes que tenim plantejats.*
- *Volia una Església més hàbil per a anunciar la Bona Notícia.*
- *Volia una Església capaç de donar esperança a tots els homes i dones.*
- *Volia una Església no tant jeràrquica i col·lectiva com es-*

estructurada comunitàriament, on la persona, sense cap raó de discriminació, fos la referència central com a valor absolut que és i on la comunitat fos, no un col·lectiu anònim, no una suma d'individus, sinó una «persona de persones», segons expressió afortunada de Mounier.

«Persona i comunitat: dues ordenades del seu univers viscut apassionadament», publicava la premsa l'endemà de la seva mort. «Persona», considerada com a subjecte capaç de viure relacions obertes a la gratuïtat, al preu de sí mateixa si s'escau. Contraposada a un concepte d'individu considerat com a feix d'instints, necessitats, ambicions i desigs que malda per a la seva satisfacció, al preu de l'altre si convé. «Comunitat», entesa com l'espai humà propi per a compartir la vida i el planeta –aquest és el planeta de les persones, es va dir, fa ben poc, en el comiat de l'Agustí Soler Mas–. Comunitat, doncs, contraposada a un concepte de societat com a territori de lluita entre els individus regulat per normes i lleis naturalment fetes, a benefici d'inventari, pels més forts i poderosos d'aquest món.

Totes aquestes coses continuen invocant-nos avui des de la seva plenitud de sentit, de càrrega utòpica i de sonoritat profètica. Potser avui més que mai, a mesura que s'enfosqueixen, al nostre entorn, els horitzons socials. I tant pel que fa a la

construcció de la comunitat eclesial com a la construcció de la comunitat civil, si és que puc parlar així. I des de les relacions humanes més primàries, és a dir, el tu a tu, fins els nuclis més alts d'organització globalitzada.

La involució eclesial postconciiliar i l'aparició dels fenòmens que hem convingut en anomenar postmodernitat, amb la conseqüència de l'ostracisme cultural de les utopies humanes simultani a la crítica de les utopies ideològiques, afectaren Mn. Junyent i a tots nosaltres en gran manera. Josep Ignasi González-Faus, teòleg jesuïta, en una publicació del darrer mes de setembre sintetitza magistralment el diagnòstic: «El crit de la revolució francesa –llibertat, igualtat, fraternitat– ha quedat reduït a una llibertat contra la igualtat i contra la fraternitat».

Sabem que Mn. Junyent, que tot ho anticipava, es disposà darrerament a viure un altre llarg període amb l'únic consol de l'esperança, no les esperances, i el treball quotidià. Tampoc nosaltres hi podem renunciar, ni a l'esperança ni al treball quotidià. En l'*Obra Lírica* s'hi troben dos versos bellíssims que diuen així:

Sóc un enyor de pluja
en un eixut de terra

Sempre, sempre valdrà més sentir-se encara «enyor de pluja», que saber-se –sola i tràgicament– un «eixut de terra».

Salvador Bardulet i Palau (1935-2001)

FÈLIX GUÀRDIA, Vicari general emèrit de Vic.

La persona i l'obra de Mn. Salvador Bardulet i Palau requeriria un estudi llarg i profund. Va viure amb intensitat la vida de l'Església i de Catalunya en una època d'efervescència i de canvis profunds. Em limitaré a subrallar alguns aspectes i algunes dades de la seva visió i de la seva activitat. Algú altre, amb més coneixement de causa, s'hauria d'aventurar a fer-ne una biografia i una síntesi del seu pensament.

Itinerari cristià

M'ha semblat que ens poden ajudar a comprendre'l algunes notes autobiogràfiques. En el llibret "*Conferència Episcopal Catalana, malgrat tot*" hi ha un capítol, titulat "Sóc cristià per la gràcia de Déu" que ens parla del seu itinerari cristià. La cita és llarga, però val la pena de fer-la:

«Jo vaig despertar a la vida sabent el Parnostre. No tinc record de quan el vaig aprendre. Amb això vull dir que la meua adhesió a la fe cristiana no és fruit de cap llambregada espectacular ni de cap vivència fora mida. Diria que el meu itinerari personal de la fe neix i creix en la naturalitat. Potser és per això que fujo, instintivament, de qualsevol presentació de la fe cristiana que porti càrregues d'espectacularitat o de vivències extraordinàries. Tot i que, és clar, després de conèixer di-

ferents tarannàs i de fer-me capaç de veure que cada persona és un misteri, bé he d'acceptar que no tothom arriba a la fe pels mateixos camins.

No tinc cap dubte que els qui m'iniciaren en la fe cristiana, tant a l'interior de la família com als diferents àmbits eclesials, em transmeteren la fe de Pau i de Siles, de Pere i de Joan i de tots els altres que en són columna i fonament, però me la donaren acompanyada de molta fullaraca. Triar i esbossar ha estat imprescindible. Per sort, he viscut en una etapa històrica en la qual molts germans en la fe m'hi han ajudat, així com, indirectament, d'altres persones allunyades de la fe o contràries a ella.»

En el treball d'esbossar li va ajudar, segurament, el seminari. Als anys cinquanta ja s'hi respirava un ambient de renovació. Ell s'havia apuntat al grup apostòlic de "Jesús Obrer". Això li va obrir la inquietud social que el marcarà tota la vida i el va posar en contacte amb gent de categoria de la pastoral obrera. Però el que més el va marcar en la seva recerca d'autenticitat va ser el Concili Vaticà II que el va viure com una immillorable ocasió de conversió, de purificació i de recerca. Mn. Salvador va ser, sense cap dubte, un home del Concili. Se'l va creure, en va copsar l'esperit i es va esforçar en viure'l tota la vida.

Torno a un altre fragment del llibre esmentat: «Néixer cristià, fer-se cristià: com tants d'altres jo he nascut cristià, però alhora me n'he hagut de fer com tots o gairebé tots els qui intueixen que la fe cristiana els pot ser un bon caminador. Els caldrà fer el seu personalíssim itinerari fins sentir el goig inesborrable d'haver desenterrat i trobat un tresor.»

Ministeri presbiteral

Aquests dies m'ha arribat un full informatiu de la causa de canonització d'en Guillem Rovirosa i hi he trobat fragments d'una carta enviada a Mn. Salvador Bardulet pocs dies abans de la seva ordenació. Li recomana que la tensió entre la manera de ser sacerdot i la manera de fer-ne sigui adequada i harmònica i que l'una no desdigni de l'altra. Li recomana també que demani per a tothom fidelitat a la nostra vocació. Segur que va fer cas d'aquestes recomanacions: Va ser un capellà renovador i fidel a l'ideal de l'Església de comunió.

El primer destí de vicari va ser a Sant Vicenç de Castellet. Hi havia de rector Mn. Josep Rovira Tenas, home d'inquietuds i d'avançada. L'ambient del poble era predominantment de gent treballadora. Bon començament per la seva vocació social.

Després, va ser destinat a Castellterçol. Allà hi va trobar un rector vell i malat. Va connectar de seguida amb un grup de feligresos molt interessats pel redreçament del país.

Del 1963 al 1970 va ser consiliari dels moviments obrers d'Acció Catòlica a Manresa. A la Residència Sacerdotal, on vivia, hi havia un autèntic engrescament per la renovació conciliar i s'hi passaven les tensions i les angúnies pròpies dels últims anys de la dictadura franquista.

Després va ser enviat novament a Sant Vicenç de Castellet, aquesta vegada com a rector i fent un interessant treball d'equip amb dos seminaristes. El 1975 va ser nomenat rector-arxiprest de Manlleu fins que, el 1984, se'l fa Vicari Episcopal de la Zona Sud del bisbat.

Semblava que el normal hauria estat que el Vicari Episcopal d'aquella zona residís a Manresa o a Igualada. Ell, en canvi, va preferir anar a viure a Jorba i, simultàniament amb la Vicaria, cuidar de tota una colla de petites parròquies d'aquells entorns. Per això va comptar amb un petit equip, però, sobretot va implicar-hi tota una colla de laics de cada centre. Aquesta va ser una preocupació constant de Mn. Salvador: la formació i la corresponsabilitat del laïcat.

Al cap de deu anys deixa la Vicaria Episcopal i es fa càrrec de la parròquia de la Mare de Déu de Lourdes de Vic. Des del 1995 també esdevé arxiprest de Vic.

Idees força

Fins aquí hem repassat els serveis que va exercir al llarg de seu ministeri presbiteral. Serà bo que ara

ens fixem una mica en l'estil amb que el va viure i les motivacions fon-des del seu obrar.

La utopia

Torno a copiar unes frases del susdit llibre sobre la Conferència Episcopal Catalana. Encara que aquest text el refereix a una qüestió concreta, l'esperit que l'amara marca la seva actitud fonda en tots els seus judicis i decisions.

«He de confessar que la utopia m'ha ajudat i m'ajuda a viure. Sense aquest horitzó que apunta enllà, no sabria pas com fer-m'ho. L'acompliment de les petites il·lusions m'alegra qui-sap-lo; treta, però, la il·lusió amb majúscula, les petites em semblarien ben poca cosa, un passa que t'he vist. L'assoliment de les petites esperances em satisfà molt; treta, però, l'Esperança amb majúscula, les petites no anirien més enllà d'unes alenades que, just agafades, ja han fugit.

Amb la utopia, jo he fet cim. Com a creient, hi ha una nit que m'estimo més que cap altra. Em sento fill de la nit pasqual.»

L'Església comunió

Sempre va tenir present la dimensió comunitària de l'Església com a Poble de Déu que el Concili havia presentat amb força. Tenia un sentit crític envers el que s'oposava a aquest esperit. Mai, però, va voler fer trencadissa. Va acceptar càrrecs de responsabilitat i els va exercir tant bé com va saber, mirant que les institucions servissin de debò la renovació eclesial.

En aquest sentit, com ja he dit, es va preocupar per donar responsabilitats als laics i d'oferir-los una formació sòlida. Va promoure els Consells de Pastoral i els d'economia, volia sortir del clericalisme i obria portes al diàleg. Va defensar el curs de formació d'animadors de la fe perquè poguessin fer costat als joves. Comparava aquesta formació a la importància dels seminaris.

Va fer costat a l'Escola de Teologia de Vic. Va ser un dels impulsors de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic. Va representar el bisbat al Centre d'Estudis Pastoral; i es va implicar fins el coll en el Secretariat Interdiocesà de Catequesi.

Catequesi

Quan era arxiprest de Manlleu, es va llicenciar en Teologia a la Facultat de Teologia de Barcelona. La tesina de llicenciatura la va fer sobre el "Catecisme de les Festes", un interessantíssim llibret publicat pel rector de Gurb, Hermenter Martí, un eclesiàstic il·lustrat i renovador, l'any 1818. D'aquest catecisme se n'ha fet una edició facsímil amb una introducció de Mn Bardulet. L'elecció del tema de la tesina respon a un dels interessos més vius de Mn. Salvador: la catequesi.

Entenia que el catequista ha de transmetre la seva experiència personal de la fe. Ell ho feia: agafava els més petits, els portava a l'església i els explicava des de l'Antic Testament fins el significat del Ciri Pasqual. Els petits l'escoltaven.

Però amb el que es va comprometre de valent va ser amb la cate-

quesi d'adults. Creia que que una catequesi ben feta per a adults era el camí per fer que la comunitat cristiana fos sostinguda pels laics. Veia clar que la fe s'expandeix dels adults als infants i no a l'inrevés. Es va integrar en el departament de catequesi d'adults del Secretariat Interdiocesà de Catequesi i va ser animador dels cursets d'estiu i de les trobades de primavera sobre aquesta qüestió. Ho va viure com una benedicció de Déu.

Es de notar que durant deu anys va dirigir la revista del S.I.C. "Catequesi". A cada número hi feia l'editorial sota la salutació de "Déu vos guard". Era un escrit esperat, lluminós i que es llegia de gust.

Patriotisme

Mn. Salvador se sentia apassionadament vinculat al nostre país. No d'una manera xovinista, sinó amb naturalitat. La seva il·lusió era que Catalunya pogués ser un país normal, amo d'ell mateix. Se sabia ciutadà d'un país que, de marrades, de repeses, de refer camins i d'obrir-ne d'altres de nous entre bardissars i ortigams, en sap un munt. Tenia un gran interès per la llengua, la història, la cultura, els costums i la vida política, social i religiosa de casa nostra.

La vivència de les arrels el van portar a fer, junt amb un seu germà una història del seu poble. El va publicar amb el títol de "*Sant Pere d'Aüira en el marc de Campdevà-nol*". Sant Pere d'Aüira havia estat una antiquíssima parròquia primada de la comarca. Amb el temps, havia

quedat abandonada i quasi en ruïnes. Mn. Salvador va remoure la Comissió d'Amics de Sant Pere d'Aüira per restaurar-la. L'obra va reeixir per a mantenir la vida i les arrels dels qui viuen al redós de la muntanya d'Aüira. En el testament, Mn. Salvador va deixar establert que les seves despulles fossin portades a aquell indret.

El seu sentit d'arrelament li va fer estimar especialment tots els llocs on havia treballat pastoralment.

Com tota la seva generació, va viure amb intensitat els canvis polítics del país amb totes les joies de les fites aconseguïdes, però amb totes les decepcions pel que quedava per assolir. Va ser sempre, això sí, molt respectuós amb els que no pensaven com ell.

El seu sentit d'utopia i el contacte, a través del S.I.C., amb gent de tots els bisbats de Catalunya i de les Illes, el feien somniar i desitjar, fins i tot, un futur esplèndid per als Països Catalans.

Conferència Episcopal Catalana

Una conseqüència del seu desig que Catalunya fos un país normal és la intuïció que Catalunya hauria de ser una unitat pastoral i que, per això, li caldria tenir una Conferència Episcopal Catalana sense interferències i dependències de la conferència Episcopal Espanyola.

Aquesta idea, que ja havia estat suggerida pel bisbe de Solsona Mons. Antoni Deig, la va difondre amb força, fins i tot a la Universitat

Catalana d'Estiu. Era un punt important de la seva utopia pastoral.

Quan l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Ramon Torrella, va anunciar la seva intenció de convocar el Concili Provincial Tarraconense, Mn. Bardulet es va entusiasmar en el que creia que podia ser un pas important per aconseguir la unitat pastoral dels bisbats amb seu a Catalunya. Ho trobareu expressat en el citat opuscle sobre la Conferència Episcopal Catalana.

Pensament i comunicació

Mn. Salvador va ser un home de pensament. Llegia, estudiava i pensava pel seu compte. En les reunions, s'esperava el seu parer i se'n feia cas. No enraonava a la babalà ni solia repetir el que deia tothom. No era superficial. Ell, que no era gens autoritari, gaudia d'una remarcable autoritat moral deguda a l'encert de les seves intervencions.

Li agradava escriure. Ho feia amb claredat i amb un bon estil literari. En la nota que la revista "Catequesi" va publicar en ocasió de la seva mort, hi podem llegir: "Tothom pot recordar els seus esperats "Déu vos guard" incisius, murrís i sovint, envernissats d'ironia sana; i tots els qui vam ser al S.I.C. en aquella època recordem molt bé com, pacientment i amb molta traça, Mn. Salvador va anar fent créixer la revista".

També va publicar articles al Full Diocesà, al "Tornaveu" de l'arxiprestat de Vic i a revistes eclesials. La seva obra és, doncs, dispersa i difícil d'aplegar. Per això deia, al

començament, que seria bo que algú en fes un recull i una síntesi del seu pensament.

Actualitat

Encara que les circumstàncies d'avui no són les mateixes que les que va viure Mn. Salvador Bardulet, les seves idees i les seves actituds continuen essent plenament vigents. Cal que seguim el camí il·lusionat que ens va marcar. Hem d'aventurar-nos a edificar l'Església-Comunió, Poble de Déu, que va proposar el Concili, amb la implicació d'un clergat i d'un laïcat amb una formació sòlida, amb una transmissió viscuda de la fe, arrelada en aquest nostre país que, a bots i empentes, es va construir i al qual podem fer-li la oferta humil i engrescadora de la utopia pasqual.

Reproduïm el fragment de la carta que li adreçà Guillem Rovirosa a la que fa referència l'autor quan parla del ministeri presbiteral de Mn. Salvador.

Moltes gràcies per la teva carta que he rebut «via Montserrat» i que ha estat per a mi com una carícia del Bon Jesús (...) Per al meu ús particular, divideixo els sacerdots (virtuosos, és clar) en dues grans categories: 1. Els qui fan de sacerdots; 2. Els qui són sacerdots.

Miraré d'explicar-me. Comprenc que per caminar amb passa ferma s'ha de fer amb totes dues cames ben repenjades (ara me n'adono més, ara que només en tinc una!) (...) Per als uns el sacerdoci és una manera

de fer, i busquen la perfecció fent-ho cada vegada més bé. (¿Qui ho podria criticar, aixó?) El que passa és que van coixos.

Per als altres el sacerdoci és una manera d'ésser. ¿D'ésser què? D'ésser Crist vivent. D'aquests em sembla que n'hi ha massa pocs i tot sovint es desentenent tant de la maneta de fer que també van coixos.

Em sembla que la teva tensió constant i permanent l'has de centrar talment que la manera d'ésser per una banda i la manera de fer per l'altra, siguin tan adequades i har-

mòniques que l'una no desdigni de l'altra, i així puguis caminar dret i ben plantat davant dels homes i davant dels àngels. Ja em faig càrrec que això no és fàcil, i en el fons em sembla que tota l'ascensió sacerdotal (i la laica) consisteix en la recerca d'aquest equilibri. (...)

(...) envia'm una benedicció nova del tot, fresca, plena encara de la rosada matinal del teu sacerdoci, demanant per a mi, per a tu, per a tothom, una sola cosa: FIDELITAT a la nostra vocació. I res més, ja n'hi ha prou, perquè aquí hi ha el Regne de Déu i la seva justícia. ¡Fins demà, a l'Altar! Guillem

*(Carta a Mn. Salvador Bardulet.
Obra Completa de Guillem Rovirosa.
vol VI, pp. 238-240)*

Ramon Sala i Camps (1934-1997)

JOAN LLOPIS, professor de teologia i escriptor i LLUÍS BARRAQUER BORDAS.

Poc ens podíem imaginar els participants en les Jornades Catalanes de Teologia de l'any passat –celebrades a Llavaneres a finals de desembre [1996]– que, al cap d'una mica més de tres mesos, ens deixaria per sempre l'amic Ramon Sala i Camps, víctima d'una malaltia implacable. Precisament durant les Jornades esmentades havia donat proves d'una gran vitalitat, intervenint amb agudeses i fins i tot amb loquacitat –cosa no gaire habitual en ell– en els col·loquis i debats. En certa manera, aquelles intervencions han estat el seu cant del cigne.

Relació personal

He de confessar que la seva mort m'ha produït un gran impacte, especialment per la rapidesa del desenllaç i perquè li ha sobrevingut en un moment en què semblava haver superat amb èxit un seguit de dificultats en certa manera cròniques. Vaig tenir ocasió de visitar-lo dos dies abans de la mort, quan ja se'l veia molt acabat, i encara va tenir esma de dir-me amb la seva ironia habitual: «Ja ho veus. noi; ara, el que necessito és paciència i bons aliments».

La meua relació personal amb mossèn Ramon Sala era força antiga: es remuntava als primers anys del postconcili. quan tant ell com jo

participàvem activament en un seguit d'activitats que aleshores s'engegaven; Facultat de Teologia de Barcelona, Jornades Catalanes de Teologia. Centre d'Estudis Pastoral. les va forçar d'una manera especial amb motiu del seu interès en la meua participació en les tasques de l'Escola de Teologia de Vic, que durant tants anys va dirigir: han estat moltes les vegades –i totes ells gratificants– que em va convidar a ferhi cursos i conferències. Sé que algunes de les frases que jo acostumo a repetir li feien una gràcia especial, sobretot aquella, aparentment escèptica: «No som res» i la *boutade* (que potser no ho és tant) teològica que afirma que «a l'Infern, només hi aniran els qui hi creguin».

Escriure i escoltar

Sovint li deia que havia d'escriure més. Ha estat una llàstima que no ho fes, perquè amb tota seguretat hauria produït uns textos aguts i profunds alhora, sobre temes teològics i culturals. Les breus aportacions literàries que ens ha deixat –especialment els comentaris d'actualitat apareguts a la secció *Signes del Temps* de la revista *Qüestions de Vida Cristiana*, demostren a bastament que gaudia de perspicàcia i sentit crític, qualitats indispensables per a esdevenir un excel·lent assagista.

Sabia escoltar amb paciència i aconsellar amb seny. S'indignava contra tota mena d'injustícia i prepotència. Donava amb gust el seu nom a tota iniciativa que suposés rebel·lar-se contra les arbitriarietats dels dirigents de l'Església o de la societat.

En el comiat d'aquest amic i col·lega, em plau d'exhumar un «foto retrat a cop d'ull» que li va dedicar el poeta mossèn Climent Forner l'any 1970, en acabar el primer curs del Centre d'Estudis Pastoral:

«S'hi fixa com un mussol
rera un gruix de diòptries.
És profund com ell tot sol.
Quan clava els ulls en el sol
desvela teologies».

Joan Llopis

UN SACERDOT PREGONAMENT HUMÀ

Una malaltia inesperada —ell que ja n'havia sofert i superat moltes altres—, de curs sorprenentment ràpid, li llevà la vida el 12 d'abril. Fou un home i un prevere pregonament dotat per a il·luminar els altres i fer-los companyia. En deixar-nos, ens hem quedat amb un buit punyent. Manllevant els mots del poeta de Sarrià, ens sentim «Sols. i de dol».

Itinerari

Nascut a Vic el 14 de juliol de 1934, estudià Humanitats al Seminari Menor de la Mare de Déu de la Gle-

va, i Filosofia al Seminari de Vic. Més tard, de l'any 1952 al 1957, cursà Teologia a la Universitat Gregoriana de Roma. Ordenat prevere l'octubre de 1957, va celebrar la primera missa el dia de Tots Sants: si voleu, formosa premonició del destí que ell augurava per a tots els homes, malgrat llur possible fracàs. Serví a les parròquies d'Espinelves i d'Aiguafreda, abans de marxar a Munic per aprofundir en l'estudi de la Teologia.

Del novembre de 1960 fins al juliol de 1962, fou capellà al col·legi de Wald (Suàbia), regentat per les monges benedictines de Santa Lioba. Amb el seu agermanat amic mossèn Ramon Pou i Rius, va retornar un mes cada any a aquell col·legi des de l'estiu de 1970 fins al de 1996. Dedicava aquelles estades a l'estudi i a la informació sobre teologia. Entre els anys 1962 i 1964, havia estat vicari de la parròquia de Santa Maria d'Igualada. Després d'haver ensenyat Teologia al Seminari de Vic, el curs 1969-1970 s'incorporà a la Facultat de Teologia de Barcelona, ara de Catalunya, on professà Cristologia i Sagraments. Com a professor de llengua catalana, col·laborà a l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, al costat de Maria Martinell.

Profunditat humana i religiosa

Aquí cal remarcar molt principalment el seu tarannà i la manera com es traduí en la seva acció diària, en el seu quefer. Profundament amarat d'esperit evangèlic, emfasitzà sempre els trets de l'amor i del perdó, concretament aquest darrer, al cor d'aquell esperit. Mantingué una vi-

sió positiva de la naturalesa humana, del cos de l'home –i de la dona, s'entén–, i per tant, dels valors de la sexualitat.

Haviem comentat lectures de Bernard Haring, entre els estrangers, i de Ramon Maria Nogués, entre els d'aquí. La seva erudició teològica era notable, si bé la mantenia habitualment en un pla de discreta contenció, una de les moltes expressions de la seva simplicitat i senzillesa. Concretament, el seu coneixement del sagrament de la Penitència al llarg dels segles, així com de les primeres comunitats cristianes (dones preveres a Patmos?) era realment extraordinari. Redactà un comentari al llibre de Jordi Llimona sobre Jesucrist, i una introducció a les obres d'Atanasi d'Alexandria. Interessat constantment per la vida cultural del país, podria dir-se que, com Karl Barth, mantenia la Bíblia en una mà i la premsa diària, espanyola i estrangera, en l'altra. El seu mestre més valorat fou Karl Rahner, del qual freqüentment ens comunicava citacions (sobre Calcedònia, sobre escatologia, etc).

La «gosadia» de les seves opinions estava amarada pels vectors assenyats, reflexius i de diàleg, propis d'un corrent no pas estrany a la seva nadiua Osona, al qual restà sempre fidel. Cada diumenge celebrava la missa a la parròquia dita «dels caputxins», de Vic. Mossèn Ramon Pou ha escrit a propòsit d'ell: «Els conservadors d'ofici el temien, però ell sempre deia la dada objectiva de la història del pensament cristià, perquè la coneixia a fons i bé; i així, sense pretensions, es plantava davant

d'insuportables ignoràncies carregades d'autoritat merament convencional» (*La Marxa Vic*, 18.4.1997).

Les seves aportacions a la secció *Signes del Temps*, a *Qüestions de Vida Cristiana*, a l'empar del seu cordial amic Evangelista Vilanova, expressaven allò que acabo de transcriure, amb agudeses i humor. Malauradament, però, escriví, dit d'una manera, massa poc, com em deia ja fa anys Lluís Duch, de la mateixa «Iludriguera». Era un home més aviat propens al diàleg, a escoltar, a suggerir, a apaivagar les angúnies dels altres, fins a extingir-les si calia, tot ell disponible i entrega, a hora i a deshora. Professor des de 1967 de l'Escola de Teologia de Vic, mostrà el seu coneixement del context català en triar amb perspicàcia i lucidesa els conferenciants invitats. En la seva condició de teòleg, es va entregar amb fervor, agudeses i sentit pràctic –i valent, si calia– als seriosos problemes que aquests malalts pateixen. Assistí a reunions celebrades a Alemanya, a França i a Bèlgica en benefici d'aquests pacients. El seu domini d'idiomes li facilità la fecunditat de la seva generosa tasca.

Però “ara és demà”, manllevant aquest vegada l'expressió al comú amic Miquel Martí i Pol, encara que amb un altre significat. I ara sentim la fiblada persistent de la seva absència. Tenim, això sí, la ferma esperança que Déu l'ha acollit. La pena és per a nosaltres

Dr. Lluís Barraquer i Bordas
(*El Pregó*, 76.
15 de maig de 1997)

Felip Font i Recordà (1914-1970)

JOSEP BASTARDAS, rector emèrit. Adscrit a la parròquia de la Sagrada Família de Manresa. Vic.

A l'aire de la renovació conciliar propugnada pel Vaticà II, el dia 10 d'abril de 1967 naixia una nova figura a l'organigrama de l'església diocesana de Vic com anava succeint a la majoria de bisbats: el Vicari Episcopal de Pastoral, i el bisbe Masnou encarregava al Dr. Felip Font i Recordà la missió d'iniciar els treballs de la Vicaria. El Dr. Font era persona ben coneguda pel clergat diocesà i per molts fidels laics: bona part dels preveres del bisbat l'havia tingut de superior i professor al Seminari i, a més, durant els darrers anys, una colla de responsabilitats en diferents camps de la vida pastoral, sobretot en l'apostolat laical, l'havien mantingut en una presència activa i compromesa en molts indrets de la diòcesi.

Malauradament, es pot dir que gairebé només encetà el treball de la Vicaria: el dia 5 de novembre de l'any 1970 va morir d'accident conduint un cotxe a l'entrada de Sant Joan de Vilatorrada. Unes paraules del bisbe a l'homilia de la missa funeral deixen entreveure prou bé l'impacte que causà la seva mort i recalquen amb encert algunes qualitats de la seva rica personalitat: "... recordar, en les nostres meditacions el seu perfil sacerdotal, tan ben emmotllat al moment eclesial d'ara, ens farà un gran bé: la seva fidelitat a l'evangeli, el seu amor a l'Església, la seva obedièn-

cia, el seu optimisme marcadament fonamentat sobre raons de caire sobrenatural davant el xàfec de contrarietats típiques del món actual, el zel pel treball del seu ministeri que no el deixava reposar, l'amor als germans sacerdots pels quals es prodigava sense plànyer hores ni viatges –en l'últim dels quals va trobar la mort–, el seu seny il·luminat pel seny de l'Església, la seva preocupació constant per tota la comunitat –preocupació sempre equilibrada, sempre confortant i sempre joiosa–, el seu esperit obert a tot avenç que fos veritablement evangèlic i eclesial..., tot ens ajudarà, si en fem bona memòria, en aquesta hora tensa d'engalzament de dos temps i de dos mons.”

*****

El Dr. Felip Font va néixer a Sant Pere de Torelló, a la comarca d'Osona, el dia 15 d'octubre de l'any 1914. Els seus pares: Segimon i Concepció, eren molt coneguts al poble on regentaven una espardenyeria: “Can Recordà”. Era el petit d'una família de quatre germans: dues noies, les filles grans, Anna i Assumpció i dos nois, Jaume i Felip. Féu els primers estudis eclesiàstics al Col·legi de Sant Josep, a Vic, i els estudis de Filosofia i Teologia al Seminari Conciliar diocesà, al carrer Sant Just de la mateixa ciutat. Po-

ques setmanes després d'haver acabat els cursos de Teologia, esclatà la guerra civil del 36-39 i el jove teòleg hagué de canviar les aules del Seminari per les casernes militars; incorporat a l'exèrcit, a cavalleria, tastà de prop les dificultats del front a primera línia, cosa que per altra banda s'adeia al seu temperament decidit i valerós que no s'arrugava fàcilment davant les dificultats.

A la tardor del 1939, acabada la guerra, fou enviat a Roma per a completar els estudis eclesiàstics: residí al Col·legi Espanyol i es graduà en Dret Canònic a la Universitat Gregoriana el juliol de 1942. Guardava records entranyables d'aquests anys romans i li agradava esplaïar-se en comentaris i anècdotes de tota mena relatives a aquella temporada d'esdeveniments històrics a la Urbs. A Roma hi havia viscut els primers anys del pontificat de Pius XII, els primers anys també de la segona guerra mundial, i a Roma hi havia rebut l'ordenació sacerdotal el 29 de març del 1942, a la basílica de Sant Joan del Laterà, a la mateixa basílica on hi havia estat tonsurat dos anys abans. A Roma, a més, hi havia compartit els anys d'estudis i de vida romana amb altres preveres i seminaristes de gairebé totes les diòcesis catalanes; amb alguns hi va seguir mantenint una llarga amistat, com en el cas de Mn. Manuel Bonet, de Barcelona, de qui parlava sovint amb veritable veneració.

De retorn a la diòcesi l'any 1942, fou destinat al Seminari Menor diocesà que, acabada la guerra, havia començat a reorganitzar-se a La Gleva, a vuit quilòmetres de Vic, on hi

havia un santuari marià molt estimat pels fidels de la plana i que s'havia fet més conegut arreu per haver-hi sojornat Mn. Cinto Verdaguer en el temps d'exili. A La Gleva hi havia uns edificis que, amb dificultats però amb un mínim d'acondicionaments, podien complir les funcions urgents de Seminari. El Dr. Font en seria professor i superior. A més d'altres assignatures menors, ensenyaria literatura i llatí. Pel que fa a les funcions educatives, tenia el nomenament de sots-director. En seria, però, pràcticament director. Mn. Joan Colom que en tenia el nomenament era també el rector del Santuari i, llevat de les classes que impartia al Seminari, participava ben poc en la seva vida, sobretot en les feines del dia a dia. No era necessari. Al Dr. Font li sobraven qualitats per mantenir l'ordre, la disciplina i tot el que calgués, enmig dels més de cent cinquanta seminaristes que hi devia haver en aquells anys al Seminari Menor. Eren altres temps, certament, però és que el Dr. Font tenia unes qualitats de lideratge poc comuns i la seva figura respirava una autoritat que s'imposava. Anys més tard tot això aniria canviant força, però bàsicament el tarannà el mantindria ni que el Dr. Font passés ja per unes altres òrbites pastorals.

En els anys que va passar a La Gleva dedicat al seminari, a penes se li coneixen altres activitats rellevants, fora de formar part d'algunes juntes o comissions diocesanes per a assumptes jurídics. Sí que cal fer esment de la seva participació en un Sínode Diocesà de l'any 1945. La tradició sinodal s'havia perdut pràcticament a la diòcesi: el darrer Síno-

de estava datat el 9 de desembre de 1752. El bisbe Perelló, seguint l'exemple d'altres diòcesis tal com ho explica en l'edicte de convocatòria signat el dia de Sant Jaume de 1945, volia recuperar la tradició sinodal i en faria la celebració al recinte de la catedral de Vic els dies 25 al 27 d'octubre d'aquell mateix any. En el llibre d'actes del Sínode el Dr. Font hi consta com a jutge sinodal en diverses comissions i com ajudant del notari.

L'any 1950 fou definitiu per a la història del Seminari Menor de La Gleva. L'edifici del seminari nou que es construïa a la part nord de la ciutat de Vic estava a punt per a hostatjar-hi els seminaristes més joves; des de l'any 1947 ja funcionava la part dedicada al Seminari Major i ara, al 1950, ja hi podien començar també totes les activitats corresponents al Seminari Menor. La Gleva quedava sense seminaristes. De moment el Dr. Font continuaria de sots-director amb les mateixes característiques que havia mantingut fins ara.

Pas a pas les coses anirien canviant. Continuava les classes de Llatí i Literatura al Menor, però aviat hauria d'accedir a la docència de Dret Canònic i altres disciplines al Seminari Major. L'any 1958 hi havia un nomenament de rector del Seminari Diocesà, el Dr. Joan Ordeix; el nomenament comportava, gairebé d'una manera natural, la figura de dos vice-rectors, un pel seminari major i l'altre pel menor. El Dr. Font fou el vice-rector del Menor.

Tot i haver-li arribat aquest nomenament, la vida del Dr. Font

s'aniria allunyant cada vegada més del Seminari per obrir-se a altres horitzons. El fet de tenir la mateixa residència a la capital del bisbat, juntament amb una bona predisposició i aptituds per a actuar més directament en la pràctica pastoral, el va portar a fer-se present en àmbits molt variats tant eclesials com ciutadans. Segurament que el fet més emblemàtic que ho dóna a entendre és la seva participació entusiasta en la fundació en aquests anys del Cine Club Vic, una entitat que encara avui manté les seves activitats culturals.

L'any 1963 assumeix la responsabilitat de delegat diocesà d'Acció Catòlica i d'Apostolat Seglar. La revista CASAL, portaveu de la vida apostòlica diocesana, saludava de manera entusiasta al mateix temps que realista el nomenament: "Una benvinguda ben cordial al Dr. Felip Font. D'ell podem dir que l'A. C., n'espera molt. Ve entre nosaltres quan una autèntica reforma s'està realitzant en la nostra A. C.. L'antiga estructura de l'organització està transformant-se per l'empenta dels moviments especialitzats i a aquest canvi d'estructura l'acompanya també un canvi de mentalitats. El moment és crucial i, perquè negar-ho, difícil. El Dr. Font ha arribat entre nosaltres i sabem que des del Seminari no havia deixat de tenir contacte constant amb els sectors més variats del món laic. Coneix el nostre món i la seva inquietut cultural, el té al corrent de l'estat actual del pensament, de la literatura, de l'art, del cinema, etc. Tot això el posa en situació immillorable per orientar amb sentit realista i sincer tot el nostre apostolat Benvingut entre nosaltres."

(nº 85, agost-setembre 1963). Ja feia 10 anys que era consiliari diocesà dels Homes d'Acció Catòlica i ara n'assumia la responsabilitat general de totes les branques.

Per acabar-ho d'arrodonir, en el mes de juliol de 1964, prenia possessió d'una canongia en el capítol de la catedral de Vic. Un any més tard el 1965, era rellevat del càrrec de vicerector del Seminari Menor encara que quedarà vinculat al Seminari, fins a darrera hora, donant-hi algunes classes.

No podem oblidar que eren els anys del Concili Vaticà II. El Dr. Font sintonitzava plenament en la línia que havien anat prenent les sessions conciliars i es trobava a ple en tot el que suposava una obertura de l'Església en diàleg amb tothom. Pel que fa a les estructures pastorals diocesanes, ja feia anys que deia amb claredat i en parlava amb passió sobre la necessitat d'haver-hi al bisbat dues vicaries episcopals: una a la cúria tradicional per als assumptes administratius i un altra pastoral, atenent particularment als preveres i a l'aguait de la vida més directament pastoral. A l'any 1966 començà a haver-hi al bisbat alguns nomenaments en aquesta direcció: es nomenaven dos vicaris episcopals territorials, un pel Bages i un altre per l'Anoia –Segarra. Finalment l'any següent, el 10 d'abril del 1967, surt el nomenament de Vicari Episcopal Diocesà de Pastoral en la persona del Dr. Felip Font. El nomenament deixa ben clar que aquest vicari té la missió de fer-se present a les reunions de pastoral que hi hagi arreu del bisbat i que hi actuarà en nom del bis-

be, gaudint de plena autoritat. És en aquest moment que s'integrarà a l'equip de redacció de "QUADERNS DE PASTORAL" en representació del bisbat de Vic.

En aquests anys, concretament del 5 al 10 de juliol de 1965 s'havia celebrat a Montserrat el II Congrés Litúrgic. El Dr. Font hi va participar en la secció jurídica del Congrés amb una ponència: "Valoració jurídica del costum litúrgic": d'alguna manera anava conreant la vena del Dret.

De la seva feina a la Vicaria de Pastoral, hi ha dos documents: l'un de l'any 1968 i l'altre del 1969, que reflecteixen molt bé el treball que anava obrint camí i sobretot l'estil que volia anar prenent la Vicaria.

El primer document, molt llarg, fa referència a unes "Jornades de Renovació Pastoral" que s'havien celebrat el 1967-68". En reproduïm els dos primers paràgrafs de la presentació d'aquest document:

"Tots els preveres del Bisbat recordem les Jornades de renovació pastoral de l'estiu passat, celebrades a Vic (dues), Manresa, Igualada, Ripoll i La Gleva. Els temes d'estudi foren: la història de la salvació, la naturalesa i dinàmica de la pastoral, l'ésser i la missió del prevere, la pastoral de conjunt i unes notes per a un estudi sociològic del Bisbat. I es treballà entorn de dos qüestionaris sobre la situació pastoral de la Diòcesi.

Les respostes als qüestionaris foren abundoses, concretes, realistes, valentes i respectuoses, crítiques

i obertes, esperançades. Doncs bé, tal com havíem promès, n'ofèrim, a partir d'avui, la síntesi, les reflexions adients i el pla consegüent.”

El segon document l'encapçala així: “Ens ha semblat oportú de donar a conèixer als nostres sacerdots les línies centrals i els mètodes propis dels principals moviments d'Església que actuen en la nostra Diòcesi. Ho hem encarregat als consiliaris que atenen als diferents moviments: Moviments especialitzats d'A.C., Cursets de Cristiandat, Escoltisme i Guiatge, Moviment Familiar i Moviment Junior (aspirants).

Els sacerdots podran veure quin d'ells s'adapta a les necessitats de la seva comunitat parroquial, per tal de promoure'l o fer-lo conèixer. Aniran sortint en els pròxims butlletins.” I el document d'una manera concreta i pràctica va orientant sobre la iniciació i l'acompanyament dels diversos moviments eclesials.

La feina no era gens fàcil: les dificultats del postconcili ja es feien sentir de ple i l'apostolat seglar, després d'uns anys de gran vitalitat, a la nostra diòcesi particularment a través dels Cursets de Cristiandat, ja s'estava movent en terrenys de molta inseguretat.

No podem endevinar el desenvolupament que hauria pres el treball de la Vicaria de Pastoral en mans del Dr. Font. La mort el va sorprendre massa aviat. El bisbe Masnou se'n dolia i feia un bon elogi del Dr. Font en les pàgines de l'”Hoja Diocesana – n. 341”

“... El seu ministeri, la Vicaria episcopal, que ell va estrenar, no era pas una missió fàcil, ni sempre fou comprès per a tothom d'una manera igual, com sigui que els temps d'ara s'ho porten. La bondat, però, s'obre camí i hora o altra convenç; les cartes, les converses, els viatges i les reunions de Mn. Font portaven sempre la mateixa marca, que, a desgrat de la tensió i ultrasensibilitat dels temps, hom a la fi reconeixia: la bondat. La bondat li traspuava, i els qui el coneixien més de prop sabien que encara n'hi havia més de la que es veia.

El qui escriu aquestes lletres s'ha dolgut molt de la pèrdua d'un col·laborador tan estimat. Sens dubte que la majoria dels qui el coneixien deu sentir la mateixa condolença. Tots l'acceptem com a vinguda dels designis tan benignes com inescrutables de la Providència...”

Gràcies, Dr. Font.

***II. «Pastureu amorosament
el meu poble»***

***L'acompanyament dels nostres bisbes
als seus capellans***

Una pregunta directament adreçada al Papa i la resposta del mateix Papa

Durant la Vetlla de Pregària celebrada a la Plaça de Sant Pere el passat dijous 10 de juny, a la cloenda de l'Any Sacerdotal Jose Eduardo Oliveira Silva, prevere brasiler, va adreçar al Papa aquesta primera pregunta:

Pregunta: Els sacerdots avui, en general, es troben sobrecarregats de treball. Molts porten diverses parròquies al mateix temps, les dificultats augmenten i el context social no ajuda. Com ens ho hauriem de fer?

Molts se senten «superats»: Amb tota la bona voluntat intentem fer front a les necessitats d'una societat molt canviada, que ja no se sent cristiana; però ens adonem que amb el nostre «fer» no n'hi ha prou. A on anar, Santedat? En quina direcció?

El Papa va contestar que:

– Avui és molt difícil ser rector, també i sobretot en els països d'antiga cristiandat.

Les parròquies són cada vegada més extenses, unitats pastorals ... és impossible conèixer a tots, és impossible realitzar totes les tasques que s'esperen d'un rector. La causa és que les nostres forces són limitades i les situacions

són difícils en una societat cada vegada més diversificada, més complicada.

El Pontífex va voler donar alguns consells als preveres.

El primer, el sacerdot ha de posar la vida en el seu treball.

– Si els fidels veuen que el sacerdot no fa només un ofici, hores de treball, i que després està lliure i viu només per si mateix, sinó que és un home apassionat per Crist, si veuen que és ple de l'alegria del Senyor, comprenen també que no ho pot fer tot, accepten els seus límits, i ajuden al rector.

Aquest em sembla el punt més important: que es pugui veure i sentir que el rector realment sent una crida pel Senyor; que està ple d'amor pel Senyor i pels seus.

En segon lloc, el Papa va aconsellar establir prioritats

– Veure el que és possible i el que no és possible.

Les tres prioritats fonamentals són les tres columnes del nostre ésser sacerdots. Primer, l'Euca-

ristia, els Sagraments: fer possible i present l'Eucaristia. Després, l'anunci de la Paraula en totes les dimensions: des del diàleg personal fins a l'homilia. El tercer punt és la *caritas*, l'amor de Crist».

Un altre punt que no s'ha de desatendre, és «la relació personal amb Crist».

– La relació amb Crist, el col·loqui personal amb Crist és una prioritat pastoral fonamental, és condició per al nostre treball pels altres! I la pregària no és una cosa marginal: és precisament resar la «professió» del rector.

I la tercera recomanació del Papa, la humilitat: «reconèixer els nostres límits».

– Recordem una escena de Marc, capítol 6, on els deixebles estaven 'estressats' i ho volien fer tot,

i el Senyor diu: 'Veniu també vosaltres a part, a un lloc solitari, per descansar una mica'. També aquest és treball –diria– pastoral: trobar i tenir la humilitat, el valor de descansar. «Per tant, penso que la passió pel Senyor, l'amor pel Senyor, ens mostra les prioritats, les decisions, ens ajuda a trobar el camí».

Benet XVI va concloure animant als presents:

Sé que hi ha molts rectors en el món que donen realment totes les seves forces per l'evangelització, per la presència del Senyor i dels seus Sagraments. «A aquests rectors fidels, que treballen amb totes les forces de la seva vida, del nostre ser apassionats per Crist, voldria dir un gran 'gràcies', en aquest moment.

*(Extret de ZENIT org.,
dilluns 14 de juny de 2010)*

Lluís, Cardenal-Arquebisbe de Barcelona

Les activitats i orientacions del Cardenal Arquebisbe de Barcelona han estat centrades en dos moments cabdals que ajunten la vivència del sacerdoci i la proposta de models en la persona dels dos nous beats sacerdots que han estat proclamats a la diòcesi a Mataró i a Barcelona. Es tracta dels dos beats Josep Samsó, màrtir de la persecució religiosa de 1936 i el P. Josep Tous, caputxí i diocesà, fundador.

Ja al començament del seu ministeri pastoral com a Arquebisbe de Barcelona (2004) destacava en la seva homilia de la Missa d'entrada i presa de possessió:

Compto amb tots vosaltres, diocesans, i confio plenament en la vostra col·laboració constant i generosa. Em dirigeixo, en primer lloc, a vosaltres, molt estimats preveres que sereu sempre els més íntims i immediats col·laboradors del meu ministeri episcopal. El pasturatge de l'arxidiòcesi el faré sempre amb els vostres consells i la vostra participació. Hi ha entre tots nosaltres una profunda relació sacramental, ja que pel sagrament de l'orde participem del mateix sacerdoci ministerial de Crist. Procuraré que trobeu sempre en mi un amic, un germà i un pare. Us estimo a tots per igual. Tindreu ben obertes les portes del meu cor i de casa meva, sempre i a qualsevol hora. Els diaques estaran molt a prop del meu ministeri, exercint el servei que caracteritza el do sacramental que han rebut en bé de l'Església diocesana.

(Homilia a Santa Maria del Mar)

En la nostra història religiosa, l'any 2010 serà recordat, [...]també com l'any de les dues beatificacions. El dia 24 de gener, a Mataró, vàrem celebrar la beatificació del sacerdot i màrtir de Crist, Josep Samsó i Elias, i aquest 25 d'abril, a la basílica de Santa Maria del Mar, de la ciutat de Barcelona, en una solemne cerimònia presidida pel cardenal Tarcisio Bertone, secretari d'estat del Vaticà, és beatificat el primer caputxí català, el pare Josep Tous i Soler.

(Diumenge 25.04.10)

En la cloenda de l'Any sacerdotal i l'ordenació de nous preveres:

Ens hem aplegat en aquesta bellíssima basílica de Santa Maria del Mar que hem omplert de gom a gom, per celebrar l'Eucaristia dominical, i per fer junts la cloenda de l'Any Sacerdotal que hem viscut en l'Església amb motiu del 150 aniversari de la mort de Sant Joan Maria Vianney, rector d'Ars i patró dels rectors. I la joia del nostre presbiteri diocesà i de la nostra Església diocesana és

ben palesa perquè en aquesta Eucaristia seran ordenats sis nous preveres[...]

L'Any Sacerdotal ens ha ajudat a tots –preveres i fidels– a reflexionar sobre la necessitat imprescindible del ministeri sacerdotal que té unes funcions específiques en la realització de la missió de l'Església i que es complementa amb el que tot batejat ha de realitzar per contribuir a que l'Església realitzi la seva missió. [...]

És la caritat pastoral la que caracteritza l'exercici del ministeri sacerdotal. Aquesta caritat és l'amor amb que nosaltres, sacerdots, imitem el Crist en la donació de si mateix i en el seu servei. No és només allò que fem, sinó la donació de nosaltres mateixos, el que mostra l'amor de Crist a l'Església i a la humanitat. El sacerdot, amb la caritat pastoral, és capaç d'estimar l'Església universal i diocesana, i aquella porció de l'Església que li ha estat confiada amb el lliurament d'un espòs envers la seva esposa.

Els sacerdots som conscients de les dificultats pastorals, de la fatiga interior i física per la sobrecàrrega de treball, no sempre compensada amb saludables períodes de recés espiritual i de descans just. Sovint constatem el vent de la secularització que torna erm el terreny en que s'havia sembrat amb tants esforços. Una cultura àmpliament secularitzada que tendeix a homologar el sacerdot amb les pròpies categories de pensament, desposseint-lo de la seva dimensió místico-sagramental fonamental, és fortament responsable d'aquesta situació. Malgrat això hi

ha en els sacerdots i també en els qui avui seran ordenats l'actitud d'afrontar positivament els desafiaments difícils de l'actual conjuntura històrica per tal d'assolir i viure amb plenitud i amb alegria la pròpia identitat com ens deia Joan Pau II, “certament que tenim les nostres creus –i que no som els únics que les tenim!-, però els dons rebuts són tan grans que no podem deixar de cantar des de la major fondària del cor el nostre *Magnificat*” (Carta als sacerdots en oració del Dijous Sant de 2005, n.2). [...]

Avui, com sempre, els veritables profetes són probablement les persones capaces de fer brollar l'alegria i l'esperança en el cor dels qui sofreixen, dels qui se senten angoixats, dels qui cerquen inquiets. Potser per no saber entendre prou bé la seriositat de l'Evangeli i l'experiència de la creu, ens hem oblidat massa de somriure. I, tanmateix, el món no espera pas de nosaltres gestos espectaculars ni paraules eloqüents, sinó més aviat serenor i joia, que manifesta la nostra convicció que Déu ens estima i ha vingut a salvar-nos. [...]

El sacerdoti “és un sagrament”, [recorda el Papa]: Déu es val d'un home amb les seves limitacions per estar, a través d'ell, present entre els homes i actuar a favor seu. Aquesta audàcia de Déu que, malgrat conèixer les nostres debilitats, considera els homes capaços d'actuar i presentar-se en lloc seu, aquesta audàcia de Déu és realment la major. L'ordenació d'aquests nous preveres és una manifestació de l'amor de Déu a l'Església i també a la nos-

tra arxidiòcesi. El Senyor la beneeix perquè l'estima. [...]

Fem avui la cloenda de l'any Sacerdotal i és moment per donar gràcies a Déu pel do dels sacerdots d'arreu del món i de la nostra diòcesi i agrair als sacerdots el seu servei de bons pastors, constant i generós. Amb goig em faig portaveu de l'agraïment de tota l'arxidiòcesi als

nostres sacerdots per aquest servei imprescindible que realitzen, de l'afecte dels fidels i de la seva pregària perquè trobin sempre en Jesús Bon Pastor fortalesa i consol per continuar exercint el seu ministeri sacerdotal.

(Homilia en la Missa de cloenda de l'Any Sacerdotal i ordenació de sis preveres. 13 de juny de 2010)

Jaume, Arquebisbe Metropolità de Tarragona i Primat

Abans de la iniciativa papal de l'Any Sant amb ocasió de l'aniversari de Sant Joan Maria Vianney, Rector d'Ars, els bisbes i el clergat de Catalunya van voler celebrar conjuntament, a l'Amfiteatre de Tarragona, el Martiri de Sant Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi.

Certament són moltes les qüestions que tenen ocupats els nostres cors de pastors. I pot haver-hi ocasions en què sentim la temptació del desànim, de l'envelliment de la vida de l'Església... Però no deixem que l'esperança mori. Les paraules de sant Fructuós ressonen aquí amb una força increïble: «I no podran fallir l'amor i la promesa del Senyor ni en

aquest món ni en l'altre, perquè això que veieu és breu com el sofriment d'una hora». Aquestes paraules van ser pronunciades aquí ara fa 1.750 anys, en un dia com aquest i en un matí com aquest. Em fa una gran impressió pronunciar-les aquí, a l'amfiteatre, en el mateix lloc on es van dir, com a successor que sóc del sant Bisbe.

*(Homilia a l'Amfiteatre,
el 21 de gener de 2009)*

Tots els bisbes catòlics, amb els seus sacerdots amb els quals formen una unitat de ministeri i de comunió concelebre la Missa Crismal que remarca l'explícita unitat en el sacerdoci del bisbe i els preveres. En efecte, la centralitat dels dies sants, la benedicció ritual dels olis sagramentals són l'ocasió per a aquesta solemne celebració, autèntica jornada sacerdotal. A més de la renovació dels compromisos contrets pels preveres el dia de l'ordenació també és, en moltes de les nostres diòcesis el moment de festejar aquells preveres que celebren les seves Noces d'argent o d'or sacerdotals

L'Arquebisbe Metropolità de Tarragona aquest any sacerdotal, entre altres coses deia:

Un any més ens trobem el Dilluns Sant, en aquesta celebració tan entrançable en la qual consagrarem el crisma i beneïrem els olis dels malalts

i dels catecúmens i renovarem amb fervor els nostres compromisos sacerdotals.

S'escau aquest 2010 en la recta final de l'Any Sacerdotal. En dono moltes gràcies a Déu. En primer lloc us vull felicitar, germans preveres. Vosaltres i jo vam donar el nostre sí al Senyor, des dels qui fa més de seixanta anys, passant pels qui avui homenatgem de 50 i 25 anys de sacerdoci, fins als darrers ordenats el passat mes de gener, i aquí estem. Amb defectes i limitacions, certament; amb misèries i pecats, sí; però aquí estem renovant el nostre lliurament al Senyor i suplicant la seva gràcia per a ser fidels de veritat, com ens ho va recordant el lema de l'Any Sacerdotal: «Fidelitat de Crist, fidelitat del sacerdot.» [...]

Cada vegada que tinc ocasió d'estar en algun poble o comunitat de la nostra arxidiòcesi veig l'estimació que us tenen a les comunitats que serviu. Com us estimen! I no és perquè sí. I això m'omple de goig. I em porta avui, en el marc d'aquesta celebració, a felicitar-vos –ho repetixo expressament– i a donar-vos gràcies:

gràcies per la vostra dedicació,
gràcies per la vostra pregària,
gràcies per tantes celebracions
ben viscudes i preparades,
principalment l'eucaristia,
gràcies per la vostra vida austera,
gràcies per ser al costat dels pobres,
dels malalts i dels qui sofreixen,
gràcies pel vostre sacrifici per a poder atendre
totes les tasques, a vegades
massa, que us he d'encomanar,
gràcies per tenir cura dels infants
i joves, i de les famílies,

gràcies perquè a cada arxiprestat
mireu de sumar esforços i treballar
fraternament pel bé de les comunitats, i

gràcies també a aquells que ja no
teniu una responsabilitat parroquial
per l'edat o per les limitacions que
imposa la naturalesa però continueu
ajudant en tot el que podeu i oferint
al Senyor la malaltia i les limitacions.

Us ho dic ben de cor: gràcies!
Que content que deu estar nostre
Senyor de tots vosaltres, i espero i
confio que també de mi. [...]

L'Església, concretament la nostra
arxidiòcesi, és a les nostres mans.
La santedat o existència realitzada,
la vida plena o la identificació amb
Crist dels nostres cristians depèn,
en gran manera, de la nostra fidelitat;
perquè a les nostres mans, pobres i
pecadores certament, però alhora
consagrades, hi ha el poder i la força
de Déu[...]

Els temps tan paganitzats que estem
vivint podrien portar-nos al desànim
i a un anar tirant, esperant que tot
vagi morint o que ens vingui una
solució des de fora: no ens hi podem
conformar. El temps present requereix
per part nostra una embranzida forta
i un nou impuls que s'ha de sostenir
en l'eucaristia i en una profunda
amistat amb el Senyor, cultivant la
meditació de la paraula de Déu i la
pregària personal.[...]

La raó principal del nostre ministeri
és l'eucaristia. Així ho subratllava
amb força el sant Rector d'Ars.
Deia: «Totes les bones obres juntes

no són comparables al sacrifici de la missa, perquè són obres d'homes, mentre la santa missa és obra de Déu.» [...]

Hem d'acollir i hem de dedicar temps a la nostra gent. Hem de pensar com podem atendre millor les nostres comunitats avui, en què han canviat les circumstàncies i les maneres de fer de temps passats. Com podem estar pels nostres fidels? Com hem d'organitzar la pastoral per a atendre els que tenim i arribar als

qui viuen allunyats de l'Església? Acollir és rebre amb el cor obert, és fer bona cara, és buscar solucions als problemes, és fer que les persones que s'apropen a nosaltres marxïn amb l'alegria i la pau al cor.

Hem donat al Senyor i als germans la nostra vida sencera, escatimarem les petites coses de cada jornada? Us asseguro que tindrem la pau i l'alegria veritables en la mesura de la nostra donació personal.[...]

(En la missa crismal. Catedral de Tarragona, 29 de març de 2010)

Agustí, bisbe de Sant Feliu

El bisbe Agustí de Sant Feliu, en el marc de la Missa Crismal, amb tot el presbiteri concelebrant, ha adreçat als preveres la carta pastoral que ha escrit després d'una conversa amb tots i cadascun d'ells.

Diu, en començar: “Aquest any, en efecte, he pogut parlar personalment amb cadascun de vosaltres. Ha estat una veritable experiència de l'Esperit, per la qual dono gràcies a Déu. Una acció de gràcies, entre altres motius, perquè he pogut verificar la sospita que les opinions sobre els capellans, avui tan presents en el món mediàtic i en estudis sociològics, tenen poc a veure amb la realitat. [...] la mirada de prop entre nosaltres ens permet descobrir, junt a les limitacions, espurnes de llum i petjades de veritat, bondat i bellesa, que escapen a les estadístiques, les generalitzacions o les anàlisis “de despatx”.

El mètode emprat, l'estil i el contingut el fan un document particularment viu i actual. Us oferim alguns pensaments particularment clars i directes amb un llenguatge franc i fratern.

- Lloem Déu, en concret, perquè molts preveres de la nostra diòcesi han rebut d'alguns capellans grans un testimoniatge sacerdotal ben valuós: en ells han trobat referents propers d'esperit evangèlic i bon seny pastoral. [...]no he trobat cap de vosaltres que, tot i comptar amb les dificultats pròpies del treball pastoral, no estigui identificat cordialment amb el ministeri. [...]
- La història de la majoria de nosaltres, que vàrem ser ordenats al voltant del Concili Vaticà II, ha estat absolutament marcada pels canvis. Ningú, jove o gran, que no ho tingui present, no podrà entendre els preveres avui.[...] Han estat tan profunds i nombrosos,[els canvis socials i eclesials] que sovint han produït en l'Església desconcerts, tantejos, avenços, retrocessos i tensions de tota mena; ahora que han estat ocasió de grans descobertes, profundiment en allò essencial, renovació evangèlica, creativitat pastoral... [...] En alguns casos han significat trencaments, en altres incertesa, en altres cansament, en altres han cultivat una mena de relativisme desapassionat... Però també en altres han significat una sana flexibilitat, una major seguretat en allò veritablement evangèlic, un estímul per a l'estudi i la recerca espiritual, un veritable creixement evolutiu en perfecció i santedat... [...]
- Potser el canvi més radical ha estat el del paradigma o model de viure i estar en el món. [...] la gran

majoria hem viscut el postconcili assumint i lliurant-nos de tot cor a aquest model; en concret, servint tot tipus de causes humanes, integrades, per dir-ho així, en la causa evangèlica. Hi vàrem posar les millors energies, coincidint amb l'època de màxim rendiment de les nostres vides.

- El que tenim ben clar és que tota novetat, tot canvi, o és *novetat i canvi de l'Esperit*, o no és veritable creixement. Per això és indispensable avui que tots, joves i grans, restem oberts a l'Esperit i fem camí plegats, cercant què vol de nosaltres i cap on ens condueix.[...]
- Les nostres preocupacions més freqüents i immediates són com fer millor les coses i trobar la manera de ser més eficaços. Però abans de plantejar-nos aquestes qüestions, hem de viure l'encontre amb Jesucrist. Aquest encontre indispensable es correspon amb el moment en el qual Jesucrist crida els Dotze perquè “*estiguessin amb Ell*”. [...] “Estar amb Jesucrist” és quelcom absolutament necessari per a l'apòstol, tot i semblar que l'apòstol està per a la gent, ja que la crida de Jesús és un moment de l'acció que fa Ell en favor del seu poble. Nosaltres, en efecte, estem per a la gent, “expropiats” per a ells, però reproduint i actualitzant, no qualsevol “expro-

piació”, sinó precisament la de Jesucrist.[...]

- La vida i la història ens han demostrat que d'aquesta experiència d'encontre i estada amb Jesucrist en neix tota renovació i tot creixement personal i eclesial. Podríem dir que sortim renovats en el cor, ja que el que fa aquesta experiència és, en definitiva, *desvetllar l'amor pastoral*. Però el cor dirigeix la mirada i, ambdós, la mirada i el cor, determinen les actituds i les accions. [...]
- Finalment, la renovació en l'Esperit ens permetrà als preveres i pastors de l'Església accomplir amb una tasca que avui, en el marc d'un accentuat pluralisme i de canvis accelerats, apareix particularment urgent: *el discerniment pastoral*.[...] Hem de saber aplicar el discerniment de l'Esperit a tot tipus de realitat, de dintre i de fora, de l'Església i del món: les “teologies”, els corrents d'opinió i els estils, els grups, les conductes, els moviments interiors i la cultura... Sabent que cap obra o idea nostra no encarna, aquí en el món, la perfecció i la totalitat de l'Evangeli, fora de la humanitat de Jesucrist; i que, si bé és cert que tot allò veritablement humà és de Déu, també ho és que res que no sigui de Déu no és veritablement humà.

Josep Àngel, bisbe de Terrassa

*El bisbe de Terrassa va escriure una carta pastoral amb motiu dels 25 anys de la seva ordenació presbiteral i ara: “**voldria proposar en aquestes reflexions setmanals alguns elements de la carta pastoral “L’alegria del sacerdoti”, que he publicat aquest curs 2009-2010”.**[...]*

- La intenció és invitar tots els diocesans a donar gràcies a Déu per tal de valorar i demanar el do del sacerdoti. La finalitat [de l’Any sacerdotal] és “contribuir a promoure el compromís de renovació interior de tots els sacerdots, perquè el seu testimoniatge evangèlic en el món d’avui sigui més intens i incisiu”. Hi ha tres conceptes en aquesta breu enumeració de la finalitat d’aquest Any Sacerdotal que m’agraden particularment: “renovació interior”!, “intens” i “incisiu”. [...]
- «En la meua carta pastoral he esmentat tres dimensions del servei dels sacerdots al poble de Déu. El sacerdot és, abans que res, ministre de la Paraula de Déu, enviat per anunciar a tothom l’Evangeli del Regne, cridant a cada persona a la conversió i conduint els creients a un coneixement i comunió cada vegada més profunds del misteri de Déu, revelat i comunicat a nosaltres en el Crist.
- El prevere és també ministre dels sagraments. Pel baptisme introdueix els cristians en el poble de Déu. Pel sagrament de la penitència reconcilia els pecadors amb Déu i amb l’Església, amb la unió alleujada els malalts, amb la cele-

bració de l’eucaristia s’actualitza el sacrifici redemptor de Crist, el Senyor es fa present en la història amb tota la seva força salvadora i reuneix el seu poble i edifica l’Església.

- Finalment, el sacerdot fa també el servei de guiar i servir la comunitat eclesial. D’una manera especial es lliurarà als més pobres i petits. Ha de reunir la comunitat com una família i l’ha de conduir, anant al davant, com el Bon Pastor, Jesucrist, del que ha estat constituït representant.»

*(Reflexions setmanals. Diumenge
21 de febrer de 2010)*

*I l’Homilia de la Missa Crismal
acabava amb aquestes paraules:*

La vida sacrificada de milers i milers de sacerdots segurament no serà mai un titular als mitjans de comunicació, però no dubteu que aquesta vida gastada i desgastada pel Senyor i pels germans esdevé fonament de l’Església i de la societat, i aporta la consistència necessària per al present i esperança per al futur.

(Homilia en la Missa Crismal de 2010)

Jaume, bisbe de Solsona

El bisbe Jaume de Solsona va publicar, ja de bon començament, el mes de juny de 2009, una carta pastoral que te l'originalitat de ser adreçada a tots els fidels parlant-los del ministeri dels sacerdots. Ho diu ell mateix en el començament: Fa cent cinquanta anys de la mort de sant Joan Maria Vianney, rector de la parròquia d'Ars, un petit poble de França, prop de Lió. La seva vida fou tan exemplar i el seu servei apostòlic tan generós i heroic que ha esdevingut model per a tots els sacerdots, especialment per als rectors de les parròquies. [...] He pensat que era bo escriure aquesta carta dirigida a tots els fidels parlant-los del ministeri propi dels sacerdots i del reconeixement que mereixen per llur servei al poble de Déu.[...] i després de cada consideració inclou la referència escaient al model i exemple del Sant Rector.

Cal recordar com el rector d'Ars, quan va arribar a la seva parròquia, va trobar una comunitat fortament descristianitzada a causa dels estralls de la revolució francesa, i com, sense cansar-se, va treballar per la reforma dels costums.

Així doncs, la vida dels sacerdots, considerada en el seu conjunt, és vista pels fidels com una vida diferent, original, atractiva i no sempre fàcil. És, però, una vida excel·lent, que mereix ser reconeguda i estimada. [...]

No és estrany –com succeïa en la vida del rector d'Ars– que els fidels trobin el sacerdot pregant davant del santíssim sagrament, tenint en les seves mans el llibre de la pregària de l'Església.[...]

El poble cristià s'adona ben aviat –com succeïa a la parròquia del sant

rector d'Ars– que la celebració de l'eucaristia és l'acte fonamental i central de la vida del sacerdot i de la comunitat cristiana, perquè és el sagrament de l'encontre amb Jesús ressuscitat. Entorn de l'eucaristia, les celebracions dels sacraments són moments cabdals de la vida cristiana. [...]

La benignitat en el tracte i l'afecte a les persones no volia dir, en sant Joan Maria Vianney, cap concessió als mals costums dels seus feligresos i a l'oblit de Déu. Al contrari, la seva predicació era viva i interpel·ladora, i mostrava la baixesa del pecat i el goig de la conversió. Després, durant moltes hores, escoltava les confessions dels “pobres pecadors” –com ell deia– i a ells donava tot el seu temps i tota la seva tendresa.

*(Carta pastoral,
UN ANY SACERDOTAL.
14 de juny de 2009)*

Joan Enric, bisbe d'Urgell

El bisbe Joan Enric d'Urgell ha dedicat el seu escrit setmanal dels sis diumenges de Pasqua de (l'11 d'abril al 16 de maig) als «sacerdots-apòstols» i ha desenvolupat, al llarg de les setmanes, aquests aspectes:

- *Anuncien la Resurrecció de Crist*
- *Renten els peus dels germans*
- *Són deixebles d'un mestre que no decep ningú*
- *Lloen el Senyor i són intercessors*
- *Ens donen l'Eucaristia i*
- *Són transformadors del món.*

D'ell són aquestes reflexions que us proposem:

La reflexió que us he anat proposant al llarg d'aquesta Pasqua sobre el ministeri dels sacerdots-apòstols com un des grans dons del Crist Ressuscitat, em porta avui a focalitzar l'atenció sobre la missió que duen a terme els preveres enmig del món i a prop dels laics que tenen confiats. Sempre perquè el Regne de Déu s'estengui i tot es vagi conformant a la voluntat del Pare del Cel, «*que volgué reconciliar-ho tot per Crist i destinar-ho a Ell*» (Col 1,20).

L'immens do espiritual que els preveres reben el dia de la seva ordenació, de ser «representants» del Crist, els prepara per a una missió molt gran, universal i ampla de portar la salvació a tots els racons de la terra i a totes les realitats de la vida dels homes, ja que el ministeri sacerdotal els fa «un altre Crist». És una missió sobretot «espiritual» (conduïda per l'Esperit), però que canvia el món i la vida de les persones, i s'arrela en les realitats terre-

nals per assumir-les, purificar-les i transformar-les, duent-les a la seva plenitud.

El sacerdot busca arribar a tots per anunciar-los la fe cristiana i l'amor de Déu. Avui la tasca pastoral prioritària de la nova evangelització és tasca de tot el poble de Déu i reclama un nou ardor, nous mètodes i una nova expressió. Però dels sacerdots s'exigeix que estiguin immersos en el misteri de Crist i que siguin capaços de realitzar un nou estil pastoral marcat per la profunda comunió amb el Papa, amb el Bisbe diocesà i entre ells, en un presbiteri unit i complementari en les dedicacions pastorals, així com per una col·laboració fecunda amb els consagrats i amb els fidels laics, en el respecte i la promoció de les diverses tasques, carismes i ministeris dins la comunitat eclesial.

També en aquest Any Sacerdotal convé que aprenguem de nou que els

sacerdots primer de tot són uns creients, els «deixebles» d'un Mestre molt únic, que no decep ningú que confiï en Ell. Tota la vida cristiana dels batejats consisteix a ser deixebles. Tenir fe és seguir rere Crist Ressuscitat, pels camins que el seu Esperit ens inspira i ens fa recórrer. En un continu aprenentatge, que no acaba mai.[...]

Ens hem de sentir família dels nostres preveres i aprendre a veure en cada sacerdot del món, un deixeble –com nosaltres–, que intenta ser fidel a Crist i ajudar els germans a trobar i seguir el Crist. Per més que alguns hagin fallat, els hem d'estimar i oferir el nostre agraïment perquè ens han estat camí vers el Crist (25 d'abril 2010).

Joan, bisbe de Lleida

El dia del Seminari i la Jornada de pregària per les vocacions solen ser dues de les ocasions que aprofiten els nostres bisbes en el seu ensenyament ordinari per parlar de la vocació al sacerdoti o a la vida consagrada. Així ho fa el bisbe de Lleida en reiterades ocasions. La referència als models, als exemples, al mestratge, com a origen de les vocacions són freqüents i inspirades en les orientacions pontifícies com ara el Document “Pastores dabo vobis”.

No desconeixem defectes i fragilitats en capellans i bisbes, però haurem de reconèixer amb admiració i agraïment els esforços apostòlics de la immensa majoria d'ells, el servei infatigable i amagat i els mil actes d'aquella caritat que no exclou ningú. Donem gràcies per la fidelitat entusiasta de tants d'ells que, malgrat les dificultats i incomprendensions, perseveren en la seva vocació d'«amics del Crist», cridats personalment, elegits i enviats per Ell. Segur que tots hem conegut algun Mossèn que portem al cor de manera especialíssima i que ha estat per a nosaltres un exemple d'entrega sense reserves, ben compromès molt generosament en l'exercici ordinari del seu ministeri.

(25 d'octubre 2009)

Hi ha qui diu que els joves d'ara no volen aprofundir en segons quines coses i que no es deixen interpel·lar per por al compromís, pre-

ferint “nedar i guardar la roba”. És possible, però jo penso que si trobessin més signes de qualitat evangèlica i radicalitat de vida en els cristians que coneixen, en nosaltres mateixos, en els clergues i laics que tenen a prop, podrien arribar a fer-se preguntes a fons sobre la pròpia vocació (PDV 40). Si més no, els cridaria l'atenció i voldrien comprendre què hi ha dins d'aquell home i/o d'aquella dona que els fa sempre disponibles als altres i capaços de viure compartint els seus béns amb tanta generositat, o multiplicant-se incondicionalment i jugant-s'ho tot en favor dels més fràgils, o estimant a fons perdut i perdonant sempre a l'estil de Jesús, o no perdent mai l'alegria de viure, etc. ¿Què o qui el fa ésser i viure així? Tal vegada podrien arribar a experimentar l'atractiu d'aquesta opció de vida que anomenem “d'especial consagració” i sentir-se contagiats fins a identificar-s'hi i prendre decisions.

(21 de març de 2010)

Francesc, bisbe de Girona

El bisbe de Girona amb un estil franc, planer i molt directe ha tractat sovint el tema del sacerdoci i de les vocacions durant aquest any.

Ha incorporat al seu procediment pastoral la carta circular, –agenda, podem dir-ne– de començament del curs. Escrivia el mes de setembre de 2009. Deia:

«Us proposo unes activitats i processos per ajudar-nos a viure la gràcia d'aquest any.

Tot ha d'ajudar-nos a renovar i revifar el do rebut per la imposició de les mans del Bisbe. Som febles i alguns trets significatius de la societat actual poden afeblir l'ésser més profund de la nostra identitat sacerdotal. És un temps oportú per redescobrir en profunditat la identitat del nostre ser i de la nostra missió de preveres diocesans.

Una societat que respira i sovint està marcada per l'individualisme, l'egocentrisme, el pensament dèbil, la por del compromís permanent i l'al·lèrgia a la fidelitat, el silenci sobre Déu, el relativisme en qüestions majors, el criteri de la suposada majoria o de l'opinió mediàtica, el desig de sobresortir i esdevenir "estrella", la utilització de les persones, la devaluació de la sexualitat en erotisme i pornografia, un menystenir el valor de la virginitat i del celibat... també, vulguem o no, se'ns pot infiltrar i afeblir la gràcia dels orígens i la nostra espiritualitat.

Fins el proper juny, aquest curs, pot ser "el Kairós" per revifar, re-

novar la gràcia de l'ordenació, el tresor del nostre ministeri, fent més ferma la nostra espiritualitat, que és l'eix vertebrador de la nostra vida.» (21 de setembre de 2009).

Sensible a la pastoral de joventut –n'és el bisbe responsable dins la CET– i al problema de les vocacions, escrivia així amb ocasió de la festa de Sant Josep i el Dia del Seminari:

Quan des de les parròquies, a mi o al bisbe de Girona del moment, se li demani un capellà: «Envii'ns un rector!». Qui hi anirà? Amb qui comptarà el bisbe per poder-lo enviar?

Nois, Crist us necessita; jo i els fidels cristians us necessitem, l'Església diocesana us necessita, la societat també.

Què us puc oferir?

Primer el que us ofereix Jesús: «El cent per u de cases, pare i mare, germans i germanes, i també persecucions».

Segon, la certesa que la vostra vida tindrà tot el sentit, que l'haureu

aprofitada del tot. Econòmicament poc retribuïts, molt poc, però els més rics del món per poder oferir el millor tresor, l'únic que no es fa malbé i dura per sempre.[...]

També sé que humanament és difícil ser capellà, perquè és com anar amb una barqueta feble i a contracorrent, riu amunt, amb molts espectadors que contemplen quasi com un espectacle com el capellà treu forces de flaqueza per anar remant amunt, amunt... I els altres esperant,

esperant a veure quan deixa de remar per senyalar-lo com a «culpable...».

Però també és molt bonic, perquè és esdevenir guitarra amb el que canta, mocador amb el qui plora, pa amb el qui té gana, esperança del qui l'ha perduda, consol dels que ploren, ancià amb els ancians, pallasso i caramel per als infants, manta dels qui tenen fred, raspall per treure la pols i fang del camí, amor escampat que arreu arriba. Ministre del Senyor Jesús.

Romà, bisbe de Vic

En la presentació del Pla diocesà de Pastoral del Bisbat de Vic per al quinquenni 2009-2014, el bisbe Romà s'expressava en aquests termes:

«Fa ara justament sis anys que vaig rebre el sagrament de l'episcopat i vaig iniciar el meu ministeri entre vosaltres, estimats germans i germanes. Acabo de fer la primera visita pastoral a totes les parròquies de la nostra diòcesi. He compartit llargues hores amb molts de vosaltres en la pregària, en la reflexió, en la caritat, en el servei, en el diàleg, en l'escolta. He copsat la comunió profunda que hi ha entre nosaltres. [...]el Senyor ens torna a dir a tots nosaltres, laics, religiosos, diaques, preveres, bisbe: Sigueu sants! I ens ho diu una vegada més el Senyor, perquè ens estima i perquè estima tots els homes».

Ja l'any 2005 en la carta pastoral sobre la COMUNIÓ EN L'ESGLÉSIA s'adreçava als preveres amb aquestes exhortacions:

El prevere ha de vetllar i servir la comunió eclesial amb les tres funcions. Tot el seu treball pastoral no és mai un treball en solitari. Cal que sigui un treball en el "sentir de l'Església" Ha de predicar l'Evangeli de Crist sempre en comunió amb la fe de l'Església i amb la finalitat que els qui l'escolten vulguin viure en aquesta comunió. Ha de celebrar els sagraments ben conscient que aquests no pertanyen a ell, sinó a la comunió de l'Església, i amb la finalitat que

tots els qui els celebren visquin i aprofundeixin la comunitat de vida amb Crist i amb tota l'Església. Ha de regir el seu poble fomentant la unitat de tots en el respecte de la diversitat, de tal manera que ningú no se senti exclòs de la unitat si viu en la veritable i autèntica fe. El cor del prevere ha de ser ben obert a la realitat eclesial, tant diocesana com universal, per a ajudar els fidels de les parròquies a viure amb el cor obert sense tancaments en particularismes i localismes que són estèrils per no ser plenament catòlics. (Vic, 15 de maig del 2005, Solemnitat de la Pentecosta).

L'Any sacerdotal i, sobretot, la Canonització del P. Coll, li han donat ocasió per a referir-se al sacerdot i als preveres en diverses ocasions. Escriu:

La canonització de Francesc Coll i Guitart és un do de gràcia per a tota la nostra diòcesi. El seu nom s'afegeix als sants de la nostra diòcesi: sant Bernat Calbó, sant Miquel dels Sants, sant Antoni Maria Claret, santa Joaquina de Vedruna, sant Pere Almató. Sant Francesc Coll és per a nosaltres testimoni de fidelitat a Crist i un exemple de vida autènticament cristiana; però la seva santedat no resta tancada en nosaltres, és un

do per a tota l'Església, estesa d'orient a occident. [...]

Els qui formem l'Església diocesana de Vic tenim, encara, una raó més especial per a mirar agraïdament la vida de sant Francesc Coll. Els lligams d'haver nascut en la mateixa diòcesi, d'haver crescut i haver-se format en aquesta terra, d'haver exercit el ministeri sacerdotal en parròquies del nostre bisbat són les raons que m'han portat a escriure aquesta carta pastoral. [...]

Quan contemplo la vida i l'obra d'aquest home del segle XIX de Catalunya i també la contemplo amb la dels altres homes i dones del mateix temps a la nostra diòcesi i a tot Ca-

talunya, com sant Antoni Maria Claret, santa Joaquina de Vedruna, sant Enric d'Ossó, santa Maria Rosa Molas, sant Josep Manyanet, el beat Manuel Domingo i Sol, el venerable Joan Collell, la venerable Caterina Coromina, el venerable Josep Tous, i tants homes i dones que van viure en la nostra terra i en situacions tan difícils de persecució, no puc fer res més que admirar l'obra de Déu que ens fa únics en l'Església. Un lloc petit com el nostre i en un temps tan curt, i quina abundància de santedat i de servei generós a l'Església i a la societat! [...] I la resposta que em neix en el cor és una de les paraules que es refereixen a sant Francesc Coll: «Un foc encén un altre foc.»

Xavier, bisbe de Tortosa

Com tots els altres bisbes escriu la seva carta setmanal amb el títol «Paraules de Vida» i enguany n'ha dedicat més d'una als sacerdots i a l'Any Sacerdotal; ultra l'homilia de la Missa Crismal, o les orientacions amb motiu del Dia del Seminari o el Dia de les vocacions.

«Vivim en un món d'imatges, d'aparences. Es tendeix a valorar la persona per la imatge que ofereix. També els mitjans de comunicació ens presenten la realitat des d'aquesta perspectiva. Per això, creix en la nostra societat una set d'autenticitat, de veritat, de coherència. No ens acontentem amb la vistosa closca que se'ns mostra de les coses, de les persones; volem conèixer el fons, la seua vàlua real. En aquest sentit, el testimoni de vida és un element fonamental a l'hora de proposar qualsevol valor; també quan es presenta l'Evangelí. [...]

Per això és necessari que tots ens preguntem si la nostra vida és testimoni de la fe que professem. Un testimoni que ha de ser expressió d'abandó en les mans de Déu seguint a Crist, i de disponibilitat per al servici amorós a la seva Església, sempre des d'una voluntat decidida a cercar camins d'unitat i d'ajuda mútua. D'aquesta manera, com ens assenyala el Papa: “el testimoni personal, fet d'eleccions existencials i concretes, animarà als joves a prendre decisions compromeses que determinen el seu futur. Per ajudar-los és necessari l'art de l'encontre i del diàleg capaç d'il·luminar-los i acompanyar-los, a través sobretot de l'exemplaritat de l'existència viscuda com a vocació”»

«Pocs imaginaven que en aquest Any Sacerdotal que el Sant Pare va convocar amb motiu del 150è aniversari del naixement de Sant Joan Maria Vianney, el capellà d'Ars, es manifestaria tant de sofriment per a moltes persones i per a la mateixa Església. La publicació de diversos escàndols relacionats amb sacerdots i religiosos ha provocat gran dolor, i també un decidit compromís per fer justícia a les víctimes d'abusos inacceptables. [...]

És necessari dur endavant d'una forma més radical la proposta d'aquest Any Sacerdotal: la renovació espiritual i moral del clergat. Una tasca en la qual és decisiva la contribució de les comunitats cristianes, mitjançant el seu acompanyament i pregària perquè els sacerdots visquem segons l'estil de vida propi dels qui són pastors del poble de Déu. També ens caldrà tenir molt present el testimoni dels sacerdots sants. Aquest any és Sant Joan Maria Vianney qui guia els nostres passos. Recordem la seva proposta: “El sacerdot te la clau dels tresors del cel: ell és qui obre la porta; l'administrador del Bon Déu, l'administrador dels seus béns”».

(Paraules de vida- Un nou impuls de santedat sacerdotal.

13.06.10)

III. «Pastors segons el cor de Déu»
32 mossens donen raó del seu sacerdocí

Joan Àguila i Chavero

Naixement: 1976   Ordenació: 2006   Lloc: Tarragona

Mn. Joan Àguila i Chavero, nat a Falset el 18 de maig de 1976 i ordenat prevere el 4 de novembre de 2001, ha estat 6 anys de vicari a les parròquies de St. Joan Baptista, St. Antoni i Mare de Déu del Carme de Valls i actualment està acabant el trienni d'estudis en pastoral juvenil i catequètica a la Universitat Pontifícia Salesiana de Roma.

Aviat farà 9 anys que vaig ser ordenat prevere al servei de l'Església i, quan m'aturo a pensar quines van ser les motivacions que em van dur a acceptar aquesta vocació, encara em sorprenç perquè tinc la sensació que, ara mateix, aquelles motivacions no em servirien. Més ben dit, crec que allò que m'empenyí a dir "sóc aquí" aquell 4 de novembre de 2001, era molt lluny del que ara suposa la motivació de fons del ministeri que he anat descobrint gràcies al servei pastoral.

En aquell moment tot era molt incipient, tan sols havia fet petits tasetts del que després alimentaria i donaria sentit al meu ministeri.

Al començament hi hagué molta gràcia i molt poca lògica (entesa des de la vessant humana). El Senyor em va conduir i acompanyar movent el meu cor per poder acollir la seva crida, més per intuïció que per una motivació concreta, més amb el cor que amb el cap, lliurement però fortament condicionat pel fet d'haver descobert la presència del ressuscit-

tat i la sobreabundància i la gratuïtat del seu amor.

El meus primers anys de prevere els vaig viure des de la voluntat de correspondre a aquest amor tan gran com el caminant que, a cada passa, descobreix la profunditat i la bellesa del camí que el va apropant a la línia que uneix, a l'horitzó, el cel i la terra.

Jo sempre dic que els que em van fer capellà, i em van ensenyar quin tipus de servei comporta el meu ministeri, han estat els cristians i cristianes de les parròquies on em van enviar (St. Joan, St. Antoni i el Carme de Valls), els joves cristians i cristianes que vaig trobar amb les activitats de la delegació de pastoral juvenil i també de pastoral vocacional. Al seu costat he après a discernir què espera Déu de mi a cada moment, m'he vist urgit a viure amb coherència i responsabilitat el que m'ha estat encomanat, he obert els ulls al sofriment de tants i tantes, m'he hagut d'encomanar a la gran misericòrdia de Déu per poder em-

benar les seves ferides, m'he hagut de fonamentar en la pregària per poder-los encomanar esperança, he fet de l'eucaristia el meu pa de cada dia per poder descobrir amb ells i elles que no només de pa viu l'home i que la comunió de la comunitat es fonamenta en un amor entregat que és alhora do i compromís.

De tot això n'havia sentit a parlar abans d'ordenar-me, ho havia estudiat en els cursos de filosofia i teologia de la facultat, me n'havia examinat i havia superat els exàmens..., però no ho he après, no ho he sabut, fins que no n'he fet experiència en la mesura que m'he anat submergint en la vida pastoral a nivell parroquial, arxiprestal i diocesà.

Així doncs, crec que puc dir que l'única motivació que roman des d'aleshores és la voluntat de servir al Senyor en els germans, obert a les diverses situacions que em pugui trobar d'ara endavant, acollint les comunitats que el Senyor m'encomanarà i amb la voluntat d'aprendre sempre de tots i cadascun dels membres d'aquest poble de Déu que és l'Església.

Aquesta voluntat d'aprendre i l'autoexigència de voler que el meu ministeri respongui a les necessitats reals dels cristians d'avui (especialment els joves) és el que em va portar a acceptar l'encàrrec de formar-me més específicament en el camp de la catequesi i la pastoral juvenil (aquest curs acabo el trienni de llicenciatura a Roma). Ara he assolit molt nous criteris teòrics que espero poder posar en pràctica tan bon punt pugui tornar a integrar-me en

la vida pastoral del meu arquebisbat (Tarragona).

Actualment el meu ministeri passa per una situació una mica especial perquè la vida d'estudiant en una universitat pontificia (la Salesiana de Roma) no és l'àmbit preferit d'un prevere que viu de la pastoral i per la pastoral però bé, sóc conscient que aquesta formació em donarà eines i recursos per poder oferir un servei pastoral més adequat als infants i els joves.

El que m'angoixa i m'entristeix és constatar la gran fractura social que hi ha actualment a Catalunya (i a tots els països occidentals) entre la gran majoria de la societat i l'Església (sobretot pel que fa a la seva estructura jeràrquica i la seva normativa en el camp de la moral de la vida i la sexualitat) Crec que aquesta fractura és el gran repte que se'ns planteja als nostres temps i que hem d'intentar salvar aquesta gran distància amb molt de diàleg, humilitat, fermesa i coherència amb el missatge evangèlic que servem.

En el meu ministeri he constatat moltes vegades que quan baixem al nivell del tracte personal les diferències es redueixen i que el respecte i la humilitat són dues bones vacunes contra l'ofensa i el descrèdit injustificat. He viscut amb goig processos de conversió de joves que primer s'havien deixat portar pels tòpics que desqualifiquen l'església i que després, integrats en la vida d'una comunitat parroquial, han descobert el do de la fe i han fet un compromís ferm per col·laborar com a Església en la construcció del Regne.

La meva esperança és que algun dia, amb l'esforç de tots plegats, aconseguirem establir un tipus de relació pastoral amb les persones que ens ajudarà a descobrir la fe, a sentir-nos integrats en la comunitat i a construir plegats una església que tan sols escandalitzarà per la seva fidelitat a l'evangeli i que suposarà una in-

vitació contínua a dignificar la vida de tots els membres de la societat.

Aquesta esperança és també el meu somni, el meu desig més pregon que espero aconseguir amb l'ajuda de Déu i com a resposta de servei al ministeri que un dia em va encomanar.

Josep Alexandre Baró i Ania

Naixement: 1946   Ordenació: 1976

Delegació de Mitjans de Comunicació: Lleida

Anar vers nous models

La formació al sacerdoci en els seminaris que em va educar tenia com a model la concepció sacerdotal del concili de Trento. Em refereixo als anys 1958-1971. Avui, tinc la convicció profunda i serena que aquell model de prevere ha fet el seu temps i no serveix per a respondre als reptes actuals. La manca de vocacions n'és, al meu parer, un signe eloqüent. Un signe que apunta avui, de manera conscient o inconscient, a la no recepció de les afirmacions d'aquell concili.

El sacerdoci s'identificava amb el "poder de consagrar l'Eucaristia" i altres sagraments. No es parlava del sacerdoci del poble sant i els sacerdots exercien una influència i un control considerables en tot allò que es referia a la fe i a la moral dels fidels. Jo vaig acceptar i assumir la crida de l'Església al sacerdoci en aquell context. Eren també els anys del post-concili Vaticà II, del qual llegíem i estudiàvem les constitucions i decrets. Els textos conciliaris ens interrogaven i ens feien somniar. La pràctica pastoral em va obrir a noves conviccions i percepcions.

He de dir que després del batxillerat i filosofia al seminari diocesà de Lleida, vaig anar al seminari diocesà de Friburg, Suïssa, on vaig fer

la teologia a la facultat d'aquella universitat. Els deu anys com a consiliari de la minoria catòlica a la universitat de Lausanne van ser molt importants. Igualment, els més de dos anys acompanyant l'equip europeu (laics) de la JEC-MIEC. D'aquest temps prenen solera, si més no, dues conviccions que aniran marcant, renovant i canviant molt positivament la meua vida de prevere.

Amb els joves i adults organitzats en moviments, associacions o grups parroquials, he après que el prevere no ho sap tot i no pot fer-ho tot. Sí que, a l'inici, tenia la impressió de perdre quelcom...però he vist que quan he perdut una "prerogativa", que em semblava ésser pròpia del prevere, he descobert nous valors: quan un jove o un adult prenia seriosament una responsabilitat, fins al punt de garantir confiança i compromís, el grup es feia fort i sòlid. Aquí és on podia, com a prevere, assenyalar actituds evangèliques.

Fèiem, doncs, l'experiència del sacerdoci dels fidels, que tot cristià és apòstol pel baptisme. És parlava de l'apostolat dels laics per dir que tot cristià havia de retrobar la seva dignitat i manifestar-se en la vida quotidiana com a subjecte responsable, en les condicions humanes d'estudi, de treball, de vida familiar, d'esbarjo.

Prendre seriosament el sacerdoci dels fidels implicava renunciar a la superioritat dels preveres, que desposseïa els laics de la seva responsabilitat en l'Església. De fet, he pres consciència que un presbiterat sobrealçat i sobrevalorat en relació amb els laics era posar el prevere fora de joc. En l'experiència de la fe en Jesús, he vist que el prevere és el germà de tots els cristians i no hi ha cabuda per actituds que imposen; sols les propostes permeten atansar-se a la persona del Crist. Es tractava, doncs, de passar d'un model de prevere que ho sap tot i que té el deure de defensar les veritats al prevere que se sent company de ruta en el camí cristià amb els altres germans, creients o no, contribuint així a fer desitjar i compartir la fe. Aquesta percepció s'ha anat fent convicció i m'ha permès teixir lligams solidaris en la pastoral. A més a més, la col·laboració sincera i respectuosa amb homes i dones en una missió comú d'Església m'ha enriquit d'equilibri personal, fins al punt que, avui, puc afirmar que no m'he sentit mai sol, que mai he sentit la soledat.

Alguns qüestionaments, no obstant, s'han anat plantejant paral·lelament. ¿Com es pot afirmar que el prevere és un altre Crist, quan ja en temps de Tertulià es designava més aviat tot batejat com *cristianus alter Christus* (el cristià és un altre Crist)? Segurament hi ha hagut una deriva que cal redreçar en bé de tothom: la figura singular del prevere, contenint la presència de Crist Sacerdot, menyspreava (*menysprea*) la gràcia del sagrament del baptisme, que constitueix a tots els batejats en poble sacerdotal. En realitat, allò que

és comú als batejats és que participem tots del sacerdoci de l'Únic Sacerdot, el Crist. Seriosament, no podem confondre el "sacerdocinou" instituit pel Crist amb el ministeri ordenat. Trobo lluminosa la frase de Sant Agustí: "Amb vosaltres sóc cristià, per a vosaltres sóc bisbe".

D'aquestes dues conviccions, el sacerdoci de tots els batejats i la desposseïció de tot poder clerical i sacerdotal, a fi que els preveres puguin caminar com a germans, tinc la certesa que s'obren horitzons meravellosos per a l'Església. El dualisme preveres que s'ocupen de les coses de dins (e l'Església) i els laics de les de fora (dels afers del món), queda superat.

Els preveres, amb el ministeri ordenat, ja no podem, doncs, "tancar-nos" en l'Església ja reunida, perquè també som enviats anunciar l'evangeli, inclosos a aquells que no l'havien encara escoltat. La definició de Trento: "el sacerdot per i per a l'Eucaristia" es revela insuficient. Resta el ministeri de l'anunci de la Bona Nova, tasca que rebem d'Aquell que anunciem i que vetllarem a que sigui sempre un anunci nou i que dugui a la comunió. Un anunci profètic que doni sentit a la vida, superant tot allò que és insignificant i banal. Missió i comunió són les dos preocupacions que han d'animar aquells que han rebut la imposició de mans per al servei de l'Església. Cal que l'Església faci una nova inculturació del cristianisme en la nostra realitat humana. El perill no li ve de perdre-s'hi, sinó de perdre-hi l'evangeli.

Ramon Alsina i Santandreu

Naixement: 1932   Ordenació: 1956   Lloc: Solsona

El dia 20 de juny va ser un dia gran al poble de Navès, al Solsonès: el tercer municipi en extensió de Catalunya que a penes si arriba als 500 habitants.[...]

I festa gran perquè el rector, mossèn Ramon Alsina, celebrava els 50 anys de capellà. A més de rector de Sta. Margarida de Navès, ho és de Linya (Sant Andreu) i de Sant Feliu de Lluelles (Sant Pere i Sant Feliu), i encara s'encarrega, amb mossèn Ramon Barrera, de Besora (Sant Serni), Busa (St. Cristòfor) i la Selva (Sant Climent).[...]

Mossèn Ramon va pronunciar una homilia senzilla i sincera, i el poble de les diverses parròquies que serveix li va fer arribar, amb motiu dels 50 anys de sacerdoci, 50 raons per donar-li les gràcies.

Trobareu a continuació fragments de l'homilia de mossèn Ramon, algunes de les 50 raons per les quals el poble li dona les gràcies[...]

Josep M. Totosaus

La missa que fa 20.794

Hi ha tres sentiments que en aquests moments m'agradaria compartir amb vosaltres, feligresos de les parròquies i amics que sou la meua família espiritual.

Primer. Donar gràcies a Déu per la vocació i els anys d'exercici del ministeri. He passat moments de treball pastoral intens que m'han omplert fonament, tant se val en parròquies petites (Palau, Vila-Sana, Seana, Avià, i ara Navès), com en grans (Tàrrrega, Berga, Cardona), com en càrrecs al Bisbat (vicari de pastoral i vicari general) (...)

Segon. Demanar perdó per les meves infidelitats. No tot, ni molt menys, ho he fet bé: en sóc cons-

cient. A voltes no n'he sabut més. A voltes no me n'he adonat. Però també a vegades no he obrat correctament per negligència i per no ser prou bona persona. Quantes vegades he necessitat el perdó de Déu i de vosaltres, germans..., perdó i comprensió que mai no m'han faltat. Gràcies.

Tercer. Vull acabar la vida complint la voluntat de Déu el millor possible... com ell vulgui... amb salut o amb malaltia,... amb el cap clar o amb el cap espès..., amb dolor o sense (...) Sí que el meu desig més espontani és poder continuar servint aquestes parròquies del municipi de Navès i la de Sant Feliu. Oi que tots sentim que estem formant una família? (...)

En ordenar-me de capellà tenia com tres ideals, tres propòsits que

al llarg de la vida més que afeblir-se s'han anat intensificant... i purificant també:

1. Ser un sant capellà, fidel a la vocació rebuda, tal com dèiem amb el llenguatge de llavors. Avui, amb més humilitat i més realisme, potser diria: ser una bona persona i un bon capellà. Que prou costa una cosa i l'altra...
2. Ser treballador. Que mai ningú no em pogués acusar de gandul. Vaig viure molts anys al costat del meu oncle capellà mossèn Josep Santandreu. I sé com li dolia quan deien que els capellans no treballen: la *missa i olla* i prou. Em vaig proposar que, de poc treballador, mai ningú no me'n podria acusar (...) Em penso que això és el que més he complert a la vida... fins i tot amb algun excés.
3. Viure ben a prop de la gent. Això em ve d'una anècdota del dia que em van fer la tonsura a Cardona l'any 1953 (a partir d'aquell moment ja portàvem sempre la sotana) De retorn a casa, pujo al tren a Manresa, m'assec en un departament buit i hi vaig restar sol tot el viatge fins a Mollerussa. Em vaig sentir molt malament, com un ésser estrany; aquell dia vaig prometre esborrar, tant com em fos possible i permès, la distància amb la gent (...) Que Déu i vosaltres sigueu els jutges de si ho he complert prou (...)

I anem a la missa, feina pròpia del capellà juntament amb la comunitat cristiana. La d'avui és la 20.794 que celebro durant la meua vida (he anotat dia, hora, temple i intenció de totes). Que sant m'haurien fet si sempre les hagués celebrades amb tot el fervor! Però, ai, la rutina!: com intenta rovellar les accions més bones (...)

Gràcies a tothom per la vostra comprensió, perdó, amor i companyia.

Ramon Alsina

Algunes de les 50 raons per donar-li les gràcies

1. Per haver dit, el primer dia, que volia estar al costat de la gent, i haver-ho complert.
3. Per explicar cada diumenge la seva experiència personal per fer arribar l'evangeli a la gent.
5. Per agermanar les nostres petites parròquies amb motius com les «pregàries pel bon temps».
12. Per incorporar-se a la vida civil com un més de nosaltres. Si fa falta, «persegueix lla-dres» o va a la *kin* que organitza el jovent.
14. Per atendre la formació religiosa dels nens i dels joves amb infinita paciència.
18. Per ser un home tractable i capaç, que entén les coses, en una Església que, a vegades, li costa prou.

20. Per la seva disponibilitat i generositat per ocupar-se de sis parròquies allunyades, despo-blades i poc accessibles.
22. Per apropar-se a aquells tran-seünts que a la resta ens fan por o no ens n'acabem de fiar.
25. Pel full de la parròquia, que passa comptes.
29. Per defensar el treball de la terra i la seva gent.
34. Per escampar les caramelles arreu d'aquestes contrades.
35. Per participar activament en les festes majors, des de Busa a Linya, des de Sant Feliu a Besora.
39. Per mantenir una actitud oberta i receptiva als canvis dels temps, una actitud difícil de trobar.
40. Per fomentar el respecte a les persones i a les seves ideologies.
41. Per mantenir una actitud oberta i progressista envers el pa-per que li correspondria a la dona en l'Església.
42. Per mantenir, sense inge-nuïtats, les portes i els braços oberts en un territori en què massa sovint volem ser «no-saltres sols».
43. Per predicar l'acollida generosa als immigrants, encara que nosaltres no hi estiguem gaire d'acord.
45. Pel seu despreniment perso-nal. Ni li falta res ni vol res.
47. Per mantenir viu el missatge, el llegat del bisbe Antoni Deig.
- 50 i Gràcies, moltes gràcies, mos-sèn Ramon, per estimar aquesta terra, les nostres parròquies i la seva gent. Que sigui per molts anys!

(Extret de «El Pregó» n° 299 de 1 de setembre de 2006. pp. 4-5)

Enric Aymeric i Costa

Naixement: 1936   Ordenació: 1960   Lloc: Abrera

Sant Feliu

Quan un s'atura a repassar aquests cinquanta anys de sacerdot, el primer que un descobreix és que tu no has fet la teva història, sinó que un altre, Déu t'ha anat portant, com la mare porta el seu fill a certa distància, però sense deixar-te mai sol. I que encara que més d'una vegada t'hi has rebelat, acabes per donar-li raó. Aquest ha estat sempre el meu pensament, que vaig viure ja de seminarista i que vaig presentar en l'estampa de la Primera Missa: «Per la gràcia de Déu soc el que soc». Es un pensament que avui es transforma en una acció de gràcies a Déu i que us invito a fer-ho amb mi.

Un segon aspecte important també, és veure les persones que, durant aquests anys, m'han acompanyat a viure aquest sacerdoci. Des dels propis pares, i germans, fins als sacerdots amics, passant pels companys, i molts, molts laics, que m'han anat acompanyant al llarg de la vida. I puc dir amb tota certesa, que a tot arreu on he estat, he trobat persones admirables que han estat al meu costat i m'han ajudat. A totes elles també vull donar-ne gràcies a Déu

Un tercer aspecte que he redescobert al repassar aquests anys, és el que en diré el meu objectiu de ruta, la consigna que ha marcat el meu camí. Es aquella imatge del bon pastor i sobretot la seva consigna: «no he vingut a ser servit sinó a servir.»

L'he procurat mantenir sempre, encara que amb moltes ombres. No sé si l'he sabut viure-la prou. La vida no és tan simple com sembla, i les persones som més complicades del que ens pensem, Però si que puc dir que ha estat sempre el meu punt de revisió dels exercicis i recessos, i és el que m'ha mogut a renovar el camí. Em va sorprendre molt, que en un sopar sorpresa que amb motiu dels 70 anys, em van organitzar els abrerencs, em regalesin una ceràmica amb aquesta inscripció: «cridat d'entre els homes, per servir als homes». Realment m'han vist així?

Un quart aspecte i que voldria fer ressaltar en aquesta reflexió, es el pes del Concili. Aquelles revistes del Concili, el seguiment pas a pas de les sessions, però sobretot les publicacions dels diferents documents, em van ajudar molt en els primers passos de sacerdot jove: ja que em va fer portador d'una nova església, feta més de l'Esperit i no de ritus i tradicions.

I fent un petit repàs per la meua vida: recordo en primer lloc aquell començament del meu sacerdoci allà al Convictori a les Corts: un any d'estudi, de reflexió, de pregària i d'experiències pastorals. M'ha deixat una bona petjada.

Una segona experiència, va ser la de vicari de Sant Boi. Allà hi vaig

estar quasi 4 anys. Molt records bonics, sobretot amb els infants de l'esplai i amb la gent jove, els escoltes, els cursets de cristianitat, i les caramelles. El Sr. rector era ja gran i el Concili no podia entendre'l, i menys acceptar-lo. Això va portar certes dificultats.

I una tercera experiència, totalment nova per mi, va ser la dels dos anys a l'Hospital Militar com a sacerdot. Vaig trobar un sacerdot: Mn Josep Riba, capellà comandant, que em va ajudar molt a entendre i viure la vocació al servei als joves dins d'un ambient, no fàcil, com era el militar. I era l'any 1968 que vaig viure la meva primera experiència de rector a Papiol, un poblet de 2000 habitants, que tot i essent veï de Sant Vicenç no hi havia estat mai. El treball no era fàcil d'entrada ja que hi havia un sacerdot de 80 anys que es quedava a la rectoria. Però ens ho vam passar molt be. I el poble, que esperava un sacerdot jove, em va rebre amb els braços oberts

Havien passat ja 8 anys i un canvi semblava convenient. I així em van oferir la parròquia dels Dolors de Sants. Vaig anar a substituir a Mn. Francesc Roig, un gran sacerdot, La parròquia era molt gran, més de 32 mil habitants, amb porters, un gran col·legi de religioses de la Divina Pastora al costat, escoltes, esplai, camp de bàsquet... I jo sol. Em sentia com un os fora de lloc. Però amb l'ajut de Déu i també de col·laboradors, com sacerdots, en funcions de vicari, jesuïtes que venien a celebrar l'Eucaristia, i sobretot els PP. Claretians que portaven un grup de matrimonis, i van «arrençar la missa

familiar, es va poder mantenir un bon caliu i fins varem celebrar els 25 anys de la parròquia amb molt de goig i entusiasme.

I què direm de l'experiència de la Mare de Déu del Port i Sant Bartomeu a la zona Franca? Mai havia estat en un barri marginal. I per això hi anava contracor, però no hi vaig anar sol. Hi venia també un company de curs, el Josep Hortet. Hi havia gent molt maca, que m'hi van fer trobar molt a gust ben aviat i vam fer molta feina..

Finalment a Abrera. Els primers temps van ser bonics, tot i les dificultats de la casa, de la novetat, i de l'edat. Tenia ja 56 anys. Hi havia un bon grup de confirmació, molts catequistes, i catequistes joves. Molts nens a la catequesi, i molta gent a l'església. Fins s'havia fet el projecte d'una església nova. Però han passat ja 16 i la fe ha anat baixant, sobretot entre els joves. I últimament m'han confiat una nova parròquia: Santa Maria de Vilalba. També d'Abrera. Es molt petita, 20 persones en total que participen a l'Eucaristia, però som una petita família

I ara què?. A totes les parelles que venen a celebrar els 50 anys de matrimoni, els dic sempre que ara és l'hora de viure més que mai la virtut de l'esperança, aquesta virtut, que ens fa anticipar i viure amb il·lusió la promesa de Déu del seu goig. Es l'hora, doncs de viure l'esperança, i que Déu hi faci més que nosaltres.

I un cinquè aspecte és la mateixa vida variant i canviant, dels diferents

llocs on he estat: des de vicari de Sant Boi, fins a l'Hospital Militar, i des de rector d'un poblet com Papiol a rector d'una gran parròquia de Barcelona, els Dolors de Sants, i des de l'experiència d'equip amb l'Hortet al Port fins a la soledat d'un barri nou com Abrera.

El que més por em fa en aquesta celebració dels 50 anys, és que siguin els homes a qui serveixo, els qui manifestin el seu agraïment. El meu desig de que la celebració sigui només per donar gràcies a Déu

Recordo i amb molta il·lusió aquella convivència i germanor de sacerdots recent estrenats, i de persones que com Mn. Giralt, ens van ajudar al donar els primers passos. I com els dissabtes i diumenges anàvem a fer les primeres experiències a les parròquies. A mi concretament a la parròquia de Sant Pacià de Sant Andreu de Palomar. Allà hi havia de rector M. Llätzer Torà i de vicari Mn. Ballarin. Recordo sobretot aquelles llargues estones de confessionari. Era l'any 1960, l'any de la Missió de Barcelona.

El gran avantatge és que era més hospital que militar. Tot i que vaig tenir experiències més militars sobretot d'ajuda a quaters per celebrar l'Eucaristia i confessar.

Va ser una època molt bonica, des de la catequesi, la confirmació, les sortides de joves, l'esplai i les colònies d'estiu, la tómbola, i els grups de joves, fins a la reforma de l'església i la rectoria, però sobretot l'equip de sacerdots que vam formar amb les parròquies de Castellbisbal i Molins de Rei. Em van ajudar molt.

Mn. Jaume Inglavaga, un gran sacerdot, vicaris, els jesuïtes com el P. Font, el P. Xammar, i sobretot els claretians, que des d'un grup de matrimonis, van fer l'experiència d'una missa familiar i van ser un gran puntal de la comunitat.

Però, allò que diuen 'la ciudad no és para mi i així vaig demanar la vida de poble, que va ser Abrera, un poble que coneixia ja des de la infància.

També un grup de reflexió que una vegada al mes feien una jornada de reflexió i pregària. Hi han coses que continuen com el consell de Pastoral i l'assemblea anual, les jornades de reflexió, que han anat madurant, i catequistes fidels realment admirables, que van continuant, però l'edat no perdona i el temps de fredor religiosa es van notant també a la nostra església.

Xavier Blanco i Castro

*Naixement: 1970   Ordenació: 2005   Lloc: Montornès V.
Terrassa*

Les motivacions que perduren en la meua decisió pel sacerdoti.

Crec que primer de tot hauria de fer un repàs de les meves motivacions en entrar al Seminari i començar aquest camí que avui dia continua en l'exercici del ministeri presbiteral:

Com a gran motivació només en puc citar una: Jesucrist. Així de clar. El meu procés vocacional que durà anys, em va portar a sentir una crida del Crist, a servir-lo a Ell i als germans en el ministeri ordenat. Jo m'hi vaig anar resistint fins que em va guanyar amb el seu amor. Ell i només Ell va ser la meua primera i decisiva motivació. I evidentment, Ell continua sent la meua primera motivació en l'exercici del meu ministeri. Malgrat les meves febleses humanes i les febleses de les persones de l'Església, Jesús, –tant debò, sigui així–, crec que és el centre de la meua vida.

Evidentment el Senyor es va servir de moltes mediacions humanes per atreure'm cap a Ell. Primer de tot els meus pares, persones sezzilles, de fe viscuda en la parròquia i de gran constància.

I com no, l'Església. Una església que sempre m'ha acompanyat i que per mi ha pres la cara i la fesomia en gran part de la meua vida a la

parròquia de Santa Eulàlia de Provençana a l'Hospitalet de Llobregat. Una parròquia on vaig descobrir a partir de la meua Confirmació, els grups de joves, l'esplai, el voluntariat, la vida litúrgica etc.

I com no, els mossens que van guiar i acompanyar la comunitat al llarg de molts anys. Ells van ser sempre un gran exemple de lliurament a la tasca confiada, sense que això estalviï les diferències d'opinió o sensibilitat i les limitacions de cadascun.

Avui dia, la vida parroquial em continua sent un estímul.

Tot això ho explico per remarcar la importància que per mi tenen les parròquies dins la vida cristiana ja que arriben a moltes persones que no s'aproparan a l'església per altres vies (pensem en casaments, enterraments, primeres comunions etc.) Sense per això menystenir altres realitats eclesials.

Angoixes o tristeses i goigs i esperances en l'actual exercici del meu ministeri.

Actualment en el desenvolupament del meu ministeri hi ha angoixes i esperances que moltes vegades parteixen d'una mateixa realitat. Enumero les que considero més importants des de l'òptica sempre parcial de la vida parroquial.

– La vida cristiana com a vida d’escolta de la Paraula de Déu, la vida sacramental i la vida de caritat. Penso que en molts cristians avui dia encara es produeix un esquinçament entre aquestes tres dimensions del viure cristià. Massa vegades hem conegut cristians dedicats només a la vida activa de caritat o d’altres que s’acontenten amb “l’anar a missa”. Tants cristians i cristianes els costa pregar amb la Paraula de Déu!

El cristià del segle actual només perdurà en una fe adulta i comunitària si participa de les tres dimensions.

– El laïcat a casa nostra continua sense poder tenir el protagonisme que li escau com a corresponsables de la missió evangelitzadora de l’Església: s’ha reduït el nombre de laics i laiques preparats per tenir responsabilitats. No hi ha hagut el rellleu generacional, de la generació actual dels 30 als 50 anys.

Malgrat això, es detecten petits efectes positius: tornada de matrimonis joves, adults interessats en la fe, joves “despistats” que busquen....

– El presbiterat és una altra font tant d’alegries com de desencisos. Primer de tot vull fer saber la intensa vida pastoral d’una molt bona part dels nostres preveres, que sense massa ajuda i en un temps d’intempèrie estan fent una bona feina com a pastors. Preveres estimats per les comunitats i que donen la seva vida pel Crist i la seva Església.

Com tots sabem, teològicament, la comunió i la fraternitat sacerdotal

neixen de l’ordenació rebuda. Ara bé, aquest fonament teològic cal ser desplegat en una comunió i fraternitat que permeti el treball en comú, assolir objectius comuns i tanmateix que respecti les sensibilitats personals o comunitàries.

Per ser més clar: estic segur que el Senyor no beneeix moltes iniciatives pastorals per falta de comunió.

Després de cinc anys de ministeri ordenat ja només miro de fer una distinció amb els meus germans preveres: els que estan disposats a treballar amb altres i els que no.

També he de reconèixer la sorpresa positiva de trobar-me treballant amb altres preveres de sensibilitat diferent a la meua i que han sabut passar per davant la tasca encomanada.

– Una alegria ha estat enmig d’aquestes dificultats la feina comuna en la pastoral de joves que des de fa 8 anys fem al Vallès Oriental. Una feina difícil, a voltes poc considerada, però que ha estat font d’alegria: joves que s’apropen a Jesucrist i a l’Església i que descobreixen quelcom molt gran enmig de les limitacions humanes.

Joves que maduren i es fan responsables de les realitats on ells han participat com a nens i adolescents.

– Una altra font de neguit és l’organització eclesial. I no em refereixo a l’organització jeràrquica de l’Església. M’explico: de vegades en reunions amb altres mossens em

diuen que l'església no és una empresa. Evidentment això ja ho se. Però tant de bo fos una mica més empresarial en aquests aspectes: aprofitament i cura de les persones; unitat d'acció; no malbaratar esforços; racionalització per atendre parròquies i comunitats; planificació, execució i revisió. D'aquestes mancances provenen moltes de les nostres decepcions.

– Per acabar i ja que he parlat de laics i preveres, fem-ho ara de bisbes. És innegable que hi ha bisbes actuals que tenen un estil molt més pastoral que en altres èpoques, però continuen sent més gestors que no pastors.

Aquesta opinió és abastament compartida per molts preveres i laics, crec que amb raó. La impressió de la realitat que tenim és que no coin-

cideixen moltes vegades els motius de preocupació pastoral entre bisbes, preveres i laics.

I encara diré més, una certa sensació de por entre els bisbes (molt limitats en nombre de capellans) a fer enfadar a ningú o a no marcar una línia clara, en altres paraules, massa preocupats per deixar tothom content (evidentment amb el resultat contrari)

Si es pogués acomplir el meu somni, què desitjaria?

Una església unida i plural; una església jeràrquica i comunional; una església del dogma i de la caritat; una església catalana i universal; una església de la fe i del diàleg; una església orgullosa i humil; una església arrelada i oberta; una església culta i pietosa.

Blai Blanquer i Cutrina

*Naixement: 1935   Ordenació: 1960   Lloc: Sant Cugat
Terrassa*

En aquesta hora foscant

Les clarors del capvespre

Amb els anys que portem a sobre, les clarors del capvespre transformen el paisatge vital. Ara que la boira baixa de la desmemòria es va estenent sobre les planes i els fondals del temps transcorregut, emergeixen –il·luminats amb fascinants reflexos– uns quants cimals. Són els pocs referents que es mantenen fermes en l'horitzó i fan que sapiguem qui som. Fins que l'atzur imposi silenci.

Descalç, des d'aquesta efimera talaia, em proposo lloar el Senyor, Pare de tanta meravella.

Qui és l'home perquè us en recordeu?

Quan considero l'indret i el temps que el Senyor m'ha fet conèixer i en el qual ha disposat que –per un instant– deixés alguna petja, agraeixo que des de petit em fes descobrir la meva insignificança.

Tal com diu el salmista. *“Quan miro el cel, obra de les vostres mans i la lluna i els estels que hi heu posat...”* Davant de la immensitat de la creació de la mateixa història humana *“jo em dic: qui sóc jo perquè un en recordeu?”* *“El món sencer al davant vostre és com la gota de*

rosada que cau a terra a trenc d'alba”

El favor d'aquesta guspira de lucidesa comporta un risc. Entre la immensitat del Creador i la meva insignificança s'hi podia haver instal·lat la por.

Jesús estengué la mà i va agafar-lo

Ben segur que m'hauria perdut en la perplexitat (o m'hauria submergit en el buit existencial) si Nostre Senyor Jesucrist no m'hagués allargat la mà, com una taula de salvació.

La seva amistat primer la vaig respirar a casa, inconscient i refiat. Després em va anar acompanyant, a vegades agradosa i a vegades impertinent. Més tard, quan la primera joventut em va fer creure que estrenava la llibertat, va esdevenir un gran rept.

En aquell moment il·lús, volia prendre la iniciativa d'optar per l'Evangeli i me'n vaig envanir, com qui pensa que farà un favor a Déu.

Malgrat aquest error colossal i la constel·lació d'incoherències que l'acompanyaren, la meva relació amb el Senyor venia marcada per aquella sorprenent confiança seva: *“a vostres us he dit amics...”*

És que el qui és el Verb Creador, per fer-se entendre, abaixa el to, es

fa proper i pren el deix de la llengua dels nostres pares.

El que és Camí, es fa company de fatigues, modera el pas perquè el puguem seguir, ens dóna la mà i ens accelera, avisa del perill, i sempre va al davant: És el Bon Pastor.

Què he de fer Senyor?

Una colla de joves i noies entre disset i divuit anys baixàrem les escales de l'Escola Industrial saltant i abraçant-nos: Havíem aprovat "l'examen d'Estat"!

L'endemà em va caure el món a sobre. Ja no podia demorar la presa de decisions. Em matriculava a la Facultat de Medicina, com em suggeria subtilment el pare? Havia d'arxivar la fascinació pel món de la plàstica i de la faràndula i els amors platònics que se'n seguien, per "tancar-me" a un seminari? Tot "l'apostatolat" que fèiem entorn dels escolapis, no eren una bona alternativa? Potser el Senyor em cridava a donar-me del tot: Però quin crèdit mereixia aquest dubte que m'acompanyava –intermitent– des de la infància?

Com que sóc un cagadubtes, confesso que vaig passar molt mal estiu i el vaig fer passar malament als meus bons pares estranyats que no prengué cap decisió. El meu combat interior es manifestava en un incòmode silenci. En una excursió a Vilanova d'Espoia, vaig parlar amb Mn. Francesc Campreciós que n'era rector i ell –que només em coneixia de referències– em va dir per la directa: "Tu has d'entrar al seminari!".

Estabornit pel que vaig considerar una falta de rigor, se'm va obrir la perspectiva d'un món desconegut: Jo tenia bones amistats als escolapis i en canvi, ni tan sols coneixia el rector de la meva parròquia.

Això que m'hauria hagut de dissuadir, em va atreure estranyament: la intempèrie que endevinava en el capellà diocesà era el que em convenia: el clima que em faria espavillar. L'aventura valia la pena.

Érem a St. Llorenç dels Piteus de vacances amb els pares quan em vaig omplir de coratge i els vaig dir que volia entrar al Seminari. Guardo com un tresor la lacònica resposta del pare: "No facis de capellà, sigues-ne!" i l'eloqüent silenci de la mare que em va abraçar plorosa.

(També he de manifestar que no es van estar de dir-me que els rebentava les vacances!)

Seminari Conciliar de Barcelona

El rector de la parròquia, també contra tot rigor, va fer un gran acompanyament: rector del Seminari, sastre i corre-cuita a vestir sotana per anar al primer Rosari a la capella. Es deia en castellà i la Missa en llatí com a tot arreu però d'esquena al poble: (On m'he ficat?) Amb Mn. Sotorra investigàvem els passadissos quan ens perdiem per la casa.

Però de seguida van començar les sorpreses. Això no era tancar-se. Aquí vaig trobar gent molt més oberta i espavilada que la majoria dels amics que havia tingut abans. Tot era

sobri i pobre (fins i tot la docència, tret de notables excepcions) però mai no he rigut tant amb alegria de tan bona llei com aquells anys. Els amics d'aquesta etapa han estat determinants. Algunes entrevistes –poques– il·luminadores. Els silencis atents dels que em feren l'obsequi d'escoltar-me. L'acció litúrgica i les activitats culturals i evangelitzadores han marcat un estil per a sempre.

Mn. Felip Casañas deia que el que ho movia tot era la fe. Però el que no es pot posar en dubte és que anàvem de bona fe. Deo gratias!

No m'heu escollit pas vosaltres a mi

Per fer-me fer l'aprenentatge de la maduresa, el Bon Pastor m'esperava al revolt dels contratemps. Havia de reemplaçar l'imaginari egocèntric, pel convenciment que la fe i la vocació –com la mateixa vida– són un do i no pas no una simple opció humana.

L'experiència d'aquesta veritat només es fa en la nit, en el dolor, en la inseguretat i a la intempèrie. Llavors vaig començar a valorar la fe d'Abraham sortint del seu poble i de la casa del seu pare per anar a un destí desconegut.

La feblesa que s'experimenta en les hores de prova, posa de relleu el valor de l'amistat fidel i immerescuda de Nostre Senyor Jesucrist que és persistent i t'assetja fins i tot quan –pobre pecador– vols esquivar-la. Tan atraient com severa. No hi ha paraules per explicar-la. Així la bellesa lírica del primer projecte, esdevingué grandiosa i arriscada.

Sóc jo qui us he escollit

Enmig de la tempesta, sempre resplendia la claror de la seva mirada que deia, sense dir-ho: *Tu, segueix-me. Vine amb mi.*

I més tard –força més tard– m'ho fa fer saber valent-se de la veu de la mediació eclesial (necessàriament tèrbola i confusa com tota cosa humana).

Va ser al convictori, on també vaig allargar l'estada a aixopluc de la bonhomia del pare Giralt. Un dia, finalment, em va cridar per dir-me amb tota solemnitat: “Seràs sacerdot de Crist i de l'Església. I va insistir amb la seva veu més greu: “i de l'Església”. Confesso que en aquell moment la remarca pedagògica d'aquest bon observador em va passar bastant per alt.

L'ordenació va ser peculiar per a aquell temps: un diaca sol, a la paròquia de la Puríssima de Sabadell. El Bisbe Gregori va posar veu a la crida del Senyor: “*Que Nostre Senyor Jesucrist sigui sempre en tu*” I després el Bisbe em va exhortar (Tal com ja m'havia dit el meu pare però en llatí, naturalment): “*Pensa sempre el que faràs, reproduïx en tu el que commemoraràs, i conforma la teva vida al misteri de la creu del Senyor*”.

Si m'estimes, pastura

Havia escoltat mil vegades la paràbola de la vinya, la del cep i els sarments, la del ramat i el pastor, la del cos humà, la de la xarxa tirada al mar... Havia après a pregar en plural

el Parenostre... però, potser perquè m'agradava anar per lliure, em va costar de madurar fins fer meva la lliçó del P. Giralt. I tan clar que ho deia el Bisbe: "*Que N. S. Jesucrist sigui sempre en tu perquè santifiquis el poble cristià*"

El plural de Jesús, intencionat, crida a una amistat que dinamitza per al servei: "*Si m'estimes, pastura*"

El mateix dia de l'ordenació, diumenge 14 de gener del 62, el pare Giralt –que estava al corrent de tot el Bisbat– em va dir que ja m'esperaven a St. Celoni perquè s'havia mort repentinament Mn. Joan Méndez, el vicari. Aquella mateixa tarda vàrem acomiadar al port de Barcelona els companys que marxaven a Amèrica. Jo no havia estat mai a St. Celoni, a l'altre Vallès, però ells arriscaven molt més a l'altre continent. Va ser un capvespre fred i ardorós a l'hora.

No vulgueu que us diguin mestre

A partir d'aquest moment, el destí –la missió– pren la fesomia del poble on ets enviat. El ministeri és una amistat dinàmica en doble direcció: "*si m'estimes, pastura*". Val més tard que mai per descobrir que la mirada compassiva de Jesús s'adreça a les multituds malmenades i desesperançades: Tots som el seu poble. La seva Església: un poble de germans des de la Pasqua quan: "*el meu Pare és també el vostre Pare i el meu Déu és també el vostre Déu*".

Per bé que vestíssim sotana, per nosaltres, ser sacerdot de Crist i de l'Església no volia ser tant formar

part d'una classe, com estimar el que Jesús estima. I tal com Ell estima.

A Caldes de Montbui, a St. Celoni, a Montalegre (del maig del 68 a la "descomunió" eclesial) al silenci de Santa Maria de Rubí, a St. Esteve de Granollers i a St. Cugat del Vallès he descobert que més que les teories –que n'hem sentit de tots colors– la millor experiència de germanor és comprovar que el poble fidel –vivificat per l'Esperit del Bon Pastor– va modelant la personalitat del prevere: De centenars de germans i germanes he rebut en tots aquests anys moltíssimes lliçons, una infinitat de testimonis que han constituït un gran regal, un suport valuósíssim, una extensa família.

Construir l'Església com a família

És impossible fer justícia a tots els que el Senyor ens ha posat al costat per modelar-nos: En l'anunci explícit de la Paraula de vida; en les moltes trobades d'animació i de catequesi; en tota mena de diàlegs; en els projectes joiosos amb infants i joves; en els treballs per donar suport a una major justícia; en l'exercici de la tendresa a l'hora d'acompanyar els marginats i els moltíssim pobres que ens han obert els ulls.

Al costat dels malalts i quan hem tancat els ulls als que han arribat a port, sobretot els pares i els moltíssims amics que han passat al davant.

I com a fil conductor d'aquest gran servei, en tots els colors de la gràcia de Nostre Senyor Jesucrist

que a cada Sagrament vol servir-se d'aquest servent sense cap mèrit. Ell és qui ha creat la meravella d'aquesta fraternitat.

Per això, en sentir-me tant en-deutat amb el Senyor i amb els seus fidels testimonis, tinc el goig de tenir-los molt presents quan en la Missa puc dir: “us presentem aquesta ofrena nosaltres, els vostres ministres i tota la vostra família...”

Vós ho sabeu tot

El qui diu *Jo sóc la llum del món*, resplendeix tant, que ha estat capaç de travessar la opacitat de la meua incoherència. Amb una paciència sense límit, m'ha afavorit amb el perdó a mi que –després de parlar-ne durant tants anys– ni tan sols he posat els peus a la platja de l'oceà de l'Evangelí.

És ben bé que “*es manté fidel ni que nosaltres siguem infidels, perquè no pot negar-se ell mateix*”.

Em sento personalment al·ludit quan fa el retret a Pere: “*Pere m'estimes?*” però no tres vegades com a ell, sinó setanta vegades set.

Per això em trasbalsa tant veure'm entre aquells a qui coneix bé i malgrat tot, els diu: “*Vosaltres sou els meus testimonis*”

Les anècdotes per a la sobretaula

Aquests són alguns dels cims més alts que resplendeixen en aquesta hora foscant. La resta, són anècdotes que a mi de moment m'ajuden a saber qui sóc i a concretar l'acció de gràcies, però segurament no interessen ni als meus bondadosos amics. Per bé que ells hagin estat determinants en el meu itinerari.

Emili Bohigas i Vidal

Naixement: 1929   Ordenació: 1954   Lloc: Girona

El Concili Vaticà II no un punt d'arribada, sinó un punt de partida.

Més d'una vegada m'he fet aquesta pregunta: Què hauria sigut la meua vida sense la fe i per suposat sense el sacerdoci? La resposta me la faig jo mateix; hauria sigut, i ho ressalto, molt diferent. La fe ve de lluny, no me la va pas donar el seminari, la vaig mamar a la família. El testimoniatge de vida cristiana dels meus pares i germans ha estat sempre un referent, un far lluminós, que ha guiat i ha marcat la meua existència, la meua manera de ser i de fer. N'estic content i en dono gràcies a Déu.

Als catorze anys vaig entrar al seminari. Eren els anys difícils de la postguerra. Acabats els estudis primaris vaig aprofitar la primera oferta engrescadora que em van presentar: anar al seminari. El teló de fons era ser capellà, els camins que hi portaven eren marcats per la disciplina i les ciències humanístiques, filosòfiques i teològiques pròpies d'aquells temps. Els seminaris venien a ser les Universitats dels pobres. No tothom tenia accés a les poques Universitats Civils que hi havien. A distància, i fent-ne una valoració, la docència exercida en el Seminari en aquell temps era un xic deficient, però, era la que hi havia.

Als vint-i-cinc anys i un dia vaig ser ordenat capellà, ara fa cinquanta

sis anys. No cal dir que els canvis –materials, econòmics, socials, culturals, espirituals...i afegiu-hi tot el que vulgueu– de llavors fins ara són extremadament ingents! Després d'uns anys de vicari vaig ser enviat a dues parròquies de la Garrotxa, cada una no passava de quatre cents habitants. La primera d'elles, en el veïnatge, no hi havia ni electricitat, ni aigua, ni telèfon, ni a penes carretera. És allí on vaig descobrir les persones i els seus valors humans i cristians. El cor jove demanava un canvi. No es podia edificar un poble, una església, una comunitat només damunt les cendres d'un passat. Calia una renovació.

El papa Joan XXIII va facilitar aquest renovellament. Un núvol d'aire fresc i esperançat removia el nostre esperit. Vam seguir amb interès i entusiasme els passos del Vaticà II. Saber encertar el rol del capellà, en un món canviant, era difícil i engrescador alhora. L'Església, zelosa de la seva missió, s'unia als anhels i a les inquietuds del poble de Déu. Era i és la seva feina.

Van seguir nomenaments com a rector d'altres parròquies més grans. En elles, amb els diferents grups i activitats, ens proposàvem dur a terme els tres vessants específics de la pastoral: l'evangelització, catequesi i exercici de la caritat. Resultats?... Que Déu hi faci més que nosaltres!

Aviat farà sis anys que estic jubilat. Em mantinc en una pau tranquil·la i coratjosa.

M'apunto al pensament i al bon criteri de Pau VI manifestat al cardenal Pizzardo l'any 1966: "La missió del Concili Vaticà II no ha

quedat acomplerta i acabada un cop promulgats els Decrets, perquè aquests Decrets, com ensenya la història dels Concilis, han de ser considerats com un punt de partida, més que no pas com una meta ja assolida."

Xavier Casas i Ros

Naixement: 1929   Ordenació: 1954   Lloc: Barcelona

Se m'ha demanat la col·laboració, i després de pensar-hi, m'ha semblat que no podia pas negar-m'hi. I això no pas perquè pensí que la meua aportació pugui ser important, sinó perquè sento el deure de ser agraït a tant de Do rebut, després de tants anys de ministeri de prevere diocesà i ara ja de jubilat.

Crec que tinc de començar per la meua família i pel lloc on vaig néixer. Els meus pares vivien a Ordal, l'últim poblet de l'alt Penedès, i aquí és on vaig néixer. La meua família era molt senzilla. El meu pare treballador de la vinya i del bosc, i la mare mestressa de casa, cuidant dels fills i de les feines de la casa. Però això sí, tant l'ambient que es respirava al poble com sobretot a la família era del tot cristià. Només cal dir que l'any 1932 (aleshores jo tenia tres anys) dels 450 habitants del poble, entre capellans, religiosos, religioses, seminaristes eren 34. Tot fa pensar que la presència del primer prevere, d'aleshores tinència de St. Esteve d'Ordal, Mn. Isidre Solsona, sacerdot intel·ligent, senzill, després i bon pastor, va deixar una bona petjada.

A casa un oncle i un germà de la mare eren preveres diocesans i dos germans meus, en Josep, el més gran, i en Joan, un dels mitjans, eren seminaristes. I del poble també eren seminaristes aleshores, Josep Pi, Règul Casas i Modest Vendrell. Així

no és d'estranyar que ja de menut sentís també ganes d'entrar al seminari. I això es realitza el 29 de setembre del 1940 quan ingreso a la Conreria. M'agradaria, però, dir, que cada dia penso més, que em devia marcar molt el fet que a la nit del 28 al 29 de setembre del 1936, en la guerra entre germans, matessin al meu germà Josep, seminarista de primer de teologia, de 20 anys, junt amb un cosí carmelita, profès simple, de 23 anys.

Seminari

Del temps de Seminari tant el pasat a la Conreria com al carrer Diputació, 231 (anys dels 1940 al 1955), sobretot voldria remarcar les coses bones. Encara que de mancances també n'hi van haver i força. Però tot ha canviat tant des d'aleshores fins avui, que almenys a mi se'm fa molt difícil poder fer comparances. Cert que era força deficient la formació d'humanitats, filosòfica, teològica, bíblica, del coneixement de la cultura de la nostra terra catalana....., com també l'enfocament de l'espí-ritualitat d'aleshores.....etc. Però, sobretot en aquest últim tema de l'espiritualitat, penso que, almenys a mi personalment em van mostrar un futur esperançador, preveres com els Mns. Ricard Penina, Pere Tarrés (ara ja beatificat), Pere Llumà.... etc, que eren confessors del seminari.

Però, amb tot, el meu pas pel Seminari sempre l'he valorat molt positivament.

Vida Parroquial – Sitges (dos anys)

Sóc ordenat prevere el cinc de desembre del 1954 (any sant marià). Acabat el curs al seminari, el meu primer destí com a prevere és de vicari a la parròquia de Sant Bartomeu i Sta. Tecla de Sitges. Recordo sempre amb molt de goig els meus primers passos de servei a l'església de la diòcesi. Sí, vull remarcar-ho, sempre he pensat i ho penso encara, que el meu lloc era ser prevere diocesà. Sitges era aleshores una parròquia amb molta vida i per tant no podies adormir-te i calia estar sempre apunt. Vida sacramental molt intensa: Baptismes individuals i en llatí cada diumenge; força nens de catequesi de preparació per la primera comunió; moltes hores al confessionari; força matrimonis, sobretot al Santuari del Vinyet, visita als malalts; enterraments amb 3, 5, 7.... preveres, en processó pel carrer i acompanyant-los fins al cementiri, força persones a l'Eucaristia cada dia i sobretot les misses del diumenge amb l'església plena. Però encara d'esquena al poble i anant a combregar a la capella del Santíssim.

Els preveres només ens trobàvem dos o tres cops a l'any per parlar del "Cas de Moral", que rebia l'arxiprest. Però també recordo que sovint ens trobàvem ja, els vicaris de St. Pere de Ribes, els de St. Antoni Abat i de la Immaculada de Vilanova i La Geltrú i un servidor de Sitges.

També el tracte amb les persones que passaven pel despatx, i sobretot com a vicari amb el joves i noies. Eren molt concurregudes de joventut les vetlles sabatines que es feien cada setmana. Encara, però, no hi havia acció catòlica especialitzada, tot i que ja s'endevinava que era necessària. Mn. Joan Batlles ja havia anat a Mallorca a participar en cursats de cristiandat, que ben aviat s'adaptarien a Barcelona i a Catalunya. És per això que recordo molt bé la presència a Sitges dels Mns. Josep Bardés i Francesc Vergés Vives, i també dels laics Josep Rosell i Jordi Pujol, per parlar i engrescar a la joventut. Tot plegat una experiència molt rica per recordar de Sitges.

Sant Josep i Santa Mònica (un any i mig)

De sobte i d'una manera sorprenent el Sr. Rector de Sitges, rep una carta del Bisbat un dimarts d'octubre del 1957, em crida el mateix dia per comunicar-me de part del Bisbat, que ha rebut el meu nomenament de vicari de Sant Josep i Sta. Mònica de Barcelona, i que el proper dissabte ja hi tenia de ser. I així va ser. Però això es considerava normal aleshores.

Aquest canvi va ser radical i força dur. D'una parròquia amb força vida, em trobo en una altra d'un ambient molt diferent i on calia obrir nous camins d'evangelització. La vida sacramental i de culte, molt pobre i alhora el lloc de les celebracions era una sala molt senzilla i de cabuda d'unes 100 persones. El que m'ocupava més temps era estar quatre hores diàries al despatx parroquial, atenent a per-

sones, però, sobretot escrivint al llibre parroquials les inscripcions de Baptismes, casaments, defuncions i buscant preveres per enterraments i funerals. També visitant algunes famílies i malalts i intentant fer sorgir algun grup de joves, que no va ser gens fàcil. Amb tot crec que tinc de donar gràcies a Déu pel temps passat a aquesta parròquia, perquè em va ajudar a descobrir nous camps que desconeixia i que certament valia i val la pena fer-hi present el missatge i la Persona de Jesucrist.

Lliçà d'Amunt (8 anys)

Pel juny del 1959 sóc destinat a Lliçà d'Amunt, poble aleshores sobretot rural i ramader d'uns 1.200 habitants. (Ara es parla de 14.000). Sucedo a Mn. Ramon Buixarrais Ventura, perquè ell havia demanat poder anar a Calama –Antofagasta– Xile. Després en retornar serà bisbe de Zamora i també de Màlaga. Va deixar molt bona petjada a Lliçà i jo puc recollir-ne els fruits. Els anys 1960 és un poble, tot i que amb nuclis força separats els uns dels altres i masies molt escampades, totes les famílies es coneixen, s'ajuden força i es senten poble. És també, d'un ambient general molt cristià, amb un 60% de noies i dones i un 40% de joves i homes que venen a l'eucaristia cada diumenge. Per tant és un lloc molt engrescador per un prevere de 29 anys. Pots entrar fàcilment en tracte amb les famílies i conèixer les persones pel seu nom. El prevere almenys dos cops l'any, passava per totes les cases: pel “salpàs” i per la “col·lecta de l'olí”; i també és feia “el cantar”. Alguns joves i noies havien ja participat en cursets

de cristiandat, adaptats a Catalunya per l'equip de preveres i laics, animats per Mn. Joan Batlles i altres. Encoratjats per unes conferències que fa el canonge Boulart a Barcelona, s'inicia la Pastoral de Conjunt. Cada vegada són més freqüents les reunions de consiliaris de joventut, que al Vallés quasi sempre presideix Mn. Joan Batlles. Néix la J.A.C. amb força grups a diferents pobles de la comarca. Es fan Jornades comarcals de joventut a Granollers, a la Garriga, etc amb molta participació, que donen: força, llum, vida, del missatge i Persona de Jesús, pels carrers de pobles i viles grans. Ben aviat neixerà també el Moviment Familiar de pobles i comarques, com a fruit de Setmanes familiars amb molt de contingut. Després s'esdevé també per aquell any, l'esdeveniment del Concili Vaticà II, que sens dubte va ser i és encara, el punt culminant de l'església dels nostres temps. Va ser també aquells anys que vaig conèixer la Unió Sacerdotal i entro a formar-ne part. Certament que no tot van ser flors i violes.

Però, per tot el que vaig viure i acabo de recordar, els 8 anys passats a Lliçà d'Amunt, em van deixar una fonda petjada per seguir amb més delit i ganes el meu ministeri de prevere.

I va ser també aleshores que em vaig posar malalt i durant dos anys no vaig poguer exercir de prevere. Els designis del Senyor són insondables!

Parròquia de Sant Pacià (39 anys)

A finals del 1968 estic recuperant-me d'una llarga malaltia, a l'hostat-

geria de les monges benedictines del carrer Anglí. Pel desembre d'aquell mateix any hi ha relleu de rector a la parròquia de Sant Pacià. Mn. Joan Baguer Bonamusa n'és el nou rector. Ell em conèix prou i sap molt bé la meva situació personal de prevere malaltís. Em demana si vull anar a col·laborar amb ell com a vicari; i a finals del mateix mes de desembre ja m'incorporo a St. Pacià. Amb moltes limitacions comença per a mi una etapa nova de prevere.

Mn. Joan Baguer dóna un impuls nou i engrescador a la parròquia, seguint amb forta embranzida l'esperit del Concili Vaticà II. Ell coneixia força la parròquia i també moltes de les famílies en tenien molt bon record de quan n'havia estat vicari. A la parròquia hi ha persones i famílies de molta vàlua tant a nivell humà com també cristià i Mn. Joan Baguer sap donar-hi entusiasme i esperança. Passats tres anys, Mn. Joan Baguer és destinat prior del Sant Esperit de Terrassa i el succeeix durant quatre anys com a rector Mn. Francesc Sardà, procurant mantenir el mateix estil.

Després de set anys de vicari i ja força recuperat de la salut, prenc el relleu de Mn. Francesc Sardà com a rector de St. Pacià. El clima que s'havia creat al voltant de la parròquia era força encoratjador.

Tinc molt present intentar crear una comunitat de fe adulta.

Les celebracions de l'Eucaristia i dels altres sagraments força preparades i viscudes. Força participació de joves i noies. Es van crear grups

de Catequesi d'adults. La catequesi de preparació d'infants per la primera comunió també pren un nou estil i es fa amb grups de 7 o 8 infants amb una catequista, i amb més col·laboració dels pares. En aquells anys hi assisteixen cada any uns 120 infants. I després de la celebració de la primera comunió força nens(es) segueixen fins als 12 i 13 anys. En celebrar el Sagrament de la confirmació abans de la comunió, tots es confirmaven. Més endavant en retardar-la als 14 anys, són encara força els adolescents que s'hi preparen i el reben (de 50 a 60), però a poc a poc va minvant aquest nombre.

Neix també la J.O.B.A.C a l'arxiprestat de Sant Andreu de Palomar que junt amb la J.O.C i altres grups parroquials de joves, és poden fer accions conjuntes que són expressió de joia i entusiasme que dona la fe en el seguiment de Jesucrist. L'any de la campanya "Junts Fem Camí", es va cloure amb una celebració, presidida pel cardenal Narcís Jubany, amb l'església de St. Andreu de Palomar plena del tot de joventut.

Cap als anys 80, comença també a St. Pacià el Grup de Vida Creixent (per persones des dels 60 anys) i se n'inscriuen fins a 80, que a poc a poc per l'edat ens van deixant per emprendre el Gran Camí, però que fins avui continua encara amb força vitalitat.

El sentit social d'atenció als més necessitats, immigrants, marginats, sempre s'ha tingut molt present, fins que sortosament ha cristal·litzat: 1) En lloc d'acollida i d'orientació; 2) en

ajuda d'aliments a famílies necessitades, que dia a dia ha anat i va creixent; 3) recollida de roba i rober.

Durant aquests anys la parròquia de sant Pacià va tenir també el testimoni i ajut de bastans seminaristes en etapa diaconal, i cinc d'ells van ser ordenats diaques i preveres a la mateixa parròquia. Essent rector Mn. Francesc Sardà, els Mns. Xavier Aroztegui i Josep Mª Jubany. Després també els Mns. Florentí Pino, Miquel Planas i Rafa Miguez. Van ser celebracions viscudes amb força intensitat per tota la comunitat.

Activitats per al temps de lleure

Existeixen de molt anys abans, l'agrupament escolta Sant Lluís i el de Sta. Madrona que es mantenen fins a finals dels anys 70, deixant una fonda petjada en molts nois i noies. Molts d'ells que son ja persones adultes, encara és troben en diades força assenyalades per tots ells. Eren agrupaments de signe cristià molt marcat.

El mes d'octubre del 1969 neix l'Esplai Sant Pacià i s'apunten prop d'un 100 nens(nes) i adolescents; nombre que augmentarà en anys propers fins arribar prop dels 250, amb uns 40 monitors(res). En els seus inicis el seu ideari és clarament cristià i els monitors(res) que el porten ho tenen molt clar. Més endavant i haurà els seus alts i baixos. Els seus consiliaris, sempre han estat els vicaris, com els Mns. Josep Jubany (quasi 20 a.), Homer Val, Rafa Miguez..., que han estat puntals fermes, sobretot en moments difícils

Canvis importants viscuts

Penso que fàcilment es poden endevinar després d'aquest recorregut per llocs i parròquies força diferents. Als primers anys i llocs de ministeri de prevere, remarcaria sobretot:

- a) Formació molt precària de petit, al poble natal i força també al seminari.
- b) Preparats més per una pastoral sacramental, de servei a les parròquies i de conservació.
- c) Mancats d'una visió de futur i d'una pastoral més de missió i evangelitzadora.
- d) Esperar que vinguin a la parròquia, més que sortir a l'encontre de les persones...
- e) La Junta d'Obres (els Obrers).

Més endavant i ja des de Lliçà d'Amunt:

- Descoberta de la Pastoral de conjunt.
- Trobades molt sovintejades de consiliaris de joventut.
- Més valoració del treball arxiprestal i de Sectors Pastorals.
- Naixement dels moviments especialitzats.
- Grans canvis demogràfics, culturals. Molta immigració. Fronteres obertes...

Moment culminant de l'Església: CONCILI VÀTICA II

- Finestres obertes a l'aire nou del vent de l'Esperit.

- Reforma Litúrgica. “*Fons et culmen*”. Eucaristia i Sagrament. Centre de Pastoral Litúrgica.
- Tots som Poble de Déu. Més participació, acció i testimoni del laïcat.
- Trobades conjuntes de jove-
nut, assemblees parroquials
- Naixement del Consells parro-
quials i arxiprestals.
- Importància dels Vicaris Epis-
copals.
- Es fa del tot necessària la For-
mació Permanent.
- Centre d'Estudis Pastoral; Fa-
cultats de Teologia de St. Pacià
(diòcesi) i St. Francesc de Borja
(jesuïtes). Més tard unificades
per la Facultat de Teologia de
Catalunya.

Conviccions Profundes

- 1- El Missatge i la Persona de Je-
sucrist, Eucaristia i Sagra-
ments, Centre de la meva vida
personal i pastoral
- 2- Intentar formar una comunitat
de Fe Adulta.

- 3- Vetllar perquè tots els grups de
la comunitat i responsables
d'altres activitats... etc. fomen-
tin una vida espiritual encarna-
da, la valoració en la partici-
pació del sagraments, per aju-
dar al creixement de la fe.
- 4- Buscar i facilitar la participació
i responsabilitat del laicat a les
activitats de la comunitat.
- 5- Una comunitat acollidora i ober-
ta, sense excloure ningú i que
pugui donar testimoni de l'es-
perança que ens ve del Missatge
i de la Persona de Jesucrist.

Per acabar:

Agraïment sincer al Senyor pel Do del ministeri de prevere diocesà que tant m'ha omplert sempre. I ara com a prevere jubilat, procuro col·laborar en tot el que puc en el mateix ministeri a diferents parròquies. I cada dia que passa em sembla endevinar amb més claredat, que la crida del Senyor a ser prevere és fruit del martiri del meu germà Josep, ara ja beatificat. Espero que per la seva intercessió, el Senyor m'ajudi a anar donant la vida que em quedi, al servei de l'Església de Jesucrist.

Albert Domingo i Roig

Naixement: 1927   Ordenació: 1953   Lloc: Sant Feliu de Llobregat

*«Ni que visquéssim setanta anys,
i els més forts fins als vuitanta,
al capdavall, són de fatigues inútils,
s'escolen de pressa, i ens n'anem volant»*

(Salm 89, de «Laudes», dilluns. IV).

Els 83 anys de la meva arribada en aquest món, fets aquest mes de març, es fan sentir i et limiten, però, en el temps que em queda, només Déu ho sap, busco estones per llegir i fer pregària.

Per la meva part, he arribat a la conclusió que el millor que puc fer és viure la meva fe i estar sempre a punt de fer qualsevol favor i cultivar la qualitat humana i cristiana de les meves relacions personals.

Fa més de 56 anys que el bisbe Gregori Modrego em va ordenar al servei de l'Església de Barcelona.

El meu ministeri ha estat dedicat fonamentalment a la vida parroquial. He estat vicari de tres parròquies: St. Joan de Viladecans, St. Francesc d'Assís del Poblenou de Barcelona, i St. Miquel dels Sants, al barri de Gràcia. Enmig d'aquestes dues, durant dos anys, vaig fer la «mili» com a capellà castrense.

He estat rector de dues parròquies: Sta. Maria de Montcada i St. Bernat Calbó de Poblenou de Bar-

celona. Reconec que l'acompanyament en la fe de la gent, l'amistat i la relació personal amb les famílies, el testimoni i l'anunci de l'evangeli de Jesús han donat sentit a la meva vida.

Amb tot, he viscut realitats humanes molt diverses des del nacional-catolicisme dels anys 50-70, fins a la laïcitat dels postmoderns d'avui dia. Davant de tot això, una pregunta m'he fet: Val la pena fer de capellà?... Senzillament i amb humilitat m'he respost que Sí, encara que, només des de la fe i des de la claror i de la fosca de la fe, i perquè Déu ajuda la nostra feblesa.

El que em produeix una satisfacció molt gran és l'haver-me esforçat sempre per ser fidel al Concili Vaticà II. Així, en els primers anys de portar a terme l'aplicació del Concili, amb dos preveres més de l'Arxiprestat de Montcada Reixac vàrem fer i viure l'"experiència, al llarg de quasi tres anys, de compartir la nostra economia personal. Ens va ser molt positiva, estrenyent així els

llaços d'amistat presbiteral, fins que un d'ells va ser traslladat.

Finalment, després de viure sol, durant quatre anys, arrel de la mort de la meva mare (A.C.S.), em vàren enviar al Poblenu de Barcelona, on vaig tenir la sort de ser acceptat com a nou membre de l'equip sacerdotal.

Crec que tots els preveres hauriem de viure en «equip» per ajudar-nos en l'amistat sacerdotal. Aquesta experiència no té preu, perquè és un do que ens fa un bé, a uns i altres, tan personalment com comunitàriament i de retruc a tot el Poble de Déu de qui en som servidors.

Als 65 anys, vaig jubilar-me i des d'aleshores estic adscrit a les paròquies de Vilafranca del Penedès i sóc un membre més de «l'equip» sacerdotal.

I, amb el «Déu sobre tot» que sovint dic i repeteixo, dono gràcies al Senyor, perquè m'ha concedit d'estimar i de servir l'Església en aquest temps de renovació i d'una nova evangelització, i de treballar per la unitat del seu poble i per la pau del món, fidel amb la dita aquella de que, «mentre no es demostri el contrari, tothom és bona persona».

Domingo Escuder i Giner

Naixement: 1941   Ordenació: 1965   Lloc: Roquetes.

Tortosa

La Caritat Pastoral

Són ja quaranta cinc anys pasturant els ramats que se m'han encomanat. He viscut, suposo que com tots, experiències joioses i gratificants i també altres en les que he pensat que la meua intuïció pastoral i el que havia programat amb tota il·lusió era una opció equivocada, no havia encertat en la seva realització o, senzillament, no havia interessat. És a dir he experimentat dies de cel clar i sol brillant i altres de temps boirós, nit fosca i un cert regust de fracàs que, de moment, deixava sense sentit la meua vida de pastor. En aquest moment de la meua vida sacerdotal, d'entre totes les gràcies rebudes, no és la més petita el fet de no haver llançat mai la tovallola i haver rebut sempre força i decisió per tornar a començar, almenys fins ara.

Contestant el guió que se m'ha suggerit, puc dir que hi ha una motivació que ha perdurat al llarg dels anys: el convenciment, la il·lusió i l'esforç per intentar –sols Déu sap en quina mesura aconseguit– de ser la imatge viva del Crist Pastor.

Penso que l'espiritualitat del prevere és l'estil de vida configurat per la pròpia identitat. I el prevere és aquell cristià que, pel sagrament de l'Orde, ha quedat configurat a Crist Cap i Pastor de l'Església. A *Pasto-*

res dabo vobis, Joan Pau II va optar, ja des del mateix títol, per la imatge simbòlica del pastor com la més adequada per descriure la identitat del prevere. Parafraçant Jn 10, 11, el prevere està cridat a fer-se epifania i transparència del Bon Pastor que dóna la vida per les ovelles.

I aquí entra la caritat pastoral. La caritat pastoral no neix de la simpatia personal, de la capacitat de treball o del sentiment afectiu del prevere envers els membres de la seva comunitat sinó del seu sentit del deure, és a dir de la caritat pastoral de Crist a qui representa. Quan el rector d'una parròquia estima i treballa per la comunitat que li ha estat encomanada, està actualitzant l'amor de Crist a l'Església. Crec que la caritat pastoral és el resum de l'existència espiritual del prevere. Penso que la santedat del prevere depèn, a més de la vida de pregària, de com exerceix el seu ministeri, és a dir com celebra la Missa, prepara l'homilia, la catequesi i les reunions dels grups de formació, com atén els feligresos en el despatx parroquial, visita els malalts, intenta posar pau o demana diners per reparar la teulada de l'església. La nostra espiritualitat és eminentment pràctica.

Quan totes aquestes activitats són motiu de llum, consolació interior i realització personal, malgrat

els moments més o menys ingrats que de vegades apareixen, és bon senyal, anem pel bon camí. Quan són causa continuada d'una amargura enquistada, d'una angoixa constant, manifest estat de nervis o simplement cansament i sentiment de frustració, alguna cosa no funciona en la nostra vida de pastors.

La caritat pastoral és el principi unificador de les diverses tasques i activitats del ministre ordenat. El prevere unificat, a més de ser transparència del Bon Pastor i del dinamisme pastoral i espiritual que això suposa, irradiarà sempre pau, harmonia i serenitat que tanta falta fan al nostre món, també a les nostres comunitats. És veritat que la nostra vida, de vegades semblarà un caos, però pot ser un caos travessat pel goig de la unitat.

La caritat pastoral implica o exigeix, per part del pastor, un esforç per tal que els feligresos el sentin proper, crear en la comunitat un estil de família, donar personalment el capital afectiu que tots portem dintre. Som pastors, no dirigents o líders polítics. Som uns servents que ofereixen la comprensió, compassió i proximitat de la misericòrdia de Déu. Hem d'escoltar molt. I no sempre seran necessaris programes altisonants i gestos teatrals. Som servidors i el servei és una de les actituds que la gent espera de nosaltres, evidentment sense oblidar les altres funcions ja que som representats de Crist en l'Església i la nostra missió procedeix d'una consagració i no sols d'una tasca a realitzar.

Caritat pastoral suposa arrelament, no donar la sensació de provisionalitat, d'estar de pas, de *ja ho farà el que vingui*. I suposa també il·lusió, però sense forjar expectatives edificades sobre la sorra de la platja, muntades d'un núvol o penjades d'un somni. Tenim posada l'esperança en Déu i en el que Déu fa en el cor dels fidels. Ah! I no ha de faltar un punt de gosadia.

Sobre aquest últim aspecte acabo de viure una experiència pastoral que considero positiva. En la celebració del Centenari d'una associació de la parròquia, juntament amb les celebracions i actes més o menys solemnes i vistosos, es va introduir, no certament amb el vist-i-plau de tothom, dos elements no programats originalment: *formació* i *sentit social*. Pel que fa al primer, vàrem oferir un curset d'*Introducció al Cristianisme*. El van seguir un centenar de persones dividides en vuit grups que es reunien a les cases particulars. Val a dir que dos d'aquests grups estaven formats per parroquians no practicants. Va durar set setmanes i el van seguir tots fins el final. Alguns s'han unit al grup bíblic parroquial i altres al d'Acció Catòlica. L'aspecte social va consistir en visitar malalts i ancians. Han passat de noranta les famílies visitades. A algunes d'elles, ara, els hi portem cada setmana la comunió.

Angoixes? Les meves limitacions personals i les del meus germans, l'ambient d'increença i, en algun moment, la incomprensió i la gelor. Però això forma part del guió. És la línia del Crist. Sempre he experimentat no solament admiració sinó tam-

bé molta pau al costat d'aquells companys que, malgrat el seu treball, aparentment no han triomfat o que han estat marcats per l'adversitat suportada amb coratge i elegància.

Exactament el contrari de la caritat pastoral seria el ministre fun-

cionari que separa vida professional i vida privada. Pastoralment seria una vida ministerial estèril.

Al cap de quaranta cinc anys encara puc dir que sento el consol de l'amistat amb el Crist Pastor i que em realitzo representant-lo.

Francesc Esteso i Cuenca

Naixement: 1944   Ordenació: 1970   Lloc: Tarragona

La parròquia del meu poble és a l'origen de la meva vocació. Fent d'escolà jo rumiava el que deien de Jesús, que havia fet molt de bé i demanava ajudants, i pensava que Jesús m'ho demanava a mi. I un dia vaig dir que volia ser capellà. Em vaig sentir acollit i valorat per un bon rector i una comunitat parroquial que em van fer costat. La gent de la parròquia, senzilla, amb les seves devocions i manies, amb la seva tossuda fidelitat, eren la meva església. Aquesta experiència ha marcat la manera com entenc l'Església. Parlar d'Església és començar a pensar en la gent de la parròquia en la que es va iniciar la meva vocació, i en la gent de les altres que he servit

Al Seminari, volien encabir en la ment d'uns nens i joves una amalgama de tradicions i algunes coses noves, amb poc lligam amb la realitat i amb moltes llacunes. Els últims anys del Seminari, es feia tot plegat insostenible. Van venir de Roma alguns professors joves que van aportar una visió nova i fresca de la Bíblia, de la teologia, la litúrgia i de l'Església. Es preparava el Concili Vaticà II. Llegíem llibres i articles, que venien de França i de Itàlia. Va ser un canvi radical i decisiu en aquells anys de joventut. Una "nova" Església, una nova manera de ser i d'estar en el món. Una manera més lliure, il·lustrada i entregada, de viure el segui-

ment de Jesucrist. Això a reforçar la meva vocació.

En aquells anys, es va produir la sortida de molts seminaristes que no podien suportar la vida del Seminari o van tenir conflictes, i també la secularització d'alguns preveres. La societat estava fent un gran canvi en tots els aspectes, i ofería un món de llibertat i modernitat, que invitava a abandonar el Seminari i la vocació. Els motius més decisius per continuar al seminari em van venir de l'activitat pastoral que uns quants seminaristes realitzàvem en un barri de barraques de Tarragona. Allí varem descobrir la misèria de la gent, l'abandó, la marginació i la injustícia. Allí varem descobrir també vitalment l'evangeli. Podíem veure les persones amb els seus drames i les seves espurnes de bondat, una bondat tosca, en la que es palpava la presència de Déu en els pobres. El que podíem fer per ells, a nivell material no era molt; però vaig descobrir que aquella gent tenia dret a escoltar que eren estimats per Déu, que Jesús estava amb ells i no havien de sentir-se abandonats, que tenien dret a sentir les seves paraules alliberadores i consoladores. Va ser contemplant aquella situació, que vaig comprendre que Jesús em demanava que el seguís i que fos prevere. M'havia preparat, ells ho necessitaven. Els dubtes van cedir i vaig demanar l'ordenació de diaca.

Al llarg de la meua vida he tingut present aquesta vivència. En moments de dificultat, de soledat i de prova, al llarg d'aquests temps de desencant i davallada, pensar en aquella gent i en tants d'altres, m'ha sostingut... Una universitària cristiana, parlant dels problemes de la política i l'Església, i de les dificultats per a mantenir-se amb netedat i esperança, em va preguntar com m'ho feia jo per mantenir-me amb esperança. I em va sortir de dins: Mentre hi hagi gent que visqui en la pobresa, ningú em podrà convèncer de aquesta societat és justa i que puc abandonar, i no podem baixar les mans.

L'últim any de Seminari es van produir alguns episodis que eren propis de la situació del moment; es va produir una vaga de classes el dia de la Mare de Déu de Montserrat a la que vaig intervenir com a delegat dels seminaristes i també d'altres fets. Em van fer culpable i em van negar l'ordenació de prevere —ja era diaca—. Vaig pensar que ells havien fet el que calia segons la seva visió, igual que jo havia fet altrament segons la meua visió. Llavors vaig plantejar-me que aniria a estudiar filosofia i cada any demanaria la admissió al presbiterat, i si no m'admetien, continuaria vivint el que havia descobert, com a seglar.

Al cap de tres anys em van admetre. Llavors es va produir un fet que també ha marcat el meu ser prevere. Mentre estudiava filosofia a Barcelona, anava a una comunitat de base d'una parròquia. Quan els vaig comunicar que m'havien cridat al presbiterat i els demanava un recol-

lament, em van intentar convèncer de que no m'ordenés “per aquesta Església”. Els vaig dir, que si volíem fer una Església diferent havia de ser des de dins i no des de fora; i els vaig dir, que em dolia que no tinguessin present que servir l'església era servir a gent senzilla com la del meu poble, gent que no sabien ni podien fer plantejaments tan radicals com el seus, però que també eren Església.

Aquesta actitud en relació amb la gent de la parròquia, vaig aprendre a ampliar-la als col·lectius que eren crítics amb la religió i l'Església. El marxisme era en aquells anys una alternativa molt poderosa a la concepció tradicional cristiana i a l'economia capitalista, però tot i la meua simpatia pels seus anàlisis, sempre tornava a la prova del foc. Mai em va convèncer. El marxisme donava resposta només a algunes de les demandes a les que tot home, fins i tot el més pobre i marginat, té dret. No són les idees les que donen sentit a l'home, ni és la política la que allibera l'home, és l'home qui dóna sentit a les idees i és l'home el que fa possible una política que sustenti la llibertat. Sempre m'he sentit a prop de persones atees i marxistes i els seus plantejaments m'han ajudat a reforçar els meus. Estic convençut de que som portadors d'una alternativa, la de Jesucrist, i que l'home és radicalment transcendència i esperança, o si es vol està constituït per aquests aspectes, junts amb altres.

He vist molta gent sincera i molta gent que no. I no sense dificultats m'ha costat assumir que jo era enviat a tots i que no podia rebutjar a

ningú. Però és una realitat evident que m'ha vingut de la qualitat extraordinària que he anat descobrint en Jesucrist.

Quan arribo a aquest punt sempre imagino a Jesús com la finestra de Déu, com la evidència de que Déu pot ser dèbil i marginat i sofrent entre els homes, com l'esclat d'una llibertat sobirana i l'amor que desborda. Jesús, Déu i Home, el qui encarna l'esperança de cada home i encarna un Déu que espera. Com la Paraula clau, o la Clau per obrir les paraules humanes a Déu.

Quan vaig ser ordenat vaig començar el ministeri com vicari dedicat especialment als joves i nens... En aquells dies ens obríem a la realitat de la vida amb més entusiasme que coneixements, i sense gaires punts de referència. Van ser anys de iniciar camins, moltes hores de lectura i estudi per tenir els apunts de classe o per corregir exàmens, per preparar catequesis de nens de joves i confirmació, d'adults, l'escola de l'Espai, colònies, el MUEC, convivències. Van ser uns anys d'excessiva activitat amb detriment de la vida espiritual... Ens semblava que l'evangelització s'havia de fer, sense ser del món, però assumint la forma de viure del món. Que no es notés que érem clergues, per ser més a prop dels homes i dones d'un temps nou, el de la democràcia, de les classes obreres i oprimides, sense por de conviure sense privilegis. Però en aquell plantejament m'adono que hi havia un apropar-se al poble sense ser d'ells. És més fàcil anar de redemptors, que aprendre a integrar-se i avançar amb ells.

De l'experiència del MUEC i dels moviments vaig aprendre a formar part d'un sector de l'Església on el prevere, el consiliari, no era el dirigent, sinó l'acompanyant, l'iniciador espiritual. El que aportava un sentit de pertinença i de comunió amb l'Església i una memòria del sentit evangelitzador del moviment. En aquest sentit m'ha estat fàcil el treball amb els laics, homes i dones, en l'Església, fent el meu servei de prevere, però tenint en compte que moltes de les tasques que assumim els preveres les poden i les deuen fer ells. Penso que els estem tractant com a menors, quan en la vida civil ens donen moltes voltes; potser, si els hi veiem o s'hi comporten, és perquè els hi tractem. No sabia actuar sense ells; al llarg del meu ministeri recordo molts laics i laiques amb els que he pogut compartir il·lusions i treballs. I els he estat agraït. Els dec, en gran part, el que sóc com a prevere.

Aquests últims anys he tornat a les parròquies de poble. Aprendre a ser rector de poble. A recuperar la proximitat a la gent que viu en un món difícil en tots els sentits. Aprenc a caminar amb ells, escoltant les seves confidències, participant de les seves esperances i decepcions. Em centro més en la pregària. He vist com necessiten pregar i com els manquen les paraules. I he vist com ho necessito jo també. A vegades fem moltes voltes per aproximar-nos a la gent, i veig que quan m'he sentit desvalgut com ells, m'ha estat més fàcil. Al final es tracta de deixar-se acollir per ells i acollir-los com feia Jesús.

He tastat moltes formes de ser prevere, però al final tot és va reduint a tenir la gent al cor i pregar per ells. Recordar la persona de Jesús quan ens ho demanen. No cansar-nos d'aportar esperança. Estar a prop quan ho necessiten. I posar-los tots a les mans del Bon Pastor, que ha volgut cridar-nos amb les nostres qualitats i deficiències.

La contrapartida era que rebutjava o abandonava molt del que havia sostingut la fe de les generacions passades. Alguna cosa bona devien tenir quan havien sostingut a tanta gent. La fe és una, però la vivència de la fe té molts camins i expressions, i val més sumar que eliminar. He trobat al llarg d'aquest anys molta intransigència en els conservadors i en els avançats.

Jordi Figueras i Jové

Naixement: 1958   Ordenació: 1985   Lloc: Tarragona

Introducció

La meva vocació al presbiterat arranca des de la infantesa. He crescut en un ambient catòlic i parroquial, i el sentit de Déu era normal a casa meva. He estat educat religiosament, tant a la família, com al seminari, en una visió cristocèntrica: Jesucrist és el centre. Tot i la devoció a la Mare de Déu, l'espiritualitat quedava centrada per la figura de Jesús. Els sants no han tingut mai un paper destacat. Per a mi creure ha estat sempre com el respirar, perquè creure és el respir del sentit més profund de la persona.

Canvis

El canvi més important que he viscut és el fet que la referència a Déu no és tan evident i a cops ha esdevingut com a "normal" no creure, en el nostre món. Això sempre m'ha sapigut molt de greu. Convivre amb tanta gent que viuen com si Déu no existís. Aquesta realitat pot afectar també a l'Església i també em pot afectar a mi en el sentit de centrar-me en les coses immanents, cercar una explicació positivista i racional dels fets i no deixar lloc a la transcendència, al misteri i a la providència.

Si com a prevere no et sents consagrat, si no tens la pregària com un diàleg amb el Senyor, si no vius els

sagraments com una presència de Jesucrist, tot va quedant esfilagarsat; sembla que res té sentit i aleshores tot està en funció de les teves "ganes" i dels teus "gustos personals."

Convicció

En el ministeri de prevere visc sobretot dues conviccions que les considero fonamentals:

1- Mantenir la fidelitat al ministeri. Les promeses de l'ordenació presbiteral, l'acceptació que tens per part de l'Església cal que siguin alimentades cada dia per la pregària, la lectura de la Paraula de Déu i els sagraments, especialment l'eucaristia de cada dia, i la penitència.

Aquesta convicció de fidelitat és que sempre, el prevere diocesà haurà de tenir la mateixa tònica, cadascú en el seu estil, certament, però hi ha d'haver una constatació: l'estar atent als altres, l'acolliment a tothom i l'evangelització permanent.

Em sembla que més que fer progressar en la fe el que fem contínuament és obrir la porta a la transcendència. A partir d'aquí alguns aniran més a fons i avançaran en la fe, però molts es mantindran en el substrat religiós.

El prevere ha de ser fidel al missatge i fidel a les persones. Fidel al

missatge perquè no és nostre sinó que ve de Déu, i fidel a les persones perquè tenen el seu procés i, sobretot, són lliures. La fidelitat a les persones es fonamenta en que som germans.

El deure del prevere és amb tots els qui viuen a la parròquia, tant si són creients com si no ho són perquè l'evangeli, precisament, va destinat a tothom. Tothom té dret a rebre l'anunci de la Bona Nova.

2- La segona convicció és la de viure el lloc on he estat destinat com la voluntat de Déu. Sentir-m'hi com si allí hi hagués d'estar tota la meua vida i com si tot depengués de mi, en el sentit de sentir-me impulsador i animador de l'acció pastoral.

Viure immers en la realitat on he estat destinat sense pensar que en un altre lloc o bé que una altra circumstància fora millor. És el que ens diu el llibre de l'Èxode sobre la "terra sagrada." Si hi ha uns germans de camí també hi ha un lloc de presència de Déu.

Aquesta convicció em fa sentir pare dels parroquians perquè sé que no hi sóc per un temps sinó per tot el temps, no per una temporada sinó per tota la vida. Per estimar, s'ha de conèixer i per conèixer s'hi ha de passar temps.

Estimar no es redueix a les persones sinó que s'ha de valorar el lloc amb les petites tradicions i el que s'hi fa.

Paraula d'esperança

Em tranquil·litza pensar que l'Església és més gran que el meu ministeri i m'omple d'esperança saber que Jesucrist és més gran que la seva Església, que és instrument de salvació.

Valoro les persones, les ocasions i les possibilitat que tenim avui d'anunciar l'evangeli. En el nostre desert espiritual hi ha molts oasis: els qui s'atansen ocasionalment, les persones que demanen un sagrament, els qui fan un servei puntual i acurat, els qui viuen el sentit ple de pertinença a l'Església i estan compromesos en els llocs on es troben.

El prevere té una missió que és insubstituïble i és rellevant. Molts poden portar la comunió a un malalt, però quan hi va el prevere en aquella trobada s'hi dona un gruix de presència d'Església.

El prevere cèlibe, auster en la vida i en les formes, senzill en proposar l'evangeli que el porta des de la seva limitació és sempre un motiu d'esperança per el nostre món.

Climent Forner i Escobet

*Naixement: 1927 Ordenació: 1952 Lloc: Viver i Serrateix
Solsona*

Els canvis més importants que he viscut en l'església i què han significat per a mi.

Sóc Climent Forner i Escobet (Manresa, 1927), prevere del bisbat de Solsona, ordenat al Congrés Eucarístic Internacional de Barcelona (31 maig 1952), en l'actualitat rector (pràcticament no jubilat encara, i que per molts anys!) de Viver, Serrateix i Sant Joan de Montdarn (Berguedà), i a més a més escriptor i poeta, o com en vulguedu dir d'un pecador confès que ha publicat més de cinquanta llibres entre originals seus i d'altres autors que ha donat a llum, encara que potser sigui més conegut com a exdirector del FULL DIOCESÀ i DELEGAT DE MITJANS DE C.S. durant una llarga tongada d'anys.

Sens dubte que el Concili Vaticà II ha estat l'esdeveniment que he viscut amb més goig i entusiasme al llarg de la meua vida sacerdotal. No sé fins a quin punt pot haver salvat, humanament parlant, l'Església de Jesús, tan poc conseqüent i coherent com ha estat amb moltes de les seves conclusions; ara, a mi, i en dono gràcies a Déu, m'ha ajudat en gran manera a salvar-me com a creient i com a capellà. Amb tot l'amor i amb tot l'humor possibles, això sí, com he dit i repetit tantes vegades! Sort n'he tingut i en tinc encara, gràcies a la gran llibertat d'esperit que m'ha permès de respi-

rar a ple pulmó a despit de totes les decepcions i maltempsades. I gràcies també, no cal dir, als meus principals pares en la fe com foren el doctor Josep Pont i Gol i mossèn Ricard Penina i Ruíz. I a la meua santa mare, és clar, la Lola de ca la Guillema de Berga.

En l'endemig hi hagué, naturalment, més o menys influenciats a casa nostra pel susdit Concili, els altres canvis religiosos, polítics i socials, que també m'han marcat i he viscut, compromès com m'he sentit sempre amb l'Església i amb Catalunya, la meua pàtria i la meua pàtria respectivament: la superació (fins a un cert punt encara) del «nacional catolicisme»; el pas de la dictadura franquista a la democràcia espanyola tan feble i deficitària que el temps ha posat en evidència la necessitat cada dia més peremptòria d'una Catalunya independent i sobirana com a única solució pacífica i democràtica a l'etern problema amb Espanya. Ah, i en aquest supòsit amb una Església fent costat al seu poble, fidel a la seva llarga tradició de catalanitat, no pas per motius polítics sinó evangèlics i pastorals.

Les conviccions més profundes i les experiències més importants en la meua vida sacerdotal.

Algunes de les meves conviccions ja les he anat fent més o menys

paleses en aquest mateix escrit. La fe en el Déu i Pare de N.S. Jesucrist, el Verb encarnat; la fe en l'Església, la meva «santa mare», per més pecadora que sigui; i la fe en Catalunya com a nació, començant per l'enamorament i la defensa de la seva llengua pròpia, per més desgraciada que sigui, i més justament perquè ho és tant de desgraciada, són i seran fins a la mort els meus tres grans amors, fonts inestroncables de sofriment, però també de felicitat, d'esperança, de vida, de poesia, de tot. Experiències? Tant les positives com les negatives, es poden llegir de sobres en els meus llibres de poesia, sobretot en el volum d'obra completa, PRENEU-M'HO TOT, DEIXEU-ME LA PARAULA (2007), i d'altres llibres, com el memorialístic UN LLARG HIVERNA CASTELLAR DE N' HUG- Diari d'un rector (1996). Si tornés a néixer, em tomaria a fer capellà, ja que me'n sento entranyablement com em sento poeta, en sigui o no en sigui prou bo en ambdós casos. Ara, si pogués ser amb un celibat opcional, no obligatori com ara. I si no, igualment. Déu sobretot. Si la família ha sigut la meva primera parròquia, aquella que cap bisbe no em podrà prendre mai (a qui Déu no dóna fills diu que li dóna nebots, i en tinc un fotimer), les amistats de tota la vida i de tota mena (masculines, femenines, religioses, de solters, casats, separats, creients, agnòstics, descreguts, d'esquerres, de dretes, capellans «secularitzats» –terme que no m'agrada gens, d'espuri com el trobo– han justificat de ple la meva donació sacerdotal i alhora m'han acompanyat molt de prop. M'he fet sempre amb tothom, gent de missa i

gent de carrer, gent pobra i gent rica, amb preferència a la més necessitada... Deixeu-m'ho revelar: Durant els trenta-un anys que vaig ser rector de Navès, mai no vaig anar a fer cap àpat en cap família, fora d'una molt estimada que va quedar sense pare, mort prematurament, i amb la mare envoltada de fills petits: encara ara, hi anem cada any amb la Ramona, i ja en fa més de vint-i-cinc, a celebrar el dinar de Nadal, com si en fóssim els avis. (El poble de Navès va ser molt marcat per la guerra «incivil» del 36 –amb la persecució religiosa que ja hi havia començat amb el 6 d'octubre del 34–, i pel règim franquista posterior, de tal manera que havies d'anar molt alerta a l'ora de tractar les persones, mirant de no fer diferències i sobretot de no caure en l'ham d'alguns cacics). Quant a experiències concretes, podria esmentar-ne moltes, des dels meus temps de vicari fins ahir mateix: la col·laboració lleial, amistosa i tot en més d'un cas, que he tingut amb els meus sis bisbes, no exempta de crítiques sinceres quan ha convingut; l'atenció a malalts terminals, amb no pocs serveis gratificants i també amb algun rebuig «impenitent»; l'acolliment de captaires; la pacificació de famílies malavingudes, etcètera. Com sigui, val molt la pena de ser capellà, fins i tot humanament parlant, per més que als nostres dies, al contrari d'altres temps, no sigui potser prou valorat. L'Eucaristia, per a mi, ho és tot: comunió plena amb Déu i amb els germans.

Una paraula d'esperança, un mot d'ordre, un consell...

No podem tirar mai el barret al foc, per mal dades que vagin. Cal

pregar, í molt, perquè hi hagi vocacions al sacerdoci, però només amb la pregària no n'hi ha prou: cal modificar l'estructura de la mateixa Església, massa jerarquitzada i masculista, explotant la mina d'or que és com a Poble de Déu reial, sacerdotal i profètic, en virtut del qual tots els batejats-laics i laiques— ja participen, d'entrada, del sacerdoci de Crist, l'únic Sacerdot. Fomentar molt

l'amistat fraterna entre preveres i entre bisbe i preveres. Designació de bisbes amb consultes sinceres i efectives als membres almenys dels organismes pastorals de cada diòcesi. El somni possible i la necessitat cada dia més urgent d'una Conferència Episcopal Catalana... “Et sic de caeteris.” Per cert, què se n'ha fet del famós document LES ARRELS CRISTIANES DE CATALUNYA?

Benet Galí i Johera

*Naixement: 1952   Ordenació: 1985   Lloc: Sant Narcís.
Girona*

Les motivacions que perduren en la meva decisió pel sacerdoci.

Després de 33 anys de ministeri continuo “agafat” a aquelles paraules de Pere, que vaig escollir per a la meva ordenació: *“Senyor, a qui aniríem? Sols vós teniu paraules de vida eterna”*.

Perduren les ganes de fer camí amb els germans en la fe des de l’actitud humil de recerca, diàleg, reflexió, pregària...

Vull ser feliç fent de capellà i m’hi trobo bé fent-ne. No m’imagino fent una altra cosa.

Estic agraït per la vocació i continua captivant-me la persona de Jesús i el seu Evangeli.

Em sento útil per una causa tan gran, tot i les meves febleses i limitacions personals.

Angoixes o tristeses i goigs i esperances en l’actual exercici del meu ministeri.

No hi ha grans èxits pastorals ni ressò social en el meu treball, però no ho visc amb angoixa. Sí que m’agradaria arribar a més persones... L’actitud d’acollida crec que la tinc, i intento que tothom amb qui tracto se senti atès i estimat.

Angoixes i tristeses: Por, per part de la Institució, i involucionisme. Imatge negativa de l’Església pels escàndols. Divisió. Desànim. Comunitats envellides. Indiferència general.

Goigs i esperances: Més implicació dels laics, i de tots, en la responsabilitat.

S’han de trobar noves formes d’exercir el ministeri, i un nou model de servidor de la comunitat. Vaig ser delegat de vocacions, i tinc clar que l’Església és com una barca –imatge utilitzada tradicionalment– que té patró i timoner –el Crist– però que tots els que hi anem ens dirigim al mateix port. Si l’objectiu és comú i interessa a tots, ja es trobaran maneres d’exercir les diferents funcions dins la barca per arribar a bon terme, amb l’impuls de l’Esperit. Formes noves, actuals, pròpies de cada temps. No ens podem quedar ancorats en el passat, com si mantinguéssim un museu. La comunitat creient és quelcom viu i actiu, no solament nostàlgia i història passada. S’ha exagerat el fenomen de la crisi de vocacions. Busquem noves formes. No anem tots al mateix port? Al cap i a la fi és un servei. Per què no el poden fer dones? Per què no es pot fer per un temps? Per què el prevere no pot ser un casat? El més important és que sigui consagrat, separat, com els sacerdots de la llei antiga que no

es podien contaminar perquè havien d'oferir sacrificis? No s'hauria d'haver superat ja aquesta idea de casta?

Si es pogués accomplir el meu somni, què desitjaria?

Somni? Ser feliç, reeixir com a persona i realitzar-me com a cristià i en el servei en el que m'he sentit cridat.

Que encaixés del tot, aquest meu servei, en l'estil d'una comunitat plenament corresponsable i complementada, on tothom s'hi sentís necessari, que no vol pas dir imprescindible, i on ningú s'hi trobés inútil o exclòs.

I fent camí amb altres, amb esperit plenament ecumènic.

Passar desapercbut, en el sentit de protagonismes o reconeixements humans. Ho dic sincerament. La satisfacció més gran és fer el que t'agrada, comprovar que les persones que hi ha al teu costat s'hi troben bé i sintonitzar amb les coses més importants que ens uneixen.

No tenir por de res ni de ningú.

Viure amb veritable fraternitat.

Comprendre i acceptar allò del "jou suau i la càrrega lleugera".

Josep Gil i Ribas

Naixement: 1928   Ordenació: 1951   Lloc: Tarragona

*Mn. Gil va celebrar a la parròquia de Saní Joan Baptista d'El Catllar (d'on havia estat i on torna a ser rector) com tants altres mossens de les nostres diòcesis. Ens va agradar la seva homilia, de la qual oferim uns fragments.
(Extrets d' El Pregó 348. 15 de setembre de 2008)*

Per molt capellà que sigui, (...) mai no m'he sentit allunyat i encara menys superior als altres (...) Perquè sóc humà i perquè mai no he volgut deixar de ser-ho, he estimat profundament la família, la més propera i la més llunyana, sota l'ombra d'un pare que vaig perdre quan tenia vint-i-dos mesos, i d'una mare que va ser per a mi un referent clar i indiscutible d'humanitat. I perquè sóc humà i perquè mai no he volgut deixar de ser-ho, he estimat no menys profundament i he servit gent d'altres terres –*mi querida Colòmbia!, donde he aprendido a escuchar la voz de Dios en el clamor de la pobreza i he aprendido a ensanchar los espacios de mi caridad.* Perquè sóc humà i perquè mai no he volgut deixar de ser-ho, he cultivat –no sé si amb prou eficàcia– el tracte amb els amics, amb tants immensos i fantàstics amics!

Per molt home d'Església que sigui, mai no m'he sentit culturalment capellanesc (...) He estimat profundament la nostra terra, i en vaig ser conscient en un moment en què la

mediocritat i la mesquinesa ens embrutaven els ulls i vaig fer el que vaig saber fer. «Vàrem mirar ben al lluny del desert, davallàvem al fons del nostre somni», i vaig intentar que molta gent escoltés «les veus del vent per l'alta mar d'espigues», per tal de mantenir-nos «fidels per sempre més al servei d'aquest poble».

He pogut endinsar-me –i per a mi ha estat un privilegi incomparable– en l'estudi de la teologia i he cultivat amb passió una reflexió que, guiada per la fe i inspirada per una gran llibertat d'esperit, m'ha permès acostar-me al misteri que Déu i l'home comparteixen, especialment quan per a tothom «arriba l'hora de temença en què s'acluquen aquests ulls humans». Però la teologia mai no ha estat per a mi una muralla i menys un ghetto. El meu esperit inquiet m'ha dut a endinsar-me en el món del pensament en general, i especialment en el món de la cultura dita secularitzada. He mirat de trobar veus diverses que parlen a l'home i a la dona, convençut que no hi ha discurs, per agnòstic o ateu que si-

gui o vulgui ser, suficientment impermeable a la inspiració divina. M'he sentit fascinat per la poesia, per la música, per l'art, i he comprès que, finalment, és la bellesa allò que salvarà el món.

El meu anhel constant ha estat el de ser un home lliure. He volgut encomanar aquest anhel de llibertat a tothom i mai no he entès que el llibertinatge pugui ser un excés o una perversió de la llibertat. He entès que la llibertat neix de l'amor, i que l'amor està per damunt de tot. He entès que «la consciència de conèixer la veritat enorgulleix, mentre que l'amor edifica i que Déu només reconeix els qui l'estimen», que estimar és l'acompliment de la llei, i que, si estimes ja pots fer el que vulguis. He entès que no es pot anar pel món imposant la veritat o la raó i que, per molta raó que tingui, no puc prescindir d'allò que, encara que per a mi sigui una ridi-

culesa, és important per al meu germà (...) «és un germà meu, i no el vull escandalitzar!» (...).

Déu no fa mai mal a ningú. Els qui parlen en nom de Déu potser sí que en fan o en poden fer. Ho vull dir a tothom, i ho vull dir especialment als més joves: «Sigueu lliures —«i abans de fer-me esclau, enterreu-me sota el fang!»— i deixeu-vos estimar. Deixeu-vos estimar per Jesucrist. Apreneu a perdre el temps, apreneu a fruit de les coses, apreneu a gaudir de la companyia de l'altre, apreneu a compartir, apreneu a estar a prop de les persones, comprometeu-vos amb un projecte que valgui la pena. Apreneu a fer de la trobada dominical amb els germans un moment absolutament distès i alliberador». I si voleu fer tot això —i tant de bo que ho volguéssiu!—, haureu de netejar-vos primer els ulls i el cor, i mirar les coses i les persones en positiu.

Salvador Gras i Cabutí

Naixement: 1964   Ordenació: 1995   Lloc: Girona

Les motivacions que perduren en la meua decisió pel sacerdocí:

La meua decisió pel sacerdocí va ser de gran (als 25 anys) i una mica costosa.

Després de temps de discerniment vocacional en què no descobria quina era la meua vocació específica, potser perquè només pensava en la pròpia felicitat, (em sentia obert al que Déu em demanés i estava convençut que si encertava a discernir la vocació que Ell tenia pensada per a mi seria plenament feliç), vaig pensar que allò que el Senyor m'havia fet descobrir, allò que havia experimentat, no m'ho podia guardar per a mi tot sol. Com Andreu, havia de portar, d'acostar a d'altres al Crist (Jn 1,41-42). La meua felicitat passaria pel servei als altres des del ministeri ordenat. M'espantaven les pròpies limitacions i febleses a l'hora de donar-me al Senyor, fins que vaig entendre que només em demanava confiar més en Ell, en la seva fidelitat i en la seva força, i no tant en les meves capacitats i possibilitats.

Angoixes o tristeses i goigs i esperances en l'actual exercici del meu ministeri:

Com a tristeses destacaria els esforços que es fan en l'àmbit de la catequesi, sobretot en l'etapa de pre-

paració per a rebre l'Eucaristia, i la gran davallada de participants a les etapes de post-Comunió i Confirmació, és a dir, els pocs fruits que en queden.

Una altra tristesa és quan constates desavinences al si de la Comunitat parroquial. Quan te n'adones de gelosies, lluites de poder i personalismes exacerbats entre feligresos o persones amb responsabilitats dins la parròquia.

La constatació que els llocs buits que deixen les persones grans que habitualment han participat a les celebracions dominicals no són coberts per noves generacions.

Com esperances i goigs en destacaria la Confirmació d'adults. Des de fa uns quants anys, a la diòcesi de Girona, oferim la possibilitat de rebre la Confirmació a aquells que en l'etapa de l'adolescència no van completar la seva Iniciació Cristiana: pares dels infants de catequesi, parelles que es volen casar, aquells que desitgen ser padrins de Baptisme o Confirmació, els mateixos pares que demanen el Baptisme pel seus fills. Es tracta de fer la proposta per a que puguin "triar". Si no els fem la proposta, no poden "escollir" degut al desconeixement o la manca d'informació. Tant és així que, en guany, en la parròquia on visc, hi ha

més confirmands adults (11) que no pas adolescents (3).

Vull destacar com a goigs i esperances el servei desinteressat de tants catequistes, dels equips de neteja, equips de Caritas, ornamentació i litúrgia, sagristans, persones que fidelment obren i tanquen l'església a diari...

Si es pogués acomplir el meu somni, què desitjaria.

Desitjaria no fer-li gaire nosa al Senyor, per propiciar la trobada amb el Crist de tantes persones que no el coneixen i d'aquelles que, havent-ne sentit a parlar, encara no s'han trobat amb Ell.

Josep Hortet i Gausachs

Naixement: 1937   Ordenació: 1960   Lloc: Barcelona

En la perspectiva de 50 anys de capellà i 73 de vida i de comunitat cristiana, tinc ganys principalment de donar gràcies.

Dono gràcies de la infantesa marcada per la fe familiar i la participació en la parròquia de Crist Rei a la Sagrera, que va desembocar en l'entrada al seminari menor a onze anys.

Dono gràcies de la meva relació personalitzada d'adolescent amb el Crist de l'evangeli. Recordo en especial, a les vacances d'estiu, les estones passades a l'altar del Santíssim de la meva parròquia.

Dono gràcies de la descoberta, en el si de la meva família i del meu barri, del món obrer i de la seva valoració humanística, i de la meva entrada al moviment i esperit de la JOC.

Dono gràcies per haver après a estimar ben aviat la meva terra de Catalunya, la seva llengua i la seva literatura.

Dono gràcies de l'esperit de canvi que la nostra generació anàvem alimentant en la comunitat del Seminari respecte a la societat i a l'Església, i que ens va fer arribar amb il·lusió al Concili Vaticà II i sentir-lo com una fita important en el nostre camí eclesial.

Dono gràcies de les realitats viscudes amb els seus reptes, esforços i limitacions assumides, durant la meva dedicació al Seminari uns dotze anys, del temps dedicat a la vicaria episcopal de Barcelona Nord i Est, com un àmbit eclesial de comunió i evangelització, del naixement i consolidació de la JOBAC i JOC, del creixement de l'ACO i la meva participació com a consiliari.

Malgrat els propis pecats i deficiències al llarg de la vida, enmig de contrarietats i sofriments que a tots ens acompanyen, també dono gràcies per l'esperit de llibertat ben gustosa que he anat experimentat com un do, des de la condició de prevere en els barris populars de Barcelona, des del contacte i relació amb tantes persones de totes edats i procedències.

Cada matí, a primera hora, renovo aquesta acció de gràcies, tot dient «Celebrem el Senyor amb crits de festa, aclamem la Roca que ens salva, adorem el Senyor que ens ha creat, ell és el nostre Déu i nosaltres som el poble que ell pastura».

Però, també és ben viu el revers d'aquesta oració quan Pinvitori continua dient: «tant de bo que avui sentíssi la seva veu, no enduriu els vostres cors, som un poble de cor esgarriat que desconeix els seus camins».

Cada matí ens enfrontem de nou amb el mal en el món i en la història. Hi havia molta esperança en els meus anys joves, per allà els 60, la descolonització d'Àfrica, el desvetllament de Llatino-Amèrica, noves actituds solidàries a Estats Units, el nou paper de les Nacions Unides, l'Europa democràtica, el Concili Vaticà II, Tot això eixamplava el cor i em feia somniar en un salt molt qualitatiu de la Humanitat i de l'Església, al qual jo podria participar activament durant tota la vida.

Però totes aquestes expectatives s'han anat rebaixant molt amb el temps. He experimentat com tants virus combaten amb èxit contra les esperances que posen llum i horitzó a la vida. Hem perdut l'oportunitat de gran millora? S'ha frustrat el salt qualitatiu de la Humanitat i de l'Església, que teníem a tocar? En

les circumstàncies actuals, no és fàcil mantenir la paciència, la resistència, una acció constructiva permanent, amb joia profunda i amb constant purificació personal. Dono gràcies a totes les persones que m'ajuden a fer aquest esforç i a continuar endavant.

Crec, però, que el més important de la vida és ser cristià, no pas capellà, i sentir-te cristià entre una multitud de germanes i germans. Per això, aprofitant que aquest mateix any se celebra el centenari de la paròquia de Mare de Déu de Port, on ara estic, trobo millor incloure els meus 50 anys de prevere dintre d'aquest centenari de la comunitat. I a la vegada espero que l'escalf comunitari i la tendresa forta de Maria rejuveneixi la meua vida per dintre i em faci progressar, a la falda de la mare, en la maduresa de la infància espiritual.

Marc Majà i Guiu

Naixement: 1981   Ordenació: 2007   Lloc: Solsona

Ara fa just 10 anys acabava el meu primer any d'estudiant a Barcelona. Per a mi va ser un curs amb molts canvis i descobertes: deixar el meu estimat poble (Miralcamp) per anar a la gran ciutat; deixar l'institut de Lleida per anar a la universitat; deixar de viure a casa amb els pares per passar a conviure en una residència amb altres joves; deixar el contacte diari amb la colla de sempre per a conèixer nova gent i fer nous amics... Amb tot, el canvi més gran d'aquell curs, l'autèntica descoberta, no va quedar-se en tots aquests elements exteriors sinó que es va produir en el meu interior. I és que l'any 2000 va ser per a mi un veritable any de gràcia: l'any de la descoberta del tresor de la vida cristiana i, junt amb això, de la descoberta de la crida que Déu em feia a ser capellà. No és que abans d'això visqués una actitud hostil o allunyada de la fe cristiana, més aviat al contrari: gràcies a Déu, havia rebut el baptisme i una bona formació cristiana (amb paraules i obres) al si de la meva família. Tanmateix, durant l'adolescència, la meva vida cristiana s'havia anat afeblint (rutina en la participació en els sagraments; dificultats per resar; manca de companys cristians de la meva edat...) i, sobretot, s'havia vist progressivament amenaçada per diferents dubtes (sobre les pròpies conviccions i desitjos; sobre l'Església...) i també per l'indiferentisme propi de l'edat

(tant si Déu existia com si no: "don't worry, be happy!"). Què va succeir, doncs, aquell any?

A Barcelona vaig poder conèixer un grup de joves que vivia amb goig i a tots els nivells la seva fe cristiana: amb espais de formació, de pregària i vivència dels sagraments, d'acció caritativa... Això em va permetre, sense adonar-me'n, trobar algú a qui poder plantejar els meus dubtes i preguntes en relació a la fe; trobar algú que m'orientés i m'animés a parlar amb Déu en l'oració i a trobar-me amb Ell en els sagraments; dedicar part del meu temps exclusivament al servei dels altres... I, tot plegat, après i viscut junt amb altres joves que també feien camí en la vida cristiana. D'entre les moltes vivències d'aquell curs, en recordo una de molt senzilla però que per a mi fou molt significativa. Un dia, un bon amic creient em parlava de la seva xicota i, després d'explicar-me les mil i una virtuts que n'admirava, em va dir: "Mira, Marc, hi ha una cosa que em preocupa: la meva novia no és creient i... quan intento imaginar quina deu ser la seva manera de veure el món i el sentit de la vida... pateixo molt per ella! Deu ser tan difícil això de viure i mirar el present, i el futur, si Déu no hi és!". Jo em vaig quedar de pedra: les paraules del meu amic expressaven una confiança en Déu tan gran que, a mi, em sobrepassava. En tot cas, però, el comentari

del meu amic em va ajudar a adonar-me, més i més, d'una convicció que jo estava adquirint en aquella època: ser cristià, viure com a fill de Déu, no és una cosa "afegida" o secundària en la vida d'una persona, sinó que conté el sentit de la mateixa vida! Per això el meu amic, que estimava la seva xicota, desitjava que ella descobrís a Déu, que descobrís el veritable sentit de la vida.

I com m'afectava a mi tot això? L'anècdota de l'amic i de la seva xicota m'ensenyava el següent: "si estimes de debò algú, allò més gran que pots desitjar-li és... que es trobi amb Déu, que descobreixi Déu present en la seva vida!". És veritat: què diferent i què gran és poder encarar la pròpia vida (els propis defectes; les dificultats de relació amb els altres; els problemes que van sorgint...) amb Déu, o sense Ell. I aquest "ensenyament anecdòtic", feia néixer en mi un altre desig: què gran seria poder ajudar a tothom (grans, petits, famílies, joves, malalts, immigrants...) a trobar-se amb Déu; què gran seria poder oferir la pròpia vida a que això fos una mica més possible! Vivint aquest procés, vaig adonar-me que el sentit de la meua vida reposava en això: en intentar viure de Déu per tal que els altres el descobrissin. I això, per a mi, es traduïa en *ser capellà*. Aleshores, per què sóc capellà? Hu-

milment vull dir: perquè Ell m'hi ha cridat; perquè m'ha fet veure que la trobada amb Ell és quelcom massa gran com per no donar la vida perquè altres puguin viure-ho!

Aquesta és la gràcia que, molt resumidament, vaig viure fa 10 anys. I aquesta és la gràcia que, encara avui, continuo vivint, essent ja capellà. Han passat moltes coses durant aquests 10 anys (el temps de seminari, les vivències pastorals, l'ordenació, els estudis a Roma...) i, de fet, ara tot just començo la meua vida com a pastor als peus d'una parròquia (vaig arribar a Súria l'octubre del 2009!). Diria que ara estic vivint un punt d'inflexió: passo de la llarga etapa de preparació al ministeri a la vivència "en directe" del què vol dir ser prevere. Certament, no puc negar que sento un sa "temor", tant per les pròpies febleses com per les dificultats de la missió, però... abans que res, i encara més certament, sento al mateix temps la convicció i el goig profund que és Déu mateix el qui m'hi crida i el qui estima com a fills a tots els homes i dones que em vaig trobant i amb qui Ell vol trobar-se. I és que en la vocació al sacerdoci, com en tota vocació cristiana, allò decisiu no és el *què* (èxits o fracassos; facilitats o dificultats...) sinó l'*amb qui*. I si és *amb Déu*... "no tinc por de res" (Sl 23,4a)!

Edison Marin i Treviño

Naixement: 1969 (Colòmbia)

Ordenació: 2005

Lloc: Seròs. Lleida

Hola a tots:

Una salutació de Pasqua en Crist Jesús, Senyor de la vida, en qui tot ho podem i ho fem.

Per als que no em coneixen sóc el pare Edison, vinc de l'Arxidiòcesi de Cali, Colòmbia.

Estudio teologia litúrgica a l'Institut Superior de Litúrgia a Barcelona i presto els meus serveis a les Parròquies de Seròs, Massalcoreig i la Granja, juntament amb el meu company el pare Jorge Emerson, a la Diòcesi de Lleida, des de fa set mesos.

Se m'ha demanat que escrigui un article per a aquest mitjà de difusió pastoral sobre la meva ministeri sacerdotal i la meva experiència en aquesta Diòcesi, doncs bé ... comencem per un conte.

Hi ha a Colòmbia un ocell conegut amb el nom de «pechirrojo» (no confondre amb pit-roig). Diu la història que, en certa ocasió un ocell tot de color gris, com aquella tarda, revolotejava per la immensitat del cel, quan a la llunyania, va veure a un home clavat en una creu amb una corona d'espines sobre el seu cap. En veure el patiment d'aquest home, va començar amb el seu bec a treure-li espina per espina i, cada vegada que es donava suport per treure'n una, les altres se li anaven clavant en el seu pit fent que aquest sagnés.

No obstant això, a aquest petit animal l'únic que li interessava era disminuir el sofriment d'aquell home sense importar-li el propi. Tant va ser l'esforç, que al final les va poder treure-les totes, tot i que ja tot el seu pit s'havia tornat de color vermell. Va ser tanta la sang que aquest ocell va vessar que va anar caient sense vida al buit, encara que... abans que el seu cos toqués terra, la mà d'aquell home prengué aquest petit cos inert i el portà fins el seu propi pit, fent-lo seu amb la seva pròpia sang. Des de llavors, com a mostra d'aquest sacrifici per amor, molts ocells grisos, per aquella tarda, tenen el color del seu pit vermell i són anomenats així... «pechirrojos».

Tot i que l'anterior sembla una història per a nens, no hem d'oblidar les paraules del mateix Jesús quan ens diu que si no canviem i ens fem com els nens, no entrarem en el regne de Déu i, és precisament això, amb el degut respecte a molts dels meus companys de presbiteri, que s'han oblidat el que significa ser nens, el que és el regne de Déu, s'han oblidat el que és el sacrifici pels altres, el morir pels altres, el desgastar-se pels altres. És que no vam ser ordenats per això ...? «No per ser servits sinó per servir». Per a donar, com Jesús, la nostra vida en rescat per tots. No sé vosaltres ... però aquesta ha estat la meva motivació des que el meu bisbe em va imposar les mans per l'ordre del presbiterat. Mai obli-

dem que Déu ens ha donat al l'encàrrec que cuidem el seu ramat, mirant per ell, no per obligació, sinó de bona gana, com Déu vol, tampoc per treure diners, sinó amb entusiasme, no tiranitzant als que se'ns ha confiat, sinó fent-nos models del ramat.

És veritat que ara per ara no és fàcil ser sacerdot, és el que es diu, però ... per què no és fàcil ser sacerdot avui en dia? Per què no tenim el mateix poder que teníem abans, per què la majoria de la gent ja no ens fa la vènia quan ens veuen, sinó al contrari ens miren de mala gana o ens insulten o ens diuen abusadors de nens o homosexuals o en el major dels casos ens escupen? O per què ja no deixen les seves terres a l'Església o per què la talega de l'ofrena ja es recull mig buida o per què ja el temple no se'ns omplena? En fi ... són tantes les raons per les quals l'ésser sacerdot avui en dia no és fàcil. A més, no oblidem les paraules de Jesús als seus apòstols quan els diu que tinguin cura perquè els portaran als tribunals, a les sinagogues i els conduiran davant governadors i reis. Lamentablement això angoixa no només a sacerdots sinó a tots i totes aquells que segueixen el camí de Jesús. Quan el que ens hauria de preocupar és el compliment del mandat de Jesús que ens diu: aneu i feu deixebles a tots els pobles, batejeu-los en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant i ensenyeu-los a guardar tot el que us he dit. Això és pel que ens hem de preocupar, no perquè el temple ja no és ple o no ens tenen respecte o tota la resta. Preocupem-nos per donar menjar al famolenc, beure a l'assegat, allotjament al pelegrí, vestir al nu, visitar el malalt i el qui està a la presó, que per tot això Déu sí que

ens demanarà comptes. Preocupem-nos per semblar-nos a Jesús, per viure en mutu amor, igual que el Messies ens va demostrar el seu amor lliurant-se per nosaltres, oferint-se a Déu com a sacrifici. Preocupem-nos per comportar-nos com gent feta a la llum, on floreix tota bondat, honradesa i sinceritat. Però com podem donar del que no tenim o no coneixem? Una prova senzilleta d'això és per exemple; se'ns demana que practiquem les obres de misericòrdia; pregunta: Tu saps quines són les obres de misericòrdia? Com donar del que no sabem o no tenim?

Ara per ara la meva angoixa més que per tot això, és per no respondre a Jesús com ha de ser; perquè al final l'únic que se'ns preguntarà serà: vas estimar a Déu i al teu próisme com a tu mateix? o On és el servent fidel i prudent posat pel patró al capdavant dels seus servents per donar-li el menjar a les seves hores? Aquesta és la meva angoixa perquè la meva felicitat sempre serà l'ésser sacerdot, el saber-me escollit per Déu.

Finalment, he de dir que la meva experiència en la Diòcesi de Lleida ha estat molt gratificant, ja que m'he sentit acollit no només pel bisbe, que m'ha donat tot el seu suport i afecte, sinó també pels companys sacerdots amb el que he tingut oportunitat de relacionar, a més, és clar ... per les comunitats que atenc juntament amb el meu germà sacerdot. ¿Enyoro la meva Diòcesi? ... mentiria si digués que no, però l'Esperit Sant va bufar cap aquí i ha de ser per alguna cosa i, mentre em trobi en aquest lloc, que considero és un lloc de missió, estudiaré i treballaré pastoralment per a benefici dels altres, per felicitat meua i per glòria de Déu Pare.

Joan A. Mateo i Garcia

Naixement: 1962   Ordenació: 1985   Lloc: Tremp. Urgell

Vivint el do del sacerdoci Breus reflexions als XXV anys de prevere

El mes de desembre d'aquest 2010, si Déu vol, es compliran els vint-i-cinc anys d'aquell moment joïós en que, ple d'emoció i il·lusió, m'apropava per primera vegada a l'altar de Déu, tot just ordenat prevere, per concelebrar per primer cop la Santa Missa presidida pel Bisbe. M'apropava a l'altar de Déu "que omple d'alegria la meva joventut", com es deia en les antigues *preces ante altarem*.

Efectivament, era gran la meva joventut i inexperiència. Tenia vint-i-tres anys i era ordenat amb dispensa pontificia. Quan veig les fotos d'aquell moment, vint-i-cinc anys després, penso: "Però si eres una criatura!". Ara puc dir que tinc una certa experiència i que el camí recorregut ha anat consolidant el sacerdoci que estrenava tan jovenet. De la mateixa manera que un matrimoni creix i es consolida dia rere dia renovant el "sí" inicial, la vida del prevere s'ha d'anar construint al llarg dels anys configurant-se progressivament amb Crist, el bon Pastor. Jo crec que això és el que en vol dir una comprensió realista, històrica i seriosa de la teologia del "caràcter" que imprimeix el sagrament de l'Orde.

En els inicis de la meva vocació hi ha, sense dubte, la crida benèvola

del Senyor que em convidà a treballar a la seva vinya. I aquesta crida es manifestà en persones molt concretes. Un cristià només por sorgir on hi ha altres cristians que li comuniquen l'atractiu d'una manera de viure engrescadora. Una vocació sacerdotal acostuma a sorgir on hi ha sacerdots, preveres i bisbes, que concreten en la seva existència un ideal de vida atractiva. Vull evocar, entre els molts sacerdots que m'han ajudat, tres persones per les quals tinc el més gran reconeixement: Un rector, un bisbe i un papa.

Un rector bo i fidel, treballador, que deixà a Tremp una bona petjada. Tres joves ens animarem a seguir el camí del sacerdoci animats pel seu exemple. Fou Mn. Ramon Gay, recentment traspassat a la casa del Pare. Home de fe i de pregària, servidor fidel de la comunitat, amb gust per la bona litúrgia, proper i comprensiu amb tots. El recordo amb afecte fent catequesi, celebrant la Missa i predicant, confessant, visitant els ancians i malalts...

Un bisbe de llarga durada, com els de l'Església antiga. Mons. Joan Martí i Alanís. Pastor recte, d'un magisteri d'altres volades, sol·lícit pel bé dels seus diocesans, començant pels preveres, els seus principals col·laboradors. Recordo igualment la seva capacitat intel·lectual, l'afany per establir un diàleg seriós entre la

fe i la cultura, el seu esforç per mantenir les conviccions fonamentals de la fe en moments crítics...

Una papa Sant, Joan Pau II. A qui, ja en els meus anys romans, vaig poder seguir i admirar de més a prop.

A ells i a tants d'altres la meva reconeixença i gratitud!

Mirant enrere i recordant una bona xerrada que ens va fer fa poc Mons. Sebastià Taltavull, també experimento una certa recança. Voldria haver estat més a l'alçada de l'ideal sacerdotal, haver-me configurat més a Crist el Bon Pastor. Un any jubilar és també un bon moment per demanar perdó i fer reviure l'esperança.

Aquests anys, així ho confessava en la Jornada Sacerdotal del meu petit i estimat Bisbat d'Urgell, m'ha ajudat i molt a renovar-me i perseverar en la meva vida sacerdotal, algunes pràctiques que he mirat de viure constantment:

En primer lloc, la celebració diària de la Santa Missa. Un bon jesuïta que em feu de pare espiritual a Roma m'ho va dir abans de la meva ordenació: Joan Antoni, celebra cada dia la Missa. Com si fos la primera, com si fos la única, com si fos la darrera de la teva vida. I així ho he procurat fer, fent del Sant Sacrifici el centre de la meva vida sacerdotal.

En segon lloc, l'esforç per configurar una mentalitat i un estil de vida eclesial i eclesiàstic. Un prevere no es representa mai a ell mateix. La sintonia afectiva i efectiva amb el

Sant Pare i amb el meu Bisbe, acollint de cor llur Magisteri, ha estat per a mi una guia inestimable.

En tercer lloc, com a cristià i prevere, la recepció freqüent del sagrament del Perdó i el consell espiritual d'un prevere experimentat m'han evitat o ajudat a superar moltes crisis. Mai és bo creure's autosuficient i anar sol.

I, finalment, i no per això menys important, he maldat per centrar la vivència del meu ministeri en la caritat pastoral, amb la voluntat, mai reeixida del tot, de lliurar-me en cos i ànima a les persones i comunitats que m'han estat confiades. Puc dir que a tot arreu on he servit com a prevere hi he viscut molt content i porto en el cor els fidels que hi he conegut i que tant m'han ajudat a la meva maduració sacerdotal.

Sempre he admirat i molt els germans preveres més grans. La il·lusió i empena amb què segueixen treballant als vuitanta i noranta anys. Això m'encoratja a seguir endavant amb entusiasme i sempre amb projectes pastorals a l'agenda.

M'agradaria que els mossens poguéssim apropar-nos més als joves. Els podem ajudar molt i ells ho necessiten. Avui, quan estava acabant de redactar aquestes senzilles línies de testimoni sacerdotal, he anat a fer una visita a l'Institut de Tremp. Li vaig demanar a la professora de religió aquesta trobada amb els joves, sobretot amb motiu de l'Any Sacerdotal. He tingut un encontre amb nois i noies de quart de secundària i els he deixat preguntar el que els sem-

blés. Ha estat una bonica experiència, han escoltat amb gran atenció i jo he notat que el missatge de Crist tocava el seu cor. El temps ha passat volant i m'han demanat que hi torni.

Com a Rector aquest és potser un dels neguits més gran: portar la Bona Nova a les noves generacions.

Trencar amb aquest desencontre. Cal dir també que ens hi posen molts entrebancs. Però amb oració, confiança i determinació tot ho tirarem endavant.

Mai m'he penedit d'aquella decisió que vaig prendre als divuit anys: ser sacerdot. Em sento plenament realitzat.

Carles Muñiz i Pérez

Naixement: 1975 Ordenació: 2003

Lloc: Sant Feliu de Llobregat

Tan sols fa 6 anys de la meva ordenació de prevere i em sembla que ja és tota una vida, i això deu ser perquè en fa molts més que vaig voler ordenar la meva vida al servei dels altres, des de l'enamorament de Jesús.

Recordo perfectament les conviències a Tortosa amb altres adolescents de la parròquia i com una religiosa ens va presentar un Jesús atractiu, convincent, de qui tots volíem saber més i més, i que era model per a les nostres vides. Recordo l'anada a Taizé com a "regal" de la confirmació dels nostres catequistes, on a la llum d'aquelles espelmes, amb la provocació de la creu i el remor dels cants, vaig formular per primera vegada la meva professió de fe. Recordo tants i tants joves més grans que jo, que a la parròquia i a la meva ciutat han estat exemple i testimoni com a cristians i de servei.

M'agrada pensar que Jesús m'ha cridat a la vora del llac mitjançant molts homes i dones, per a que ho deixi tot i el segueixi, per a conèixe'l i estimar, estimar rentant els peus, donant la vida i donant vida. M'agrada pensar que això em va permetre superar les pors i apropar-me a un capellà amic i compartir el que jo vivia. M'agrada saber que amb aquesta confiança vaig trucar un matí a la porta del Seminari i vaig

deixar-me acompanyar i transformar pels companys, els formadors i la institució.

Dono gràcies a Déu per tot el que Ell ha fet en mi, perquè em treballa, perquè és aigua que sacia la meva set.

Alguna vegada quanestic amb joves els dic que voldria morir gran i en una comunitat cristiana. Amb això dic que vull ser prevere sempre i ser-ho enmig d'una comunitat. Mirant endavant en el temps, no és cap secret ni cap novetat, dir que a la nostra Catalunya serem menys cristians, i estarem més dispersos pel territori. Les comunitats que atindrem estaran més escampades i haurem d'exercir un ministeri més itinerant. Valentia i imaginació per arribar a tots els racons, per a que durant la nostra estada puguem donar respostes a les necessitats espirituals de la comunitat i celebrar l'eucaristia. Molta més mobilitat. Però alhora tenir un lloc de referència, una comunitat, un lloc on reposar el cap, on tenir les teves coses, on retirar-te a pregar, o a estudiar, o a reflexionar.

Tot això fet individualment però no sol, sinó com a presbiteri, com a conjunt de preveres d'aquesta diòcesi. Molts cops tinc la temptació de pensar que no són útils les nostres

trobades de preveres a nivell de bisbat, o d'arxiprestat, la vida o el treball en equip amb altres preveres, la reunió del grup de revisió de vida; però repassant aquests anys també he de reconèixer que tot el que he après dels altres preveres ha estat moltíssim, el referent del grup i de l'amic capellà; que ha estat molt bona la vivència de saber que no ets sol, que un altre prevere diferent a tu, però a qui Jesús també ha cridat i que està ple de l'Esperit, també està servint a la comunitat. A voltes el nostre ritme de vida ens fa pensar que sols estem millor, i els preveres, com tothom, hem d'aprendre a dur ritmes de vida sostenibles, ritmes de vida que no ens facin oblidar-nos de nosaltres, dels altres a qui som enviats i de Déu qui ens ha enviat.

I buscant imatges per a explicar l'exercici del ministeri em resulten significatives totes aquelles que es donen a les nostres excursions a peu. Voldria exercir el meu ministeri caminant amb els altres, amb prou valentia i senzillesa que em permetés apropar-me a l'altre o acollir a aquell que s'apropa. És una gran

cosa... agafar-li el ritme a un altre. Dir que Déu t'estima, que ets capaç d'estimar als altres i que això obre nous horitzons per a la teva vida. I per a caminar no es pot anar molt carregat, cal fer-ho amb senzillesa, amb poques coses, amb les justes i necessàries, i encara tot caminant t'adones de tot allò prescindible que ens omple. I quan arribes al final o tot caminant, quants colors i sensacions són font d'alegria i felicitat.

Al convidar-me a somiar, penso en les nits que em quedo bocabadat mirant el cel cercant la lluna i els estels més brillants, alguna vegada costa trobar-la la lluna, però sempre hi és. Jo voldria ser sempre un home de fe, un cristià, un enamorat de Jesús, que actualitza en el moment present aquesta crida que Déu em fa vers els homes i les dones del meu temps. Tenint l'eucaristia com a centre de la meva vida, que fos aliment, que fos motor, que fos provocació, que fos invitació a anar més enllà. Voldria ser autèntic, coherent i fidel a l'evangeli de Jesús i amb això fer una església autèntica, coherent i fidel a l'evangeli de Jesús.

Pere Oliva i March

Naixement: 1961   Ordenació: 1991   Lloc: Vic

No hi ha testimoni de vida sense història. El marc d'on arrenca una existència és fonamental. Sense context no hi ha cap tret biogràfic que pugui explicar-se... Vaig néixer a Igualada (Bisbat de Vic) l'any 1961 en el sí d'una família cristiana. Després dels estudis secundaris, vaig llicenciar-me en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona. Després de treballar durant els estius i d'haver fet el servei militar; l'any 1985 vaig entrar al Seminari de Vic. Els darrers anys de teologia vaig tastar l'experiència novella –fa vint anys– del Seminari Major Interdiocesà amb Mn Joan Busquets com a rector. Ordenat diaca a Moià (23-IX-90) i prevere a Igualada (20-X-91) el meu ministeri ha conegut les terres del Ripollès (vicari a Ripoll, rector a Campdevàrol) i les d'Osona (rector a Torelló). Des de fa sis anys, rector del Seminari de Vic; i en fa cinc que sóc vice-rector del Seminari Major Interdiocesà. Durant els caps de setmana col·laboro en la pastoral de la ciutat de Vic, especialment a la catedral. Divuit anys i escaig com a prevere, amb llums i ombres, amb moments joiosos i d'altres viscuts amb més tensió, però amb l'alegria profunda de fer el camí que el Senyor m'ha *indicat* des de sempre.

Una primera motivació, em ve de la infància. M'atreia la docència però volia quelcom més, m'atreia la vida

al costat d'una dona –especialment en l'adolescència i joventut– però volia donar-me als altres; em feia goig tenir fills i veure'ls créixer, però sentia en mi, la necessitat de lliurar-me a més gent... I la Paraula sàvia i viva, burxava il·luminant l'horitzó de la vida: a través del grup de pregària, en la proclamació litúrgica o en l'escolta atenta en un moment de recés... i fou aquesta crida profunda i pregona la que em facilità l'encontre amb els seminaristes. Així vaig començar els estudis, amb la voluntat ferma de voler servir el Senyor en el ministeri, però calia anar trobant el dibuix d'aquest servei...

Un dibuix més concret em ve en els darrers cursos de Seminari. Amb encert em varen enviar a ajudar a Mn. Tomàs Gurri, a Moià. Un home senzill, amb més de setanta anys a l'esquena, benèvol i *murri* (com deien jugant amb el seu cognom); però un veritable rector de poble. Per mi, de 1988 a 1990 van ser un parell d'anys carregats d'experiències noves. Palpar la vida d'un poble al costat d'un home lliurat a tothom, sense exclusions. Coneixia quasi bé el trepitjar de la seva gent, una sòlida capacitat per estimar, amb un bagatge d'història diocesana, beneït amb un tarannà afable. Jo el veia com una mena de Joan XXIII del terrós. Vaig pensar que volia ser, jo també, rector de poble. Rector de tots: joves i

adults, dels de missa i dels allunyats; però especialment ser *pare* per aquells que són pobres, petits i pecadors, recordant les santes intuïcions d'A.Chevrier i Joan Ma. Vianney.

A Ripoll, al costat d'un rector molt diferent, on van transcórrer els tres primers anys de presbiteri, vaig comprendre com sistematitzar, organitzar i definir aquella proximitat captada a Moià. Al costat de Mn. Ramon Tuneu, creatiu, intel·ligent, treballador i arrauxat, vaig viure d'aprop una altra fesomia del ministeri, no tan afable per a molts, no tan entenedora de la realitat que ens envoltava, però innovadora i dinàmica. Vaig dedicar-me també a la docència a l'IES i a algun moviment d'Església. Eren altres temps, amb més vida parroquial, però no menys difícils que els d'ara...

Les motivacions de fons, que vaig tenir temps d'anar assaborint posteriorment com a rector de Campdevàrol, i ja més tard a Torelló: el servei, la donació als altres (germans) i la melodia de fons: *el Pare que estima entrançablement* en Jesucrist a tot el poble. L'eucaristia dominical, *font i cim de la vida cristiana*; la vida dels grups; les diverses activitats de la parròquia... tot com un ressò de la presència viva i real del Senyor Ressuscitat enmig del poble que Ell estima. Sense una estona quotidiana de pregària, d'amistat amb Déu...la motivació de fons pot anar passant desapercebuda.

Saber que ets instrument de Déu que es fa visible enmig del poble; sentir que formes part d'una comunitat que serveixes com a missió però

que vius també les seves il·lusions i pateixes les seves contradiccions, i comprendre't com a membre d'una església local amb la seva geografia, aspiracions, projectes concrets...per portar la salvació als homes. Una parròquia inserida en el sí d'una comunitat humana, aquesta riquesa de les poblacions petites i mitjanes, estimula també la vida ministerial. Estalvia al prevere de sentir-se aïllat i sol. També és necessària una relació de comunitat amb el bisbe i el presbiteri.

Si la motivació la sents com una remor de Déu mateix, que guia la teva vida...quines són les esperances, alegries, tristeses i angoixes en l'exercici ministerial?

Vénen donades per un mateix i per l'entorn. Darrerament, com a rector de Seminari, seguir la vocació d'uns joves, acompanyar-los en el seus discerniments, conviure amb ells, en una institució formativa interdiocesana, és enriquidor. És una ampliació dels horitzons pastorals, és servir la diòcesi d'una altra manera, no exempta de dificultats, però plena de goig i d'esperança. Conèixer els joves dels nostres dies, per tant d'aquesta societat contemporània; que aporten la frescor de la joventut a la vida ministerial. Això omple de vida i goig als qui els tractem. I fa veure les angoixes, tristes, goigs i esperances de l'Església en el seu conjunt, en aquest món global; diferent de l'àmbit més limitat d'una parròquia.

Les angoixes i les dificultats vénen donades, en la parròquia i en el treball formatiu al Seminari; de la pròpia limitació personal, constata-

da a vegades en el propi pecat, en la manca d'entrega als altres, en moments d'una certa solitud ministerial o sentint les contradiccions del nostre temps i les llums i ombres de la pròpia Església. Els nostres dies, com prou bé sabem, no són els més òptims per a comunicar l'evangeli i viure la fe, però cada època té la seva dificultat. Vés a saber si la situació complicada dels nostres dies, esdevindrà un avantatge per una futura evangelització, purificació de la vida clerical o renovació profunda de la vida eclesial.

Un somni? Fer sempre i en tot lloc la voluntat de Déu. Viure plenament de l'Evangeli i per l'Evangeli. Dit d'una altra manera: créixer en el camí de la santedat en una fesomia esperançadora de la nostra Església. El somni és molts cops, acomplir allò que *fa feliç Déu* i a nosaltres mateixos i als que ens envolten. Crec que l'Església té en el Crist que anuncia, la clau d'aquest somni...pels homes i dones del nostre temps. Cal escoltar, veure, comprendre...per servir la salvació del Crist als que l'esperen...

Ramon Oller i Hereu

*Naixement: 1940   Ordenació: 1962   Lloc: La Cellera
Girona*

Més enllà dels canvis

Als meus setanta anys complerts no cal dir que he estat testimoni de canvis notables i alhora protagonista. En el camp eclesial els generats pel Concili Vaticà II, dins el món civil el canvi democràtic a l'estat espanyol i actualment la crisi econòmica internacional i en l'àmbit cultural la irrupció de la cultura post-moderna i del pensament dèbil. Crec que són alguns fenòmens que han fet de paraigua de molts altres que han configurat la vida de la meua generació de preveres, gent ordenada els anys 60.

Què han suposat per mi aquests canvis?

Per començar diria que han suposat la necessitat de trobar quelcom que m'ajudés a llegir les realitats quotidianes i els signes del temps. I ho vaig trobar a principis del ministeri en la revisió de vida. Més enllà del mètode aquesta proposta m'ha ensenyat a ser obert, crític i actiu en el treball pastoral i acostumar-me a veure el temps present com a temps de gràcia i de possibilitats evangelitzadores. Equipat amb aquesta motxilla en concret he treballat en camps variats: com educador al Seminari Menor, posteriorment en el curs introductori i en el seminari Major; en la vida parro-

quial, en la catequesi, en moviments especialitzats d'infants, d'adolescents i joves i ara últimament dins el moviment de Vida Creixent. Espais prou rics i variats per sentir vents molt diferents.

En segon lloc estar involucrat en tasques pastorals de signe tant variat enmig de canvis eclesials i socials he tingut necessitat de buscar resposta, més enllà del que havia après al Seminari, a la pregunta: què vol dir ser fidel a l'església i al ministeri. Els preveres del nostre temps ens varem trobar amb les secularitzacions de companys, amb qüestionaments pastorals i doctrinals de tot ordre, el nomenat "magisteri ciclostilat paral·lel", la interpel·lació de les noves generacions, el trencament de la cultura unitària... I això em va obligar a centrar les meves reflexions de prevere en la imatge evangèlica de Jesús com a Pastor i Alliberador, en els trets de les primeres comunitats cristianes; la manera de fer d'apòstol en les cartes del NT; i, en el camp pràctic, concretar la comunió amb els diferents pastors que he tingut i estimar la pròpia diòcesi com la font d'Aigua Viva, de que parla el missatge del CPT, que raja a la plaça pública dels pobles.

I finalment voldria constatar que els canvis en que m'he trobat immersos m'ha mantingut la inquietud,

més que per l'estudi sistemàtic, pel coneixement i per la resposta que des de la fe podem oferir a l'home d'avui. Formats en un pensament profundament unitari avui costa de saber fer síntesi adequades i fer servir de cara a la gent un llenguatge entenedor i il·luminador a la vegada. Hi ha moments que tens la sensació que camines per la sorra d'un platja més que per una via de pedra ferma. La qüestió està, amb el canvi de cultura, com oferir a l'home d'avui a Déu pel camí de l'experiència espiritual i a través del testimoniatge el que abans oferíem més a cops de dogma? Deu ser important no claudicar a l'imperatiu de Sant Pau: "Ai de mi si no evangelitzo"

El segon apartat fa referència a les conviccions més profundes i les experiències més importants en la meva vida sacerdotal.

Les sintetitzaria en les següents:

La primera convicció és la fidelitat a la vocació baptismal que en el meu cas, des de l'any 1962 ha esdevingut inseparable de la crida al ministeri. Aquest camí he de reconèixer que l'he pogut fer al costat de preveres, de seglars, religioses i de moviments o entitats diocesanes i interdiocesanes que han estat per a mi un estímul i una ajuda constant.

Vull recordar com a segon punt una experiència viscuda al curs introductor del Seminari de Girona com a formador els anys 70, que em va permetre intuir com havia de ser una comunitat jove inspirada en l'evangeli per un temps nou, el nostre. En ella crec que es vivia la con-

junció dels aspectes pedagògics, espirituals, vocacionals, de treball i comunitari amb una naturalitat i un dinamisme envejable. Va ser realment un moment fort de recerca i realització.

Una última convicció que crec ha acompanyat el meu treball pastoral ha estat caminar amb esperit joios i senzill amb els grups, moviments, comunitats, pobles, comarca i l'entorn on et toca viure. Dit d'una altra forma: ser proper a la gent, procurar anar descobrint en els altres i en les comunitats el pas de Déu i compartir la fe amb els que hi estan oberts.

Com podeu pensar aquestes conviccions són els ideals que et mouen, el què vas elaborant com història personal. Però darrera cada expressió hi ha enterrades i barrejades les decepcions, fracassos, èxits, alegries, tristors, llums, el propi pecat que frena el Regne, l'Esperit que et fa mirar endavant, la rutina, les malalties, el somnis, les inseguretats i l'esperit nou que apareix al final d'un llarg camí recorregut...

Una paraula d'esperança, un mot d'ordre, un consell.

Una paraula d'esperança

Confio que molt del que he dit anteriorment hagi estat una invitació a l'esperança ja que el pessimisme és un mal company de camí. Si hi haig d'afegir quelcom més diria que, com a preveres, hem d'estar contents senzillament perquè cada dia quan ens despertem tenim feina a fer i molt creadora i complicada alhora

en un temps que és tant escassa per moltes persones. I perquè fer córrer l'evangeli en cada moment de la història amb els seus alts i baixos qui ens hi ha cridat és el mateix Esperit.

Un mot d'ordre.

Crec que no és altre que agafar-se seriosament el "Credo" i si ho preferiu "el Parenostre" que, –com diu Tertulià, és "el resum de la vida cristiana".

Un consell

Aquesta petició em fa pensar en els power points que t'envien els amics i que comences rebent-los amb molta il·lusió i acabes posant-hi pell morta de tantes coses boniques i acaramel·lades que hi trobes.

Per això en poso un de molt senzill . Que en tota tasca pastoral procurem tenir una doble actitud tal com inculcava Teilhard de Chardin: "adora i confia".

Josep Perich i Serra

Naixement: 1946   Ordenació: 1974

Lloc: Santa Teresa i Sagrada Família de Blanes. Girona

Del “voler fer” al “deixar-me” fer

De l'optimisme amb “cava”...

Quan tenia 17 anys, s'inicià el Concili Vaticà II (1962-1965). Teníem el pressentiment que s'estava gestant un canvi polític i eclesial de primer ordre. Estàvem disposats a ser-ne, no espectadors, sinó protagonistes. En el menjador del seminari, mentre esmorzàvem, el nostre superior Mn. Modest Prats, ens traduïa la crònica del dia anterior, del diari “Le Monde”, relatant les incidències del Concili. Amb motiu de la clausura, excepcionalment, destapàrem xampany. Intuíem que l'Església podia fer un tomb en la direcció que volia el papa Joan XXIII quan el va convocar.

Simultàniament, en el Seminari Major tinguérem l'oportunitat de col·laborar, els caps de setmana, en la pastoral dels barris suburbials de Girona. Els rectors que ens acollien eren uns testimonis admirables: il·lusió evangelitzadora, austeritat, compromís social, treball en equip...

L'eufòria post-conciliar no va durar massa. Alguns dels canvis esperats no s'acabaren de produir i començà l'hemorràgia de les secularitzacions de molts capellans i de secularització cultural i social del nostre país.

El Concili Provincial Tarraconense (1995) coronà uns anys de consultes diocesanes pastorals a tots nivells. Qüestionaris i enquestes eren el plat del dia. Molts capellans hi creiem. Aquest Concili, tot i que va ser una experiència eclesial de primer ordre, malauradament s'hi va fer popular l'anomenat “calaix de l'abat”, preludi d'un dificultós aterratge de les propostes aprovades.

...a l'esperança amb “sangüis”

Retornant als meus primers anys de capellà, i en aquell clima de secularitzacions, sortosament se'm va demanar que fes de consiliari al Rusc de Tordera (Comunitat de l'Arca de Jean Vanier amb discapacitats psíquiques). Poc a poc vaig anar reorientant la meua voluntarista empenta evangelitzadora. Ja no posava tant l'accent en l'organització pastoral, com en el tenir en compte els més febles del meu entorn. L'espiritualitat de Jean Vanier m'ajudà a redescobrir, en paraules d'ell, que “*el pobre no és un problema sinó una font de vida*” i un autèntic “sagrari”.

Aquesta sotragada espiritual crec que desencadenà els meus futurs destins, sempre en suburbis o en barris d'immigració. Sense adonar-me'n, em vaig trobar iniciant grups de la JOC i formant part d'un grup de consiliaris d'aquest moviment. En

aquest context vaig assaborir el testimoni evangèlic extraordinari de diferents consiliaris nacionals de la JOC. A través d'algun d'ells vaig conèixer l'espiritualitat dels capellans del Pradó i del seu fundador el prevere diocesà Antoni Chevrier. Actualment m'espero amb fruïció, cada mes, trobar-me amb els sis o set capellans de la diòcesis per compartir un estudi d'Evangelí, d'acord amb la proposta anual del Pradó.

Si Jean Vanier m'ajudà a veure *Jesús en el pobre*, Antoni Chevrier m'està ajudant a contemplar l'atractiu del *Jesús-pobre*. El meu horitzó és anar-me identificant amb aquest Jesús i, a partir d'ell, tenir una mirada lluminosa i compromesa en el meu servei pastoral. Com diu Chevrier, el prevere és un home **despullat (el pessebre)**, un home **crucificat (la creu)** i un home **men-**

jat (eucaristia). Aquest voldria que fos el meu "*disc dur*" com a prevere diocesà. Els que em coneixeu ja sabeu com n'estic de lluny encara d'aquest propòsit!

Si en els meus anys joves "*el voler fer*" pastoral, quasi compulsiu, em portava de corcoll, ara als meus 64 anys, més serenament, procuro "*deixar-me*" impregnar de Jesús, que la iniciativa sigui més seva que meva i transparentar-lo en el meu entorn. Tenint clar això, aquells impossibles eclesials i socials que semblen infranquejables els miro amb més misericòrdia que indignació. Nosaltres no tenim l'exclusiva de les coses de Déu. Ell, sense fer soroll, treballa al cor de totes les persones i de la història al seu ritme, no al nostre. El seu projecte té futur. Garantia?: –"*Per què busqueu entre els morts aquell qui viu? No és aquí, ha ressuscitat*"(Lc.24,6).

Francisco Javier Prieto i Ordás

Naixement: 1968 Ordenació: 2009

Lloc: Parròquia de Lourdes. Barcelona

Les motivacions que perduren en la meva decisió pel sacerdocí.

Vaig estudiar des dels 11 anys fins els 19 en col·legis religiosos. Sempre tenia clar el desig de ser capellà. Però fins que no en tenia 34, i amb la incomprensió de familiars i amics, i després de pensar-ho molt bé, vaig decidir tornar al seminari i romandre-hi malgrat les incomprensions. Darrera aquesta decisió era el sentiment de felicitat que tenia i les ganes de dedicar-me a parlar de Jesús. Volia ser un deixeble a temps complert. Volia portar pau als que trobava més a prop i que veia que patien per la vida mateixa. Gent propera, gent que m'interessava molt, patia. Jo mateix. La manca de Déu en les nostres vides deixava un buit molt dolorós. I era en Déu, en la vivència de la fe on podrien trobar consol. Perseguint aquesta idea i donant-li forma vaig decidir formar-me, discernir la crida...

El treball en el medi ambient també va ser important en aquest sentit. Em preguntava si no era important una resposta des de la fe als problemes ecològics que estaven patint. La meva dedicació no era només un negoci, era un estil de vida. El comportament dels humans amb la natura em semblava, moltes vegades, un veritable pecat greu. La manca de solidaritat Nord-Sud, els problemes de globalització des de l'aspecte so-

cial i humanitari eren i són molt engrescadors per a mi. Em semblava tenir moltes solucions tot lligant Evangelí i natura a l'estil Francesc d'Assís.

La pregària, com font de consol, de joia i de força és un dels altres motius de la meva decisió cap el sacerdocí. En aquest sentit no necessàriament suposava una crida al sacerdocí, però sí un recolzament a les decisions que anava prenent. No em considero home de pregària, però sí home amb la sort d'haver tingut experiències força interessants per mitjà de l'oració. Vaig obtenir, i obtinc molta pau i lucidesa en l'oració.

Angoixes o tristeses i goigs i esperances en l'actual exercici del meu ministeri.

M'angoixa, si és pot dir així, no saber arribar als cors dels homes i dones de la nostre societat. Em sento portador d'un missatge extraordinari: l'amor de Déu pels seus fills. Un amor que no té límits, que necessita de la nostra col·laboració per tal que tothom ho pugui experimentar. Només d'aquesta manera trobo que hi haurà pau a la terra. Només així el regne de Déu es farà possible i universal. Per això em fa moltíssima tristesa la burla que la societat fa a la meua fe, al meu mestre i amic

Jesús de Nazaret; a la seva institució l'Església. Em fa tristesa que hi hagi gent que no vulgui tenir un racó per a Déu, per l'espiritualitat, per la pregària.

Em fa tristesa la impotència de l'home per arribar a consensos que portin a una globalització del planeta en el menjar, la salut o els drets humans, el respecte i la cura del planeta terra. També les notícies massa freqüents de maltractaments de dones o de nens; o de la solitud de la gent gran. I moltes vegades no sé com arribar-hi, com pregar-ho.

La meva esperança és que hi haurà algú que ens il·lumini per tal d'entendre les raons de la societat per anar per on va, que trobarem el camí per entendre els joves i adolescents i que sabrem un dia com transmetre'ls els valors que ens fan creure en l'home. Com sacerdot penso que fer entendre l'Eucaristia, les raons de Jesús per donar-se en el pa i el vi, per pregar al voltant de la seva Paraula, és una de les claus de la nostra missió.

Els gairebé sis anys que porto a Barcelona (la formació en el seminari i la parròquia) i les vivències com diaca i capellà en els darrers mesos, em queda ben clar que no han estat inútils els esforços per integrar-me en la porció de poble que em pertoca. Sempre vaig estar a la mateixa parròquia del Poble Sec, arxiprestat del Raval, i això vol dir convida amb la realitat més immigrant del bisbat. Com ho agraeixo! És un dels aspectes més enriquidors de la meua vida a Barcelona. Tot i que quan vaig venir no sabia res d'això, ara em sem-

bla un regal de Déu. Malgrat no estar gens engrescat amb les realitats més properes als més pobres, el quart món,... la seva existència no passa desapercebuda ara a la meua vida.

Hi ha molts i molts problemes que hom no pot resoldre, i que de vegades angoixen la pau de l'ànima, però és al mateix temps un dels reptes més grans per engegar el camí del sacerdot: no romandre aliè a les realitats dels preferits de Jesús de Nazaret. El repte de comunicar l'esperança de l'Evangeli i l'amor d'un Déu que abraça les realitats més dures per fer-hi costat. I jo me'n sento instrument. Un repte de vertigen! Doncs no sé com, ni per on, però aquest és el camí: fer costat i força amb els darrers. És el repte i és el goig, i és l'angoixa. Fer tendre la duresa de la vida.

I la major tristesa, viscuda sobretot aquest mesos des del presbiterat, és la sensació de manca d'enteniment entre els capellans. Som pocs, cada dia menys, però això no és tan greu com la divisió o la manca de fraternitat en el presbiteri de Barcelona i en general de Catalunya. Sembla que som treballadors d'amos diferents. I així, malament rai la nostra feina.

Si es pogués accomplir el meu somni, què desitjaria?

Penso que el secret de la felicitat cristiana està a las Benaurances. El somni d'un món feliç, que naturalment consisteix en que tothom pugui viure, menjar, gaudir de la justícia a la seva vida.

L'esperança és, tanmateix, un desig de les nostres societats del benestar, de la societat més propera al nostre bisbat. Tot i que la mateixa societat no ho sap. Trobo molts desesperançats entre els joves, els adolescents (desencant, manca de respecte,...), els avis, els treballadors... i això és una font de patiment i de desestructuració de la societat.

Dono moltes voltes als problemes que tenim a la parròquia, i considero que l'arrel de tot és, moltes vegades, la vivència a nivell familiar dels valors fonamentals: vida, respecte, servei, compromís, fidelitat... És per

això que un dels meus somnis és veure un model de família on sigui possible aturar les febres del divorci, dels compromisos a curt termini, del domini d'un sobre l'altre en els esposos, violències, ... angoixes, en definitiva, que fan que la societat no es trobi trista.

Les malalties psiquiàtriques i les adicions modernes: drogues, jocs i noves tecnologies; la precarietat del treball... són l'objecte del somni d'ésser capaços solucionar-los.

Pau + Bé i abraçades plenes de Déu.

Jordi Reixach i Masachs

Naixement: 1966 Ordenació: 1997

Lloc: Sant Feliu de Guíxols. Girona

Han passat ja dotze any i escaig des del dia de la meva ordenació com a prevere, i malgrat ser encara considerat dels joves dins el presbiteri gironí, i ja tenir 40 anys, puc dir que guardo encara dins meu alguns dels bons propòsits d'aquells moments.

Ja sóc d'aquesta generació que als meus amics i companys, i algun familiar també, quan els dic que vull fer-me capellà en mirem malament. *Però si això de l'Església és ja una cosa morta, del passat, sense futur, coses de velles, ja saps a on et fiques...* aquestes i altres coses per l'estil foren moltes de les respostes que vaig sentir. Però he de dir que també hi hagué gent que em recolzaren, que m'ajudaren i em feren comprendre el sentit de ser capellà en aquesta nostra societat. Temps difícils, certament, però temps de testimoni i de fe amb Déu.

Amb el meu caminar per aquests anys de prevere he trobat gent molt honesta, i amb fe molt viva que m'han ajudat a entendre i a viure el ser capellà avui. I aquest passa per ser un home que ha de portar esperança, que ha de motivar la il·lusió, que ha de viure l'alegria i sentir la fe d'una manera propera. Són moltes les dificultats que viu la nostra comunitat parroquial, des de la migra-

desa de recursos econòmics fins a la disminució de la gent que assisteix a les celebracions i l'edat mitjana dels que vénen. I dels pocs joves o infants que assisteixen per rebre alguns sacraments, és un miratge d'un instant que costa que perduri. Cal no viure amb l'angoixa del moment, sí però amb la preocupació de la greu situació històrica que vivim, i cercar noves propostes per tal que la nostra fe sigui quelcom que ressoni de vida i esperança enmig de la pluralitat d'opcions i vides d'aquesta societat. Cal unir esforços, redefinir opcions, tancar serveis i esglésies,... per poder servir i proposar la fe des d'una opció i estil de vida. Ser Església de servei públic –dispensadora de sacraments– és quelcom que llangueix lentament; però ser parròquia-comunitat de vida i de fe, costa d'arrencar, i la pressió de la societat, el pes de la història i de la institució no ajuden gaire.

Tot això ho visc des de molts moments de soledat, sense saber que fer i com. Amb la incertesa d'un futur que ja construïm ara i aquí, però amb la seguretat que no podem mirar ni engronyar les olles del vell Egipte, i que mai temps passat foren millors.

El meu somni seria que el capellà fos una persona molt més propera a la vida i als problemes de la gent, la

parròquia, amb temps per escoltar, i no anar amb tanta pressa per les misses, les reunions, ... i amb un rol no tant d'aquell que tot ho decideix i que en té l'última responsabilitat, si

no, com un director d'orquestra que, amb la diversitats i pluralitat de sons i persones que hi ha en la parròquia, és capaç de fer sonar una bonica peça.

Ramon Rosell i Serra

Naixement: 1939 Ordenació: 1963 Lloc: Urgell.

Andorra-Canillo

Capellà, per a què?

Capellà, per a què? *Per a menjar xocolata desfeta els diumenges per esmorzar*, em deien la gent de missa de Bellcaire d'Urgell amb tota la bona fe del món per motivar-me a anar al Seminari. Eren els anys 1949-1950. *Per a ser com mossèn Josep Escolà*, sense ja saber-ho, rector de Bellcaire d'Urgell, a qui dec la meva vocació. Josep Escolà, fill de Linyola (poble conegut ahir pel *Noi de Linyola*, en Fusté, i avui, pel Bojan) arribà a Bellcaire l'abril de 1915 en tartana. L'any 1936, salvà la vida gràcies a l'alcalde *roig* de ca l'Antonatxo de Bellcaire. Li buscà una amagatall en una masia abans que el *comitè* de Bellvís entrés al poble per cremar l'església de N^a S^a de l'Assumpció. D'un alcalde *roig*, ningú no en malpensava!. Mossèn Josep – així a seques el recordem els bellcairencs – era geniüt: *cafres, rusos!* ens escridassava un diumenge sí i un altre també. Però tenia un cor com una catedral. Era català de soca-rel, amant de la cultura, persona orgullosament senzilla, educadora de valors que no tenien res a veure amb el franquisme, d'una pobresa extrema pel seu esperit caritatiu. N'eren penyora les catequesis de cada dia en un català acurat, les associacions que havia creat: “filles de Maria, Majorales, Sagrada Família, Sagrat Cor de Jesús, el grup teatral...” Fou

traspasat el 7 de febrer del 1951, en el meu primer curs d'humanitats. Aleshores, ho ignorava. Avui, n'estic convençut: mossèn Josep Escolà ha estat el meu mirall sacerdotal.

Capellà, per a què? *Per no haver de treballar*, em deien la gent de no missa de Bellcaire d'Urgell. En els meus anys de teologia feia un assaig de capellà obrer sumant-me a l'equip de la màquina de batre del Cosmet. Els companys em burxaven: *treballes ara, perquè quan seràs capellà ja no treballaràs més*. Gràcies al director espiritual, Pare Quer, havia superat veritats obsoletes. Somiava un capellà arrelat al poble, radicalment lliurat al servei del poble. Si els bellcairencs ho deien dels mestres: *un mestre és la base de la societat*, per què no ho pot ser el capellà?

Capellà, per a què? És la pregunta que em martellejava el cap dies abans de vestir sotana, el setembre de 1958, quan al Seminari de La Seu es va viure la gran desbandada. Als que no penjàrem els hàbits, se'ns titllà de *traïdors a la Causa*. És la interpel·lació que no em deixava dormir la nit abans de donar el pas al subdiaconat, demanat pel bisbe Ramon Iglesias, el 29 de juny de 1962 a la basílica de la Mare de Déu de Valldeflors a Tremp. Tenia il·lusions motivadores! Em fa feliç contemplar la foto de la meva ordenació sacer-

dotal, el 29 de juny de 1963 a l'església parroquial de La Pobla de Segur. Aquest estiu, 47 anys de sacerdoci. *Hem fet el cim!* Ens havíem enamorat de l'ofici! En el meu pelegrinatge sacerdotal m'ha guiat la pregunta en els dies de sol, però, sobretot, quan m'ha embolcallat la boira baixa i espessa com al meu Belcaire al cor de l'hivern. A punt de tocar un altre *Cim*, el de les Noces sacerdotals d'Or, m'adono que gràcies a la pregunta, no he esgarriat el camí. Avui, són els monitors d'AINA que, quan juguem al joc de la sinceritat a altes hores de la nit, em demanen: *mossèn, capellà, per a què?* Els dono les gràcies per la interrogació. Em posa dempeus a la recerca de la identitat sacerdotal en aquest món que ha canviat la manera de viure la família, d'exercir el metge, d'ensenyar el mestre. El Nuno i la Suzete, que es casaran el 16 d'agost a Moreira do Castelo, em pregunten: *casar-se, per a què?*. Mossèn Ramon Prat, en la Jornada Sacerdotal de Catalunya al Seminari de Barcelona, ens parlava de "canvi d'època", amb la seva aguda perspicàcia.

Vaig viure tres anys de lluna de mel sacerdotals, com a vicari, a la parròquia de Santa Maria d'Organyà, vila de les Homilies i dels ganxos. El mot els el dona una daurada llegenda. El rector em mana predicar en castellà a la missa major per la presència de la guàrdia civil. Els padrins a l'escó del foc a terra em posen l'endevinalla: *què enganxa més que un ganxo? M'alliçonen: dos ganxos enganxen més que un ganxo.* Els sociòlegs en diuen *a la vida cal sumar sempre, i no dividir.*

L'Evangelí parla de comunió: *aneu de dos en dos.* Els andorrans n'han fet l'eslògan: *Virtus Unita Fortior.* Quan els emigrants d'Organyà a Andorra em recorden que *el que sé de capellà, m'ho han ensenyat els ganxos, els canto:* "Organyà, vila encisera/ colrada de sol i vent/ que té la font Bordonera/ Santa Fe i bona gent". Després de 43 anys de marxar-ne, en dono fe de la seva bona fe. Amb Organyà, servia Montanisell, Gavarra, Valldarques, Canyelles, Perles, Alzina d'Alinyà, pobles sense carretera, alguns sense telèfon, tots sense llum... Quin plaer jugar a cartes, la botifarra, a la llum d'un pot de carbur que havien de sacsejar per avivar-ne flama! Vaig treballar amb els mestres a què els joves es traguessin el certificat d'estudis primari, condició *sine quan non* per poder emigrar d'unes terres on les patates i el ramat no donaven per viure. La gent era agraïda. Vaig viure l'experiència de "ser estimat". En aquell nostàlgic racó de la veritable Catalunya interior el meu sacerdocí trobava la seva raó de ser. Però les llunes de mel duren el que duren! Un sobre de color blau amb el segell del bisbat d'Urgell em destinava a Canillo. Era el juliol de 1966.

Capellà, per a què? El bisbe Joan Enric Vives i el professor Salvador Pié en les conferències al Sant Crist de Balaguer, impartides en l'Any Sacerdotal, en ocasió del 150è aniversari del *Curé d'Ars*, resumeixen la identitat del capellà en dos mots claus *alter Christus*. Els estic reconegut per glossar-me l'excel·lència de la dignitat sacerdotal amb el ritual de l'Ordre i amb l'encíclica de Joan Pau II *Pastores dabo vobis* a la mà. Avui,

gràcies al Bisbe i al Professor, estimo més el ser sacerdot, dignitat que Jean Maria Vianney qualificava de *superior a la dels àngels i dels arcàngels i de tot el bé de Déu d'estols celestials*. En el prec i preguntes de la conferència del Doctor Pié, usant paraules de l'Emili Marlés, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya, demano en veu alta davant la quarantena de companys capellans: “si la dignitat del sacerdot és tan elevada, com és que avui en dia, el sacerdoti ministerial és tan poc valorat? Per què una vocació que és proposada com un servei als altres és tan poc apreciada pels joves del nostre país? *Als joves de casa nostra no els atrau el sacerdoti*, afirma Marlés a Qüestions de Vida Cristiana. Amb el professor m'interpel·lo: *quins han estat els motius de fons que ens han fet desembocar en aquesta situació tan crítica?* Medito sobre la profunda crisi d'identitat sacerdotal. Cerco les raons del perquè la jerarquia eclesiàstica es limita a donar llargues al problema, o a no prestar-hi l'atenció necessària agafant *el toro per les banyes*. No podem esperar ingènuament que el temps ho arreglarà. Comprens els sacerdots “cremats”, resignats, i sense massa esperança, que han optat per tancar-se amb pany i forrellat a la feina de casa. Passen de reunions i consells diocesans. Són feliços amb *la feina ben feta no té fronteres*. No entenc els companys que intenten redreçar el camí tornant a un conservadorisme que els allunya de les persones de 40 anys en avall, per dir una data. L'historiador Albert Manent en la pàgina religiosa de La Vanguardia escriu: *amb pontificals i pastorals no recuperareu els joves*.

Un dels dos únics ramaders d'ovelles que ens queden a Canillo, em confia amb un afinat sentit comú: *sinó hi ha ramat, no hi ha pastor. El seu ofici i el meu, passaran aviat a ser història*. Paul Ricoeur li dona la raó: *tota vocació comprèn dos eixos inseparables per rodar cap endavant: un eix, el meu ser; l'altre, el ser dels altres*.

Segueixo a la recerca de l'essència de la meva vocació sacerdotal. Participo a la Jornada Acadèmica amb motiu de l'Any Sacerdotal organitzada per la Facultat de Teologia de Catalunya: “Ministeri presbiteral, esperança del món”. Una diada densa. També profètica, sobretot en la conferència i diàleg de la tarda. Hem sucut la ploma en una sòlida esperança on es mescla unes unces d'inquietud. Som dipositaris de l'Evangelí. Com “dir Déu” a un món que ja no té set –aparentment– de transcendència? Difícil repte! El periodista Bertrand Réveilion comenta: *la temptació de deixar-se arrossegar per l'angoixa, per les tibantors, per les condemnes a un món “sense Déu”, pel replegament en una contracultura catòlica intransigent, és forta..* Albert Rouet m'encoratja en escriure: *l'especificitat cristiana rau en mesclar el nostre llenguatge amb el llenguatge dels altres i a posicionar-se no en competència, sinó en diàleg amb el món*. Els sacerdots de Jesús no tenim altre camí que els de les persones del nostre món.

Durant la Quaresma, per honorar a sant Josep, patró de les vocacions sacerdotals, rellegeixo el llibre de Karl Rahner: “Sacerdotes, ¿para qué?”. Ha nascut a Catalunya un nou

moviment “tornar a creure” pensat per als cristians adults. Ens el presentà el professor Xavier Morlans per la primavera del 2008 a Tremp. Amb cançó i guitarra incloses. M’hi apunto:

Tornar a creure en Déu, en l’acció del seu Esperit que ens treballa internament. Tornar a creure en les persones. Desconfiem massa de l’altre, per culpa de la nostra mediocritat interior. Tornar a creure en l’Església que seguirà vivint. Tornar a creure en la força de l’Evangeli i dels Sagraments. Tornar a creure en l’Església dels pobres, malgrat que la gent ens vegi instal·lats en l’Església dels poderosos. Tornar a creure que dins la massa del món hi ha bisbes i sacerdots que són un autèntic llevat. Viuen l’Evangeli sense ressentiments i amb humilitat en el sentit dinàmic de sant Pau. Tornar a creure en una “Església de muralles

enllà” – o com diu el Papa Benet XVI “un Temple amb el pati dels gentils”, una Església que no té por als creients fronterers, que gosa parlar el llenguatge dels homes i de les dones d’avui. L’Església del pou de Jacob s’asseu per escoltar les sets, les queixes, les interpel·lacions, els patiments, les secretes esperances dels homes i de les dones dels nostres dies. L’Església és filla de l’Èxode, seguidora de les petjades de Jesús, pelegrí envers l’altre, el diferent, el pobre, el malalt, el feble...

Prego a la meva Confident, mare de l’Únic i Gran Sacerdot, en la festa del seu marit Josep, per les vocacions sacerdotals. M’encoratja: *sobra rutina. Necessitem més audàcia que prudència, més Evangeli que diplomàcia.* Marona, ajuda’m a tornar a creure.

Carles Soler i Perdigó

Naixement: 1932   Ordenació presbiteral: 1960

Ordenació Episcopal: 1991

Lloc: Barcelona. Girona

Des de la serenor i la pau de la jubilació, contemplo la meva personal història de salvació. Els passos que he anat fent guiat per la mà amorosament provident de Déu i la significació que han tingut en la meua vida. Projectar la mirada vers aquests cinquanta anys, que ara commemorem, ha suscitat en mi molt diverses reflexions. La majoria em motiven a donar gràcies a Déu, admirat pels seus dons. Transcric algunes d'aquestes reflexions sense cap pretensió d'alliçonament.

Tots ho diem: el temps passa molt de pressa. I és ben bé així. Entre els anys al Seminari, al Tribunal, a la Parròquia, els estudis, les capellanies i consiliaries i bisbe auxiliar al Vallès i finalment bisbe de Girona se m'han escolat 50 anys. Ben cert que els vaig oferir a Déu i a la seva Església, en entrar al Seminari, i també tots els que Déu, nostre Senyor, em vulgui encara aquí, a la terra. Aquests 50 anys els he viscut intensament, plenament, agraït i joiosament.

Han sigut serveis ben diversos els que m'han encomanat. Es veu que servim una mica per a tot. Salvant el cas d'alguns més especialistes, la majoria de capellans som de pas universal. En aquests 50 anys, en tots

els camps s'han produït canvis molt forts i molt profunds. Som la generació que, potser sense saber-ho, desitjava el Concili. El Concili Vaticà II ens ha marcat. Amb ganes i amb il·lusió ens hem aplicat a ser fidels als seus principis i emmotllar-nos a l'estil pastoral que proposa. Els canvis continuen. Ara enyorem el Concili. El Concili Tarraconense del 1995 va ser un noble propòsit de fer reviure i aplicar el Vaticà II a casa nostra. Les constitucions, els Decrets i les Declaracions del Vaticà II i les Resolucions del Tarraconense del 1995 resten obertes i disponibles com la proposta doctrinal i la pauta apostòlica més autoritzada i garantida per a una bona i efectiva acció pastoral en l'Església.

Recordo tres passos, per a mi, molt importants i significatius: rector de la Conreria, rector de sant Pius X, Bisbe i Bisbe de Girona. Cadascun d'aquests passos era una actualització de la consagració a Jesucrist, en ser ungit per l'Esperit Sant en l'ordenació sacerdotal.

Assumir la primera responsabilitat sobre una comunitat de persones i sobre cada una d'elles comporta, en l'àmbit eclesial, un caire molt fort de paternitat. Ho vaig experimentar d'una manera molt real i sensible a

sant Pius X i, molt més encara, en ser ordenat bisbe.

Rector i bisbe ha significat la vivència d'una paternitat tota ella referida al Déu i Pare de Jesucrist. D'Ell prové tota paternitat. La consciència d'haver sigut escollit per estar en comunió amb el seu Fill Unigènit i ser enviat com Ell amb la seva mateixa missió, a estones, és un pes ben feixuc, però també tothora joiós. Infon una especial sensibilitat i suscita una particular emotivitat en la recitació del Pare-nostre i esperona a una actitud prompta a l'acolliment, a la comprensió i al perdó.

De la formació rebuda al Seminari, en podria senyalar deficiències. Però vull parlar només d'un mèrit: ens ha centrat en l'objectivitat, en el realisme de la veritat. En l'afany de cercar-la sabent que demana esforç i que sovint comporta patiment. Ens ha educat a no quedar-nos en la superfície de les coses, ni restar embadalits en la seva cara més bonica. Humans tanmateix, ens hem tingut de sobreposar moltes vegades a l'emotivitat i als sentiments, que són el criteri de discerniment, judici i actuació de la gran majoria dels nostres conciutadans. L'actual cultura dominant ens hi aboca.

La Gramàtica clàssica, la Llatina especialment, i també la Lògica escolàstica han educat el bon seny que ens ha regit. Aquesta actitud objectiva, la set de veritat, ens ha guiat a cercar en les millors teologies el coneixement de Jesucrist, la Veritat eterna. Alhora Bondat i Bellesa eter-

nes. L'esforç i l'aplicació perseverant ha sigut esplèndidament premiat. La nostra generació és en bona mesura una generació lliure.

El caliu i el suport de l'amistat és un gran do que ens han propiciat els anys del Seminari. Tots els qui hem compartit alegries i esperances al Seminari, i també decepcions i disgustos, que l'empenta de la joventut i la caritat cristiana feien oblidar ben aviat, ens considerem bons companys i amics. Una amistat sincera, lleial, oberta, prompte a integrar noves amistats amb altres sacerdots, més grans i més joves, i amb laics i laiques, religiosos i religioses, que coneixem i tractem en l'exercici del ministeri. Tanmateix no ens podem refugiar ni tancar, en l'amistat, per evadir-nos de responsabilitats ni consolar-nos dels inevitables fracassos pastorals, que tots hem d'experimentar. L'amistat sacerdotal ens ha d'esperonar tothora a mantenir-nos fidels a l'Amic, que ens ha cridat i ens agermana, i a no regatejar esforços i il·lusió, per adaptar-nos als canvis que experimenta la nostra societat en contínua evolució. La pertinença a un mateix Presbiteri és un reclam constant a la germanor per la participació en l'únic sacerdoti del Crist. Germanor, que és universal. La veritable amistat i la germanor en Crist no coneixen fronteres.

Potser no és gaire reconegut avui, però el sacerdot és un gran benefactor de la societat. Com a testimoni dels béns més alts i transcendents. Com custodi, difusor i educador de

valors fonamentals com ho són la justícia i la caritat. És a dir, la honradesa, la bondat, la fidelitat, la solidaritat, l'esperit de sacrifici, el treball ben fet, la generosa aportació al Bé Comú. Però en el més íntim hi ha el que fa i determina la crida de Jesús. Sant Marc ho diu molt bé i molt clar: "...va cridar els qui va voler... perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar, amb poder de treure dimonis" (Cf. Mc. 3, 13 i 14). El sacerdot està amb Jesús. Predica

i guareix i allibera, perquè està amb Jesús. Unit amb Jesús. És amic de Jesús; del cercle íntim dels seus amics. Tot cristià és cridat a l'amistat amb Jesús. Els sants, infants, joves, homes i dones, adults, religiosos o seglars són els grans amics de Jesús. Però només el sacerdot té els poders de Jesús. Actua en la persona de Jesús. El sacerdot és amic, associat i apoderat en l'obra redemptora de Jesús. Pel bé del Poble de Déu.

Mateu Tarrats i Oliver

Naixement: 1935   Ordenació: 1960   Lloc: Barcelona

La primera cosa que m'ha vingut al cap, a l'hora de respondre a la invitació del curs de posar en comú experiències i vivències significatives d'aquests 50 anys, no han estat fets o situacions puntuals, sinó una experiència permanent, actualitzada en la diversitat de situacions personals, eclesials i pastorals que he viscut. L'experiència que tot plegat ha valgut la pena, que val la pena, que no tornaria enrera, que la meua vida, amb totes les inevitables limitacions, errors, sofriments i petitesse, ha tingut i té un sentit, que he tingut molta sort, que tot ha estat com un regal immerescut, del qual no m'hauria de cansar mai de donar gràcies.

Crec que l'experiència del Concili Vaticà II, que puc dir que vaig viure apassionadament com un pas decisiu i irreversible en la història de l'Església, i que va obrir tantes esperances, va marcar no només l'inici del meu ministeri, sinó que ha orientat el què he intentat d'anar vivint, des del punt de vista espiritual, teològic i pastoral.

He anat descobrint que la fidelitat no és una virtut estàtica, que es podria concretar i resumir en la voluntat de seguir un camí predeterminat, com ara la simple obediència

a unes normes, o la repetició monòtona d'allò de sempre, com a preu a pagar per assolir el premi d'una desitjada, tot i que enganyosa, seguretat. He entès que la fidelitat és una virtut dinàmica i creativa, que neix de l'exercici de la pròpia llibertat arriscada i compromesa. Que és l'intent de donar resposta, des de l'opció radical, en el nostre cas des de l'absoluta novetat de l'Evangelí, a allò que Joan XXIII anomenava «els signes dels temps», és a dir, a allò que l'esdeveniment, a través del qual Déu ens parla, ens demana ara i aquí. I això m'ha exigut mirar amb atenció, i amb «empatia» les persones, les comunitats, la història, l'Església. I això m'ha demanat donar importància a l'estudi i a la reflexió, i ha comportat l'exercici de la llibertat d'esperit i la pràctica del discerniment compartit. Tot per cercar la manera de proposar a la gent d'avui la llum i la força salvadora, alliberadora i humanitzadora de l'Evangelí.

Aquest esforç mantingut amb il·lusió i no per força, ni per imposició, m'ha ajudat a viure el ministeri no com el funcionari d'una institució, o com un home del sagrat, separat i per damunt dels altres, sinó com un germà entre els germans, servidor de les persones, creients o

no, i de les comunitats. I això m'ha fet possible establir i mantenir profundes relacions de proximitat, de fraternitat i d'amistat amb persones de tota mena, dels diversos llocs on he tingut la sort d'exercir el ministeri.

Forma part de la meua experiència la consciència de l'enriquiment personal, espiritual i pastoral que m'han possibilitat els diferents ministeris que m'han estat confiats: des del primer, formant part de l'equip del Seminari en els complicats anys 60, passant per l'experiència del servei al barri marginat de la Catalana, a les parròquies de Santa Isabel del Guinardó, la Sagrada Família de les Termes de Sabadell, i Santa Maria de Barberà, i també de Vicari episcopal amb el Dr. Jubany, fins a

l'actual, a la parròquia de Sant Joan d'Horta, el meu barri, on m'he re-trobat amb amics i coneguts de la meua infància i joventut. Especialment enriquidor per a mi ha estat el servei de consiliari en grups de diversos moviments i petites comunitats, i la possibilitat de conèixer i acompanyar moltes persones en el seu camí de fe i de recerca de Déu

I no em puc estar de reconèixer el bé que m'ha fet i l'experiència de germanor que he viscut i visc amb companys preveres, sobretot amb els de la Unió. El fet de compartir sentiments, experiències, recerques, dubtes i conviccions, en un clima de gratuïtat i llibertat, m'ha ajudat a no anar sol, a aprendre a posar en comú, a revisar i a discernir, i a rebre confort i sosteniment en moments difícils.

Josep Torres i Segura

Naixement: 1928   Ordenació: 1952   Lloc: Solsona

És el temps de pescar amb canya.

Vaig rebre el presbiterat el dia 31 de maig de 1952, a l'ordenació multitudinària del XXXV Congrés Eucarístic Internacional de Barcelona. Tenia 24 anys.

Durant el temps del Seminari, el contacte amb el món que ens envoltava es reduïa al temps de les vacances i encara amb molta precaució per la condició de seminarista. Per tant, el món on havia d'exercir la meva tasca de prevere m'era totalment desconegut.

Quan als dos mesos de l'ordenació vaig començar a fer de vicari, només tenia molt clar que la meva motivació era servir els altres. Tant el meu director espiritual com la resta de formadors del Seminari ens havien inculcat que el nostre sacerdoci era "*pro eis*".

Durant els meus sis anys de vicari vaig tenir tres rectors excel·lents, això sí, molt diferents. Cada un va ajudar-me en aspectes diversos, el primer, afermant la vida d'unió amb Déu, sense la qual tota l'activitat esdevindria pur accionisme, aleshores en deien "*americanisme*"; el segon, estimulant el meu caràcter tímid amb cures més aviat

dures; i el tercer, inculcant-me el sentit de responsabilitat i fidelitat a Crist i a l'Església. Tots tres, però, donant-me molta llibertat per treballar.

Després vingueren uns anys de treball en moviments preferentment d'adults i de docència al Seminari. L'any 1973, als 45 anys, vaig ser nomenat rector d'una parròquia "gran". Tota la vida havia desitjat exercir el ministeri en la tasca parroquial; en aquell moment va ser quan vaig veure més clar com dur a terme el lema "per als altres". Amb el contacte proper, de tu a tu, vaig adonar-me què significava i què m'exigia. La predicació, la catequesi, l'acompanyament de grups, l'administració dels sagraments i la seva preparació, la celebració de l'eucaristia, concretaven aquesta acció a favor dels altres.

La meva tasca parroquial va durar trenta anys fins a la jubilació, l'any 2003. Durant aquests anys vaig tenir molts bons i eficaços col·laboradors dels quals recordo moments molt agradables.

La motivació per exercir el sacerdoci avui és la mateixa que fa cinquanta-vuit anys. El meu sacerdoci és a favor dels meus germans i ger-

manes, intentant fer que, per l'acció de l'Esperit Sant, experimentin l'amor que Déu ens té, manifestat per Jesucrist.

Gràcies a Déu, a la benvolença del meu bisbe i a la comprensió generosa de moltes persones, encara en aquests últims anys tinc l'oportunitat de fer algunes tasques d'aquesta pastoral senzilla i propera que ens toca a mi i a molts altres: fer realitat aquella frase "*s'ha acabat pescar amb xarxa, és el temps de pescar amb canya*". Ho visc sense nostàlgia i sense cap mena de recança. Sant Pere, després del primer sermó, va veure com s'afegien a la comunitat tres mil persones (Ac 2,41), però Felip en catequitzà i batejà un de sol (Ac 8,30-38). I així

espero anar treballant pastoralment fins que Déu bondadós i gran en misericòrdia em cridi per anar al seu costat en companyia de tots aquells que l'han estimat en aquest món i ara continuen estimant-lo i lloant-lo per sempre.

Ara, al final de la vida, em plauria percebre símptomes d'una primavera per a l'Església, que me l'imagino amb un clergat ben format, piadós, alegre, unit, emprenedor, esperançat, irradiant Crist per tots els costats i amb un laïcat conscient, format, responsable, compromès i lluitador amb mitjans pacífics per establir en el món el Regne de Déu, que és de veritat i de vida, de santedat i de gràcia, de justícia, d'amor i de pau.

Josep M. Vila i Boixader

Naixement: 1931   Ordenació: 1955   Lloc: Solsona

Acabava de ser ordenat sacerdot, el 17 de Juliol de 1955, i era feliç com un infant amb unes sabates noves. El meu projecte vital i sacerdotal, era ser un sacerdot que estimava molt a Nostre Senyor, i s'afanyava per portar ànimes al Cel. Així ho vam aprendre durant els anys de la nostra formació al Seminari de Solsona. I...m'ho vaig creure.

Als pocs mesos d'esser destinat com a vicari, a una parròquia del Pla d'Urgell, vàreig assistir a uns Curses Apostòliques de la HOAC, dirigits per en Guillem Rovirosa, i Don Tomas Malagon. Allí, em vàren dir, que portar ànimes al Cel, era bona tasca, però que per entrar al Cel et farien unes preguntes, que les trobem escrites a l'Evangeli de Mateu, 25,31-45: tenia fam, i em donàreu de menjar. Tenia set i em donàreu de beure...Això, volia dir, que les nostres animetes, no aniran al CEL, si no es compliquen molt amb la vida de la Terra, sobretot en el camp de la justícia social. I...m'ho vaig creure.

Vàrem organitzar, un Grup HOAC. No ens podiem reunir a les dependències parroquials per no comprometre a la Parròquia davant les autoritats civils. Ens reuníem en un

espai ocult al fons d'un moli de pinsos, Així ens sentíem segurs, bo i fugint de la vigilància de la guardia civil.

Als tres o quatre que ens vàrem engrescar per l'apostolat del món obrer, el Bisbe Tarancon, ens va destinar a l'alta muntanya. A mi, a Castellar de N'Huc.

Fóren set anys a l'alta muntanya amb unes condicions espirituals i materials, que trobareu meravellósament descrites al llibre de Mn. Climent Forner, *Un Llarg Hivern, a Castellar de N'Huc*. Vàreig suportar una depressió important. El psiquiatre l'anomenava, una crisi d'angoixa. Vaig anar trampejant la situació, gràcies als companys que em contractaven per anar a predicar novenaris. La meua font d'inspiració, per aitals predicacions eren els llibres de Tihamer Thot. També puc assegurar que la moral que predicava, me la creia i la practicava.

Va arribar el dia, que vaig passar de l'alta muntanya a la Segarra, concretament, a Ivorra. Aquest any 2010 s'hi celebra el Mil·lenari del Sant Dubte.

Arribà, el Concili Vaticà II. Fou un esclat de llum, de joia i d'esper-

rança. Com per art d'encantament em va desaparèixer la depressió. Cada decret conciliar era com un glop d'aigua fresca.

Per a mi, fòren especialment impactants, la llibertat religiosa, la paternitat responsable. La col·legialitat, l'església Poble de Déu, la reforma Litúrgica.

Els capellans de la nostra Segarra, amb santa innocència i amb santa imprudència, vam organitzar uns jorns de conferències, que no vam deixar cap poble per petit que fos sense predicar-los el missatge joiós del Concili. Tant els capellans com el poble, ens vam deslliurar de moltes pesades cadenes que ens tenien arraulits.

Un dels més grans esdeveniments que es va portar a terme amb un acord de tota l'Església Catalana, fou la creació del Centre d'Estudis Pastoral. Allà, tots els capellans de Catalunya, carregats de bona fe però d'escassos coneixements hi vam trobar la possibilitat d'ésser informats i formats de les corrents més avançades, en Filosofia, Teologia, Sociologia, Litúrgia, Catequesi i moltes altres coses. Sota la mirada atenta i acollidora de Mn. Batlles i Mn. Totosaus, sempre ens hi vam sentir com a casa nostra. Allà ens vam fer amics multitud de capellans de Catalunya, que no ens haguérem conegut mai.

Vaig tenir el privilegi de pertànyer al Grup Rural del CEP, durant vint anys. Quan vaig formar part d'aquest grup, ja estava destinat a l'Arxiprestat del Pla d'Urgell

En aquest nou destí, que va durar vint-i-cinc anys, vaig procurar que la meva pastoral estés d'acord amb l'esperit del Concili Vaticà II. Això, fou així, perquè m'ho vaig creure.

Tota aquesta moguda que acabo de descriure la vaig viure amb molta alegria. Gràcies a les lliçons del Centre d'Estudis Pastoral, em vaig fer el propòsit que no volia ser cristià ni volia convidar a ningú a ser cristià si no li podia garantir que viure com a cristià, et feia feliç i et donava molta alegria. Així ho vaig aprendre d'una lliçó que en va oferir Mn. Totosaus... Els cristians, som els homes més feliços del món, perquè ens sabem salvats....!! I...m'ho vaig creure.

En les meves celebracions dominicals, la resposta al salm que uso amb més freqüència, és.... *Serviu al Senyor, amb alegria!!*

Ara estic jubilat canònicament a la casa Sacerdotal del Seminari de Solsona. Atent a l'orientació vers on s'encamina l'Església, veig el següent; 1) La col·legialitat ja no existeix. 2) Fora de l'Església es fa difícil la salvació. Perilla la llibertat religiosa. 3) Conflictes constants amb les parelles. Paternitat responsable 4) Una litúrgia barroca i amb menys participació dels laics. 5) El Sagrament del perdó. Ja torna a ser un judici sever, amb nombre i espècie. 6) El sacerdot, ja no és un home entre els homes. És un home apartat dels homes. 7) Uns grans teòlegs i biblistes, són perseguits.

Jo, amb tot això no hi puc creure.

Signes d'esperança. Encara que sembli desassenyat, jo tinc l'esperança en aquests sacerdots que són com les soques velles d'olivera, que quan sembla que tot s'ha acabat saben treure un lluc que anuncia nova anyada. (Pere Casaldàliga)

Em dol haver de dir, que les darreres fornades de nous sacerdots, no m'inspiren esperança. Crec que no viuent el món que els toca viure.

Malgrat tot, us convido a cantar amb mi... Serviu al Senyor, amb alegria...!!

Josep M. Vilaseca i Ribalta

Naixement: 1971   Ordenació: 1997   Lloc: Solsona

Motivacions:

Ser capellà és el camí de felicitat que Déu havia pensat per mi. Ser capellà és una crida que el Pare em va fer, em va regalar com a do la vocació, el desig d'entregar tota la meua vida per Ell. Amb una mica de perspectiva en el temps, m'adono que al darrera dels fets, les experiències i les persones que em vaig trobar en la infància i joventut, Déu hi era. Es va valdre de tot això per tal que jo descobrís el seu desig. Cada cop crec més que ser capellà és do de Déu, i no tant un projecte personal on vas dissenyant el teu futur. El dissenyador és l'Esperit i em sento a les seves mans.

Malgrat tot, recordo i encara ho tinc present, que la resposta personal és molt important, l'esforç, la voluntat, la renúncia... són elements necessaris per tal que el do pugui fructificar. A voltes, es cau en l'error de pensar que tot ho fa un mateix, oblidant-se de l'Esperit. Fer experiència de fracàs, amb tants esforços i hores dedicades a persones, a projectes i a programes pastorals, m'ha fet descobrir la humilitat de sentir-se a les mans de Déu, i de donar el veritable protagonisme a Ell. Viure allò de St. Pau, que en la nostra debilitat actua la seva força.

El dia a dia del ser capellà em fan afirmar realment que la motivació principal de la meua vida és l'estar unit a Crist. Tenir amb Jesús una amistat basada en l'amor, la comunió, la identificació amb Ell. I després el voler transparentar avui la seva presència allà on siguem. Pensar, sentir, actuar, viure com Jesús és el gran objectiu de la meua vida. Però sobretot, per tal que ell brilli i no pas jo. Ell és realment el qui interessa. Amb els mitjans ja tant coneguts (pregària, sagraments, meditació de la Paraula...) podem anar creixent amb aquesta intimitat amb Jesús.

Tristeses i goigs

Ser capellà és identificar-se amb Jesús. Encara que avui no es pugui dir, és deixar de ser jo i ser un altre: Ja no sóc jo qui visc, és Crist que viu en mi. Ser de Crist. I això suposa seguir les mateixes petjades del Mestre i participar de la seva experiència que el va portar a la creu, a la donació total de la vida. Dic això perquè aquelles tristeses i angoixes del nostre ministeri formen part d'aquesta creu. És tot allò de mal que hi pot haver en nosaltres i en la societat. Hem de portar la creu del fracàs, de la indiferència, del rebuig, ... dels propis pecats.... de la falta

de fruits... de la falta de comunió... Hi ha tristeses que són però malèvols: el propi pecat i el mal del món. La falta de conversió.

En canvi, les tristeses que venen d'aquell cor de pastor, imitant a l'únic Bon Pastor, aquestes són fructíferes: la compassió amb els pobres i malalts, amb els qui estan tristos, amb els qui busquen un sentit a la vida, amb els qui pateixen dolors de qualsevol mena. La tristesa perquè molts no creuen en Jesús i no practiquen la fe, el desencís de no collir fruits, la dificultat en viure l'Evangeli des de la comunió...

I les alegries del Bon Pastor, que guia, que dóna vida, que guareix, que salva....tants moments que com a capellà, he pogut ajudar en els problemes de persones que han canviat, el ser transmissor de la misericòrdia de Déu en el sagrament del perdó, en tants sagraments que m'han portat a compartir les alegries familiars: bateig, primera comunió, casament. O el compartir el dolor en les exèquies. Acompanyar a persones abans de morir.... De les millors coses, però, és quan he pogut ser instrument de Déu per ajudar a joves a descobrir la crida de Déu, quan alguns han sortit del "pou" on es trobaven, quan malgrat la meva pobresa, he vist les meravelles que Déu ha fet en les per-

sones. Sovint les millors coses les he viscut de tu a tu, a l'estil de Jesús, que s'interessa per cada persona en particular. Però també, quan he viscut ambients de comunitats cristianes vives, és de les millors experiències: comunitats que s'estimen, que pregunten, que s'ajuden, que es comprometen, que tenen ganes de ser testimonis...Tots aquests moments són la vivència de Resurrecció, ara i avui.

El somni

A nivell personal: la conversió. A nivell eclesial: la conversió. Això vol dir, que Jesús, amb la confiança en l'Esperit, sigui el més important en la pròpia vida i en la vida de l'Església. Perquè amb Ell tot millora d'una forma total.

Somnio una Església on sobretot ens importi viure l'amor de Déu, centrats en la Paraula, els Sagraments i la pregària. Una Església on estimem més els nostres pastors, on es visqui la comunió entre tots. Units a Crist i units entre nosaltres. Una Església on descobrim que Déu és enmig nostre, que ens importi donar vida nova a la gent d'avui, sensibles i propers als qui més pateixen. Amb ganes de comunicar a tothom l'alegria de la nostra fe per tal que descobreixin la joia de creure en Déu.

A manera d'epíleg. Un sagristà exemplar

Transcrivim l'escrit llegit per les catequistes de la Parròquia de la Sagrada Família de Terrassa durant la Missa exequial amb motiu del traspàs del José, el sagristà "de tota la vida" d'aquesta parròquia.

“José, quants anys a la parròquia, quants preveres coneguts: cadascun amb costums diferents i tu sempre a la seva disposició per servir Déu i la Parròquia.

Pepe, tots els que col·laborem en aquesta parròquia trobarem a faltar els teus agraïments: “que seria de la parròquia sin los que colaboran!” “suerte hay de las catequistas” “¿com te trobes?” “Dios te lo pague con mucha salud”...

Qualsevol cosa que fes falta sempre ho tenies a punt, en els assajos de les primeres comunions, en les celebracions de la comunitat, en les festes senyalades...

En els sopars, et recordem un dia fent d'angelet, fent cagar el tió, cantant..., sempre content i agraït de participar com un més entre nosaltres.

En els dies de catequesi, quan els nens/es visitaven l'església i demanaven veure els ciris, les sagrades formes, els vestits dels capellans, sempre ho tenies a punt perquè deies “hay que enseñarles las cosas, pobrets, ellos qué saben”.

Ens encenies els llums i et presentàvem com el senyor sagristà que ho té sempre tot a punt perquè els nostres preveres puguin celebrar les misses o el que calgués. N'estaves molt content i orgullós que expliquessin la teva feina, sempre feta amb fe i amor envers aquesta parròquia teva.

En nom de la parròquia, del consell Pastoral, de les catequistes, de tots... que Déu t'aculli al seu costat, reposa en pau, José.”

(Del Butlletí virtual informatiu Núm. 87 que edita: Secretariat de Formació i Estudi de l'Arxiprestat de Terrassa. 15 juny 2010)

IV. «Una pastoral de proximitat»

***Primera part de la Lliçó Inaugural
del curs 2009-2010 al CEP***

Per una pastoral de proximitat, creativa i de proposta (I)

Lliçó inaugural del curs 2009-2010.

26 d'octubre de 2009

+ SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA, bisbe auxiliar de Barcelona.

Salutació i memòria agraïda

Amb la meva salutació ben cordial a tots els presents, permeteu-me que comenci aquesta reflexió sobre la pastoral fent memòria obligada i agraïda al benestimat bisbe Joan Carrera, pastor i home proper a les persones i al poble, tot recordant amb emoció la seva proximitat, el seu ardent apostòlic i el seu testimoni evangèlic i fent-me ressò del *legat* que ara fa justament dos anys ens deixava aquí mateix en la seva lliçó inaugural del curs pastoral d'aquest Centre. Entusiasta del Concili Vaticà II, posà de relleu quatre aportacions fonamentals de la renovació conciliar que responien –deia ell– plenament a les nostres aspiracions:

- a) un gran procés de clarificació de les idees i d'endreça eclesial, per a una *Ecclesia semper reformanda* des de la fidelitat,
- b) un oreig de llibertat, manifestació del respecte i defensa dels drets humans,
- c) un gran anhel de reconciliació clarament expressat en la constitució pastoral *Gaudium et Spes*,

d) un retorn a les fonts, que significava que l'Església postconciliar volia també deseixir-se de formes mundanes, d'imatges que, si més no als ulls del poble, la situaven lluny de la sobrietat evangèlica, de la independència del poder polític, de la presència dels pobres, de la denúncia profètica.

A aquestes aspiracions hi afegia l'apunt de quatre valors que podem anomenar substancialment conciliaris:

- a) la capacitat de comprensió i acolliment,
- b) l'opció per la pobresa evangèlica i pels pobres,
- c) el compromís amb la causa de la justícia i de la llibertat,
- d) l'encarnació en la realitat catalana.

I, a l'entremig d'aquestes aspiracions i valors, precisament en el clima en el qual un neix, hi situa l'existència, la identitat i la projecció del Centre d'Estudis Pastoral, mediació que, utilitzant un seny pastoral ordenador que encarrilés tot aquest clima emocional, havia de fer realitat el pas vers

una *pastoral* que fos objecte d'estudi sistemàtic. Hem d'estar molt agraïts a tots els qui amb el seu esforç i dedicació han fet i segueixen fent possible aquest espai de reflexió i de proposta d'acció al servei de l'Església que pelegrina a Catalunya.

Però, sobretot, pel que ens afecta a nosaltres avui, em vull fixar en la densitat i claredat de visió del bisbe Carrera quan *pensa en el futur*, un futur que és el nostre present i, per tant, esperó que ens mogui i animi a fer realitat el que ell proposa mitjançant quatre objectius, tot situant-nos en la dinàmica no de l'instal·lament eclesiàstic, temptació sempre perenne, sinó en el risc assumit des de la confiança d'anar a trobar-nos amb Jesús a la Galilea dels pagans, que és el lloc on ha dit que es volia donar a conèixer: «*Ha resuscitat d'entre els morts, i ara va davant vostre a Galilea. Allà el veureu*» (Mt 28,7). A Jesús que constantment ens demana «què vols que et faci?» –com deia ahir a l'Evangelí del diumenge, dirigint-se al cec Bartimeu–, potser que li demanem que sí, que hi vegem, que el volem veure en el cor de la vida i del poble, entre la gent, allà on estem vivint, treballant, gaudint i patint. El bisbe Joan Carrera conclouïa amb aquesta proposta:

- a) en primer lloc *mantenir la nostra bona tradició*, els valors que ens vénen del passat,
- b) tenir *sentit de missió*, és el que constantment ens estem proposant perquè estem en estat de missió,

c) optar per l'*anunci explícit de l'Evangelí*, testimoniar i parlar amb totes les llengües, en la pluralitat d'àmbits culturals i dirigint-nos a les sensibilitats més diverses.

d) *arribar al cor*, i per arribar al cor, cal partir del cor. El que necessitem és un nou ardor.

Hi ha molta càrrega de fons en aquesta herència, la qual s'afegeix a tot el seu lluminós testimoni de preverer i de bisbe. Expressant-li una vegada més, amb la comunió dels sants i la pregària, el nostre afecte i agraïment perquè ens ajuda a pensar i viure la pastoral més com una manera de ser que de fer, més un tarannà de proximitat que no un discurs de bones intencions. Crec que, en el fons, ens està dient: «teniu molt per fer i és urgent fer-ho!».

I. Pastoral de proximitat

En un moment en el que parlem molt d'evangelització i ens definim per una pastoral missionera, encara hem de fer l'esforç de no pensar tota aquesta opció des d'esquemes de «cristiandat». Avui, la presència dels cristians en una societat laica demana adoptar aquelles actituds i accions de Jesús que pressuposen que hi ha una enorme set de veritat i de llibertat, desig de felicitat, set de Déu i de Bona Notícia. No podem pensar que tothom ja gaudeix de tot això. Per aquest motiu, quan Jesús diu: «*Aneu, anuncieu l'Evangelí a tothom...*» (Mt 28,20) ho fa després d'haver-ho viscut ell mateix per a dur a terme l'encàrrec que ha rebut del

Pare. Mai Jesús diu: «*espereu a que vinguin*». Tot en estat de missió, que surt dels seus cercles per anar a l'encontre de la gent allà on es troba. El gran fenomen de la *inculturació* de la fe manifesta la capacitat receptiva que tenen les persones, els pobles i les cultures d'acollir l'Evangelí, per tal de deixar que els humanitzi i els santifiqui.

1. La «pastoral» és actuar com Jesús, el Bon Pastor

L'actitud de Jesús, Bon Pastor, és la clau d'interpretació de la *pastoral de proximitat* que troba tota la seva explicació en la sol·licitud per les ovelles, per totes les ovelles, però amb una especial predilecció per les més pobres, allunyades i esgarriades, fins el punt de donar tota la prioritat pastoral d'anar a buscar la que s'ha perdut. I amb quin amor la tracta quan l'ha trobada! Una pastoral, perquè sigui autènticament missionera, té en compte cada moment aquesta prioritat que es converteix amb referent per a tota la resta d'accions. Cert que tot això pres amb seriositat posa en qüestió moltes coses de les que fem i ens orienta quasi instintivament a un retorn a l'Evangelí per a veure el que realment estem anunciant i el temps que hi estem invertint.

2. Qui és el meu pròxim?

El paradigma el tenim en la resposta que dona Jesús quan se li fa aquella pregunta del mestre de la Llei que resulta tan decisiva: «*I, qui és el meu pròxim?*» (qui són els altres a qui he d'estimar?) (Lc 10, 25-37). El Papa Benet XVI, a la segona part

de l'encíclica *Deus caritas est* diu que «no es pot promoure la humanització del món renunciant, de moment, a comportar-se de manera humana. A un món millor es contribueix només fent el bé ara i en primera persona, amb passió i on sigui possible, independentment d'estratègies i programes de partit. El programa del cristià –el programa del bon Samarità, el programa de Jesús– és un «cor que veu». Aquest cor que veu on necessita amor i actua en conseqüència» (n. 31b).

2.1. La parròquia: presència propera de l'Església

Hi ha preocupació per la proximitat, per exemple, quan es parla de *remodelació de parròquies*. La remodelació de parròquies no es pot fer en detriment del servei de proximitat del poble cristià, especialment en relació als cristians ocasionals, aspecte que en aquest moment no podem desestimar de cap manera, perquè té molta importància des de la pastoral. Són els qui vénen, no fa falta anar-los a buscar, però han de ser acollits i iniciar un nou tipus d'aproximació, escoltant-los, informant-los, oferint-los el que han perdut o mai no havien tingut consciència d'haver adquirit. Això suposa fer hores a la parròquia, estar realment disponible per a la gent que ve i atendre'ls de la millor manera. Pensem com ho feia Jesús quan es trobava amb persones que atenia d'una forma individualitzada. Hi invertia temps. El reagrupament de parròquies, a més de ser un risc per a la proximitat, té el perill que es perdi tot el contacte amb els cristians senzills i desapareguin certs referents,

que ho són també a nivell secular perquè formen part del conjunt del ser del poble.

En una o altre tendència el que s'ha d'assegurar sempre és: 1) recuperar el dinamisme missioner, b) constituir una comunitat cristiana suficientment nombrosa perquè sigui viva i dinàmica i 3) assegurar i mantenir una relació de proximitat amb tothom.

Una qüestió fonamental, entre altres i que sempre s'ha de tenir en compte és la que es refereix a la *inserció de la parròquia en la societat*. És evident que la parròquia no té una finalitat en ella mateixa, sinó que és l'*Església entre les cases*, és a dir, està encarnada en la vida de la gent i està al servei del món en el qual se situa.

Amb tot, degut a molts fenòmens nous i especialment a la cultura de la *mobilitat* i la del *subjecte*, hem d'imaginar pistes noves sobre les quals caminar, però en aquest procés s'hi han d'implicar al màxim tots els cristians. Això significa que la nova parròquia ha de tenir necessàriament una coloració comunitària accentuada i mai concebre-la com una *estació de serveis* on cadascú pren el que vol, paga i se'n va. L'eclesiologia del Vaticà II ens convida, i la litúrgia sobretot, a posar l'accent sobre el fet que els sagraments no són celebracions privades i a gust del qui les sol·licita, sinó que hi està implicat tot el Poble de Déu i comporten una dimensió fonamentalment comunitària. El Codi de Dret Canònic defineix la parròquia com una *comunitat de fidels*.

Per tant, construir la parròquia com a comunitat i en funció d'una *pastoral de proximitat*, és posar l'accent sobre les *persones* que la formen, és promoure *relacions humanes* que ens impliquen mútuament i fan que la parròquia sigui un lloc en el qual s'aprecia trobar-se per celebrar junts, per compartir, per servir i projectar-se a la missió. Això mentalitza i afavoreix el compromís dels parroquians en la vida parroquial, fent d'ells no uns membres passius o consumidors, sinó els qui viuen en la *comunió* i participen de la mateixa *missió*.

2.2. La predicació «aproxima» la persona a la Paraula

Una de les lectures que més em van impactar de jove i que sempre recordo amb afecte és l'*homilia* del pastor Martin Luther King titulada «Ser un bon pròxim», on responent a la problemàtica de la discriminació racial exposa amb força la paràbola del bon Samarità (cf. *Lc 10,25-37*) i aprofundeix en els detalls que hi ha. El qui fa la pregunta, diu, és un jurista, un expert en la llei i el que vol és justificar-se i demostrar que la resposta que Jesús li havia donat abans sobre el que hi ha escrit a la Llei no era prou completa. En definitiva, volia conduir el debat a una discussió teològica abstracta. Però, Jesús decideix no deixar-se atrapar per la paràlisi de l'anàlisi, agafa la pregunta al vol i la deixa caure entre Jerusalem i Jericó.

Tots coneixem la paràbola i sabem que després d'entrar en escena els tres personatges que topen amb el ferit, dos que passen de llarg i un

que l'atén acostant-se a ell amb delicadesa i amor, és Jesús el qui formula la pregunta decisiva: «*Quin d'aquests tres et sembla que es va comportar com a proïme de l'home que va caure en mans dels bandolers?*» (v. 36).

L'habilitat pedagògica de Jesús fa que la resposta que dona el mestre de la Llei sigui l'única possible, no en el terreny que ell buscava sinó en el de la proposta que Jesús li oferia. No va poder dir altra cosa que s'havia comportat com a pròxim «*el qui el va tractar amb amor*» (v. 37). I, en la línia no de la discussió teòrica, sinó de l'actuar en la vida, la proposta de Jesús és clara i decisiva: «*Vés, i tu fes igual*» (v. 38)

*¿Quina transformació interior provoca Jesús? I, probablement ¿quin trastorn politico-religiós ambiental entre els jueus quan els posa com exemple un samarità? És una qüestió que toca els fonaments del seu plantejament, com també pot tocar els nostres quan ens blindem en les nostres seguretats i no confiem. Benet XVI, a la seva encíclica *Deus caritas est* diu que «l'activitat caritativa cristiana no és un mitjà per transformar el món de manera ideològica i no està al servei d'estratègies mundanes, sinó que és l'actualització aquí i ara de l'amor que l'home sempre necessita. L'amor és gratuït; no es practica per obtenir altres objectius» (n. 31b i c).*

El comentari de Martin Luther King a la paràbola esmentada fa que ens plantejem la qüestió de fons que toca la fibra de la conversió personal, l'alternativa davant la qual es-

tem constantment situats. És possible que el sacerdot i el levita passessin de llarg per molts motius, entre ells el deure religiós, la pròpia reputació personal i de classe, la por, la desconfiança. Per això, probablement es van fer aquesta pregunta quan es van trobar davant el ferit: «*Què em passarà a mi si em paro a ajudar-lo?*». En canvi, el samarità mogut per l'amor va invertir la pregunta: «*Què li passarà a aquest home si jo no l'ajudo?*». El samarità estava compromès en un altruisme perillós, tant que s'ha guanyat en la tradició cristiana el qualificatiu de «bo». És que el samarità era bo perquè havia fet, de la preocupació pels demés des de l'amor, la *primera llei* de la seva vida.

El miracle de la proximitat que salva arriba en el moment en el qual jo prenc la decisió d'aproximar-me, quan és tota la comunitat la qui és capaç de fer aquest pas solidari i quan viu de la sensibilitat per fer-ho i troba en Jesús l'ardor per viure-ho. Per això hem de mesurar les paraules de l'Evangeli i veure el gest que Jesús demana i valora quan, parlant del samarità, l'evangelista Lluç diu: «*anava de viatge, va arribar a prop d'ell, el veié i se'n compadí. S'hi acostà, li amorosí les ferides...*» (v. 33-35). Vet aquí un estil pastoral, una forma no sols de fer, sinó de ser, que és el que interessa i perdura.

2.3. La proximitat mitjançant el tracte

Treballar la proximitat en la pastoral és avui més que una urgència. De l'Església n'hi ha qui només en tenen determinats gestos, encara que

es facin innombrables esforços. Hi ha una imatge deteriorada d'Església que només pot ser refeta per una recuperació de la credibilitat que neix del testimoni evangèlic proper, farcit d'aquella humanitat que mostra els cristians com a gent de bon tracte, tal com l'apòstol Pau ho demana als cristians de Filips quan els diu: «*Que tothom us conegui com a gent de bon tracte*» (Fl 4,5). Pau vol respondre a una situació de distanciament a causa de distints punts de vista en qüestions eclesials. El prec de l'apòstol té una evident dimensió comunitària i reflecteix la necessitat de l'amabilitat en les seves relacions humanes «*perquè el Senyor és a prop*», dirà.

2.4. Humanitzar des de la proximitat

Fa quatre anys, el bisbe Pere Casaldàliga, quan va rebre el Premi Internacional Catalunya, tot i agraint la deferència que s'havia tingut amb ell, va deixar un missatge molt clar situant l'Església en estat de missió i posant de relleu que «humanitzar la humanitat és tasca de la missió de tots, de totes, de cadascú i cadascuna de nosaltres». Citant a Joan Maragall, el gran poeta humà i humanista de Catalunya, deia d'ell que formulava lúcidament un pressupòsit de tota fe religiosa: «Home sóc i és humana ma mesura/ per tot quan pugui creure i esperar». I diu el bisbe Casaldàliga: «Per a la nostra fe cristiana, el mateix Déu es va encaixar en la mesura humana de l'home Jesús de Natzaret».

Per això, i afirmant que l'objectiu del diàleg interreligiós és el d'*humanitzar la humanitat en nom de Déu*,

dirà que «és hora de creure en unitat plural en el Déu de la vida i de l'amor, i de practicar la religió com a justícia, servei i companyia. La tasca primordial i comuna d'humanitzar la humanitat es fa *practicant la proximitat*. La humanitat s'humanitza amb l'aproximació humana de cada persona i de cada poble. M'he de fer pròxim descobrint el pròxim, acollint-lo, donant i donant-me al seu servei, sense fer accepció de persones i sense por de contaminar-me amb un samarità heterodox. Només estimo el pròxim en la mesura en què surto –lliure, obert, solidari–, a trobar-lo, acostant-m'hi, acostant-lo a mi».

2.5. Sentir el germà com «un que em pertany»

Quan als inicis d'aquest mil·lenni, Joan Pau II ens proposava l'espiritualitat de comunió en la seva Carta apostòlica *Novo Millennio Ineunte*, ho feia convidant-nos a aixecar el cor vers el misteri de la Trinitat, «la llum de la qual ha de ser reconeguda en el rostre dels germans que estan al nostre costat» i a «sentir el germà de fe com un que em pertany, per oferir-li una veritable i profunda amistat, tot descobrint primordialment allò que hi ha de positiu en ell per tal d'acollir-lo i valorar-lo com un do per a mi. En definitiva, «saber donar espai al germà, portant les càrregues els uns dels altres (cf. Ga 6, 2)» (Joan Pau II, *NMI*, 43).

¿No és aquesta l'actitud pastoral de proximitat que més hem de fer nostra avui, tant a nivell individual com comunitari, el llenguatge que tothom pot entendre, el signe que pot

resultar més creïble, enmig de la laïcitat en la qual vivim? Hem d'estar preparats, molt preparats pel contingut del missatge que transmetem, però també ens ha de preocupar la manera com el fem arribar, els mitjans que utilitzem, l'actitud amb la qual el comuniquem.

Però molt especialment,

- ¿com viure-ho en la nostra era digital quan un jove ja passa més temps davant l'ordinador que davant del televisor; i no com a subjecte passiu, sinó interactiu, obert a mils finestres que no tenen cap tipus de limitació, amb missatges que van i vénen, amb amics i amigues virtuals que van substituïnt els reals?*
- ¿com fer-nos pròxims a ells i a tantes altres persones que tenen dret a rebre l'Evangelí i escoltar-lo, quan l'oportunitat de trobar-se amb Jesús mitjançant la nostra proximitat, els obria a un nou sentit de la vida?*

3. L'aproximació pastoral des dels Mitjans de Comunicació Social

A Roma, en el recentencontre de bisbes ordenats dins d'aquest any, Mons. Claudio Maria Celli, president del Pontifici Consell per a les Comunicacions Socials, ens deia que, a més de la relació humana directa (que mai no haurà de desaparèixer), hem de donar prioritat a especialitzar-nos i fer que els agents de la pastoral s'hi especialitzin en comunicació, ja que la dimensió global que ha agafat permet arribar a tothom

sens cap tipus de limitació. *¿Com ho podem i ho volem fer perquè l'anunci de l'Evangelí impregni de contingut i d'esperit els mitjans de comunicació?* Ens feia veure que des de les diòcesis no hi ha massa demanda en aquest aspecte i sí en altres determinats tipus d'estudis que no mostren d'entrada una prioritat d'aproximació pastoral. Ens convidava a afavorir cada dia més l'interès per a ser bons comunicadors, mediació necessària perquè l'Evangelí sigui anunciat i testimoni.

Aquesta preocupació, tan humana i d'inquietud cristiana alhora, ens porta a plantejar la importància d'anar a l'essencial i connectar directament amb Jesús i l'Evangelí, per aprendre d'ell el que significa optar cada dia per una pastoral de la proximitat. En Jesús tenim el model de referència, model que al llarg de la història han seguit innumbrables sants i santes, molts d'ells, com nosaltres, homes i dones de la nostra terra.

Tanmateix, hem de tenir clar que l'opció de proximitat li va suposar a Jesús un risc i un cost, i el va acceptar! Per aproximar-se, a Jesús se'l va tractar de pecador, de golafre, de bevedor, de malalt mental, d'endimoniat, però mirem com quedaven les persones a les que ell s'apropava: pensem en la samaritana, en Zaqueu, en Nicodem, els deixebles, els malalts, els endimoniats, els pecadors, les prostitutes, les dones, les viudes, els infants, els mestres de la Llei, etc., i fins i tot els pagans. Com els alaba la seva fe, la seva humilitat, la seva sinceritat. Com els fa arribar l'amor

i el perdó misericordiós de Déu, com els cura de tota malaltia física o psíquica. Sempre des de la humilitat del servei i des d'una opció d'amor sens límits.

4. Aproximar-se: un risc i un cost

Ens ha d'ajudar la lliçó d'un Jesús que accepta el *risc* de perdre prestigi, de minvar en reconeixement públic, de ser incomprès, ridiculitzat i calumniat. I més encara, també accepta un *cost*, que és el desgast de la seva persona, l'oposició sistemàtica per molt bé que ho faci, la persecució encoberta i manifesta, fins, per la denúncia d'anar contra Déu i contra el poder polític, la creu feixuga i injusta de la pena de mort. Tot això, ho rep pel fet d'aproximar-se i estimar com Déu li ha dit que estimi. Però sap més que ningú que Déu, el Pare, l'estima i està en les seves mans, per això la darrera paraula, la que aproximarà definitivament Déu i l'home, serà la Resurrecció, la vida que mai no s'acaba.

En la pastoral, des de la més ordinària fins la que exigeix paraules i gestos públics significatius, ens haurem de demanar sempre si el fet d'aproximar-nos a l'altre en nom de Jesús, com expressió de fe en la seva encarnació, suposa avui per a nosaltres un *risc* i un *cost*. ¿Quin *risc* i quin *cost*? Jesús ho va deixar ben clar quan va dir que «*el criat no és més important que el seu amo; si m'han perseguit a mi, també us perseguiran a vosaltres*» (Jn 15, 20).

El n. 3 de les resolucions del Concili Provincial Tarraconense diu: «El Concili Provincial Tarraconense se

sent interpel·lat pel distanciament mutu entre l'Església i molts homes i dones del nostre país, tant si es tracta d'individus com de practicants ocasionals. Per això recomana als centres de teologia i de pastoral l'estudi d'aquests processos i de les seves causes i conseqüències». Demana estudiar, entre moltes altres, les causes «que es pugui atribuir a deficiències dels mateixos cristians o de les maneres de fer eclesiàstiques».

Això ens toca de prop i està a la nostra mà començar a acurtar aquest distanciament o a eliminar-lo del tot proposant-nos viure la pastoral de proximitat mitjançant una revisió fonda d'actituds i d'inèrcies. Per això diu que «cada comunitat prendrà consciència dels processos d'allunyament que l'afectin, per tal d'actuar en conseqüència».

El Centre d'Estudis Pastoral pot ajudar molt i ha d'ajudar molt, com també la teologia i la pregària, però és primordial el que el mateix Concili Provincial Tarraconense demana en els números següents a la vida religiosa, a cada cristià i, especialment, als pastors: «que anunciïn Jesucrist salvador amb un gest i amb un llenguatge capaços de comunicar la tendresa i l'amor de Déu» (CPT, 4-6).

Vull afegir un darrer apunt de cara a treballar pastoralment la proximitat des de la comunicació de la tendresa i l'amor de Déu, ara que ho he centrat molt en l'aproximar-se a l'altre com a compromís prioritari. Però, no podem renunciar al nostre compromís social que s'orienta de

forma especial a la terra, al país que ens ha vist néixer i que estimem. No és aquest un amor diferent, perquè estimar la pròpia terra és estimar les persones i respectar l'entorn que és el seu hàbitat. Aquí, també per part dels cristians, hi ha un deure, una vocació d'aproximació treballant pel bé de tots.

El document dels bisbes catalans *Arrels cristianes de Catalunya* parla ben al començament d'«amor i servei a Catalunya».

«Resulta fonamental per a nosaltres –diuen els bisbes– començar fent referència a l'amor a Catalunya, com a part i forma de l'amor al proïsme. Es tracta de la solidaritat bàsica amb les persones del nostre entorn, no només en la seva dimensió individual, sinó també en la seva realitat social». Aquest *amor al proïsme* té les seves concrecions: és l'amor a un poble amb una identitat, amb una cultura i amb una llengua, vehicles perquè l'aproximació sigui possible. A quinze anys de l'esmentat document *Arrels Cristianes de Catalunya*, es ben necessari continuar aquesta reflexió per tal d'il·luminar el moment present, tot deixant-nos guiar per l'Evangelí, i tractant d'aprofundir i proposar tot allò que ens edifiqui com Església i esdevingui un bé per a la nostra societat. ¿Com estan aquestes arrels? ¿Com les cuidem i enfortim? ¿Quina vida tenen? ¿Quina vida comuniquen?

5. Aproximar Crist allà on no és conegut o se l'ha oblidat

A partir d'aquesta realitat que ens configura i per la que sempre hem

de vetllar, nous temps demanen noves respostes. El *Pla pastoral de l'arxidiòcesi de Barcelona*, que entre tots estem convidats a dur a terme en aquests propers dos anys, proposa un *esforç d'aproximació* des de tres grans objectius o perspectives, que si ens ho prenen seriosament, ens poden apropar a moltes realitats i persones que potser n'estem allunyats com a individus i també de forma col·lectiva.

Hem de sortir de nosaltres mateixos, dels nostres propis esquemes i comoditat i, amb *actitud missionera*, obrir-nos i apropar-nos a la *Paraula de Déu*, a les persones que pateixen la crisi econòmica i als immigrants que, en tant gran nombre, hem d'acollir i ajudar a participar en les nostres comunitats.

Tenim l'oportunitat de fer-ho i amb l'estil pastoral propi de Jesús que en el seu tarannà senzill i proper, perquè ho vivia, mostrava com apropar-se a Déu, el Pare; com fer-se pròxim del qui està amb més necessitat; i com acollir el foraster perquè s'integri i participi plenament en la vida de la comunitat cristiana.

Vaig sentir dir a un capellà: *¿com ho podríem fer perquè els cristians ens convertíssim?* I afegia: em penso que som els qui ho tenim més mal de fer! *¿Com podem anar als altres, els qui encara no han rebut l'anunci o els hem d'anar a convidar que retornin?* Segurament ho hem de fer tot a la vegada i amb un gran equilibri i seny pastoral.

No fa massa, en la pregària, vaig redescobrir un text de la carta als

Romans que em va impactar per la forma amb què sant Pau ho exposa: «Per això, puc gloriar-me en Jesucrist del meu servei a Déu; i només gosaré parlar d'allò que Crist ha realitzat a través meu perquè els pagans acceptessin la fe: ell s'ha valgut de la meua paraula i de la meua acció, acompanyades del poder d'obrar senyals i prodigis i de la força de L'Esperit de Déu. D'aquesta manera he anunciat plenament l'evangeli de Crist, des de Jerusalem i per tot arreu fins a Il·líria. Però he tingut com a punt d'honor d'anunciar l'evangeli només allà on el nom de

Crist no era conegut, per tal de no edificar sobre els fonaments posats per un altre; en això segueixo el que diu l'Escriptura: *Hi veuran els qui no l'havien sentit anunciar, comprendran els qui no n'havien sentit parlar*» (Rom 15, 17-21).

Quin exemple de pastoral de proximitat, botó de mostra de la manera com la primera Església i la de tots els temps ha fet tot el possible per a ser fidel a l'encàrrec de Jesús d'anar a tots els pobles i «anunciar l'evangeli a tot-hom».